

Protokol

over

Forhandlingerne ved Norsk arbeidsmandsforbunds 9de landsmøte

avholdt i

Kristiania 2.—10. august 1908.

Protokol

Forhandlinger ved Norsk arbeids-
mandsforbund 9de landsmøte

Arbeiderbevegelsens
Arkiv
og
Bibliotek

331.81 (481) 2
Ar 17 L
2x

Indhold.

	Pag.
Aapningen	1
Forretningsorden	5
Fuldmagternes godkjendelse	6
Møtets konstituering	13
Landsmøtets nummer	15
Beretningen	16
Kringens fuldmagt	23
Deputationen til goodtemplarne	25
En avholdsresolution	25
Beretningen for 1906	27
— - 1907	28 og 31
En henstilling til odelstinget	30
Regnskaperne for 1906	37
— - 1907	41
Selvhjelpsinstitutioner	45
Arbeidsledighetskasse	45
Sykekassen	52 og 54
Hilsen til de tyske kolleger	53
Den fremtidige ordning (administrationssaken).	58, 66 og 91
Fest	65
Forsikringskassen	74
Jordfondet	79
Anlægsarbeiderne	80
Ekstrakontingent til valgagitationen	84
Forholdet til avholdssaken	85
Fællesorgan	90
Næste landsmøte	90
Konflikten i Sydvaranger	90
Budgetkomitéen	91
Landarbeiderforbund	96
Lønninger	98, 127 og 132
Forholdet til Landsorganisationen	101
Valg	108, 110 og 111

	Pag.
Budgettet	109
Erkjendtlighetsgave	110
Lovforandringer	110
Forslag om tillæg til formandens løn	112
Kontingentforhøielser	112
Indskrivningspenge	118
Streikeunderstøttelsen	122
Eventuelt	144
Laaneandragender	145
Landsmøtets avslutning	148

Indhold

Søndag den 2. august.

Aapningen.

Norsk arbeidsmandsforbunds 4. (moderorganisationens 9.) landsmøte aapnedes for fyldte gallerier den 2. august kl. 10 formiddag i Folkets hus, Kristiania.

Den store sal var vakkert dekorert med foreningsfaner fra de fleste avdelinger fra Kristiania og omegn. Over talerstolen, der var reist paa tværvæggen, hang forbundsfanen med to norske, et svenskt og et danskt flag. I den smukke roset med de grønne guirlander hilste et transperent: *Vel møtt!* de delegerte velkommen. Langs fem langborde og to tverborde bænkedes representanterne. Paa tribunen var der foruten møtets funktionærer reservert plads for de indbudne.

Musikkapellet „Gutenberg“ gav nogle musiknumre tilbedste, mens den representative forsamling indfandt sig. Da hver hadde fundet frem til sin anviste plads og faat sit omslag med dokumenter, noteblok og blyant, besteg forbundets formand,

Richard Hansen, den blomstersmykkede talerstol og aapnet møtet, idet han ønsket representanterne hjertelig velkommen. Han uttalte haapet om, at samværet ikke bare maatte bli til gagn for forbundet og alle dets medlemmer, men at enhver vilde gjøre sit til at landsmøtet og dets beslutninger maatte bli til held for hele arbeiderbevægelsen og derigjennem for det hele samfund. Virkningerne av vort arbeide skal spores i de tusind hjem og bringe mere lykke, mere velstand og mere livsglæde ind i disse. Vi samles her til den største kongres nogen fagorganisation hertillands har holdt.

Dette er i betragtning av forbundets alder i sig selv det bedste vidnesbyrd om forbundets vækst. Den sees ogsaa ved en sammenligning med vore forrige kongresser. I Trondhjem 1904 mødte 71 repræsentanter, i 1906 112 og iaar 300. Og dog var der en forholdsvis sterkere repræsentation paa forrige landsmøte; forbundet talte da 6,000 medlemmer og nu 25,000. Likesaa sikkert som taleren var overbevist om at enhver var stolt og glad over denne fremgang, likesaa sikkert vidste han at alles bestræbelser, her og ellers, vilde gaa ut paa at en lignende vekst maatte bevares fremover.

Men denne enorme vekst var ogsaa iagttat av vore motstandere, der derfor hadde forsøkt at splitte og reducere forbundet. Man ønsket

at føre det tilbake til en tid da der vistnok ogsaa var tro og begeistring blandt arbeiderne, men da de var uten de midler, som var nødvendige til at realisere kravene.

Mens vi nu er kommet saa langt, at vi begynner at tenke paa at realisere de saker hvorom vi slutter os i vore organisationer, begynner dette undergravningsarbeide av vort forbund. Det begynner i det stille. Vi har seet hvorledes borgerbladene, da de anmeldte vort landsmøte, tog ordet for en spaltning. Men dette er ikke noget nyt. Man erindrer hvorledes „Aftenposten“ foran forrige landsmøte forsøgte at mistænkeliggjøre vore mænd overfor organisationerne. Men man kan være forvissat om, at de der sætter denne trafik i scene kun skal høste skam og skade av sine fiendtlige anslag mod os. Man gjør bedst i ikke at følge de „gode raad“ som kommer fra det hold.

Denne motstand skal kun ægge os til endnu kraftigere arbeide til gjennomførelse av vort program; splittelsesforsøkene skal vi besvare med en endnu sterkere samling om vore oppgaver.

Vi, som har siddet i hovedstyret, skal her avlægge regnskap for repræsentanterne for vore handlinger i de aar, som er gaat, siden vi sidst var sammen. Hovedstyret og forretningsutvalget er sig vel bevidst, at meget kunde været bedre, om forholdene hadde tilladt det, og at der i mange henseender kunde og burde øves kritik. Men det hadde ogsaa den forvisning, at de, der nu skulde sidde tildoms og bedømme ledelsen, vilde forstaa at fælde en uhildet dom og ta i betragtning de vanskeligheter, man hadde hat at kjæmpe med. En ting kunde man være overtøyd om, at der altid var handlet under fuldt ansvar.

Hvor sundt og riktig det er, at der øves kritik, og at den misnøie, der maatte findes, kommer til orde, skal vi imidlertid ikke her bare se paa det, som er gjort. Vi er kommet sammen for ogsaa at opstikke nye baner. Der foreligger mange viktige spørsmåal, som landsmøtet skal besvare. Taleren hadde det haab, at enhver nøie vilde overveie sin stemmegivning, saa de endelige beslutninger maatte fremgaa som det bedst mulige resultat, saa at vi alle maatte gaa herfra i den glade bevidsthet at ha gavnet arbeiderorganisationen og arbeiderklassen. Til den ende vilde taleren tilslut blot lægge repræsentanterne paa hjerte, at de smaa hensyn maa vige for de store.

Han presenterte derpaa for forsamlingen de indbudne gjæster: for Arbeidernes faglige landsorganisation i Norge forretningsfører *Ole O. Lian*, for Det norske arbeiderparti dets formand, dr. *Oscar Nissen*, for Dansk arbeidsmandsforbund *H. M. Hansen* og *Jens Larsen*, og fra Svensk grof- og fabrikarbetareförbund *C. Michaelson*. Det svenske broderforbund vil ogsaa bli repræsenteret av *Elof Johansson*, der ankommer senere. Paa forsamlingens vegne ønsket taleren gjæsterne velkommen. Han vilde takke dem for deres nærværelse og haabet, at de vilde være med til hjelp under møtets forhandlinger. En speciel tak vilde han rette til Danmark og Sverige for den støtte, Arbeidsmandsforbundet fik under kampen ifjor (stert bifald). Dermed erklærte han landsmøtet aapnet og ønsket repræsentanterne vel mødt til arbeidet.

Med musikakkompagnement avsang forsamlingen derpaa til tonerne av „Socialisternes marsch“ følgende aapningsang:

Vel mødt, kamerater, fra fjære og fjeld!
Vi hilser hinanden idag.
I arbeid og slit ifra morgen til kveld
vi altid har husket vor sak.
Og saa er vi vokset i antal og magt,
og aldrig vi bliver forsagt.

Vi føler vor styrke, vi kjender vort værd,
vi vet, hvad vi vil have frem.
Alt stort, som blir øvet, al ærefuld færd
skal ogsaa gi glans i vort hjem.
Og landet blir vort ifra fjære til fjeld
og dagen — fra morgen til kveld.

Vi vil holde sammen; thi samlingens magt
er altid vort sterkeste skjold,
og dyrt har vi svoret; vor enighets pagt
— den bryter ei list eller vold! —
Vi staar solidarisk fra fjære og fjeld
og kjæmper fra morgen til kveld!

Saa frem da til kamp: thi hver skranke skal ned!
Hver forræder skal jages av land!
Saa frem da til kamp, her skal ei blive fred,
før ret vi har faaet hver mand!
Lad kampluren gjalde fra fjære til fjeld,
hver dag ifra morgen til kveld!

Formandens hilsningstale mottokes med langvarigt bifald. Han gav derpaa ordet til *Jens Larsen*, der bragte en hilsen fra de organiserte arbeidere i Danmark og uttalte ønsket om, at de kommende dages forhandlinger maatte bli til held for arbeiderstanden i sin helhet og arbeidsmandsforbundet i særdeleshet. Idet han takket, fordi han fik overvære møtet, uttrykte han sin glæde over den store fremgang forbundet hadde hat. Den viser, at arbeiderne i Norge forstaaer sandheten i det gamle ord, at vil man hjælpes, skal man hjelpe sig selv. Han haabet ogsaa, at fremgangen organisationsmessig ikke bare maatte vise sig deri, at man hadde evnet at samle den store masse, men at man ogsaa evnet at holde den enigt og samdrægtigt sammen. De forskjellige meninger i de enkelte spørsmåal maa arbeides sammen, saaledes at vi alltid staar som en enhet i vor kamp utad.

C. Michaelson hilste fra de ikke-yrkeslærte svenske brødre, der under sit arbeide stadig fulgte bevægelsen i Norge med vaaken interesse, og glædet sig med den over dens seire, som de ogsaa vilde delt

de norske kammeraters følelser overfor et nederlag. Ti vi tilhører en bevægelse, som ikke kjender landegrænser; vi har en fælles fiende, mot hvem vi fælles ruster til kamp. For ikke mange aar siden talte det svenske forbund blot 10,000 medlemmer, nu har det 60,000. Dette gir os autoritet og magt. Gjennem pressen er I vistnok alle bekjendt med det samlede anfald, som arbeidsgiverne i disse dage har rettet mot arbeidernes organisationer. Men tiltrods for arbeidsgivernes stærke organisation hadde en høireregjering av ren selvopholdelsesdrift nødt dem til forhandling og til underkastelse av en voldgiftskjendelse, der betød seir for arbeiderne. Om det ikke var en fullstændig seir, saa hadde de ikke-yrkeslærte arbeidere ialfald ikke tapt paa et eneste punkt, og det kunde de takke sin sterke organisation for. Og naar organisationerne blir endnu sterkere, er vi uimotstaaelig. I haab om at denne kongres maatte bringe bevægelsen i Norge endnu længere fremad, takket han for indbydelsen.

Dr. *Oscar Nissen* takket for den indbydelse der var sendt Det norske arbeiderparti, der hadde valgt ham til repræsentant. Han uttalte at han var stolt av at staa overfor en saadan forsamling. Hvilken enorm forskjøl er der ikke naar vi tænker tilbake til for en 19 aar siden og nu. Dengang slaas vi til høire og venstre, holdt møter paa gaterne, og vi fik nok forsamlinger, fordi det var noget nyt. Men her sidder 300 alvorlige ikke-faglærte repræsentanter fra alle landets kanter, hver valgt fra sin kreds, med ialt 25,000 mand bak sig. Det vilde været utænkelig dengang. Man har haanet de faa mænd av overklassen, — som jeg jo maa sies at tilhøre, — som sluttet os til arbeiderbevægelsen; men jeg byttet ikke med nogen forsamling i dette land for at staa her idag (bifald). Med beundring og kjærlighet hadde taleren fulgt den mand, der stod i spidsen for dette forbund, Richard Hansen, som ikke alene har vor, men hele landets agtelse. Det hadde han ikke opnaaet ved at gi efter, men fordi han altid holdt frem paa de veie som han ansaa for de rette. Der findes ikke den organisation som ikke vilde si, at med Richard Hansen er vi vel faren og ham overlater vi med fuld fortrøstning vort høieste tillidshverv. Taleren sluttet med at ønske alt godt av forhandlingerne og at resultatene maatte kunne spores snart.

Ole O. Lian overbragte en hilsen fra sekretariatet og takket for indbydelsen til møtet. Det var ham en personlig glæde at faa anledning til dette samvær med de 300 utmerkede representanter for fagorganisationen. I 1906 blev der uttalt det haap, at forbundet inden næste landsmøte 1909 maatte ha fordoblet sig. Nu ser vi at det har firedoblet sig og det tiltrods for at landsmøtet holdes et aar før det var bestemt. Der var da al grund til at lykønske med fremgangen, og han gjorde dette med haapet om, at ved fælles arbeide skulde man kunne høine hele det arbeidende folks kaar i Norge. Han haapet ogsaa at man her vilde være istand til at finde de former for samarbeide, de veie og midler, der vilde gi arbeidsmandsforbundet øket kraft og enhet. Argumenter kan komme til at staa mot argumenter,

men vi husker altid, at i enighet og trofasthet, ikke i splittelse og tvedragt, skal vi seire.

De indbudnes hilsningstaler fik alle sterk tilslutning i forsamlingen.

Forretningsorden.

Den av styret utarbeidede og foreslaaede forretningsorden vedtoges saalydende med et tillæg til punkt 6:

1. Møtet holdes for lukkede døre.
2. Til at lede forhandlingerne vælges 2 ordstyrere samt 2 viceordstyrere. Ordstyrerne ordner sig imellem, paa hvilken maate tjenestgjøringen og avsløsningen skal foregaa. Ønsker den tjenestgjørende ordstyrer at delta i debatten, skal han overlate pladsen til en av de øvrige ordstyrere.
Ordstyreren bør søke at faa behandlingen av den foreliggende sak avsluttet inden sessionsmøtet slutter og har derfor ret til at stille forslag om debattens avslutning med de indtegnede talere samt tidsbegrænsning for talerne. Naar det er vedtat at avslutte debatten med de indtegnede talere, kan kun en indleder eller forslagsstiller indtegnes til høist 5 min. replik.
3. Møtet vælger 4 sekretærer, der fører møtets forhandlingsprotokol. I protokollen indføres av forhandlingerne kun diskussionsemnerne, de i forbindelse dermed fremkomne forslag samt avstemningerne med deres resultat som beslutninger.
4. Møterne holdes fra kl. 9—1 form. og 3—7 efterm. Ordstyreren foretar opprop ved hvert møtes begyndelse. De fraværende anmerkes i protokollen.
5. Indlederen av et paa dagsordenen optat forslag gives høist $\frac{1}{2}$ taletime. Alle talere forøvrig gives 10, 5 og 5 minutter, henholdsvis til 1., 2. og 3. gang, og gives ikke yderligere ordet i samme sak. Til forretningsordenen gives ingen ordet mer end 1 gang og høist i 2 minutter til hver enkel sak.
6. Bænkforslag og reservationer maa leveres skriftlig til ordstyreren og være undertegnet med vedkommendes navn. Intet forslag kan optages i en sak efterat der er sat strek med de indtegnede talere. Talerne skal fremsende sin navneseddel paa dirigentpladsen.
7. Alle beslutninger avgjøres med almindelig flertal. Med undtagelse av styrevalgene foregaa avstemningen ved haandsoprækning. I tvilstilfælde eller naar 20 repræsentanter forlanger det ved navneoppop. Ved avstemning ved navneoppop indtegnes repræsentanternes stemmegivning i protokollen.
8. Ved hvert formiddagsmøtes begyndelse oplæser sekretæren protokollen for foregaaende dag, hvis godkjendelse sættes under avstemning. Protokollen for møtets siste dag oplæses ved møtets slutning.

Punkt 1 begrunderes av formanden, *Richard Hansen*, dels i pladshensyn, dels i hensynet til borgerbladenes referenter. (Det var meningen, at partipressen skulde ha adgang.)

Fløisbonn mente, at en kamerat, der hadde sin medlemsbok i orden, burde ha adgang, hvortil *Karlgren* mindet om de forrædere, som hadde optraadt i Trondhjem 1904.

Jensen foreslog, at styret skulde ha ret til at gjøre undtagelser, hvis det fandt, at dette kunde ske uten skade.

Hertil bemerket *Richard Hansen*, at hvis man først gav enkelte adgang, kunde man ikke gjøre helt ansvar gjældende overfor repræsentanterne, dersom der tilflot borgerbladene meddelelser.

Det av *Jensen* fremsatte forslag, hvortil *Fløisbonn* gik over, forkastedes med stor majoritet.

Ved punkt 4 foreslog *Nedberg* møtetiden om eftermiddagen avsluttet kl. 6. En anden taler foreslog kl. 8. Begge forslag forkastedes.

Ved punkt 6 foreslog *Engebretsen*, at talerne skulde begjære ordet skriftlig, hvilket vedtoges efter nogle spredte protester.

Punkt 7 gav anledning til en lang debat, hvor en række talere hadde ordet.

Mikaelsen foreslog følgende tillæg, som han imidlertid under debatten tok tilbake:

„Vigtige saker som bevilgninger og lovforandringer, der tar sigte paa kontingentforhøielse, foretages ved navneoprop og avgjøres ved $\frac{2}{3}$ majoritet.“

Der blev ogsaa foreslaaet, at 10 repræsentanter i stedet for 20 skulde kunne forlange navneoprop. Og ogsaa til dette forslag forlangte en række talere ordet, før det forkastedes.

Sethil berigtigede med henvisning til protokollen for 1906 den i debatten fremkomne paastand om at forretningsordenen det aar bestemte, at 10 repræsentanter kunde forlange navneoprop.

Efterat mange talere hadde fremholdt det udemokratiske i *Mikaelsen*'s forslag, at det vilde indføre mindretalsstyre, svække ansvaret ved avstemningerne osv., vedtokes punktet som av styret foreslaaet.

Schjølberg benyttet anledningen til at henstille til sine medrepræsentanter ikke at benytte ordet for at gjenta, hvad andre hadde sagt før.

Fuldmagternes godkjendelse.

Forbundsstyret hadde nedsat en fuldmagtskomité, bestaaende av Gudmundsen, *Kalvaa* og *Karlgren*. Deres indstilling gik ut paa godkjendelse av alle mandater, med undtagelse av to, avdeling nr. 148 og 245, et fra *Kavringen*, *Næsodden*, og et fra *Kristianssand* paa grund av mangelfuld utfærdigelse.

Engebretsen foreslog:

„En fuldmagtskomité paa 10 mand nedsættes til at gjennomgaa mandatene og komme med indstilling.“

Karlgren mente dette var ganske unødvendig, da komitéen samvittighetsfuldt hadde gaat igjennem alle mandater.

Hertil sluttet *Kalvaa* sig, likeledes *Juell*, der henstillet til *Engebretsen* at ta forslaget tilbake.

Dr. *Nissen* foreslog at de to angjældende representanter skulde

bli sittende indtil videre og at det paalægges styret at undersøke forholdene.

Ole Arnesen fremsatte et forslag, der faldt sammen med dr. *Nissens*, at „Fuldmagterne godkjendes under den forutsætning, at fuldmagterne fremlægges i orden i løbet av 3. august.“

Nissens forslag vedtoges, hvorefter voteringen over *Engebretsen*'s forslag bortfaldt.

Ved det derpaa av *Kalvaa* foretagne navneoprop skulde møtet faa følgende sammensætning:

Avd. nr.		
2	Nerlaugs arbeiderforening	Karl Petter Larsen
3	Veme arbeidsmandsforening	Rasmus Braathen
4	Sognedalens arbeiderforening	Ivar Smedsmo
6	Nydalens mandlige arb.forening	Joh. Pedersen
	Do.	Hans Ludv. Olsen
	Do.	Nils E. Nielsen
7	Indtrøndelagens veiarb.forening	Helmer Tangen
8	Røros grubearbeiderforening	Anders J. Løkken
	Do.	Ole Laulo
	Do.	Frithjof Knudsen
9	Hyttarbeidernes forening, Røros,	Peder H. Vintervold
11	Frolands jernbaneanbeiderforening	Kristoffer Uppdal
12	Stenkjær arbeiderforening	A. O. Wibe
14	Moss glasarbeiderforening	Otto Syvertsen
16	Arbeiderforeningen „Haabet“	Ingvald Andersen
	Do.	Martin Olsen
17	Hvalsmoens arbeidsmandsforening	Joh. Sørensen
18	Svorkmo arbeiderforening	A. Gabrielsen
	Do.	R. Roaldsen
19	Stenarbeidernes forening, Bergen,	M. Mjelde
21	Sogns arbeiderforening	Hans Olsen
22	Kr.a sten-, jord- og cementarb.for.	Martin Dahl
	Do.	H. M. Kristiansen
23	Aalens grubearbeiderforening	Ingebrekt Jensaa
24	Sundløkkens arbeiderforening	Emil Pettersen
25	Narvik arbeiderforening	Oluf Amundsen
	Do.	Anders Førde
27	Bergens kommunale arb.forening	L. O. Sæbø
30	Eidets grubearbeiderforening	Lars P. Myran
31	Kr.a havnevæsenes arbeiderforening	Alfred Andersen
33	Hafslunds carbidarbeiderforening	Olav Sand
	Do.	Alfred Nilsen
35	Leknæs arbeiderforening	Joh. Brekkan
39	Lagerarbeidernes forening, Bergen,	Kristoffer Mærkesdal
40	Skotfos arbeidsmandsforening	Ths. Weber
	Do.	Even Reiersen
	Do.	K. Lunde
	Do.	K. Lindskog
	Do.	J. Werner

Avd. nr.		
43	Trondhjems avdeling	Gustav Sundby
44	Domkirkearb.s forening, Trondhjem,	John Wiggen
45	Haverstings arbeiderforening	H. A. Tjelle
48	Møllarbeidernes forening, Bergen,	O. Knutsen Vetaas
51	Foldalens grubearbeiderforening	Ole A. Berg
	Do.	Jakob Pedersen
	Do.	Leveraas
53	Papirarb.s fagforening, Sarpsborg,	Kristen Karlsen
	Do.	A. Bratvold
	Do.	Kr. Hasli
54	Ranheims arbeidsmandsforening	Bertinius Ulstad
55	Trondhjems sjauerforening	Ingebrit Schjølberg
56	Støperiarbeidernes forening, Kr.a,	Marius Kristiansen
57	Slemmestad arbeiderforening	Mathias Martinsen
	Do.	P. Fredriksen
	Do.	Nils Jansen
58	Cellulosearb.s forening, Sarpsborg,	Joh. L. Andersen
	Do.	K. Spikset
	Do.	Alexander Olsen
62	Viks jernbanearbeiderforening	Gustav Rontén
63	Arbeiderforeningen „Samhold“	August Andersen
	Do.	Valdemar Karlsen
66	Strømmens støperiarbeiderforening	Hans Tronsen
71	Bryns fyrstikarbeiderforening	Ludvig Oustad
72	Veivæsenets arbeiderforening	H. E. Engebretsen
73	Stavanger hermetikarbeiderforening	H. Westen
74	Thune arbeidsmandsforening	Andr. Føreland
76	Seildugsfabrikkens arbeiderforening	Kristian Braaten
	Do.	Joh. Johnsen
	Do.	Jørgen Knudsen
77	Larvik og omegns stenarb.forening	Joh. Melby
78	Manfjeld grubearbeiderforening	Knut Olsen
79	Murarbeidernes forening, Sarpsborg,	Joh.s Steffensrud
80	Kr.a høvleriarbeiderforening	Harald Fløisbonn
	Do.	Jens Teigen
	Do.	Andr. Juell
	Do.	Wilhelm Kristensen
82	Renseriarb.s forening, Sarpsborg,	Halvor Thorsen
83	Glemminge fagforening	Hans Eriksen
	Do.	Karl Andreassen
	Do.	Joh. Pettersen
	Do.	Emil Zakariassen
84	Klevfos arbeidsmandsforening	Anders Larsen
85	Borregaard sag- og tomtearb.forening	Ole Kristiansen
	Do.	Ole Halvorsen
	Do.	Edvard Amundsen
86	Larviks tobaksarbeiderforening	Oskar Andersen

Avd. nr.		
87	Tr.hjems sag-, høvleri- og tomtearb.f.	Ole Sether
88	Melkefabrikarbeidernes forening	Alb. Moeskou
89	Spikerarbeidernes forening, Kr.a,	Hans Eriksen
	Do.	Herman Bjerke
90	Tangens bruks- og tomtearb.forening	Axel Andersen
91	Embretfos papir- og trømassearb.f.	Olaf Johansen
	Do.	Herman Kristensen
	Do.	Martin Stenbro
93	Murarbeidernes forening, Bergen,	A. P. Helland
94	Bollesmedenes og valsernes forening	Albert Andersen
95	Bønsdalens arbeidsmandsforening	Ole N. Tømte
96	Møllarbeidernes fagforening, Moss,	Anders Johansen
97	Murarbeidernes forening, Kr.a,	B. Eriksen
	Do.	T. Iversen
98	Notoddens salpeterarbeiderforening	Olaf Bjørnsen
100	Bosmo arbeiderforening	} Redv. Knudsen
101	Mo arbeiderforening	
102	Geierfos glasarbeiderforening	Ole Vikar
106	Cellulosearb.s forening, Moss,	Hans Torbjørnsrød
	Do.	Joh. M. Pedersen
112	Hønefos bruks arbeiderforening	Jørgen Thon
115	Høviks verks —	Simen Aastrand
119	Murarbeidernes forening, Trondhjem	Odin Mathisen
120	Rjukanfos arbeiderforening	Gustav Johansen
	Do.	Anders Hovland
121	Nedre Ekers fagforening	Reinhard Olsen
	Do.	Lars Klausen
	Do.	Petter Nedberg
	Do.	Martinius Andersen
122	Arne arbeiderforening	Bastian Haugland
	Do.	Mikael M. Reigstad
124	Cellulose- og papirarb.for., Katfos	Brose Mikalsen
	Do.	Einar Nilsen
127	Hellefos trømassearbeiderforening	John Bredesen
128	Hommelvik arbeidsmandsforening	A. Sandstrøm
130	Drammens papirarbeiderforening	H. Undersrud
	Do.	Ludv. Larsen
	Do.	Andr. Jørgensen
131	Hafslunds sulfitarbeiderforening	Edv. Olsen Navestad
132	Røstvang grubearbeiderforening	Rasmus Kojan
134	Trondhjems teglverksarbeiderforening	Hilmar G. Haakensen
135	Sliperarbeidernes forening, Skien	Ole Stensrud
136	Skiens arbeidsmandsforening	Peder Karlsen
	Do.	Otto Kittilsen
	Do.	Klaus Klausen
138	Borregaards carbidarbeiderforening	Frants Pettersen
139	Rykene bruks arbeiderforening	Tobias Tobiassen

Avd. nr.		
142	Opsund kubarbeiderforening	Karl Andreassen
143	Drammens bruksarbeiderforening	Anders Kristoffersen
	Do.	Andreas Amundsen
	Do.	Alfred Kristiansen
144	Torp og Moum sag-, tomt- og høvleria.f.	Jens Andreasen
	Do.	Edvin Henriksen
145	Skotselvans cellulosearbeiderforening	Emil Hagstrøm
	Do.	Jakob Nilsen
146	Gjeithus papir- og træmassearb.for.	Hans Tandberg
	Do.	H. Chr. Halvorsen
148	Kristiansands bryggearbeiderforening	Joh. Bentsen
149	Hjula kvindelige arbeiderforening	Anna Pleym
	Do.	Borghild Eriksen
	Do.	Martha Karlsen
151	Kragerø arbeidsmandsforening	K. Tveit
153	Nydalens kvindelige arb.forening	Olivia Johansen
	Do.	Karen Skogsberg
154	Greaaker cellulosearbeiderforening	Jørgen Johnsen
	Do.	H. C. Hansen
155	Hvidsten lændsearbeiderforening	Johannes Olsen Sannesund
	Do.	Nils Johansen Sandesund
156	Selbak sag-, tomt- og høvleriarb.for.	Johs. Bergersen
157	Engene og Sætre arbeiderforening	Kr. Abrahamsen
159	Hauge sag-, tomt- og høvleriarb.for.	Anton Olsen
160	Furuholmens lændsearb.forening	Anton Martinsen
	Do.	Georg Bøe
161	Lisleby fagforening	Ole Arnesen Ødegaard
	Do.	Jørgen Tøgersen
	Do.	Joh. M. Olsen
162	Magnesitarb. forening, Snarum	Karl Olander
163	Bryggerbeiderforeningen „Fosna“	Knut Siem
166	Pukerud papirarbeiderforening	Karl Eriksen
167	Græsvik fagforening	Anton Davidsen
	Do.	Anders Huken
	Do.	Marensius Jensen
169	Valle sag- og tomtarbeiderforening	Hans A. Hansen
170	Kraakerøi sag- og tomtarbeiderfor.	Theodor Samuelson
171	Murarbeidernes forening, Skien	Hans Jensen
172	Tronstad fagforening	Hans J. Teigen
173	Vadrette arbeidsmandsforening	Karl Steen
178	Tofte cellulosearbeiderforening	Nils Bakke
	Do.	Oskar L. Olsen
179	„Nordens klippe“, Sydvaranger	Egede-Nissen
181	Totens cellulosearbeiderforening	Laurits Olsen
186	Hjula mandlige arbeiderforening	Joh. Olsen
187	Hofs bruksarbeiderforening	Karl Sten
	Do.	Anton Andersen

Avd. nr.		
188	Hønefos jernbanearbeiderforening	Ole Dølplads
190	Hofsos bruksarbeiderforening	Joh. Kristensen
191	Follum bruksarbeiderforening	A. J. Tviberg
192	Heens bruksarbeiderforening	Laritz Solberg
193	Notoddens arbeidsmandsforening	Karl Mossfelt
	Do.	Lars Strandli
	Do.	H. Berntsen
194	Drammens murarbeiderforening	Ole Sending
195	Skien's avdeling 195	Trond A. Andersen
196	Odda arbeiderforening	Karl Bøthun
	Do.	Edv. Hovde
197	Vennesla arbeiderforening	Andr. Tønnessen
198	Dokarbeidernes forening, Kr.a	Niels Nielsen
199	Borgestad og Menstad arb.m.forening	Peder Jakobsen
206	Viul bruksarbeiderforening	Andr. Heggen
210	Kr.a renovationsarb.forening	Joh. A. Kjensli
	Do.	Joh. Hansen
211	Kularbeidernes forening, Kr.a	Olaf Olsen
	Do.	Joh.s Bjørnstad
213	Fredrikshald cellulosearbeiderfor.	Hildor Johansen
	Do.	Kristian Nilsen
214	Tistedalens sliperiarbeiderforening	Joh. Andersen Friberg
215	Tistedalens sagarbeiderforening	Karl Hansen Holberg
216	Fredrikshald høvleriarb.forening	Harald Andersen
	Do.	Oskar Johansen
217	Fredrikshald tomtarbeiderforening	Einar Henriksen
	Do.	Ove Jensen
219	Furulunds avdeling, Sulitjelma	Peder Misvær
221	Sandnes avdeling, Sulitjelma	Olav J. Rognan
224	Charlotte arbeiderforening	Jørgen Ingebretsen
226	Gikens grubearbeiderforening	Daniel Rødseth
228	Hankens avdeling, Sulitjelma	John Holden
229	Vittingfos arbeidsmandsforening	Ole M. Otterstad
230	Vøiens spinderi- og væveriarb.for.	H. F. Andresen
232	Skien's sten-, jord- og tomtarb.	G. Sangfred Lander
319	Guldstearbeidernes forening	Kristian Kristiansen
236	Bøle arbeidsmandsforening	Petter Haakonsen
238	Fyrstikarb. forening, Fredrikshald	Emanuel Andresen
242	Gardinfabrikarb. forening, Fr.hald	Norman Amundsen
243	Losse- og lastearb. forening, do.	Aug. Nikolaisen
245	Kavringens arbeiderforening	Kristian Olsen
246	Notoddens carbidarbeiderforening	Anton Dethmer
248	Labro fagforening	G. Taksrud
250	Bjørnstadbryggens sag- og tomtarb.	Olaf Nordby
251	Kr.a trælattomters arb.forening	Haakon L. Johnsen
257	T.hjems sten-, jord- og cementarb.	Knut Hoel
259	Tømmeraaens arbeidsmandsforening	Johs. Bingen

Avd. nr.		
260	Kopperaaens arbeiderforening	John Kvello
266	Matmoren arbeiderforening	E. H. Karoliussen
269	Lillestrøm tomte-, sag- og høvleriarb.	Hans C. Kleven
	Do.	Joh. Hansen
	Do.	Hans Henriksen
272	Stvgr. kvindel. hermetikarb. forening	Kristine Eriksen
274	Løkkens grubearb. forening	Ole Larsen
	Do.	Peder Lervold
276	Fetsund lændsearbeiderforening	Hans Jahr
	Do.	Hans Aamodt
	Do.	Oscar Berntsen
277	Dragset grubearbeiderforening	John Dragseth
283	Svelgfos arbeidsmandsforening	B. Berntsen
	Do.	Karl Berg
	Do.	Karl Strøm
286	Ørje arbeiderforening	Kristian Hansen Lie
289	Lilleelvedalens arbeiderforening	O. H. Haugen
291	Vestbanernes extraarb. forening	Nub Olsen
292	Vatnfjord arbeiderforening	E. Støland
302	Vaaer arbeidsmandsforening	A. Blattmann
	Do.	Jakob Saur
303	Nabbetorp fagforening	Joh. L. Johansen
309	Kr.a kvindelige fyrstikarb. forening	Fru Kristine Andresen
310	Private renovationsarb.s for., Kr.a	Gunder Hansen
314	Hamang papirarbeiderforening	K. E. Malmgren
315	Kr.a yngre gartnerforening	G. P. Gabrielsen
320	Kr.a kemiske arbeiderforening	Julius A. Johansen
321	Hæggedal fagforening	Adolf Eknæs
322	Notoddens murarbeiderforening	Haakon Jensen
323	Ytterøens arbeidsmandsforening	Petter Støvne
325	Funnefos arbeiderforening	Karl Berntsen
326	Kuskenes forening, Kristiania	Hans Hansen
331	Saaheim arbeiderforening	Per Paulsen
332	Bryns kvindelige fagforening	Thea Mørk
333	Aamli jernbanearbeiderforening	Johs. Hultberg
341	Drammens grundarbeiderforening	Sigvard Pedersen
345	Kjørekarlenes forening, Kristiania	Axel Amundsen
47	Veiarbeiderforeningen „Framsteg“	} Herman Andreassen
109	Namsos avdeling	
267	Salsbrukets arbeiderforening	} B. S. Hagen
42	Gasarbeidernes forening, Kr.a	
60	Lysaker avdeling	Anton Gulbrandsen
313	Sagenes cellulosearbeiderforening	Even Kristensen
165	Kristiania lagerarbeiderforening	Ole O. Vold
164	Stvgr. murarb. forening	Alf C. Strøm
275	Marmorøens fagforening	Efraim Hansen
329	Arbeiderforeningen Værn	Hans E. Olsen

Under navnepropet var følgende herrer fraværende: Emil Pettersen, L. O. Sæbø, Ole Sether, Reinhard Olsen, Emil Hagstrøm, K. Tveit, Oskar L. Olsen, Anton Andersen, Johs. Bjørnstad, Kristian Nilsen, Joh. Andersen Friberg, Anton Dethmer, Hans Jahr, Hans Aamodt, Oscar Bernsen, John Dragseth, Kr. Hansen Lie, Joh. L. Johansen, G. P. Gabrielsen og Petter Støvne.

Foruten de tidligere nævnte gjæster var fra forretningsutvalget tilstede: Rich. Hansen, Kr. Tørrer, Joh. Karlgren, Gunnar Sethil, I. Bjerkmann og P. Fjeld.

Av utenbys styremedlemmer mødte: Karl Lundgren, Lars Tørrer, Joh. Gudmundsen, J. K. Sundt, A. Kalvaa, Andr. Føreland og Alb. Eberhardsen.

Som revisor deltok Nicolai Hansen.

Fra Kristiania stedlige styre mødte A. Pedersen, Matmorens do. P. Lindstrøm Valle, Sulitjelma do. O. K. Sundt, Fredrikshalds do. A. L. Ahlsen, Trondhjems Alfred Larsen, Fredrikstad do. Bernhard Tindelund, Bergens do. Alfred Myhrstad, Meraker do. Hans Brevik, Sarpsborg do. Leonard Larsen og Drammens do. Thv. Martinsen.

Møtets konstituering.

Forbundsstyret foreslog under forsamlingens bifald valgt til *dirigenter* A. Kalvaa og Alb. Moeskau og til *vicedirigenter* Gustav Johansen og Peder Karlsten.

Til *sekretærer* valgtes overensstemmende med forbundsstyrets forslag: Lars Tørrer, Waldemar Carlsen, Blattmann og Kristoffer Updal. Da Carlsen uten nytte frabad sig valg, fremkom forslag om at vælge Karl Steen, Skien.

Til *reisefordelingskomité* valgtes likeledes: Jørgen Knudsen, Johan Pettersen og J. Schjølberg.

Til *valgkomité* foreslog styret: O. K. Sundt, A. P. Helland, J. Viggan, Ths. Veber og Ole Larsen, Løkens verk. Desuten blev foreslaat: Alfred Nilsen, Harald Fløisbonn og A. L. Ahlsen.

Der blev foretat skriftlig avstemning. De 8 foreslaaede fungerede som midlertidig valgkomité.

A. Kalvaa indtok nu dirigentplatsen og refererede under bifald følgende indløpne telegrammer:

Trondhjem 2. august.

Tillykke med møte, lad held og lykke følge alle vores medlemmer, samt tak til styret og vore agitatorer for det store og ædle arbeide de har utført i de sidste 2 aar.

Trondhjems sjauerforening.

Narvik 2. august.

Landsmotet hilser. Haaber, venter, at midler nu findes som kan mildne det slavende folks savn og lidelser nu og i kommende tider. Enig og tro til kapitalistsamfundet falder.

Narvik arbeiderforening.

Efter at fotografen to gange hadde avbrudt forhandlingerne, og efter at *Bjerkman* hadde oplyst om, at kongresdeltagerne hadde fri adgang til Tivoli mot at fremvise kongresmærket, avsluttedes dagens forhandlinger ved halv to tiden; idet landsmøtet efter forslag fra *Kalvå* besluttet at sløife eftermiddagsmøtet for at repræsentanterne skulde faa tid til at gjennomlæse de forelagte beretninger og regnskaper.

Mandag 3. august. — Formiddagsmøte.

Dirigent: *Kalvaa*.

Møtet sattes kl. 9. Navne-oprop fandt sted. Ved dette var 22 representanter fraværende.

Fra nogle representanter referertes andragende om, at der skulde gis adgang for deres hustruer til at overvære landsmøtets forhandlinger. Andragenderne indvilgedes.

Dirigenten oplæste følgende hilsningstelegrammer:

„Landsmøtet, Folkets hus, Kristiania.

Kirkenæs i Varanger, 2. august.

Haaper arbeidet heldbringende fagbevægelsen. Kredsinddeling forkastelig. Hilsen „*Nordens Klippe*“.

„Arbeidsmanden“, Kristiania.

Bergen den 2. august.

Lykke med forhandlinger. Leve solidariteten.

Murarbeidernes forening“.

„Arbeidsmanden“, Kristiania.

Trondhjem den 2. august.

Til landsmøtets avdeling 43 ved bestyrelsen sin solidariske hilsen med ønske om godt samarbeide.

Michal Olsen“.

„Arbeidsmandsforbundets landsmøte, Kristiania.

Trondhjem, 2. august.

Norges riksloge „*Verdandi*“ samlet til møte sender forbundet solidarisk hilsen med ønske om heldige beslutninger, befrielse fra kapitalisten kong Alkohol. *Østergaard. Egge*“.

„Arbeidsmanden“, Kristiania.

Kirkenes i Varanger, 2. august.

Medlemsmøtet idag valgt Olav Kringen som 2den representant landsmøtet. *Bugge. Zanden*es.

I anledning det sidste telegram uttalte *Torres*, at før Kringens mandat godkjendes, burde det undersøkes om han stod i forbundet. Hr. Kringen hadde sidst ikke betalt kontingent paa 2 aar.

Dirigenten: Dette kan bringes paa det rene senere.

Dirigenten meddelte videre, at fuldmagtskomitéen hadde godkjendt mandatet fra Kavringens arbeiderforening.

Sekretær *Carlsen* oplæste forhandlingsprotokollen. I anledning av, at dr. *O. Nissen* hadde fremsat et forslag dagen i forveien, spurgte *Engbretsen*, om de indbudne gjæster hadde forslagsret paa landsmøtet,

Kr. Torres svarede hertil, at det altid hadde været praksis paa landsmøterne, at alle indbudne hadde tale og forslags ret, men ikke stemmeret. Det gik da heller ikke an at lægge nogen mundkurv paa gjæsterne.

Engbretsen: Nei, det vil ikke jeg heller. Men jeg var i tvil om saken, og det var derfor jeg vilde ha den opklaret.

Protokollen vedtoges.

Dirigenten oplyste, at følgende repræsentanter var opnævnt til valgkomité: O. K. Sundt (228 st.), A. P. Helland (227), Th. Veber (191), J. Vigen (168) og Ole Larsen (161). Dernæst hadde A. Nilsen 112, Fløisbonn 94 og Ahlsen 27 st.

Landsmøtets nummer.

Før man gik over til at behandle beretningen, bragte *Lars Torres* paa bane spørsmålet om, hvilket nummer landsmøtet egentlig hadde. I „*Social-Demokraten*“ staar, at det er forbundets 9. landsmøte, mens det paa de fremlagte dokumenter er opført som det 4. landsmøte. Tal. foreslog, at landsmøtet skulde anføres som forbundets *niende*. Det var vistnok saa, at forbundet siden dets stiftelse hadde skiftet navn, men sin alder hadde det dog ikke forandret.

Richard Hansen var enig i *Torres*' forelæg. Der har været en del tvil om dette spørsmaal. Saken var jo den, at landsmøtet paa *Røros* omdøpte forbundet, og det næste landsmøte i Bergen blev der-etter anført som det første. Dette var jo litt misvisende, da organisationen jo altid hadde været den samme.

Hans Trondsen var mot forandringen.

Alb. Moeskou: Organisationen er den samme, og den klasse, den omfatter, er den samme som ved stiftelsen. Og ved at vedta *Torres*' forslag vil vi faa fuldstændig historisk enhet og sammenheng i vor organisation.

Red. Knudsen fandt det uheldig at bytte numer. Forbundet hadde jo nu en noget anden organisationsform end ved stiftelsen. Den gang var det begrænset til nogle enkelte arbeiderkategorier, mens det siden blev utvidet til at omfatte alle ikke-faglærte arbeidere.

Bratvold: Det er merkværdig, at man ikke har været opmerksom paa dette før. Den „historiske enhet“ blir ikke større, om landsmøtets nummer forandres. Der er da ingen mening i, at naar vi skrev 3 paa sidste landsmøte, saa skal vi nu skrive 9.

O. Sand: Det vilde være en usandhet at forandre det fjerde

landsmøte til det niende. Ti under navnet „Norsk arbeidsmandsforbund“ er dette det fjerde landsmøte. Forøvrig kunde det vel gaa an, at det blev anført i en parentes, at det var organisationens niende landsmøte.

Dølplads: Faktum er, at dette er det niende landsmøte efter forbundets stiftelse. Selv om forbundet før omfattet et mindre antal arbeidsbrancher, er det dog fremdeles det samme forbund.

K. Tørrer: Hr. O. Sand er altfor ny til at vite, hvad der i denne sak er usandhet eller ikke. Forbundet har bare byttet navn, men organisationen er den samme, nemlig den som blev stiftet 13. april 1895. Der er intet andet fremgaat, som kan berettigge til at kalde dette det fjerde landsmøte end at sekretærene paa landsmøtet i Bergen var saa uheldige at anføre det som det „første“.

Gabrielsen fandt det fremsatte forslag rigtig.

Helland vilde ikke anbefale nogen forandring. Før navneforandringen foretoges var der ikke som nu adgang for alle ikke-faglærte arbeidere til at være medlemmer.

O. Kristiansen støttet Tørrer's forslag.

O. Sand fastholdt sin opfatning, som han fandt sig bestyrket i at være rigtig ved K. Tørrer's oplysninger. I henhold til navnet er dette det fjerde landsmøte i forbundet.

Gudmundsen: Forbundet er det samme som det har været siden dets stiftelse. Jeg anbefaler Tørrer's forslag.

Ved voteringen bifaldtes Tørrer's forslag om at landsmøtet anføres som forbundets niende med overveiende majoritet.

Beretningen.

Den almindelige debat om beretningen aapnedes av *Schjølberg*, der hadde heftet sig mer ved, hvad beretningen ikke indeholdt, end ved det medtagne. Dog var der foretat to ansættelser, som han ikke fandt berettiget. Desuten paatalte han forholdet med sekretæren og sykekassen. Foruten disse tre attentater paa loven var formandens og kassererens lønninger ogsaa ulovlig forhøiet. Det var ikke pengebeløpet om at gjøre, men fremgangsmaaten. Landsmøtet vilde uten tvil git den fornødne efterbevilgning, dersom styret hadde fulgt den fremgangsmaate. Han foreslog oplæsning av forbundsstyrets protokol 1906—08.

J. Teigen uttalte sig i tilslutning til *Schjølberg*; særlig var han forundret over, at hovedstyret var gaat med paa forhøielsen av lønningerne, der var fastsat paa landsmøtet 1906. Han antydet et forslag gaaende ut paa, at av forbundets faste funktionærer skulde blot formanden være medlem av forretningsutvalget. Regnskaperne var heller ikke tilfredsstillende, idet de blot oplyste om status.

K. Tørrer fremholdt, at det vilde bli et stort arbeide at læse op protokollen, dagen vilde mindst medgaa.

Schjølberg oplyste om, at han sigtet kun til protokollen for hovedstyrets møter.

Joh. M. Pedersen mente, styret hadde begaaet lovbrud. Loven skal respekteres ogsaa av styret. Der var fuldt lovlig adgang til at ta saa megen kontorhjelp, som man trængte. Den tid, der vilde med-

gaa til oplæsning av protokollen, var vel anvendt, da man kanskje kunde faa oplysninger, som det kunde være behagelig at ta med sig hjem.

Joh. Johnsen oplyste, at han hadde stemt for de høieste lønninger paa sidste landsmøte, og han var uenig i styrets fremgangsmaate. Han var ogsaa uenig i ansættelserne. Ved disse burde der tages de dygtigste kræfter utefra avdelingene.

A. Amundsen paatalte likeledes styrets beslutning.

A. Gabrielsen mindet om, at i 1906 var lønningerne fastslaaet med 52 mot 45 st. Den store minoritet berettiget dog ikke styret til at forhøie lønningerne med 200 og 400 kr. for formand og sekretær. For kassereren aapnedes der en anden utvei: 200 kr. i tællepenge. Men disse blev paa landsmøtet 1906 uttrykkelig strøket av budgetkomiteen. De skal tages bort iaar som svar paa, hvad forbundsstyret har gjort. Der var vistnok grunde tilstede for en lønsforhøielse, men av hensyn til konsekvenserne maa landsmøtet paatale den fulgte fremgangsmaate.

Schjølberg replicerte til Tørrer.

Richard Hansen var ganske enig i at landsmøtet hadde fuldt berettiget krav paa oplæsning av protokollen, og naar det ønsket dette, var det bedst det blev gjort. Derav vilde det fremgaa at forslaget om lønsforhøielsen fremkom fra de utenbys styremedlemmer under opstillingen av budgettet for 1907. Den var ikke at betragte som paa-skjønnelse eller betaling for overtid, men de lange forhandlinger medfører ekstraavgifter for funktionærene. Det hændte saaledes taleren ret som det var at han ikke fik tid til at gaa hjem til middag, men maatte spise i byen. Man var ved lønsforhøielsen opmerksom paa, at man maatte staa til ansvar for denne beslutning paa landsmøtet. Det faar forkaste eller godkjende beslutningen, men taleren vilde gjøre opmerksom paa, at man ikke altid skulde være ovprøver og paragraf-rytter. Det sier sig selv at forholdene stiller sig anderledes naar der er 25,000 medlemmer end med 6,000. Der har gjennemsnitlig været 2 mand stadig paa reise. Avdelingene er ikke tjent med at der knusles. Johnsen nævnte, at man skulde ta de bedste i foreningerne naar folk ansattes paa forbundskontoret; men hvem hadde man at stille op mot Sethil? Bokholderen var først ansat paa prøve og da han viste sig skikket, fik han fast ansættelse. Gabrielsen hadde paatalt tællepengene. Tok man dem bort maatte man vist faa en ny kasserer. Hans hverv medfører altid tap. I 1905 utbetalte han 68,000 kroner, i 1907 over 562,000 kroner. Her kunde godt feil tælling finde sted og det betød personlige utlæg for kassereren. De 200 kroner til ham var ikke gratiale, men erstatning for tap. Det var almindelig at gi kasserere tællepenge og ikke bare 200 men 5 à 800 kroner i almindelige forretninger.

Dirigenten oplyste om, at der var anmeldt en deputation fra Den norske goodtemplarordens landsmøte, som besluttedes mottat. Forsamlingen avsang staaende første og sidste vers av aapningssangen.

Advokat *Jacobsen*, deputationens ordfører, overbragte hilsenen til kongressen, idet han mindet om hvad avholdssakens forkjæmpere

skylder arbeiderne. De utgjør den største procent inden avholdsbevægelsen. Og denne kjemper med arbeidernes organisationer for det fælles maal at bedre livsvilkaarene. Derfor hadde man med glæde fulgt arbeiderbevægelsens fremgang og ikke mindst Arbeidsmandsforbundets enorme vækst. Han haapet man fremdeles skulde faa nytte godt av arbeidernes indsats i totalavholdsbevægelsen, for denne kan kun seire ved arbeiderne. (Bravo!) Han ønsket alt held for Arbeidsmandsforbundet og dets landsmøte.

Richard Hansen takket paa landsmøtets vegne for den opmerksomhet deputationen hadde vist og bad den ta en hilsen med tilbake. Vi staar begge i kamporganisationer. Bestræbelserne for at fremme ædrueligheten maatte alle se paa som et prisværdigt arbeide, og han haabet det vilde bære gode frugter. Vi har fællesinteresser, som gjør et godt samarbeide og en god forstaaelse ønskelig og som skal bli til gagn for samfundet (bifald).

Man gjenoptok derpaa debatten om beretningen.

M. Mjelde indsaar nok at der trængtes nye ansættelser, men styret skulde søkt avdelingernes sanktion her saavel som ved bevilgningerne. Haabet at det forefaldne ikke vilde gjenta sig. Forretningsutvalget pligter at paatale de tilfælder, hvor der har været lovbrudd fra avdelingernes side. Det største arbeide i bevægelsen gjøres kanskje av interesse og uten betaling; noget maa derfor ogsaa av styret gjøres av interesse.

Schjølbergs forslag om oplæsning av protokollen blev vedtat mot 1 st., hvorpaa den fandt sted.

Av hovedstyrets protokol 29. mars 1907 (eftermiddagsmøte) hidsettes:

Gudmundsen foreslog bokholderens løn ansat til kr. 1600 aarlig samt sekretærens løn forhøiet til 1600 kr.

Kalvaa foreslog bokholderens løn til 1500 kr., sekretærens løn forhøiet til 1600 kr. og at formandens løn forhøies til 2000 kr., samt at der bevilges kassereren 200 kr. i tællepenge.

Bjerkman foreslog sekretærens løn forhøiet til 1800 kr.

Bokholderens løn fastsattes til 1600 kr., idet Karlgren, Fjeld, Sundt, Eberhardsen, Lundgren, Gudmundsen, J. Bjerkman, L. Tørres, K. Tørres, Føreland, R. Hansen og Sethil stemte „ja“. Kalvaa stemte „nei“.

Sekretærens løn forhøiedes til 1800 kr. ved at følgende stemte „ja“: Fjeld, Sundt, Lundgren, Bjerkman, K. Tørres, R. Hansen, Sethil. Karlgren stemte ikke. Gudmundsen, Føreland, L. Tørres, Eberhardsen og Kalvaa stemte „nei“.

200 kr. bevilgedes kassereren i tællepenge, idet Sethil, R. Hansen, Bjerkman, Lundgren, Sundt, Karlgren, Fjeld og Kalvaa stemte „ja“. Gudmundsen, Føreland, L. Tørres og Eberhardsen stemte „nei“. K. Tørres stemte ikke.

Formandens løn forhøiedes til 2000 kr., idet Sethil, K. Tørres, Bjerkman, Lundgren, Sundt, Fjeld, Karlgren og Kalvaa stemte „ja“. Gudmundsen, Føreland, L. Tørres og Eberhardsen stemte „nei“. R. Hansen stemte ikke.

Oluf Amundsen præciserte, at som funktionærernes ansættelse gjaldt tre aar, maatte deres av landsmøtet fastsatte løn ogsaa gjælde den periode. Ekstrahjælp vilde maaske faldt dyrere og været usikrere. Ordet „tællepenge“ bør ialfald bort, og istedet fik man gi en løn paa 2000 kroner.

Karl Berg haabet at den fulgte fremgangsmaate maatte bli slaat ihjel.

Alfr. Larsen fremholdt, at paa sidste landsmøte kom lønsforhøielserne som julaften paa kjærringen. Styret hadde ikke gaat tilladelig frem. Alle lønnede funktionærer bør ansættes av landsmøtet.

Knut Siem foreslog nedsættelse av en komité, maaske i forbindelse med budgetkomitéen.

Joh. M. Pedersen gjentok, at de faste ansættelser var grundløse.

A. Gabrielsen misbilliget ikke ansættelserne, naar hjælp var paa krævet, men lønsforhøielserne maatte paatales. Naar der taltes om lovbrudd fra avdelingernes side utover landet, skedde dette av uvidenhed; men det berettiger ikke forbundsstyret eller forretningsutvalget, som vet bedre, at begaa lovbrudd.

J. Teigen: Vi sier ikke at lønnen er for stor, men principet maa slaaes ihjel. De forskjellige funktionærer hadde ikke stemt for sin egen lønsforhøielse, men trofast stemt og hjulpet hverandre op. Han foreslog følgende resolution:

„Forbundsstyrets beslutning angaaende lønsforhøielse godkjendes. Dog maa landsmøtet uttale sin misbilligelse av styrets handlemaate og at denne ikke maa ha følger for fremtiden.“

And. Johansen: Som i en stor forretning trænges ogsaa tællepenge hos os.

Andr. Larsen vilde ikke criticere ansættelserne, men fremgangsmaaten ved lønsforhøielserne.

Gudmundsen fandt vel kritik berettiget, men man fik erindre, at de samme forutsætninger ikke var tilstede et aar efter landsmøtet som under dette. Fast ansættelse var den eneste vei, man hadde at følge. Og forholdene hadde forandret sig saaledes, at en forhøielse var paa sin plads. Har en almindelig mand helbredet en syk, kan lægen med loven i haand faa ham straffet for at ha overtraadt loven. Den fremgangsmaate burde ikke landsmøtet følge. Forøvrigt tilhørte taleren den minoritet i styret, som haade stemt mot lønsforhøielse. Men han fandt dog ikke, at der var saa stor grund til at klandre dem, der efter at ha veiet de formelle hensyn mot lønsforhøielsen, hadde fundet, at disse ikke burde være avgjørende.

Der fremkom flere forslag om strek for de indtegnede talere.

Rich. Hansen ønsket at forbeholde sig ordet tilslut.

Kalvaa: Det er bedst, at landsmøtet faar blaase ut.

Ved navneprop var 147 mot og 104 for strek.

Kalvaa: De, der ikke utsætter sig for kritik, er litet værd. Taleren hadde stemt for 1800 kr. paa sidste landsmøte, men om han hadde stemt for 1600 dengang, vilde han ikke dermed ha følt sig bundet for fremtiden til ikke som taleren senere at stemme for 2000.

Han ønsket at oplyse, at da han gjorde dette, var sekretærens løn allerede paa forhaand sat op fra 1600 til 1800 og bokholderens til 1600 kr., og han holdt paa, at formanden og kassereren burde ha mere end disse, nemlig 2000. Hvad tællepengene angik, hadde kassereren ved en bank i Trondhjem 2000 kr. i tællepenge. Taleren hadde ikke angret paa den fattede beslutning. Han foreslog forhøielsen, fordi hovedstyret er den høieste myndighet mellem landsmøterne.

Joh. L. Andersen: Hovedstyret handlet under ansvar. Og for organisationen var det bedre, at styret handlet, end at der f. eks. skulde været sammenkaldt ekstraordinært landsmøte.

Dølplass: Lønsforhøielserne kunde været forelagt avdelingerne til avstemning.

Schjølberg anbefalte sit forslag; „Landsmøtet uttaler sin misnøie med hovedstyrets administration og paalægger det kommende styre for fremtiden at overholde lovene og de beslutninger, som er fattet paa landsmøtet.“

Richard Hansen var tilfreds over, at der blev diskutert om beretningen. I Trondhjem 1904 blev den vedtat uten debat — det var næsten flaut; og i Kristiania 1906 blev der kun rettet en forespørsel i anledning beretningen. Amundsen mente, at der i 1906 var tilstrækkelig hjælp, og at forslaget om lønsforhøielse paa landsmøtet dengang kom som julen paa kjærringen. Han mindet om, hvor utaalmodig arbeiderne var, naar en arbeidsgiver forlangte 14 dage til at se igjennem en lang tarif. Nu saa man, hvor merkelig arbeiderne var som arbeidsgivere; de skulde ha flere maaneder til at sætte sig ind i et forslag om lønsforhøielse for et par funktionærer. Han trodde Siems forslag om nedsættelse av en komite var ganske overflødig, da beretningen var gjennemlæst av os alle. Pedersen maatte ha misforstaaet taleren. Med 2000 kr. og en stor familie skulde nok ikke forretningsføreren ha raad til at bo i byen og ha villa paa landet. Blir Schjølbergs forslag vedtat, maa styret gaa; ialfald hadde taleren saa megen ære i livet, at han da ikke blev sittende. Hvad kassereren angik, skulde man ogsaa huske, hvor mange utbetalinger han maatte gjøre utenfor kontortiden og kontorpulten, — smaabeløp, som let glemtes og som han maatte staa til ansvar for. Indtægterne derimot huskes. Teigens forslag var inkonsekvent. Man skal ikke „beklage“ og „godkjende“ paa én gang. Meget maa nødvendigvis bli uregelmæssig som i en bedrift under anlæg og drift paa samme tid, slik som stillingen var med forbundet.

Martin Stenbro hadde stemt mot lukkede døre igaar; nu var han glad over, at dørene var lukket. Det er overflødig at gaa saa skarpt tilverks.

O. H. Hauen fandt ogsaa kritikken uberettiget; han foreslog tillidsvotum til styret.

Oscar Andersen: Uttalelserne gaar bare mot *fremgangsmaaten*, lovbruddet; men vi synes ikke lønningerne er for høie. Hvis ikke repræsentanterne satte fingeren paa dette, vilde det være en grov forømmelse. At avdelingerne gjør lovbrudd, berettiger ikke styret der-

til. Kalvaa maa ha en underlig opfatning av kritik. Agitationen drives nu for kostbart mangen gang, og nye foreninger burde ikke straks fuldstændig overgives sin skjæbne.

Ole O. Vold hævdede at styret selvfølgelig under almindelige omstændigheter loyalt maatte bøie sig for landsmøtets beslutninger. Her forelaa særlige omstændigheter og styret er landsmøte mellem landsmøterne. En uravstemning var et for stort maskineri. Bokstavelig foreligger kanske et lovbrud, men man maa se dette i sin sammenheng. Han stemte for godkjendelse uten nogen hale og anbefalte sit forslag til uttalelse:

„Hovedstyrets beslutninger om lønspaalæg godkjendes.“

O. Klausen: Skal foreninger, som av uvidenhed begaar lovbrudd, kritiseres, burde ogsaa styret være hjemfalden til kritik.

Petter Carlsen: Under hensyn til de stadig større gjøremaal finder jeg at styret har været i sin fulde ret. Det har været til forbundets gagn og nytte. Efter talerens kjendskap til ledelsen fra ifjor vilde han stemme for godkjendelse. Det burde ske enstemmig.

Bratvold: Alle mener at flere folk burde ansættes og at lønnen burde forhøies. Resultatet er riktig, men „maaten“ — det er bare den man steiler ved. Der foreligger ikke noget egentlig lovbrud. Schjølberg vil følge loven til punkt og prikke. Om der forelaa grove forseelser, som hadde været til forbundets skade, vilde taleren stemme for mistillid, men ikke for dette pirkeris skyld. Der var forældre som først riste børnene og saa gav dem sukker; nu skulde man først gi styret paa pukkelen og saa si at lønsforhøielsen var rigtig.

Førde var enig i at tvingende grunde hadde nødvendiggjort forøkelse av personalet, men dette skal ikke sammenblandes med lønsforhøielsen. Hvem har den bevilgende myndighet? Er det landsmøtet eller hovedstyret? Vi faar se og kjæmpe os frem gjennem vanskelighetene fra landsmøte til landsmøte. Vi maa ikke komme op i dette engang til.

Olav Sand henviste til lovenes § 13 a, som ikke gir adgang til den stedfundne forhøielse. Han vilde ikke være med paa absolut mistillid; beretningen maa dog vedtas med en bemerkning. Lønningerne er smaa, men det er dog faa arbeidere som tjener 2500 à 3000 kr., som av Richard Hansen nævnt.

Dirigenten refererte to nye forslag:

„Ordet „godkjendes“ i hr. Teigens forslag foreslaaes ombyttet med ordet „underkjendes“.

A. Gabrielsen.“

„Landsmøtet gir styret sit fulde tillidsvotum paa grund av de særlige omstændigheter og dette landsmøte bestemmer løn til forbundets tillidsmænd indtil næste landsmøte. Dog kan en avstemning inden avdelingerne i mellemtiden forandre bestemmelsen.“

Carl P. Larsen.“

Møtet hævdes kl. 1. 26 talere var indtegnet.

Mandag 3. august. — Eftermiddagsmøte.

Dirigent *Moeskau* — vicedirigent *P. Carlsen*.

Møtet sattes kl. 3. Navneprop foretoges.

Et andragende fra et forbundsmedlem fra Mjøndalen om at faa overvære landsmøtets forhandlinger indvilgedes mot nogle faa stemmer.

Efter forslag av *Karlgren* besluttedes det at sende en deputation paa 5 medlemmer til goodtemplarnes kongres for at gjengjælde den hilsen, som denne ved en deputation hadde overbragt landsmøtet om formiddagen.

Til medlemmer av deputationen valgtes: *Blattman*, *Brose Michalsen*, fru *Johansen*, *Undersrud* og *Joh. Bergersen*.

Debatten om beretningen

fortsattes.

Floisbonn fandt hovedstyrets optræden med hensyn til lønspaalægget for aldeles enestaaende i fagbevægelsens historie. Representanterne hadde ikke noget at gjøre paa landsmøtet, hvis en saadan praksis skulde opretholdes. Det var urimeligt, at man ikke skulde ha adgang til at gjøre noget andet end at strø sand paa hovedstyrets beslutninger. Kassereren, *Tørres*, var foreslaaet 200 kr. i tællepenge paa sidste landsmøte. Han motsatte sig dette selv, og det blev derfor heller ikke vedtat. Det var derfor rart, at hovedstyret saa senere foretok denne bevilgning. Styrets kabinetsspørsmål var kommet noget tidlig. Men det kunde ikke avholde taleren fra at stemme for *Schjølbergs* forslag.

Myrstad syntes, at den førte kritik maatte være straf nok for forbundsstyret. Tal. vilde ialfald ikke være med paa noget mistillidsforslag. Som undskyldende moment for hovedstyret forelaa ogsaa den ting, at man ikke før hadde kunnet ha oversigt over; at forbundet vilde vokse saa enormt, som det har gjort. Vistnok kunde det sies, at lovene var overtraadt; men det vilde nok ikke gjenta sig.

Brose Michalsen fandt ikke, at der forelaa saa stor overtrædelse, at den berettiget til et mistillidsvotum. Man burde ikke holde sig til lovens bokstav, men til dens aand. I 1906 uttaltes det paa landsmøtet haap om, at forbundet skulde fordoble sig til 1909; nu har vi bare 1908, men forbundet har mer end *firdoblet* sig. Arbeidet hadde derfor vokset. Og hvad der her er gjort, er gjort i forbundets interesse og av billighetshensyn mot de to tillidsmænd. Angaaende de stedfundne ansættelser, saa syntes tal., at de ansatte personer var saa dygtige, at man skulde lete længe, før man i forbundet fandt deres make.

Lundgreen erklærte, at han som medlem av styret hadde været sig bevidst, at lønsforhøielsen vilde vække kritik paa landsmøtet. Men naar han allikevel hadde været med paa den, var det ut fra det syn, at det gjaldt at bibeholde tillidsmændene, de bedste mænd, i forbundets ledelse. *Richard Hansen* og *Tørres* har ikke stillet noget ultimatum i forbundsstyret; men den første sa ialfald paa siste landsmøte, at han vilde bli nødt til at søke sig en anden stilling, hvis han ikke fik løns- paalæg. Og av frygt for at miste formanden, hadde tal. været med

paa lønsforhøielsen. Tal. vilde bestemt advare mot, at de utbetalte tællepenge skulde tilbakebetales. Da var det greiere og reellere, at de, som vilde det, direkte foreslog at kasserer *Tørres* skulde avskediges. Tilslut poienterte tal., at da hovedstyret var den høieste myndighet mellem landsmøterne, maatte det ha ret til at foreta de dispositioner, som det fandt nødvendige for ivaretagelsen av forbundets interesser.

Engbretsen anbefalte *Schjølbergs* forslag, idet han mente, at det vilde være litet konsekvent efter den førte debat at stemme for et tillidsvotum.

Juell: Jeg er av dem, som mener, at lovene bør respekteres og at der nok i foreliggende tilfælde er gjort brud paa disse. Men selv om saa var, kunde tal. dog ikke stemme for *Schjølbergs* forslag; ti dette underkjender *alt*, hvad hovedstyret har gjort. Og her foreligger bare to enkle spørsmål. Med hensyn til tællepengene fik man erindre, at disse ikke var noget lønspaalæg. De var kun bevilget forat holde kassereren skadesløs for for tap.

J. Gudmundsen: Det vilde være ønskeligt for det kommende forbundsstyre, at man her fik fastslaaet, hvor langt forbundsstyrets myndighet strækker sig. Denne lange debat burde dog ikke ha været ført forgjæves.

H. Haagensen: Da jeg i formiddag hadde hørt 4 talere, hadde jeg opgjort mig min opfatning, som ikke er blit ændret ved at jeg nu har paahørt over 30.

J. Pedersen: Lønnen til vore tillidsmænd er ikke for stor. Men selv om vi lønner en mand med 15,000 kr., saa kan han dog ikke gjøre mer end en mands arbeide. I formiddagsmøtet var det sagt, at cellulosearbeiderne paa Moss tjente saa godt, men 90 pct. av dem tjente under 1200 kr. aaret, hr. dirigent!

Kringens fuldmagt.

Dirigenten oplyste, at fuldmagtskomitéen efter foretagen undersøkelse om, hvorledes det forholdt sig med hr. Kringens medlemsskap, hadde indstillet paa godkjendelse av hans mandat fra Sydvaranger.

En stemme langt nede i salen: Er kontingenten i orden? Ikke nogen undtagelse for nogen.

Kalvaa: Kringen har betalt kontingent i sin avdeling til og med juni iaar. Det er oplyst.

En stemme: Da er opplysningen feilagtig.

K. Tørres: Jeg fik for en tid siden meddelelse om, at Kringen stod til rest for længere tid med kontingenten.

Karlgren: Vi har sat os i forbindelse med kassereren i Jord- og cementarbeidernes forening her i byen og han meddeler os skriftlig, at Kringen har betalt kontingent til og med juni iaar.

Mandatet for Kringen blev derpaa godkjendt mod nogle faa stemmer.

Debatten om beretningen fortsattes.

Efter forslag av en række repræsentanter besluttet landsmøtet kl. 4.10 at sætte strek for talerne. Der var da 21 talere indtegnet.

O. Sand fremsatte følgende forslag: „Landsmøtet vedtar den av forbundsstyret foretagne lønsforhøielse, dog vil det bemerke, at forbundsstyret i denne sak har overskredet sin myndighet.“

Knut Siem foreslog: „Idet der henvisns til den førte debat godkjender landsmøtet beretningen.“

Nander fandt det rart, at forbundsstyret ikke vilde finde sig i nogen misbilligende uttalelse, al den stund det selv erkjendte, at det har handlet urigtig. En saadan fremgangsmaate, som forbundsstyret har utvist, kunde forstaaes, hvis det var nyorganiserte folk, som ikke hadde kjendskap til lovene; men et saadant ubekjendtskap forelaa da ikke for forbundsstyrets folk. Tal. fandt det heldigst, at voteringen blev git den form, at der blev stemt over, hvorvidt forbundsstyret har handlet rigtig eller urigtig. Nogen direkte mistillid vilde ikke taleren lægge i, om det første vedtoges.

A. Gabrielsen: Jeg var ikke tænkt at gaa nøiere ind paa saken. Men her er indkommet et nyt moment. Ifølge Lundgreen saa skal formand og kaserer, som vi vælger paa lovlig maate paa landsmøtet, kunne fratræde senere, hvis de ikke faar, hvad de vill! Dette er ekstraordinært og urimeligt. Faktum var forøvrigt det, at forbundsstyret har begaaet lovbrud, og jeg vil derfor stemme for Schjølbergs forslag.

Torbjørnsrød: Vi maa ikke være knuslete med lønnen til vore tillidsmænd. Vi maa tvertimot lønne dem slik, at vi kan peke paa det for vore arbeidschefer og si: Saaledes lønner vi vore folk. Jeg er enig i den foretagne lønsforhøielse.

O. Kristiansen: Jeg finder ingen grund til at klandre her. Pengebeløpet spiller jo en liten rolle. Der vil ingen glæde være ved at være arbeidernes tillidsmænd, naar der skal reises en saadan utidig og uberettiget kritik over den. Vi fik huske paa, at vore tillidsmænd er utsatte for vore motstanderes og pressens forfølgelser, og da burde ialfald vi selv stille bra med dem. I foreliggende tilfælde var heller ingen forbrydelse begaaet.

Teigen fremholdt nødvendigheten av, at forbundet sikret sig mot gjentagelse av det skete. Der henvistes til, at funktionærene hadde faat mere arbeide. Men de var av det sidste landsmøte ansat med fuld løn for at de skulde ofre hele sin arbeidskraft i forbundets tjeneste. Og mere kunde ikke forlanges, selv om baade lønnen og arbeidet blev mere.

Herm. Kristiansen: Kan vi senere komme ind paa andre punkter i beretningen?

Dirigenten: Ja.

Mjælde syntes ikke, at forbundets funktionærer hadde for meget i løn. Men de var ansatte paa det vilkaar at ofre sig i forbundets tjeneste, og da burde de ha ventet med lønsforhøielsen til dette møtes avholdelse. Vi andre maa vente til vore tariffør utløper, og det maa forbundsstyret ogsaa gjøre.

Peter Haagensen: Det ser ut til, at man ikke bare vil gi ris, men at der ogsaa har indsneget sig adskillig mistillid i debatten. Mon ikke feilen ligger deri, at landsmøtet i 1906 bevilget for litet i løn til disse folk. Det vilde skade forbundet meget at vedta et mistillidsforslag til ledelsen.

*

Deputationen til goodtemplarne.

Bergersen meddelte paa den valgte deputations vegne, at denne hadde hat foretræde for goodtemplarnes kongres. Kongressen lot hilse tilbake, at den takket hjertelig for den utviste opmerksomhet og at den haapet, at Arbeidsmandsforbundet vil gaa frem som før og at der vilde utvikle sig et godt forhold mellem arbeiderorganisationen og avholdsbevægelsen. Stortemplar hadde uttalt sin tak og begeistring over at ha faat talt for Arbeidsmandsforbundets store landsmøte. Jeg skal, sluttet Bergersen, frembringe goodtemplarmøtets hjerteligste hilsener. Sterkt bifald.

*

Man gik videre i debatten.

A. Amundsen anket over, at der blev gjort for lite for agitationen fra forbundsstyrets side.

Nic. Hansen paaviste ved at fremholde medlemsantallets og budgettets stigning, at der maatte være blit mere arbeide paa forbundskontoret. Og at der var blit mere arbeide berettiget til lønsforhøielse.

Aug. Andersen: Vi blir ikke færdig før jul, hvis vi skal fortsætte med at debattere paa denne maate. Jeg mener forøvrigt ogsaa, at det ikke er noget rart i, at tillidsmændene fik lidt mere løn, naar man tok forbundets vækst i betragtning. Tal. var mot mistillid.

En stemme: Faar vi 10 minutter til at læse „Social-Demokraten“ hr. dirigent? (munterhet).

Dirigenten: Nei, vi faar vente lidt endnu.

Joh. Johnsen kritiserte ansættelsen av bokholderen. En anden mand i forbundsstyret vilde ha været bedre skikket til den plads.

L. Tørræs: Skjønt jeg hørte til minoriteten i forbundsstyret, var jeg dog paa sidste landsmøte med paa at ville bevilge høiere løn. Dog er jeg nu i tvil om, hvorvidt det ikke vilde ha været rigtig, at jeg ogsaa i forbundsstyret burde ha stemt for lønsforhøielsen — efter den utvikling forbundet nu har tat.

En avholdsresolution.

Dirigenten refererte følgende forslag:

„Undertegnede repræsentanter henstiller til landsmødet at søke utvirket, at der ikke serveres berusende drikke i Folkets hus restaurant under møterne. Samtidig rettes en opfordring til hver enkelt repræsentant saavidt mulig at holde sig borte derfra under møterne.“

Forslaget var undertegnet av:

Karl Berg, Helmer Tangen, Herman Andreassen, B. Berentsen, Karl Andreassen, Hans Eriksen, Ole A. Berg, Emil Zakariasen, Theodor

Samuelsen, H. Linnaa, J. Pedersen, J. Bergersen, O. Sand, Karen Skogsberg, Borghild Eriksen, Anna Pleym.

Landsmøtet besluttet at votere over forslaget uten debat. Hvorpaa forslaget vedtoges med stort flertal. Resultatet hilstes med meget bifald.

R. Hansen spurte, hvorledes man tænkte at faa forslaget realiseret. *Dirigenten* svarte, at det fik dirigenterne se til at forhandle om.

*

Debatten om beretningen fortsattes atter.

A. P. Helland: Det er nok med at styret har faat kritik under debatten; dette blir jo protokollert, saa ethvert medlem kan læse det. Men taleren var mot vedtagelse av Schjølbergs forslag; det var et mistillidsvotum.

Karl Bothun kunde ikke være med paa mistillid, naar han saa paa, hvorledes organisationen hadde gaat fremover. Igaar klappet landsmøtet til lederne for deres arbeide, og idag vil man gi dem mistillidsvotum! Det var likesaa inkonsekvent som ubeføiet.

Ole Vold fandt, at her forelaa saa ekstraordinære forhold, at man ikke kunde holde sig helt til lovens bokstav. Han anbefalte sit forslag.

Kalvaa: Jeg er ikke enig med dem, som sier, at her er begaaet et lovbrud. Der findes ikke et ord i lovene om, hvem som fastsetter lønnen, undtagen for kassereren. Det er forutsætningen, at landsmøtet skal gjøre det; men forbundsstyret har ogsaa den adgang. Det gjælder her ialt 800 kr.; men den tid debatten herom har optat av landsmøtet koster over 700 kr. allerede. Alle erkjender at resultatet av forbundsstyrets optræden har været godt, og da var der intet at si.

Richard Hansen fæstet tilslut opmerksomheten paa enkelte punkter. Han tilbakeviste med styrke en insinuation om, at det var av mangel paa interesse og arbeidslyst for saken, at man hadde forlangt mere hjelp paa kontoret. Engebretsen hadde forøvrigt sagt, at budgettet blev paa landsmøtet i 1906 vedtat for alle aar indtil 1910. Det var ikke saa. Forbundsstyret skal vedta budgettet paa sine aarsmøter de aar, man ikke har landsmøte. Og i henhold hertil opgjorde forbundsstyret budgettet for 1907. Og det opgjorde det da med en liten forhøielse paa lønningerne. Tal. bemerket videre, at han ikke i sit tidligere foredrag vilde ha sagt, at arbeiderne paa Moss cellulosefabrik hadde det saa særligt bedre end andre. Han hadde kun villet henpeke paa, at arbeiderne dernede tre gange hadde faat gjennomført lønsforbedringer. Med hensyn til forslagene kunde forbundsstyret ikke ta mot et, som vilde godkjende beretningen, men klandre forbundsstyret. *Er dette i mindretal, har det ingen tillid i forbundet, faar dette gaa.* Socialdemokratiet anerkjender ingen krænkelse av flertalsstyret. Med hensyn til agitationen saa lod der klager alle vegne fra, og kravene kunde kun imøtekomes i den utstrækning, midlerne tillot. Der burde selvfølgelig gjøres alt hvad man kunde for agitationen. Tilslutningen hittil viser jo ogsaa, at den har baaret frugt. Tilslut uttalte formanden, at det var ikke styret, som laget kabinetspørsmåal, men det var

dem, som stillet forslagene, saaledes, at der som i Schjølbergs laa en direkte mistillid i dem. Taleren erklærte desuten, at ingen av funktionærene vilde ha forladt sine pladse, om lønsforhøielsen ikke var blit vedtat.

Schjølberg: Det skal ikke lykkes formanden at faa det til, at der ligger nogen mistillid i mit forslag. Jeg vil bare, at der ikke skal fortsættes med lovbrud i forbundsstyret som hittil.

Tal. hadde før foretat en liten redaktionsændring i sit forslag, saaledes at der i stedet for „forbundsstyrets administration“ kom til at staa „styrets forhøielse av funktionærernes lønninger.“

Votering.

Ved voteringen forelaa 6 forslag. Med overveiende flertal vedtoges *Ole Volds* forslag. Resultatet hilstes med sterkt bifald. Derved bortfaldt votering over de andre.

Beretningen for 1906.

Olav Sand rettet en forespørsel til forretningsføreren angaaende konflikten ved Hafslunds sulfitfabrik. Tal. mente, at ved en skriftlig overenskomst var der i to væsentlige punkter opnaaet hvad arbeiderne hadde villet, mens det i beretningen het, at arbeidet gjenoptoges paa de gamle betingelser.

Richard Hansen kjendte ikke til den av Sand omtalte overenskomst; den samme tarif gjaldt før som efter konflikten; forøvrig vidste han ikke hvad Sand mente med sin forespørsel.

Axel Amundsen rettet en av forretningsføreren besvaret forespørsel angaaende Bjølsen valsemølle.

A. Gabrielsen omtalte Kjølistreiken og fandt forretningsutvalgets holdning merkelig, tiltrods for at arbeidernes fremgangsmaate hadde været beklagelig. Utvalget stemplet først denne som ulovlig, skjont saken for domstolene har faat en anden vending; men saa bevilget det allikevel 500 kr. i reisepenge; særlig fordelingen av disse fandt han uheldig. Det var bedre at ingen bevilgning var ydet.

Olav Sand mente at der faktisk eksisterte en skriftlig overenskomst, hvorefter arbeidernes krav ved Hafslund var indrømmet; men *Rich. Hansen* kjender formodentlig ikke til den efter hans uttalelser at dømme.

Martin Olsen opholdt sig længere ved forholdene ved Kjøli gruber.

Rich. Hansen fastholdt hvad der var gjort i Kjølikonflikten. Selv om en befalingsmand begik lovbrudd, berettiget ikke dette andre dertil. Streiken kom som lyn fra klar himmel. Hvis stigeren hadde overtraadt loven, behøvtes ikke streik. Taleren hadde ofte beklaget den. Man hadde netop faat en overenskomst med en arbeidsgiver, som han trodde der kunde samarbeides med; men denne mistet dengang al agtelse for organisationen. Det gik saa vidt, at staldkarene negtet at fore hestene. Aarsaken til det hele skyldtes antagelig de unge organisationsfolk; formanden hadde ikke været organisert mer end en maanedes tid og trodde at det var *Henrik Wergeland*, som hadde skapt

fagbevægelsen i Norge. De 500 kr., som var bevilget, blev fordelt av det stedlige styre. Han vilde overfor Sand spørge om han ønsket hele Hafslundshistorien optat til behandling, saa skulde det ikke være taléren imot.

John Holden redegjorde for forholdene ved Kjøli og mente, at konflikten var anmeldt i god tid.

Olav Sand svarte, at det fik staa til Richard Hansens skjøn, om han vilde lægge beslag paa landsmøtets tid ved at opta Hafslundspørsmålet.

Richard Hansen trodde for Sands skyld, at Hafslund burde være en glemte historie. Han hadde aldrig havt noget imot Sand, saaledes hadde han ogsaa beklaget, at denne blev ekskluderet av foreningen. Ved sin senere optagelse trodde taleren, at Sand hadde indrømmet, at hans optræden hadde været feilagtig. Forøvrig replicerte han til Holdens uttalelser om Kjøli og Hafslund, der videre dvæledes ved av *Martin Olsen* og *Edvard Olsen*.

Nils Bakke vilde takke styret for dets optræden i Kjølikonflikten. Alle foreninger vilde snart falde, hvis man skulde faa lov at gaa frem, som man der hadde villet.

W. Karlsens forslag: „Beretningen for 1906 godkjendes“ vedtoges derpaa enstemmig.

Beretningen 1907.

W. Karlsen mente med utgangspunkt i lock-outen ved Borregaard ifjor, at de almindelige bestemmelser, som blev indtat i overenskomsten, for flere punkters vedkommende var uheldig. Saaledes paatalte han det forhold, at der for de unge arbeideres og de gamles vedkommende skulde forhandles særskilt. Det bør ikke staa. At arbeiderne ved bedriften skulde vælge mænd i sin midte til forhandlere overfor arbeidsgiveren var uheldig, da disse tillidsmænd utsattes for trakasserier. De lønnede funktionærer burde optræde som forhandlere. Borregaard kjøper nu store skogstrækninger i Sverige; overenskomsten utløper i 1910. Bli det konflikt, kan det tænkes, at Kellner Partington ved forceret drift i Sverige kan holde striden gaaende. Han vilde derfor foreslaa, at styret satte sig i forbindelse med det svenske forbund for at faa utvirket, at overenskomsten i papirindustrien i begge lande utløp samtidig. Han fremsatte forslag herom. Det var ikke nogen ny tanke, inden stenhuggerbranchen var det saaledes tilfældet.

Herman Kristensen fremsatte forslag om, at de almindelige bestemmelser ikke medtages i tarifoverenskomsten. Han vilde rette en forespørsel til forretningsføreren, om ikke voldgiftskjendelsen ved Embretsfos skulde respekteres av arbeidsgiverne?

Richard Hansen: Det er et taknemlig hverv at holde en tale som den *W. Karlsen* holdt. Fra et human synspunkt var det tiltalende at de gamle arbeidere skulde beholde sin løn. Men at faa det vedtat er vanskeligere. Hvad de unge angik er det ikke mulig at bestemme hvad en 15, 16—17 aars gut kan love at utføre. Der er saa stor forskjell paa dem. Deres forhold maa derfor opgjøres enkeltvis efter skjøn. Det var vel ogsaa urimelig at en ganske ung nybegynder skulde tjene det samme som fuldt utlærte voksne arbeidere. — Skulde over-

enskomsten medtas i beretningerne vilde det bli en tyk bok. De har staaet i fagbladene og har været tilgjengelig i separatavtryk. At der valgtes tillidsmænd inden arbeidernes midte til at forhandle om forholdene paa stedet med arbeidsgiverne ansaa taleren for et stort fremskridt. Det er først i det allersidste at arbeidskjøperne har gaat med herpaa og indrømmet arbeiderne ret til at paatale de forskjellige ting. Før blev man mødt avvisende, selv om der var foretat aldrig saa urimelige dispositioner. De almindelige bestemmelser vinder større og større terræn. Spørsmålet hadde tal. tat op paa den faglige kongres; det var fremtidens vei og sekretariatet vilde engang bli nødt til at ta sig av dem. Man kan ikke vedta at almindelige bestemmelser skal utgaa av tariffene. Det vilde lede til konflikter, som ikke kastet noget av sig. De almindelige bestemmelser fik man bestræbe sig for at faa avfattet i den gunstigst mulige form for arbeiderne. Tal. var ubekjendt med at voldgiften ved Embretsfos ikke respektertes av arbeidsgiverne. Det var ingen hovedbetingelse for at sikre sig at de svenske arbeidere i papirindustrien ikke faldt de norske i ryggen, at tariffene utløp samtidig. Der var fuld adgang til sympatistreik.

Petter Carlsen talte for bibehold av de almindelige bestemmelser. Under tvistigheter ved Union bruk hadde det været nyttig at ha anvisning paa den fremgangsmaaten, der skulde følges. Som tillidsmand hadde taleren ikke hat ubehageligheter fra arbeidsgivernes side. Han paapekte ogsaa sympatistreikens mulighet. De unge og gamle skades ved at man kræver samme løn for dem. Det er en god tanke at ældre folk faar beholde sit arbeide med mindre løn, naar deres arbeidsevne var nedsat paa grund av alder.

Herman Kristensen fandt nok at de almindelige bestemmelser kunde være bra, naar de hadde den form vi ønsket dem; men som de nu er, virker de uheldig mange gange. *Richard Hansen* hadde under konferance paa kontoret ophævet voldgiftsdommen. Rigtignok blev bestemmelsen om betaling de 4 timer opretholdt for kultrillerne, men ikke spørsmålet om arbeidstiden. Man var nu kommet i konflikt med fyrbøterne, der den nævnte tid maa staa alene.

Klaus Klausen talte for bibehold av de almindelige bestemmelser.

Haagensen fandt beretningens p. 6 misvisende for Trondhjems teglverksarbeideres vedkommende. Arbeidstiden var saaledes ikke avkortet med 3 timer, den var den samme.

W. Karlsen trodde ikke forskjellen i arbeidsevnen var saa stor nu i maskinteknikens dage. Desuten skal de store og sterke hjelpe de smaa og svake. Trakasserier overfor tillidsmændene var et faktum, og vi har ikke raad til at miste de mest interesserte i bevægelsen.

Richard Hansen oplyste, at han og *Lian* skulde i arbeidsgiverforeningen og forhandle kl. $1\frac{1}{2}$ 8. Han foreslog møtet hævet, da møtetiden var utløpet, og han ønsket at være tilstede og besvare de fremkomne spørsmåal.

Efterat *Bjerkman* hadde oplyst om, at kongresdeltagerne hadde adgang til Kongshavn bad, og at man ogsaa tænkte en kveld (fredag) at dra samlet dit ut, hævedes møtet kl. 7.

13 talere var integnet.

Tirsdag 4. august. — Formiddagsmøte.

Dirigent: *Moeskau*, — vicedirigent: *P. Carlsen*.

Møtet sattes præcis kl. 9. Navneoprop foretoges.

Sekretær *W. Karlsen* oplæste forhandlingsprotokollen.

Sethil: Det fremgik ikke av protokollen, hvem som ved navneopropet igaar hadde stemt for og mot forslaget om strek for talerne. Efter forretningsordenen skal dette anføres.

Med denne bemerkning vedtoges protokollen.

Dirigenten oplæste følgende telegrammer:

„Arbeidsmanden“, Kristiania.

Kristiansand, 3. august.

Bentsen lovlig valgt.

Ommundsen og *Johan Olsen*.

Norsk arbeidsmandsforbunds kongres, Kr.a, Norge.

München, 3. august.

Unseren nordischen Bruderverband. Dem Mitkämpfer gegen Ausbeutung und für Befreiung der Arbeit sendet die besten Wünsche zu guter Arbeit der Verbandstag der deutschen Fabrikarbeiter.

Brey.

Oversættelse: Til det norske broderforbund. De tyske fabrikarbeideres forbundsdag sender sine medkjæmpere mot utbytning og for arbeidets befrielse de bedste ønsker om et godt arbeide. *Brey*.

En henstilling til odelstinget.

Kalvaa fik ordet til begrundelse av et forslag. Han mindet om at socialkomiteen hadde oversendt til odelstinget forslag til forandringer i fabriktilsynsloven. Det var imidlertid at befrygte, at der i odelstinget vilde komme frem forslag om sakens utsættelse paa grund av den langt fremskredne samlingstid. Men man fik huske paa, at en utsættelse paa et eller to aar betød, at mange folks helse vilde sættes paa spil i denne tid. Der burde derfor gjøres en henvendelse til odelstinget om ialfald at behandle spørsmålet om indførelse av ottetimersdagen iaar. Naar vor mand i socialkomiteen *Sæbo* kunde forelægge odelstinget en forestilling fra en forsamling, som representerer 25,000 arbeidere, burde man kunne vente, at det vil gjøre indtryk. Vi foreslaar derfor, sluttet taleren, at landsmøtet vedtar følgende:

Til odelstinget!

Norsk arbeidsmandsforbunds 9. landsmøte samlet i Kristiania og representerende 25,000 arbeidere, hvis arbeide indgaar under de bedrifter, som omfattes av fabriktilsynsloven, henstiller til det nu forsamlede odelsting at sørge for, at nævnte lov blir behandlet i indeværende stortingssession.

Spesielt er spørsmålet om normalarbeidsdagen av den aller største betydning for arbeiderne, idet den store utvikling av industrien i vort land har skapt tilstande, der gjør normalarbeidsdagen paatrængende nødvendig.

Da fabrikkloven jo skal ta sigte paa at beskytte arbeidernes liv og helse, vil en utsættelse av denne lovs behandling av alle arbeidere bli mottatt med sorg og skuffelse.

Alb. Moeskau,
møtets dirigent.

Lars J. Tørrnes,
møtets sekretær.

Forslaget vedtoges uten debat.

Efterat *Tørrnes* hadde anmodet repræsentanterne om at utfylde de blanketter for utbetaling av reisegodtgjørelse, som var utlagt paa pladsene, oplyste

Teigen, at der efter møtet dagen i forveien var blit rettet „attentat“ paa ham fra borgerlige reportere for at faa ham til at plapre ut med opplysninger om møtets forhandlinger. Det er ikke noget at si paa, at reporterne gjør hvad de kan for at skaffe sig underretning. Men tal. haabet, at hver repræsentant var sig bevisst sit ansvar og ikke meddelte noget fra et møte, der var besluttet holdt for lukkede dører. Det vilde i tilfælde være illoyalt, ja skandaløst, om noget saadant blev gjort.

„Støttet, støttet“, høres flere sterke røster utbryte i forsamlingen.

Dirigenten var enig i det av hr. *Teigen* anførte.

Man fortsatte saa debatten om

beretningen.

Sethil var første taler. Han imøtegik forskjellige indvendinger, som under foregaaende dags debat var gjort mot de „almindelige bestemmelser“, og fæstet sig særlig ved spørsmålet om, hvilket forhold der skal etableres mellem de unge og gamle arbeidere. Tal. fandt, at skulde man holde altfor sterkt paa kravet om ens løn for gamle og unge, kunde det føre til meget uheldige forhold. Arbeidsgiveren kunde si, at skulde han lønne en gammel arbeider like meget som en ung og sterk, saa tok han heller den siste og lot den gamle gaa. Dette vilde ikke være heldig for den gamle mand. Forøvrig var dette et rent taktisk spørsmål. Man kan diskutere det; men at gaa saa langt som at fatte en bestemt tariffbeslutning i en saadan sak var ikke tilraadelig. Tal. maatte bestemt advare mot det.

Gabrielsen sluttet sig i det væsentligste til *Sethil*. Naar det til dels var fremholdt, at disse omdebatterede bestemmelser var saa monsterværdige, vilde dog tal. si, at ogsaa disse trængte at reformeres. Men det maatte gjøres litt efter litt. Helt at ophæve bestemmelserne vilde virke skadelig og uheldig. Dog var der i de almindelige bestemmelser mange punkter, som tal. ikke kunde like. F. eks. bestemmelsen om valget av tillidsmænd paa arbeidspladserne. Det heter, at disse skal vælges blandt dem, som har arbeidet længst paa stedet og er anerkjendt dygtige. Hvem skal avgjøre hvem der er „anerkjendt“

dygtig. Hvad vilde Krefthing eller arbeidsgiverne si, om vi vilde være med at bestemme, hvem de skulde vælge til forhandlere eller lockout-mestere! Nei, denne bestemmelse er et indgrep i vor egen handlefrihet. Bestemmelsen om, hvorledes akkordsystemet skal ordnes, er ogsaa uheldig. Men tal. var allikevel mot at disse bestemmelser skal ophæves; de burde tvertimot forbedres. — Tal. behandlede derpaa Foldalsstreiken. Selv om tal. skulde bli stemplet som „frugtsommelig“, som det hadde hett i debatten tidligere, kunde han dog ikke andet end kritisere forbundsstyret for den maate, hvorpaa det hadde avsluttet denne streik. Det nærmet sig sterkt en skandale. I beretningen fik man beklageligvis vite svært litet om Foldalsstreiken; der stod bare et par linjer om den. Tal. vilde spørge, om denne streik kunde ha faat en saadan avslutning, hvis den hadde foregaaet i et andet fag?

Anders Johansen paapegte nogle uoverensstemmelser mellem de forskjellige opplysninger fra konflikten i Skien. Ellers fremholdt tal. det urimelige i, at gamle arbeidere, som faktisk utførte det samme arbeide som yngre, allikevel fik reduktion i sin løn. Der burde dog kunne kræves den samme løn for det samme arbeide.

Ole Kristiansen dvælet endel ved arbeidsreglementerne og gik derefter over til at omtale voldgiftsbestemmelsen. Han fandt, at denne var god. Før hadde tal. holdt paa, at arbeiderne bedst skulde kjæmpe sine krav frem ved streiker. Men erfaringen hadde lært ham, at man opnaadde mere ved forhandlinger og voldgift. I en voldgiftsdomstol kan motparten nemlig ikke staa op og demonstrere mot, hvad der er ret og retfærdig. Forøvrig burde organisationen arbeide henimot mere beskyttelse av selve faget, saaledes som man har gjort det i England.

Richard Hansen maatte faa lov at spørre, om Herm. Kristensen var tilstede. („Her“ svarer Kristensen.) Han sa nemlig igaar, at jeg har omgjort voldgiftsrettens dom ved Embretsfoss. Det er en absolut usandhet. Jeg har aldrig talt med fabrikkens disponent hr. Ottesen derom. Hr. W. Karlsen hadde talt bevægede ord om, at de sterke skal støtte de svake, og at begge skulde arbeide under like vilkaar. Hvor ideelt dette end er, faar vi dog ta i betragtning hvilket samfund vi lever i. Saadanne ideelle forhold kan vi ikke faa gjennomført, før vi selv hadde overtat samfundets og produktionens organisation. Tal. kunde ikke forstaa, at Karlsen kunde komme med noget angrep som han gjorde igaar, da han dog selv hadde været med paa avstemningen over overenskomsten ved Borregaard. Til Gabrielsen vilde tal. si, at det netop var heldig at der ved forhandlinger paa en arbeidsplass skulde vælges erfarne og med forholdene kjendte mænd. Det vilde være uheldig at vælge folk som var unge og ukjendte paa stedet. Tal. trodde, at hvis man ikke hadde en saadan bestemmelse, vilde forningerne alligevel handle saaledes som det her var fastsat. Angaaende Foldalsstreiken opplyste tal., at man i beretningen for 1907 ikke hadde kunnet ta med mere om denne, da streiken ikke var avsluttet ved aarets utgang. En fuldstændig fremstilling av saken vil komme i næste beretning. Forøvrig hadde medlemmerne gjort sig bekjendt med den gjennom fagbladet. Tal. var ikke glad over denne konflikts av-

slutning. Men man hadde valget mellem at avslutte den eller at ta en større konflikt, hvorved alle grubearbeidere blev kastet ut i sneen midt paa svarte vinteren. Forøvrig var det første forslag, som forelaa fra arbeiderne i Foldalen, aldeles meningsløst. Dertil kom at hr. Gabrielsen var med paa straks at publicere forslaget i borgerbladene deroppe. Derved fik arbeidsgiverne tid til at forberede sig. Taleren vilde ikke angripe hr. Gabrielsen for dette saa meget, han er en entusiast, men klogt var det ikke. Og vi maa nu lære, at vi ikke bør gaa til borgerpressen, naar vi har noget, vi vil ha frem. Forresten kan forretningsutvalget bebreides for at det ikke straks brugte sin myndighet til at fremtvinge en avslutning før. Resultatet vilde da ikke bli saa daarlig som det blev.

Martin Olsen fandt at der var meget, som undskyldte grubearbeiderne. Forøvrig var han enig med Richard Hansen.

Herman Kristensen: Før eller senere maa vi komme bort fra de almindelige bestemmelser. Tal. holdt paa voldgiftsbestemmelserne; men de burde omgaaes med forsigtighet og forstaaelse. Tal. hadde ikke sagt saadanne ord, som hr. R. Hansen nu la ham i munden; men han fastholdt, at der ikke var gaat frem som der skulde ved den omhandlede affære paa Embretsfos.

Alfred Larsen anbefalte at opretholde særbestemmelserne. Der var saa mange avdelinger utover landet, som hadde særbestemmelser, at det vilde være uheldig at forkaste dem. Tal. kunde ialfald ikke stemme herfor.

Dirigenten refererte følgende av E. Reiersen fremsatte forslag:

„Landsmøtet henstiller til forretningsutvalget, at man ved fremtidige overenskomster saa meget som mulig maatte søke at undlate at faa de almindelige bestemmelser ind i overenskomster som maatte bli avsluttet i fremtiden.“

Der sattes strek ved de 30 indtegnede talere.

Reinhard Olsen sluttet sig til W. Karlsens kritik over de alm. bestemmelser. Man maa ikke fraskrive sig retten til at fastsette vilkaarene for de ældre og mindreaarige. Det er ogsaa uheldig at arbeidsgiverne skal ha ret til at bestemme antallet av arbeidere ved avdelingerne (9 a). Der er beviser for at tillidsmændene er utsat for trakasserier. Taleren var ikke med paa at vedta noget forslag, men en henstilling burde gjøres til forretningsutvalget.

Nedberg replicerte til Sethil, som hadde uttalt, at vi ikke var kommet lenger end at arbeidsgiverne kan bestemme, hvilke arbeidere de vil ha. Vi resikerer at arbeidsgiverne kaster vore tillidsmænd paa porten, og saaledes snigmyrdes vor organisation.

Melbye frafalt ordet.

Reiersen: De almindelige bestemmelser, særlig § 9, er uheldig. I organisationen maa der være en betryggelse mot arbeidsgivernes overgrep. Denne betryggelse hadde vi før, da arbeidsgiverne ikke vidste hvad de resikerte. Nu kan de henholde sig til § 9. Han henviste til sit refererte forslag. De almindelige bestemmelser er kun til arbeidsgivernes interesser.

Brose Mikaelen forstod ikke oppositionen mot de almindelige bestemmelser, som var et stort fremskritt. En tillidsmand maa ikke ta op alle smaapirkerier, der paatales av arbeidskammeraterne, men kun de saker, der er av betydning. Taleren var enig med Reinh. Olsen, at organisationen ogsaa maa ha indflydelse ved ansættelse av lønnen for de gamle og de under 19 aar. Bestemmelserne bør være saa klart avfattede, at man slipper en mængde klus.

Andr. Tønnesen omtalte konflikten ved Foldal. Der var fremkommet graverende opplysninger. Forhandlingerne bør foregaa i hemmelighet. De almindelige bestemmelser maa være strenge og frugtbare. Der er nu tvetydighet om bestemmelsen ang. høitidshelligdagsarbeide. Tiden for overenskomsternes avslutning er for de størstes vedkommende alle 1910. Heri er der spekulation fra arbeidsgivernes side. Under en konflikts opseiling bør man ikke ha nogen befatning med de uorganiserte. Vi bør ha en garanti for vore kommunale repræsentanter, at ikke de opsies og gaar tapt for os. Her maa forbundsstyret gripe ind.

Bratvold: Vi har ikke naaet maalet med hensyn til vore overenskomster. Vi er ikke ophørt at være kamporganisation. Kritiken over de almindelige bestemmelser maa ikke rettes mot forretningsføren; repræsentanterne staar i virkeligheten og kritiserer sine egne handlinger. Overenskomsternes utløpstid var en vinding. Han haabet, interessen vilde vise sig for forbundet, naar kontingentspørsmålet kommer op.

Nils Bakke paatalte to tilfælder paa trakasserier fra arbeidsformandens side. Man bør søke at undgaa procentsystemet. Han vilde spørge formanden, om der var gjort noget, for at arbeiderne kunde faa utbetalt den betaling, som tariffen hjemler.

Hans Trondsen holdt paa de almindelige bestemmelser. Tillidsmanden er ikke saa utsat.

L. Oustad: Forhandlingerne om de ældres arbeidsvilkaar bør ogsaa føres av arbeidernes tillidsmænd. Kan disse gaa direkte til bestyreren eller maa han henvende sig til den nærmeste overordnede?

Karlgren: Hvis ikke arbeidsgiverne faar forhandle med de mindre arbeidsdygtige, vil disse bare bli avskediget. Tillidsmændene skal gaa direkte til bestyreren. Man har søkt at specificere dagene ved de store høitider. Taleren hadde specielt forlangt ordet i anledning Gabrielsens omtale av Foldal. Gabrielsen hadde faat en overenskomst offentliggjort i „Østerdølen“, før den var innsendt; han hadde derpaa rømt fra stedet, istedetfor at bli og kjæmpe for tariffen.

Olaf Berg: Samtlige streikende arbeidere blev overgit til arbeidsgivernes naade og unaade. De burde hat fortrinsret til at træde ind igjen i arbeidet. Foldal foraarsaket en masse opsigelser ved andre gruber. Streikbryterne var ikke saa farlige, da de var ubekjendte med arbeidet. En lockout vilde ikke gaat igjennem. Vi trodde paa seir og var rede til kamp. Den senere avstemning var overflødig al den stund konflikten var bilagt i Kristiania.

Ulstad holdt paa de almindelige bestemmelser, som man fik se at gjøre bedre og bedre.

P. Carlsen talte for en revision av de almindelige bestemmelser.

Ole Kristiansen dvælte ved avskedigelserne av tillidsmændene. Han hadde selv været offer.

Ole O. Lian: Spørsmålet om de almindelige bestemmelser er et brændende spørsmål i fagbevægelsen. Deres maal er at fastslaa retsforholdene mellem arbeiderne og arbeidsgiverne. Det er upraktisk at ville avskaffe dem. Men principerne for dem kunde diskuteres. Man bør som samlet organisation trække op linjerne for dem. Arbeidsgiverne er som gamle Erik, naar de har faat lillefingeren, vil de ha hele haanden. Tal. var uenig med W. Carlsen; vi kan ikke forlange av arbeidsgiverne at de skal beholde en mand paa fuld løn saalænge han kan tygge grøt. Det var en fordel at han fik beholde sit arbeide. Formændenes stilling maa ordnes. Man bør vedta en henstilling til sekretariatet om at faa de almindelige bestemmelser fastslaat i sine hovedtræk, saa man ikke kommer ut av det uføre, hvori vi allerede delvis er kommet.

Johannes Olsen talte om nødvendigheten av at ha solide folk i spidsen for foreningerne.

Nicolai Hansen var tiltalt av W. Carlsens foredrag ad følelsens vei; men hans fornuft hadde gjort oprør. Carlsens forslag vilde være en bjørnetjeneste mot de svagelige og mindreaarige.

Jørgen Werner frafalt ordet.

Veber holdt paa de alm. bestemmelser, som dog maa forbedres.

A. Gabrielsen hadde ikke ladet borgerbladene tilflyte nogen meddelelse. Han var uenig med Rich. Hansen, som fandt lønskravet for høit. Vi skal stille høie krav og derved anwise veien.

W. Karlsen hadde ikke foreslaaet, at de almindelige bestemmelser skal avskaffes; men at der ved en henstilling til Sverige skulde sørges for ens utløpstid for tariffene. Man bør være forsiktig med sympatistreik, saalænge solidaritetsfølelsen ikke er større end den er.

Stenbro talte om Embretsfosvoldgiften, som han mente ikke var overholdt.

Alfr. Nielsen talte for bibehold av almindelige bestemmelser, som burde omfatte mest mulig. Tillidsmændene bør skjærmes, likeledes de gamle; de skal ikke sættes paa sultekur, vi faar se at holde lønnen høiest mulig for dem. Han beklaget, at beretningen for 1908 første halvaar ikke var medtat. Det er uheldigt, at arbeidsformænd staar i arbeidernes fagforeninger.

Jacob Pedersen replicerte til Kalgrens omtale av Foldalsstreiken. En arbeidsgiver maa gjerne holde streikbrytere, naar han ikke kan gjøre bruk av dem. Der kom ikke en eneste kisvogn ut av gruben.

Lundgreen: Vi er alle enig om, at der er flere punkter i de almindelige bestemmelser, som maa bort, saaledes p. 1. Det kan være uheldig, at arbeidsformændene er med i organisationen, skjønt det ogsaa kan ha sin fordel.

Dirigenten oplæste følgende telegram fra Svolvær:

Lykkeligt stevne, for lykke og lys
arbeid efter evne i hytte og hus

Avdelingen, Lofoten

Rich. Hansen fandt det berettiget at kritisere den maate, hvorpaa arbeidsgiverne praktiserte de almindelige bestemmelser, ti de er nye i sin organisation akkurat som arbeiderne. *Reinh. Olsens* og *Kristiansens* anker skyldes ikke de almindelige bestemmelser. Ved tillidsmændenes mellemkomst kan mange spørsmål ordnes. De almindelige bestemmelser bør selvfølgelig være gjenstand for revision. Skal noget vedtas, bør det være en henstilling til forretningsutvalget om at søke at forbedre dem. At sløife de almindelige bestemmelser vil være at oppgi vor medbestemmelsesret, naar retsforholdet mellem arbeidsgiverne og arbeiderne skal fastslaaes. De bedste agitatorer er ikke altid de bedste forhandlere. En sak bør grundig overveies og være behandlet paa et foreningsmøte, før tillidsmændene gaar til arbeidsgiveren. Enhver bestemmelse som enhver lov kan det hende er slik, at den blir gjenstand for forskjellig fortolkning. Ved *Tofte* er det manglen, at man ikke har en almindelig bestemmelse, som kan fremtvinge en voldgift. Der er dog haab om, at direktøren frivillig vil gaa med herpaa for at faa spørsmålet avgjort. Taleren omtalte tilslut *Foldalsstreiken*. Arbeidsgiverne er ikke saa nøie paa, hvadslags folk streikbryterne er; det gjælder bare at ha et stort tal at demonstrere med. Det passet dengang for arbeidsgiverne at ha en lock-out, da kobberpriserne var lave, og for arbeiderne var det den værste tid: midtvinters. Opsigelserne ved *Sulitjelma* og *Røros* skyldes ikke *Foldal*, men priserne i Sverige. Vi maa ogsaa ta hensyn til konjunkturerna. Tal. trodde at en lockout vilde revet organisationen deroppe istykker. Da er det bedre at gjøre et tilbaketog. Vi skrev, at dersom arbeidsgiverne gik med paa nærmere opstillede vilkaar, vilde konflikten bli bilagt, og dette var skeet. Taleren hadde fra *Meraker* og *Killingdal* ikke hørt nogen klander. Til *Gabrielsen* vilde taleren si, at det var et faktum, at tariffen ved *Foldal* stod offentliggjort i et borgerblad før forretningsutvalget hadde set den. *Gabrielsen*, der var mistænksom overfor sine egne, burde ogsaa mistænke en redaktør i et borgerblad og ikke gi ham tariffen. Telefonsamtalen med *Engstrøm* har ikke omstødt voldsavgjørelsen. Man faar la formanden paa stedet staa til ansvar herfor. Den svenske kongres vedtok en ophævelse av de almindelige bestemmelser, men styret hadde ikke kunnet efterleve det. Det vilde ogsaa kunne hende her, hvis noget slikt blev vedtat. Styret og sekretariatet vil gjøre sit bedste.

Der votertes.

Reiersens før refererte forslag forkastedes mot 9 st.

W. Karlsen foreslog følgende resolution:

„Forretningsutvalget forsøker saavidt mulig ved samarbeide med Svensk grof- og fabrikkbetareforbundet at faa de i papir- og celluloseindustrien gjældende tariffer til at utløpe samtidig for i fællesskap at virke effektivt.“

Den forkastedes med stor majoritet.

H. Kristiansen foreslog:

„Landsmøtet uttaler, at de almindelige bestemmelser ikke indtas i de tariffer som blir opprettet mellom Norsk arbeidsmandsforbund og Norsk arbeidsgiverforening.“

Forslaget forkastedes mot 4 st.

Beretningens avsnit om konflikterne 1907 vedtoges enstemmig.

Bjerkman opplyste om, at en seksa avholdes imorgen aften.

Karlgren uttalte ianledning *Teigens* bemerkning, at i to mands nærvær hadde en representant, som han ikke vilde nævne, git *Stefensen* opplysninger om møtet.

Møtet hævdes kl. 1.

Tirsdag 4. august. — Eftermiddagsmøte.

Dirigent: *Kalvaa*. — Vicedirigent: *Gustav Johansen*.

Medlem nr. 40108, *Wilh. Langlotz*, anmodet om at faa lov til at overvære møtet. Han var valgt som første suppleant fra avd. 60. Dette indvilgedes.

Dirigenten refererte en skrivelse fra *G. S. Lander*:

Hr. Dirigent!

Da den beretning, som nu er gjennomgaat, alene gjælder til utgangen av 1907, maa jeg anholde om at faa ordet angaaende en konflikt, som vor forening tildels er blit inddraget i, nemlig konflikten ved *Kamh. Løvenskjolds* anlæg ved *Myren*, *Skien*, men som henhører under dette aar.“

Det toges ikke under behandling.

En skriftlig beklagelse fremkom ianledning fotografiet av møtet. Alle var ikke kommet med.

Rich. Hansen opplyste om, at der var underhandlet om ny foto-grafering i friluft.

Kassereren fik ordet for at referere

regnskaperne i 1906.

Administrationskassen.

Indtægter:

Saldo pr. 31. december 1905	kr.	239.81
Indbetalt fra avdelingerne	-	30,296.39
Direkte indtægter paa „Arbeidsmanden“	-	14.76
Indbetalt husleie	-	351.52
Indtægter og salg av „Folkets hus“ — <i>Askim</i>	-	550.00
„Samhold“ — <i>Sarpsborg</i> , betalt renter og avdrag	-	300.00
Bidrag fra arbeiderpartiet til agitation	-	200.00
Sykekassen, refunderet for diverse anskaffelser	-	209.62
Kassebeholdninger fra opløste avdelinger	-	495.00
Diverse indtægter	-	87.80

kr. 32,844.90

Utgifter:

Porto, telegramer og skrivesaker	kr.	1,282.23
Husleie	-	499.92
Rengjøring og belysning	-	150.00
Kontorinventar	-	280.36
Forskjellige trykningsutgifter	-	546.50
Fagbladet	-	2,257.43
Agitation	-	6,522.85
Formandens løn	-	1,800.00
Kassererens løn	-	1,800.00
Sekretærens løn for 8 maaneder	-	933.32
Ekstra kontorarbeide	-	216.00
Revisionshonorar	-	187.10
Telefon og brandassuranse	-	86.25
Medlems- og regnskapsprotokoller	-	789.14
Medlemsbøker, futteraler, lover og kontrolmerker	-	4,858.25
Anskaffelser til avdelingene	-	400.62
Bidrag, indsendte fra avdelingene	-	149.10
Avishold	-	39.10
Forretningsutvalgsmøter	-	62.00
Forbundsstyremøter	-	312.75
Landsmøtet samt reisefordeling for representanterne	-	1,742.14
Landsmøtets forhandlingsprotokol	-	590.40
Repræsentationsutgifter	-	922.00
Utgifter ved „Folkets hus“ — Askim	-	60.10
Kontingent til Arbeiderpartiet	-	200.00
Anskaffelse av „Den internationale beretning“	-	105.00
Diverse utgifter	-	150.99

Balance: Kassebeholdning	Tilsammen	kr.	27,013.55
		-	5,831.35
		kr.	<u>32,844.90</u>

Reservekassen.

Indtægter:

Saldo pr. 31. december 1905	kr.	8,468.25
Indbetalt fra avdelingene	-	66,715.25
Bidrag fra Arbeidernes faglige landsorganisation	-	19,712.00
Diverse inntægter	-	68.00
Indvundne renter for 1905	-	23.00
	kr.	<u>94,986.70</u>

Utgifter:

Reise og forhandlinger i anledning konflikter	kr.	2,562.37
Juridisk assistance i anledning konflikter	-	156.60
Kontingent til Arbeidernes faglige landsorganisation	-	39,150.50
Utbetalt understøttelse:		
Til avd. 13, Jernbanearb. forening, Grimstad	-	100.00
— 26, Aalesunds fyrbøderforening	-	2,050.00
— 28, Kjeli grubearbeiderforening	-	500.00
— 33, Karbidarb. forening, Hafslund	-	2,271.00
— 43, Trondhjems avdeling	-	14.25
— 65, Baandfabrikarb. forening, Kr.a	-	100.00
— 85, Borregaards sag- og tomtearb.for.	-	101.00
— 92, Murarbeidernes for., Aalesund	-	2,750.50
— 93, Murarbeidernes for., Bergen	-	6,306.50
— 103, „Nordlyset“	-	126.50
— 111, Møllearbeidernes for., Kr.a	-	13,115.00
— 117, Hollens arbeidsmandsforening	-	582.00
— 119, Murarbeidernes for., Trondhjem	-	625.50
— 162, Magnesitarbeidernes for., Snarum	-	523.50
— 180, Tysse- og Skjæggedals arb.m.for.	-	849.00
Til forskjellige medlemmer	-	208.00
„ Noksks murerforbund ianl. konfl. i Bergen	-	764.00

	Tilsammen	kr.	72,856.22
Balance: Kassebeholdning	-		22,130.48
		kr.	<u>94,986.70</u>

Forsikringskassen.

Indtægter:

Saldo pr. 31. december 1905	kr.	16,582.00
Indbetalt fra avdelingene	-	19,358.90
Indvundne renter for 1905	-	363.31
	kr.	<u>36,304.21</u>

Utgifter:

Utbetalt 7 forsikringsbidrag av 1ste klasse	kr.	3,500.00	
Do. 7 do. - 2den —	-	2,100.00	
	Tilsammen	kr.	5,600.00
Balance: Kassebeholdning	-		30,704.21
		kr.	<u>36,304.21</u>

Sammendrag av de forskjellige kasser.

Indtægter:		
Saldo pr. 31. december 1905	kr.	25,290.06
Administrationskassens samlede indtægter	-	32,605.09
Reservekassens — do.	-	86,518.45
Forsikringskassens — do.	-	19,722.21
		<hr/>
	kr.	164,135.81

Utgifter:		
Administrationskassens samlede udgifter	kr.	27,013.55
Reservekassens — do.	-	72,856.22
Forsikringskassens — do.	-	5,600.00

	Tilsammen	kr.	105,469.77
Kassebeholdning: Administrationskassen	kr.	5,831.35	
Do. Reservekassen	-	22,130.48	
Do. Forsikringskassen	-	20,704.21	
		<hr/>	
		-	58,666.04
		<hr/>	
	kr.		164,135.81

Status pr. 31. december 1906.

Aktiva:			
Inventar	kr.	1,500.00	
Aktier	-	875.00	
Medlemsbøger og futteraler	kr.	160.00	
Do. utestaaende i avdelingerne	-	1,270.00	
		<hr/>	
		-	1,430.00
Medlems- og regnskapsprotokoller	kr.	128.00	
Do. utestaaende i avdelingerne	-	404.50	
		<hr/>	
		-	532.50
Laan til „Samhold“, Sarpsborg	-	3,448.00	
Kassebeholdninger	-	58,666.04	
		<hr/>	
	kr.		66,551.54

Passiva:		
Eiendom, kapitalbeholdning og utestaaende fordringer, pr. balance	kr.	66,551.54
		<hr/>
	kr.	66,551.54

Joh. M. Pedersen mente at der var en feil postering, hvortil Tørrer svarte at der var benyttet den gamle praksis.

Mjelde ønsket at lønningerne skulde specificeres. Han vilde fremsætte et forslag, som *dirigenten* henstillet til ham at komme med senere. *Karlgren* replicerte til Pedersen, idet han henviste til lovens § 7. *Vold*: Er forbundet indmeldt som saadant i Arbeiderpartiet.

Tørrer svarte til Mjelde at lønningerne var specificeret i 1906. Forbundet har været indmeldt, men efter amtsorganisationerne oprettedes, er avdelinger indmeldt i disse.

Helland spurgte om hvorledes det hang sammen med bidraget til murerne i Bergen.

Tørrer: Det var tilbudt.

Helland beklaget at man nedværdiget sig til at motta bidraget.

Regnskaperne for 1907.

Administrationskassen.

Indtægter:

Saldo pr. 31. december 1906	kr.	5,831.35
Indbetalt fra avdelingerne	”	47,442.25
Forskjellige indtægter	”	677.00
Direkte indtægt paa „Arbeidsmanden“	”	6.70
Indvundne renter for 1906	”	27.18
		<hr/>
	kr.	53,984.48

Utgifter:

Porto, telegrammer og telefonsamtaler	kr.	2,423.54
Husleie	-	595.77
Rengjøring	-	301.28
Inventar	-	2,246.72
Fagbladet, trykning og porto	-	3,743.92
Agitation, lokaler og annonser	-	8,925.63
Lønninger, kontorarbeide og revision	-	8,510.13
Telefon og assurance	-	177.81
Forskjellige trykningsudgifter	-	1,133.00
Medlems- og regnskapsprotokoller	-	685.52
Medlemsbøger, futteraler og kontrolmerker	-	7,539.84
Anskaffelser til avdelingerne	-	1,328.18
Avishold	-	86.40
Forretningsutvalgsmøter	-	300.00
Forbundsstyremøte	-	608.05
Repræsentationsudgifter	-	434.05
Kontorrekvisita	-	491.11
Diverse udgifter, flytning m. m.	-	293.85
Balance: Kassebeholdning	-	14,159.69
		<hr/>
	kr.	53,984.48

Forsikringskassen.

Indtægter:

Saldo pr. 31. december 1906	kr.	30,704.21
Indbetalt fra avdelingerne	-	38 295.25
Indvundne renter for 1906	-	728.64

kr. 69,728.10

Utgifter:

Utbetalt 7 forsikringsbidrag av 1. klasse	kr.	3,500.00
Do. 9 do. 2. —	-	2,700.00
Balance: Kassebeholdning	-	65,538.10

kr. 69,728.10

Reservekassen.

Indtægter:

Saldo pr. 31. decbr. 1906	kr.	22,130.48
Indbetalt fra avdelingerne	-	319,871.25
Indvundne renter for 1906	-	127.77
Returnert understøttelse og diverse indtægter	-	1,972.13
Bidrag fra Arb.s fagl. landsorganisation	-	249,822.00
Gjensidighetsforpligtelse fra Sverige og Danmark	-	48,008.65
Frivillige bidrag til lockouten	-	1,965.71
Frivillig bidrag fra Sv. Grof- & Fabr.arb.förbundet	-	5,000.00

kr. 648,897.99

Utgifter:

Reiser og forhandlinger i anledning konflikter	kr.	9,393.65
Kontingent til Landsorganisationen	-	147,434.70
Juridisk assistance	-	320.00
Udbetalt understøttelse:		
Avd. 162, Magnesitarbeidernes forening, Snarum	-	9,963.00
" 105, Fr.stad kemiske fabriks arb.forening	-	54.00
" 241, Valnæs fjordens arbeiderforening	-	1,046.50
" 187, Tofte cellulosearbeideres forening	-	38.00
" 194, Murarbeidernes forening, Drammen	-	908.00
" 119, Murarbeidernes forening, Trondhjem	-	1,154.50
" 181, Grundarbeidernes forening, Drammen	-	277.50
" 233, Turifos arbeidsmandsforening	-	120.00
" 57, Slemmestad arbeiderforening	-	207.00
" 116, Bømmeløens guldgrubearb.s forening	-	2,815.00
" 121, Nedre Ekers fagforening	-	840.50
" 60, Lysaker	-	427.25

Overføres kr. 175,999.60

Overført kr. 175,999.60

Avd. 102, Geierfos glasarbeiderforening	-	11,275.50
" 123, Hommelvik arbeiderforening	-	47.00
" 91, Embretsfoss arbeiderforening	-	32,565.97
" 40, Skotfos arbeidsmandsforening	-	63,441.68
" 136, Skiens arbeidsmandsforening	-	27,137.94
" 232, Do. sten-, jord- og tomtarb. forening	-	6,404.50
" 97, Murarbeidernes forening, Kristiania	-	477.00
" 20, Stenarbeidernes forening, Aalesund	-	346.00
" 22, Sten-, jord- & cementarb. forening, Kr.a	-	1,034.00
" 277, Selvik arbeiderforening	-	2,115.50
" 51, Foldalens grubearbeiderforening	-	20,479.90
" 285, Aamdals verks arb.förning	-	3,386.00
" 83, Fr.stad sag- & høvleriarb.forening	-	354.00
Understøttelse til forskjellige medl. og avdelinger	-	1,434.50
15 avdelinger i anledning lockouten	-	8,816.14
Hafslund og Borregaard 9 foreninger	-	162,360.14
Balance: Kassebeholdning	-	132,222.72

kr. 648,897.99

Sammendrag av de forskjellige kasser.

Indtægter:

Saldo pr. 31. december 1906	kr.	58,666.04
Administrationskassens samlede indtægter	"	48,153.13
Forsikringskassens do. do.	"	39,023.89
Reservekassens do. do.	"	626,767.51

kr. 772,610.57

Utgifter:

Administrationskassens samlede utgifter	kr.	39,824.79
Forsikringskassens do. do.	"	6,200.00
Reservekassens do. do.	"	516,675.27

kr. 562,700.06

Kassebeholdning: Administrationskassen kr. 14,159.69	
Do. Forsikringskassen	63,528.10
Do. Reservekassen	132,222.71
	kr. 209,910.51
	kr. 772,610.57

Status pr. 31. december 1907.

Aktiva:

Inventar	kr.	3,184.72
Aktier	"	1,035.00
Medlemsbøker og futtaler utestaaende i avdelingerne	"	3,478.65
Protokoller utestaaende i avdelingerne	"	162.35
Laan til „Samhold“, Sarpsborg, + paaløpende renter	"	3,725.40
Kassebeholdning	"	209,910.51

kr. 221,496.63

Passiva:

Eiendom, kassebeholdning og utestaaende fordringer pr.	
Balance	kr. 221,496.63
	kr. 221,496.63

Kasseregnskap fra Gjensidighetskomitéen i anledning lockouten.

Indtægter:

An Mottat fra Sv. Grof- & Fabrikarb.förbund	kr. 38,654.87
- do. - Dansk arbeidsmandsforbund	” 10,000.00
	kr. 48,654.87

Utgifter:

Pr. Gjensidighetskomitéens møter	kr. 621.01
- Gebyr ved salg av vekslar	” 25.21
- Utbetalt Norsk Arbeidsmandsforbund	” 48,008.65
	kr. 48,654.87

Steffensrud spurte om regnskaperne fra Borregaard og Hafslund var i orden fra kontrollkomitéens side.

Torbjørnsrud spurte om inntægten til „Arbeidsmanden“ er gjennom avertissement eller abonnement.

Tørres: Gjennom abonnement.

Torbjørnsrud fandt dette uheldig og foreslog det stanset.

Teigen mente, at *Mjeldes* forslag skulde tages op til behandling.

Regnskaperne sier for litet.

Dirigenten: Regnskaperne maa først vedtages.

L. Tørres talte om laanen til „Samhold“, Sarpsborg. Gjælden bør avvikles.

Engebreetsen spurte, hvorfor ikke lønningerne i 1907 var spesificeret.

A. Gabrielsen forespurte om sammenhængen med de 120 kr. til Turifos.

Alfr. Larsen henstillet til revisionen at redegjøre for, hvorfor lønningerne ikke var spesificeret.

Johan Brækan spurte om hvorledes der kan bli en sum med 75 øre, naar ekstrakontingenten var 50 øre.

Pedersen: „Arbeidsmanden“ skal blot utdeles til medlemmer. Det hænder, at disse faar for lite.

Juell: „Arbeidsmanden“ kommer til at koste 2000 kr. mere, dersom den ikke var abonnementsavis. Det, der trykkes og omdeles til 25,000, kan ikke holdes hemmelig. Der er ingen fare i arbeidsgivernes abonnement. Han henviste til beslutningen i 1904.

Karlgren svarte til *Pedersen*, at bladet omsendtes efter sidste for tegnelse fra foreningen.

W. Karlsen uttalte at kassen var bundskrapet efter konflikten i 1907, derfor hadde „Samhold“ ikke betalt renter. Dette var nu gjort. Renterne skal ialfald for 1908 ogsaa betales; taleren turde ikke love mere. Interessen var dog stigende, men man hadde netop nu mange store utgifter med „Folkets hus“ i Sarpsborg.

Nic. Hansen svarte at en spesificering hverken gjorde revisionen lettere eller vanskeligere.

Tørres besvarte de fremkomne spørsmål.

Leonard Larsen redegjorde for forholdet ved Sarpsborg.

And. Tønnesen: Er der virkelig foreninger, som ikke i flere maaneder avgir rapport? Man kan ikke holde „Arb.smanden“ hemmelig. Regnskapet godkjendtes enstemmig.

Mjeldes forslag toges op til behandling. Forslagstilleren motiverte sit forslag. Det vedtoges mot 19st.:

„Det bør for fremtiden findes i regnskapet navn paa de forskjellige fast ansatte funktionærer, samt de, der betjener under ekstraordinære forhold, saa at medlemmerne har den fulde kjendskap til sine folk.“

Førde foreslog følgende tillæg til forretningsordenen:

„Naar en sak er debatteret og skal optages til votering, kan ordet gis op til 5 talere, dog ikke over 2 minutter til hver taler. Dette for at man kan faa adgang til at rette mulige misforstaaelser i debatten.“

Dirigenten henstillet til *Førde* at ta sit forslag tilbake. Det gik ikke an, at debatten kunde gjenoptages av fem talere, *efterat* den var avsluttet.

Førde fastholdt sit forslag, mens dette fraraades av *W. Carlsen*. Ved *voteringen* forkastedes *Førdes* forslag mot 9 st.

Selvhjælpsinstitutioner.

Man gik saa over til dagsordenens punkt IV: *Selvhjælpsinstitutioner*. Man behandlet først spørsmålet om opprettelse av en

arbeidsledighetskasse.

Dirigenten refererte følgende

forslag:

- „a. En reise- og arbeidsledighetskasse opprettes for forbundets medlemmer.
- b. Landsmøtet nedsætter i tilfælde en komité, der har at utarbeide love for samme og forelægger disse for næste landsmøte.

Sulitjelma stedlige styre.

Medlemskontingenten forhøies med 10 øre pr. uke. Dette med henblik paa ved nærmere utredning av landsmøtet at opprette enten reisekasse eller arbeidsledighetskasse.

Eventuelt foreslaaes opprettet en kombineret reise- og arbeidsledighetskasse.

Kontingenten træder i kraft fra og med 1 januar 1909, og utbetalingen av kassens midler maa ikke foretages før 1. januar 1910.

Narvik arbeiderforening.

Aalesunds stenarbeiderforening hadde fremsat følgende

*forslag til love for arbeidsledighetskasse
i Norsk arbeidsmandsforbund.*

§ 1.

Kassens formaal er at understøtte medlemmer av Norsk arbeidsmandsforbund under arbeidsledighet.

§ 2.

Berettiget til understøttelse er kun det medlem, som har staaet i forbundet i et halvaar og betalt kontingent for 25 uker (fristempling regnes ikke med) og ikke staaer med nogen kontingent for over 6 uker samt forøvrig har sit medlemsskap i orden.

§ 3.

Understøttelse kan erholdes svarende til 60 dage i løpende aar, enten fortløpende i en termin eller i flere avbrudt. Et løpende aar regnes fra den dato første understøttelse begynder.

§ 4.

Er i et løpende aar det hele berettigede understøttelsesbeløp oppbaaret, kan ny understøttelse ikke erholdes, før der paa regelmæssig maate er betalt kontingent for mindst 12 uker.

§ 5.

Den arbeidsledige er pliktig at ta det arbeide han kan faa, naar han kan utføre det og der bydes rimelig betaling derfor, eller efter de paa stedet gjældende tarifer; motsætter han sig det, taper han retten til understøttelse saalænge den fortløpende arbeidsledighet varer.

§ 6.

Understøttelse ydes ikke for de første 6 dages arbeidsledighet, likesom der ikke utbetales bidrag for helligdage.

§ 7.

Understøttelse utbetales ikke til noget medlem, som ikke kan bevisliggjøre sin ret dertil. Heller ikke til medlemmer, der er arbeidsudygtig paa grund av sykdom eller arbeidsledige under streik eller lock-out eller som bevislig selv har forvoldt sin arbeidsledighet.

§ 8.

Det arbeidsledige medlem er pliktig til at melde sig saasnaert hans ledighet indtræder og understøttelse beregnes i intet tilfælde tidligere end fra den dag den ledige har meldt sig.

§ 9.

Midlertidig arbeide fraregnes i dagantal, naar understøttelse utbetales. Den ledige skal selv avhente og kvittere for mottatt understøttelse og skal denne indføres i hans medlemsbok. Eventuel restance av kontingent fratrækkes i de første utbetalinger.

§ 10.

Enhver, som ved urigtige foregivender eller paa anden maate tilvender sig uberettiget understøttelse er pliktig til at tilbakebetale samme.

§ 11.

Understøttelse ydes efter følgende skala: Sig selv at forsørge 8 kr. pr. uke og kr. 0.50 for hver av den øvrige familie, indtil 12 kr., som er det høieste beløp der kan utbetales.

§ 12.

Til dækkelse av kassens utgifter sættes en kontingent av 10 øre pr. uke og medlem.

§ 13.

Hvis kassens midler under ekstraordinære omstændigheter skulde vise sig utilstrækkelige, har forbundsstyret ret til at utligne en ekstra-kontingent.

§ 14.

Arbeidsledighetskassens regnskaper føres av en dertil ansat mand, som vælges paa landsmøtet. Regnskaperne revideres av forbundsstyrets revisorer.

§ 15.

Disse love træder ikraft efter en av landsmøtet bestemt tid og kan ingen understøttelse utbetales før 1 aar derefter.

§ 16.

Landsmøtet er den høieste myndighet og kan disse love kun forandres av samme.

Avd. 20, Aalesunds stenarbeiderforening.

Som bekjendt forelaa for landsmøtet i 1906 fra forretningsutvalget et utkast til love for reise- og arbeidsledighetskasse. Saken besluttedes utsat til næste landsmøte og da der nu igjen foreligger forslag til opprettelse av arbeidsledighetskasse hitsættes

*Forretningsutvalgets forslag til love for reise- og arbeidsledighetskasse
(fremsat 1906 til landsmøtet).*

§ 1.

Kassens formaal er at yde medlemmer understøttelse under arbeidsledighet samt reisehjælp til medlemmer, som grundet arbeidsløshet maa reise ut forat søke arbeide.

§ 2.

Kassens midler tilveiebringes:

- a) Ved en ukentlig kontingent fra medlemmerne av 10 øre.
- b) Ved en utlignet ekstrakontingent paa avdelingene i forhold til hvad hver avdeling har erholdt i arbeidsledighetsunderstøttelse (se § 8).

§ 3.

Kassen administreres av forbundets hovedkontor.

§ 4.

Berettiget til understøttelse i tilfælde arbeidsløshet er bare de:

- a) som har været medlem av forbundet siden kassens opprettelse i de sidst forløpne 2 maaneder og har betalt kontingent for minst 52 uker siden sidste indmeldelse. Fristempler regnes saaledes ikke;
- b) som ikke resterer kontingent for mer end 4 uker og forøvrig foreviser sin medlemsbok i orden med avdelingens paategning og stempel.

§ 5.

Understøttelsens størrelse er 1 krone pr. dag — søn- og helligdage iberegnet — og kan erholdes for indtil 50 dage i kalenderaaret. Dog kan ikke utbetales i fortløpende understøttelse for mer end 50 dage, selv om man kommer ind i nyt kalenderaar. Før ret til understøttelse da igjen kan indtræde paany, maa der hengaa midst 8 uker fra sidste gang understøttelse blev erholdt, og maa der for minst 4 av disse 8 uker være betalt kontingent.

Medlemmer, som i 2 paa hinanden følgende aar har erholdt understøttelse fuldt ut, er ikke senere berettiget paany, med mindre de siden sidste understøttelse har arbeidet og betalt for minst et halvt aar (26 uker).

Medlemmer, som i 3 eller flere aar har betalt kontingent til kassen uten at erholde nogen understøttelse, kan ved indtrædende arbeidsledighet paa sin avdelings indstilling erholde kr. 1.25 pr. dag.

§ 6.

Arbeitsledigheten regnes fra den dag den arbeidsløse melder sig for den funktionær paa stedet, som utbetaler understøttelsen. Understøttelse betales dog ikke for de første 7 dage efter anmeldelsen.

Ingen understøttelse utbetales i forskud uten i det tilfælde som i § 7 nævnt.

§ 7.

Arbeitsledighetsunderstøttelsen kan ogsaa oppebæres som reiseunderstøttelse og kan i tilfælde betales forskud for indtil 7 dage og ved anmeldelse til reise kan retten til understøttelse indtræde fra 1ste dag.

§ 8.

Hvis arbeidsledighetskassens utgifter i kvartalet overstiger kassens ordinære inntægter, utskrives en ekstrakontingent paa avdelingene

i forhold til underskuddets størrelse. Denne ekstrakontingent fordeles paa de forskjellige avdelinger i nøiagtig forhold til den understøttelse, hver enkelt forenings medlemmer har erholdt.

§ 9.

Som arbeidsløse regnes kun de, der er opsagt fra sin plads eller som uten opsigelse ufrivillig blir arbeidsledige paa grund av naturhindringer eller andet, der bevirker hel eller delvis arbeidsstansning.

Arbeitsledighet av rent forbigaaende art berettiger ikke til understøttelse; saaledes kan ikke juleferier eller lignende regnes som arbeidsledighet.

Arbeidere, hvis beskjeftigelse er av den art, at den medfører nogle dages arbeidsløshet mellem hver job eller som i kortere eller længere tid av aaret er sysselsatt ved eget eller andres jordbruk, fiskeri eller anden lønnende beskjeftigelse, regnes ikke for arbeidsløse.

§ 10.

Regler vedrørende betingelserne for ret til understøttelse samt kontrollen med de arbeidsløse utarbeides av forretningsutvalget. Likeledes regler og bestemmelser vedrørende administrationen og ved hvem og paa hvilken maate understøttelsen skal utbetales.

Joh. M. Pedersen foreslog: „Landsmøtet kan anbefale en arbeidsledighetskasse, efter sykekassens mønster paa frit grundlag.“

Saken undergaves almindelig debat.

J. Wiggen foreslog: „Landsmøtet kan for tiden ikke anbefale opprettelsen av en obligatorisk arbeidsledighets- og reisekasse.“

Dirigenten foreslog votering over dette forslag uten debat.

Dette fraraadedes bestemt av *Richard Hansen*, som ikke vilde, at man skulde sjaske denne store sak fra sig.

Dirigenten frafaldt sit forslag.

Teigen uttalte derpaa, at denne sak endnu ikke forelaa saaledes utredet, at den kunde gjennomføres allerede nu. Han foreslog, at spørsmålet om arbeidsledighetskassen skulde utsættes og at forbundsstyret skulde paalægges at nedsætte en komite til at overveie spørsmålet nærmere og fremlægge resultatet herav for neste landsmøte. Forslaget tiltraadtes av *M. Mjelde*, *O. K. Vetaas*, *A. Juel*, *H. Thoresen* og *H. Fløisbonn*.

O. Sand fandt det uheldig at gaa til opprettelse av en saadan kasse nu. Tal. mindede om, at loven om tilskud til arbeidsledighetskasserne endnu ikke var saaledes, at man kunde benytte den.

O. K. Sundt paatalte, at man ved debattens begyndelse hadde forsøgt at ville lægge mundkurv paa repræsentanterne.

Nils Bakke sluttet sig til *Teigen*.

Brattvold fremhævet forskjellige betænkeligheter ved at opprette én arbeidsledighetskasse inden forbundet. Mangfoldige medlemmer var sæsonarbeidere, som gik ledige halvparten av aaret.

Wiggen uttalte sig imot arbeidsledighetskasse.

J. Pedersen: Det er umuligt at praktisere en saadan kasse blandt

25,000 medlemmer fra saa mange forskjellige fag. Jeg stemmer mot opprettelse av kassen.

R. Hansen opplyste, at forretningsutvalget hadde fremsat forslag om opprettelse av arbeidsledighetskasse allerede paa forrige landsmøte. Saken blev dengang utsat, hvorfor forretningsutvalget maatte ta den op igjen nu. Imidlertid var der ogsaa fra flere kanter inden forbundet kommet forslag om opprettelse av arbeidsledighetskasse. Det er muligt, at stemningen for en saadan endnu ikke er stor i forbundet. Men det er en saa stor og viktig sak, at tal. bestemt maatte tilraade at realitetsbehandle den.

Dirigenten refererte et forslag fra *R. Knudsen* om at forbigaa punkt VI paa dagsordenen, indtil punkt VII var behandlet.

Rontén vilde stemme for utsættelse nu, fordi arbeidsledighetskasseloven var saadan, at forbundet ikke kunde søke statsbidrag til den. Men det var sidste gang tal. stemte for utsættelse.

Axel Andersen anbefalte utsættelse.

Juell hadde sympati for saken. Men da denne ikke forelaa fuldt utredet, kunde han ikke nu være med paa opprettelse af arbeidsledighetskasse. Utsættelse burde vedtages ogsaa av den grund, at man pligtet at undersøke, om ikke det var muligt at benytte loven om tilskud til arbeidsledighetskasserne. Hele denne sak var saa god, at man maatte gjøre, hvad man kunde for at faa den tilfredsstillende løst.

Odin Mathisen anbefalte utsættelse til næste landsmøte.

Stortingsmand *Sæbø* redegjorde kortelig for arbeidsledighetskasseloven. Han fremholdt, at i følge dennes § 6 kan ikke streikebrytere holdes utenfor kasserne. Tal. omtalte socialdemokraternes kamp i stortinget for at faa loven revideret i overensstemmelse med arbeidernes krav, og han fandt, at saken i det hele nu laa slik an, at forbundet gjorde bedst i at utsætte denne sak.

R. Knudsen anbefalte sit forslag av hensyn til, at mange repræsentanter vilde bli nødt til at reise allerede paa torsdag.

Leonard Larsen var mot utsættelse. Saken forelaa nu fuldt utredet og burde gjennomføres straks.

O. Andersen vilde med engang ha avgjort spørsmålet i realiteten. Det er umulig at opprette en arbeidsledighetskasse.

Jørgen Thon trodde ikke, at solidariteten endnu var saa stor blandt forbundets mange tusen arbeidere, at saken kunde gjennomføres. Særlig vilde fabrikarbeiderne, som har fast beskjeftigelse, bli misfornøiet med at maatte betale for løsarbeiderne.

Hans Trondsen var for utsættelse.

A. Gabrielsen erklærte, at han var en prinsipiell motstander av arbeidsledighetskasse. Forbundet var bygget som en kamporganisation. Ved at opprette selvhjælpsinstitutioner møtte vi bare borgerpartierne paa halvveien, og det var ikke overensstemmende med sosialismens prinsipper. Tal. vilde anbefale *Wiggens* forslag.

Stortingsmand *Egede-Nissen* vilde støtte forslaget om opprettelse av arbeidsledighetskasse. Han gjorde det ut fra det syn, at det er beklagelig at se fagforeningsmedlemmer ty til fattigkassen, naar de

blir arbeidsløse. Derfor hadde flere fagforbund ogsaa opprettet arbeidsledighetskasser, og ingen av disse hadde angret paa det. Vistnok var der store vanskeligheter at overvinde. Men naar *R. Hansen* hadde kunnet anbefale en realitetsbehandling, viste dette ogsaa, at vanskelighetene kunde overvindes. Til *Gabrielsen* bemerket tal., at arbeidsledighetskasserne netop var et led, et middel i kamporganisationernes virksomhet. Det var ogsaa derfor at borgerpartierne var saa meget mot arbeidsledighetsloven. Med hensyn til ikkefagforeningsmedlemmerne kunde disse — hvis arbeidsledighetskasseloven benyttes — paalægges en saa stor administrasjonskontingent, at det betaler bryderiet ved dem — kanskje kan de ved denne ogsaa holdes ute. Talerens avdeling i Sydvaranger hadde anbefalet ham at stemme for opprettelse av arbeidsledighetskasse. Det viste sig, at de der nord stod længere fremme end her syd.

Alfred Myrstad: Det sies, at reformen ikke kan gjennomføres fordi forbundet er saa stort. Skal det da være lettere for de smaa forbund? Nei. Jeg er mot utsættelse. Ti en saadan gavner ikke saken.

Merkesdal fremholdt det umulige i at opprette sykekasse under de forskjelligeartede løns- og arbeidsforhold i forbundet.

Tindlund var helt ut enig i opprettelse av selvhjælpsinstitutioner. Dog maatte han stemme for utsættelse. Men denne sak vilde gjøre saalænge i forbundet, at den engang blev gjennomført.

Knut Siem anbefalte utsættelse og fremholdt, hvor trykket forholdene var paa forskjellige steder i landet og hvor liten evne arbeiderne har til at bære nye byrder.

Oustad anbefalte utsættelse. *Lander* vilde ikke at man skulde beslutte kassens opprettelse nu.

H. Haugensen: Min forening har behandlet denne sak, og den har fundet, at kassen vil medføre saa store utgifter for sæsonarbeiderne, at man ikke kan gaa med paa en saadan nu. At arbeiderne i Sydvaranger vilde ha opprettelse av arbeidsledighets- og reisekasse var rimelig nok; thi det var kjendt nok, at folk der nord gjerne vilde sydovert.

O. Amundsen var mot nedsættelse av en komité til behandling av spørsmålet; thi det var det samme som at forkaste det. Spørsmålet bør behandles nu.

Andr. Tønnesen fandt ikke tiden nu inde til at opprette arbeidsledighetskasse. Til *Egede-Nissen* bemerket tal., at man kunde ikke sammenligne Arbeidsmandsforbundet med de andre forbund. Dertil var forholdene altfor forskjellige.

Westen talte for utsættelse.

A. P. Helland var i prinsippet enig med *Egede-Nissen*; men saken var endnu ikke moden til gjennomførelse. Der maatte tas hensyn til de mange avdelinger, som krymper sig under enhver forhøielse av kontingenten. Saken bør derfor utsættes nu.

P. Carlsen var i det hele tat imot opprettelse av arbeidsledighetskasse.

V. *Kristensen* var for utsættelse og nedsættelse av en komité, saa saken kunde foreligge fuldt utredet indtil næste landsmøte. Forhaabentlig var det socialdemokratiske parti da saa stort, at det kan fremtvinge en forandring i arbeidsledighetskasseloven, saa man kunde søke om statstilskud.

Kalvaa var i princippet enig i opprettelse av arbeidsledighetskasse, men vilde dog nu stemme for utsættelse.

Votering. Mot 38 stemmer vedtoges *Teigens* utsættelsesforslag.

Sykekassen.

Man gik derefter over til at behandle forskjellige spørsmål vedrørende sykekassen.

Dirigenten anbefalte *Knudsen*'s forslag om at man skulde forbigaa forslagene vedrørende sykekassen, forsikringskassen og om opprettelse av et hjelpefond, indtil punkt VII var behandlet.

Karlgren vilde, at man først skulde avgjøre spørsmålet, hvorvidt sykekassen skal være obligatorisk eller ikke. Tal. var mot at sykekassen skal være obligatorisk; ti skulde den det, vilde forbundet miste mindst 10,000 medlemmer.

R. *Knudsen*'s forslag forkastedes med stort flertal.

Man debaterte derpaa først spørsmålet, om sykekassen skulde være obligatorisk.

Odin Mathisen foreslog:

„Landsmøtet uttaler, at opprettelsen av obligatorisk sykekasse ikke anbefales, men at den fortsætter som hidtil.“

Syvertsen anbefalte, at kassen fremdeles blev fri. Han var paalagt av sin avdeling at stemme mot at gjøre sykekassen obligatorisk. Mange avdelinger har allerede sykekasse og der blev da formeget at betale for disse.

Moeskau sluttet sig til *Syvertsen*. Likesaa *Brose Mikaelson* og *O. Mathisen*. *Pedersen* rettet en tak til dem, som hadde tatt initiativet til sykekassernes opprettelse; ti de var en stor velsignelse.

A. Myrstad mente, at tiden nu var inde til at gjøre sykekassen obligatorisk. Hvad vi gjør, bør bæres av saa mange skuldre som mulig. Det er det bedste og billigste. Skal vi la et medlem ligge syk og lide og ha det vondt, naar det kan hjælpes med en tioring fra kammeraterne? Nei!

A. Juel: Skal vi ha en obligatorisk sykekasse, maa den kunne avløse de bestaaende bruks sykekasser. Men forslag om en saadan sykekasse foreligger ikke.

Det besluttedes at sette streg med de indtegnede talere.

And. Larsen vilde være med paa at gjøre medlemsskapet i sykekassen obligatorisk, dog saaledes at det stod *avdelingene* frit for, om de vilde gaa ind i forbundets sykekasse eller ikke. Derved undgik de avdelinger, som har sykekasse, at bli tvunget med i forbundets sykekasse.

A. Amundsen talte mot *Sarpsborg* murarbeideres forslag og anbefalte at sykekassen *ikke* gjordes obligatorisk.

W. Carlsen var imot at gjøre sykekassen obligatorisk. Han anbefalte følgende forslag fra *Løkkens* grubearbeiderforening og *Geijerfos* glasarbeiderforening:

„Alle medlemmer av *Norsk arbeidsmandsforbund* kan bli medlemmer av sykekassen mot at betale kr. 0.50 i indskrivningspenge og en kontingent av kr. 0.25 pr. uke. I tilfælde denne kontingent skulde bli utilstrækkelig, har forretningsutvalget ret til at utligne en ekstra-kontingent av op til kr. 0.10 pr. uke.“

Tal. fremholdt, at forbundet maatte foreløbig lægge mest vekt paa at faa penge i krigskassen.

H. Amundsen anbefalte *Mathisens* forslag.

Møtet hævedes kl. 7.

Der var 56 talere indtegnet.

Hilsen til de tyske kolleger.

Under møtet avsendtes følgende telegram til de tyske kamerater:

„Verbandstag der deutschen Fabrikarbeiten, München.

Sehr erfreut über empfangenen Brudergruss sendet der Verbandstag des „Norsk arbeidsmandsforbund“ den deutschen Kameraden seinen solidarischen Gruss und wünschet Ihnen weiteres Fortschritt und Erfolg im internationalen Befreiungs-Kampf der Arbeiter.

Hansen.“

(Oversat: De tyske fabrikarbeideres landsmøte, München. Med stor glæde over den mottagne broderhilsen sender „Norsk arbeidsmandsforbund“s landsmøte de tyske kamerater sin solidariske hilsen og ønsker eder fortsatt fremgang og held i arbeidernes internationale befrielseskamp.)

Onsdag 5. august. — Formiddagsmøte.

Dirigent *Kalvaa* — vicedirigent *Gustav Johansen*.

Møtet sattes til sædvanlig tid. Efter foretat navneprop oplæste sekretærerne *W. Karlsen* og *Blattmann* forhandlingsprotokollen fra foregaaende dags møter.

Protokollen vedtoges.

Ingvald Andersen oplyste, at en mand med graa hat (en reporter) dagen i forveien hadde gaat omkring utenfor Folkets hus og klappet representanterne paa skuldren for at faa vite nyt av dem. Resultatet hadde været, at der i „Svæarta“ hadde staat flere opplysninger fra kongressens forhandlinger.

Dirigenten indskjærpede atter representanterne deres taushetspligt.

Man fortsatte debatten om

Sykekassen.

Efter forslag av *H. Haagensen* besluttedes taletiden for hver taler sat til 2 minutter.

A. Tønnesen var mot obligatorisk sykekasse.

Dølplads trodde ikke, at forstaaelsen blandt medlemmerne endnu var kommet saa langt, at man kunde gjøre sykekassen obligatorisk.

Mjelde hadde intet mandat til at stemme for obligatorisk sykekasse.

Bothun uttalte, at hovedsaken var, at selvhjælpen blev bygget paa det bredest mulige grundlag. Derfor vilde tal. ogsaa gjøre sykekassen obligatorisk.

Melbye fandt, at det vilde være at hjælpe driftsherrerne, som nu maa være med at bære utgifterne til lægehjælp, om man oprettet en obligatorisk sykekasse.

Brattvold fandt, at den nuværende ordning var den mest fordelagtige og vilde stemme for, at den blev opretholdt.

Steffensrud: Jeg synes, at forbundet nu maa være kommet saa langt, at det kan oprette en obligatorisk sykekasse. Hvis ikke Arbeidsmandsforbundet kunde det, hvem kunde saa gjøre det? Tal. vilde, at man istedetfor at støtte de nuværende kapitalistiske sykekasser alene skulde støtte sine egne klassefæller og deres kasser. *Karlgren* sa, at 10,000 medlemmer vilde gaa ut av forbundet, hvis vi vedtar en obligatorisk sykekasse. Jeg tror i motsætning hertil, at vi vil faa 10,000 nye medlemmer.

K. Berg, O. Berg og *M. Dahl* var mot obligatorisk sykekasse. Likesaa *Kr. Karlsen*, som ikke fandt noget oplyst om, hvorvidt man ved en obligatorisk sykekasse blev fritat for at tilhøre vedkommende fabriks sykekasse.

Egede Nissen var av sin afdeling blit paalagt at stemme for en obligatorisk sykekasse. Og det gjorde han da ogsaa, fordi en saadan ordning vilde bli billigere og bedre saavel med hensyn til administration som til ydelser. Tal. anbefalte indtrængende landsmøtet at bringe denne store reform ind i et fuldt tilfredsstillende spor ved at oprette en obligatorisk sykekasse.

H. Kristiansen uttalte haabet om, at man medtiden kunde faa sykepleien over i beskatningen, og da vilde det være lite konsekvent at oprette en obligatorisk sykekasse.

Ole O. Lian anbefalte at utvikle selvhjælpstanken og anvende ogsaa den i fagorganisationens tjeneste. Ved siden av sin hovedopgave at kjæmpe frem bedre løns- og arbeidsvilkaar for sine medlemmer har fagorganisationen ogsaa den opgave at søke at avværge alle de ulykker, som rammer medlemmerne paa grund av sygdom og arbeidsløshet. Dette bidrar desuten til at styrke organisationen. Det har vi flere erfaringer for. Tal. anbefalte opprettelse av en obligatorisk sykekasse. Han mindede i den forbindelse om den departementale komites forslag til lov om obligatorisk sykeforsikring. Efter den skal alle, som ikke har obligatorisk sykekasse, tvinges ind i rikssykeforsikringen. Men, som denne skulde ordnes, vilde arbeiderne neppe være tjent med den.

Efter bemerkninger av *Hasli*, som var mot obligatorisk sykekasse, uttalte *Wiggen*, at han ikke var klar over, hvorledes forslaget til rikssykeforsikringsloven stilte sig til de organiserte arbeidere, hvorfor han for tiden maatte være mot obligatorisk sykekasse.

Karl Olsen var sikker paa, at mange medlemmer vilde gaa ut, hvis en obligatorisk sykekasse vedtoges.

Engbretsen paapegte forskjellige vanskeligheter, som vilde opstaa ved en saadan kasse. I Kristiania hvor der var mange uorganiserte, vilde det bli vanskelig at faa disse ind i organisationen, hvis man skulde betale til en obligatorisk sykekasse foruten til den kommunale sykekasse, arbeiderne der allerede stod i.

Lindskog var mot obligatorisk sykekasse.

Lundgreen trodde ikke, at lægehonorarerne vilde bli billigere, om sykekassen gjordes obligatorisk. Det maatte ogsaa erindres, at hvert eneste av forbundets medlemmer hadde adgang til at gaa med i sykekassen, hvis de vilde. Det var derfor ikke nødvendig at vedta nogen forandring.

Nic. Hansen sluttet sig til *Lian*. Han mindet om at det departementale lovforslag vilde ophæve de frivillige sykekasser, hvis ikk disse hadde mindst 200 faste medlemmer. Denne vigtige side av saken burde nærmere utredes for landsmøtet, før det fattet sin beslutning.

Stenbro vilde stemme for en obligatorisk sykekasse. Han var sikker paa, at man derved ikke vilde miste medlemmer.

Franz Pettersen var mot obligatorisk sykekasse. *Olaf Johansen* forstod ikke motstanden mot denne reform. Ved en saadan kasse vilde utgifterne heller bli mindre end større end nu.

Anna Pleyrn uttalte, at mange kvinder stod i de obligatoriske bedriftssykekasser. Skulde de nu tvinges ind i en sykekasse til, vilde de faa saa stor kontingent, at de ikke kunde greie det.

J. Gudmundsen: Siden jeg paa sidste landsmøte uttalte mig for obligatorisk sykekasse, er der indtraadt saa væsentlige forandringer i forbundet — medlemsantallet var bl. a. øket med 19,000 — at jeg ikke nu kan stemme for en saadan, skjønt jeg i principet er enig i, at kassen bør være obligatorisk. Der er saa mange spørsmaal, som trængten til at utredes, f. eks. om hvem som allerede staar i sykekasser, om hvorledes forholdene ogsaa i andre henseender er i avdelingerne, at det er bedre at utsætte saken til næste landsmøte. Indtil da kan der foreligge de nødvendige statistiske oplysninger i saken.

Wester uttalte sig mot at gjøre sykekassen obligatorisk. Det var ikke heldig at gjøre som jern- og metalarbeiderne, som av *Egede-Nissen* anbefalet.

Myrstad anbefalte at oprette obligatorisk sykekasse. Han fremholdt med styrke, at de gode nyttige selvhjælpsinstitutioner økede organisationens kraft.

K. Hol og *W. Christensen* sluttet sig til dem, som var mot obligatorisk sykekasse nu.

Karoliussen vilde ha sykekassen obligatorisk, saa man undgik at bli tvunget ind i den sykekasse som departementet foreslaar.

Jørgen Thon fremholdt vanskelighetene ved at faa ophævet de nuværende brukssykekasser som et avgjørende moment for ikke at oprette obligatorisk sykekasse.

Johs. Olsen fandt at saken var bedst tjent med at bli videre utredet til neste landsmøde. Særlig maatte man undersøke, hvorledes sæsonarbeidernes stilling til en obligatorisk sykekasse vilde bli.

Helland var ogsaa mot obligatorisk sykekasse. Det blev for dyrt.

O. Mathisen var sikker paa, at mange vilde melde sig ut av forbundet, hvis en obligatorisk sykekasse vedtoges. At andre forbund var tilfreds med sine obligatoriske sykekasser var intet argument for Arbeidsmandsforbundet at oprette saadanne, da forholdene i dette var meget vanskeligere end i de andre, f. eks. i jern- og metalarbeiderforbundet.

H. Eriksen anbefalte en obligatorisk sykekasse.

Moeskau: Spørsmålet er, hvad der er fordelagtigst ved en fri eller en obligatorisk sykekasse. Ved sykekasserne i det hele tat var der to væsentlige fordele. For det første den, at man, mens man er frisk opsamler et fond, som kommer til nytte, naar man blir syk. For det andet yder sykekasserne billigere lægehjælp. Men med hensyn til lægehjælpen tror jeg ikke, for det har jeg set, at en obligatorisk forbundssykekasse vil kunne skaffe den billigere end de nuværende frivillige sykekasser. Derfor vil jeg stemme mot en obligatorisk sykekasse.

Dirigenten foreslog, at stortingsmand Chr. H. Knudsen skulde faa anledning til at redegjøre for den departementale komité's forslag til lov om tvungen sykeforsikring.

Forslaget vedtoges med akklamation.

Chr. H. Knudsen gav derpaa en fremstilling av sykeforsikrings-spørsmålets stilling. Han mindet om, at allerede i nittiaarene hadde en parlamentarisk kommission utarbeidet et forslag til sykeforsikring. Men da dette forslag viste sig at være ubrukeligt, blev det ikke fremsat som proposition til stortinget. I perioden 1906—1907 tok saa tingets socialdemokrater spørsmålet op paany. Det blev vedtat at utarbeide et nyt forslag til en sykeforsikring, som skulde omfatte alle lønsarbeidere, tjenere og husmænd. Socialdemokraterne gjorde herunder principalt gjældende, at reformen burde gjennomføres paa den maate, at sykepleien skulde overføres i beskatningen, subsidiært foreslog de, at de forsikredes præmier skulde indkræves gjennom beskatningen ved de bestaaende skatteinstitutioner. Dette blev forkastet. Departementet nedsatte saa en komité bestaaende av direktør Schjøll, fabriker Brønne og skoledirektør Eftestøl; senere forsterkedes komitéen med dr. Hansson. Indstillingen forelaa i mai iaar. Indstillingen er enstemmig i selve hovedpunkterne. Og efter denne indstilling vil de frivillige sykekasser ikke kunne bestaa. Vistnok kan riksforsikringsstyret tillate, at de kan bestaa, men tilladelsen kan kun gis for tre aar og kan kun gis, hvis kassen har mindst 200 stabile medlemmer. De samme bestemmelser gjælder ogsaa brukssykekasser, dog saaledes, at disse kan tillates at bestaa med 100 stabile medlemmer. Ved den offentlige sykeforsikring skal de forsikrede selv betale $\frac{1}{10}$ av utgifterne,

mens de andre $\frac{1}{10}$ skal betales av arbeidsherren ($\frac{1}{10}$) og av det offentlige, stat og kommune. — Tal. paaviste nøiere, hvilke mangler lovforslaget led av, hvorfor det var at anbefale, at arbeiderne oprettet obligatoriske sykekasser; thi de, som stod i disse, fritoges for at gaa ind i den obligatoriske rikssykeforsikring, paa hvis styre de liten eller ingen indflydelse kunde øve direkte. Oprettet man ikke obligatoriske sykekasser, blev man nødt til at gaa ind i rikssykeforsikringen, hvad der endnu ikke var heldigt. Vistnok vilde sosialisterne gjøre alt for at faa loven ændret i en tilfredsstillende form; men vi var bare 10 mand i stortinget, og selv om vi blev 20, hvad nok Arbeidsmandsforbundet ikke vil bidrage mindst til kan ske, vil vi allikevel ikke magte at gjennomføre vore prinsipper i saken. Tal. mente, at det vel vilde være det bedste at lade forretningsutvalget utarbeide en fuldstændig oversigt over hel sykeforsikrings-saken og forelægge dette for alle medlemmer, saa de kunde sætte sig grundig ind i den. Og naar man da gik til beslutning over spørsmålet om oprettelse av obligatorisk sykekasse, kunde man gjøre det paa et solid grundlag.

Talen hilstes med meget bifald.

Votering:

Man gik saa til votering. Der votertes først over følgende forslag:

„Sykekassen gjøres obligatorisk.“

Forslaget var fremsat av Fagerlid arbeiderforening, avdeling 43, Trondhjem og Murarbeidernes forening, Sarpsborg.

Voteringen foregik ved navneoprop. Forslaget om at gjøre sykekassen obligatorisk forkastedes med 236 mot 34 stemmer; 24 repræsentanter var fraværende og 1 undlot at stemme.

De 34, som stemte for obligatorisk sykekassn, var: I. Bjerkmann, Nic. Hansen, O. K. Sundt, H. Myrstad, Hans Brevik, K. P. Larsen, Nils E. Nilsen, Kristoffer Uppdal, L. O. Sæbø, Gustav Sundby, P. Fredriksen, Johs. Steffensrud, Hans Eriksen, Karl Andreassen, Emil Zakariasen, Olaf Johansen, Herman Kristensen, Martin Stenbro, B. Eriksen, T. Iversen, Ole Vikar, Anders Kristoffersen, Anders Huken, Laurits Olsen, Karl Bøthun, Edv. Hovde, Jørgen Ingebretsen, Daniel Rødseth, John Holden, Johs. Bingen, E. H. Karoliusen, A. Blattmann, Julius A. Johnsen og Haakon Jensen.

De 24 fraværende var: P. Fjeld, Leonard Larsen, Emil Pettersen, Ole Halvorsen, Ole Sether, E. Olsen Navestad, K. Tveit, Egede-Nissen, H. Berntsen, Peder Jakobsen, Johs. Bjørnstad, Joh. Andersen Friberg, Anton Dethmer, Hans Jahr, Hans Aamodt, John Dragseth, Kristian H. Lie, Joh. L. Johansen, G. P. Gabrielsen, Adolf Eknæs, Petter Støvne, Karl Berntsen og Hans Hansen.

Andreas Amundsen undlot at stemme.

Dirigenten refererte derpaa følgende forslag:

„Det henstilles til forretningsutvalget at fremkomme med en utredning av spørsmålet om offentlig sykeforsikring og i forbindelse dermed foreta en uravstemning inden forbundets avdelinger om oprettelse av obligatorisk sykekasse.“

Forslaget var undertegnet av: A. Pedersen, O. K. Sundt, A. Myrstad, P. Lindstrøm Valle, Alfred Larsen, E. Karoliussen, L. O. Sæbø, Hans Brevik, Bernh. Tindlund.

Engebretsen mente, at forslaget ikke kunde vedtages, da det fremkom for sent.

Dirigenten hævdede, at dette var en ny sak og kunde behandles. Efterat *Sæbø* hadde anbefalt forslaget, blev det vedtat mot 19 st.

Den fremtidige ordning.

Man gik derpaa over til den almindelige debat om den foreslaaede distriktsinddeling.

Engebretsen foreslog, at formanden skulde utrede spørsmålet først, likesom han anbefalte, at forslagsstillere i en sak som regel burde indlede debatten.

Dirigenten oplæste følgende forslag:

„Landsmøtet forkaster alle de forslag, som foreligger til distriktsinddeling. Hovedkontoret forsterkes med 3 mand, som kan repræsentere de tre største arbeidsgrene og er dygtige som agitatorer. Etsteds i Nordland ansættes en i grubedrift kvalificeret mand med fast kontor, under nøiagtig kontrol av hovedkontoret.

Lander.“

„Det henstilles til landsmøtet at bestemme, at distriktsinddeling og kontingentspørsmålet debatteres under et.

Andreas Tønnesen.“

„Den nuværende organisationsform bibeholdes. Den fastlønnede administration forøkes til det nødvendige antal funktionærer, fordelt paa de forskjellige arbeidsbranscher inden forbundet.

Gustav Rontén.“

Onsdag 5. august. — Eftermiddagsmøte.

Dirigent *A. Moeskau* — vicedirigent *P. Karlsen*.

Navneprop fandt sted, hvorpaa spørsmålet om distriktsinddeling optokes til realitetsdebat.

Richard Hansen motiverte forbundsstyrets forslag om inndeling i 7 distrikter med en fast ansat distriktsformand i hvert distrikt. Saken er saa viktig at den bør nøie overveies; forslaget om at avvise saken uten debat er meningsløs. Ute fra foreningerne er der gang paa gang kommet andragender om ansættelse av en fast funktionær for angjældende distrikts vedkommende. Disse har man maattet avslaa, fordi man ikke fandt at ha adgang dertil ifølge lovene. Landsmøtet iaar var ikke bare nødvendig av hensyn til forslaget om nye love, men landsorganisationens kongres hadde vedtat en kontingentforhøielse som influerte paa forbundet. Paa grund av forbundets sterke vekst maa

der gjøres noget; styret hadde derfor ment at saken burde ligge fuldt utredet for landsmøtet, og det hadde derfor utarbeidet sit forslag. Der var ingen grund til utsættelse. Enten fik det vedtas eller forkastes. Der kunde være mange betænkeligheter, som at ordningen blev for kostbar og heller ikke var effektiv. Tingen bør ses paa helt saglig med henblik paa, hvad der tjener organisationen bedst. De to opfatninger kunde begge vise hen til sine forbilleder. I Danmark er der en distriktsinddeling, som har vist sig heldig der, og man vil ikke gi slip paa den. Hver av de tre distriktsformænd har et ansvar overfor sine respektive distrikter, som virket ansporende paa bevægelsen. I Sverige har spørsmålet været oppe gjentagne gange. Man hadde besluttet at holde paa det gamle og heller ansætte flere folk paa hovedkontoret. Der er dog i de store byer ansat fastlønnede folk av avdelingerne. I Kristiania har typograferne, møbelsnekkerne og flere foreninger fast ansatte funktionærer, men ingen avdeling av Arbeidsmandsforbundet hadde det. En fastlønnet funktionær kan man ha fuld raadighet over; han kan ikke undskylde sig og si, han ikke har tid. Taleren fandt det heldigt at der var nogle, som kunde ofre sig helt for arbeidet i bevægelsen.

Det er flere aar siden spørsmålet om fastlønnede funktionærer kom op. Oprindeligg tænkte man paa at der i tilfælde skulde ansættes 3 mand; nu var man blit staaende med 7. Tror man ordningen er heldig bør man ikke være for bange for utgifterne. Det vil lønne sig. Vi pleier altid holde paa, at alle utgifter til agitation har vi igjen. Saaledes ogsaa her. En fast distriktsformand vil kunne være tilstede overalt i foreninger hvor der er vanskeligheter, tilbakegang, splid, regnskap i orden osv. og bringe det hele paa fote igjen. Han vil være til uvurderlig nytte for forretningsutvalget, som gjennom ham kan indhente de bedste og sikreste opplysninger, da han sitter inde med et indgaaende lokalkjendskap til forholdene. Man kan ikke godt paalægge formanden i det stedlige styre at han skal utføre alt dette arbeide for forretningsutvalget. Han har kun kveldstundene, maa kanskje skofte arbeide og risikerer at miste sin plads. Der vil ogsaa indspares paa reisekontoen. Der maa selvfølgelig fremdeles være reisende agitatorer. Men disse skal holde sig paa landsbygderne og rette sin agitation spesielt blandt smaabønderne, der intet kjendskap har til arbeiderbevægelsen og fagorganisationen, saa at disse, hvis interesser falder sammen med arbeiderne, ikke falder os i ryggen som under Foldalskonflikten og lensekonflikten. Distriktsformændene derimot skal holde sig mer inden industricenterne, og de vil der kunne ordne alt paa den beleiligste tid for avdelingerne. Nu føler mange av disse sig forurettet, fordi den reisende agitator kommer til dem paa et ubeleilig tidspunkt. En stor del av agitationsutgifterne kan overføres til lønninger for de fast ansatte funktionærer.

Tal. hadde tænkt paa saken mange gange og gjort det grundig. Han fandt den foreslaaede nyordning absolut heldig for forbundet. Der blev ikke nogen splittelse; forretningsutvalget og hovedstyret kom fremdeles til at ha ledelsen. Der var talt om, at de forskjellige

faggrupper ikke vilde komme til sin ret. Taleren trodde ikke faginteresserne hadde den betydning som *klasse*interesserne. Desuten er det ikke uoverkommelig for en mand at sette sig ind i andre fags forhold end sit eget. Man behøver ikke at ha staat med en høvl paa et høvleri forat forstaa, hvad der gjør sig gjældende inden høvleriarbeidernes gruppe i et konfliktsspørsmål.

Arbeidsgiverforeningens forhandlere var nødt til at sette sig ind i saken paa denne maate; det var folk som aldrig hadde gjort en dags arbeide. Dertil kommer, at parterne selv ogsaa møter til forhandling. Distriktsformændene vilde faa nogen uriasposter; men den enkeltes makelighetshensyn fik man ikke se paa. Den nye ordning vil befæste forbundet som det er idag og utvikle det, saa man fordoblet medlems-tallet til næste landsmøte. Det var talerens sangvinske tro. Meningen var, at reise- og diætutgifter av hensyn til kontrollen skulde bæres av avdelingene, mens lønnen utbetales av forbundskassen. Vistnok skulde man ikke nære mistillid, men det er et prisværdig princip at alt og alle er undergit kontrol. Reiser paabudt av forbundsstyret derimot, maatte dette selv betale. Den agitation utenom os med splittelse som maal og separatisttrøsterne inden rækkerne vilde motvirkes ved distriktsinddelingen. Nu kan vi ta en tårn med arbeidsgiverne, men det kan vi ikke gjøre saa godt, hvis vi stykker os op. Hvis forslaget vedtages, bør der ved besættelsen av stillingene som distriktsformænd tages hensyn til de inden distrikterne fremtrædende bedrifter.

I Nordland burde der vælges en grubearbeider. Der er grube-drift ogsaa andetsteds i landet. Stod man her overfor et fagspørsmål, kunde denne mand med sin erfaring selvfølgelig brukes ogsaa utenfor sit distrikt. I Smaalenene burde en sagbruksarbeider særlig vælges. Men ogsaa denne mand fra Frddriksstad kunde faaes med paa raad ved konflikter andetsteds i landet. I Buskerud var papir- og cellulosebedriften fremherskende osv. Ingen skulde bli saa fastgrodde paa et sted, at de ikke skulde benyttes utenfor sine egne distrikter. Men de skulde spesielt ha som sin opgave at sette sig ind i sit distrikts arbeidsforhold for alle faggruppers vedkommende. Dette hadde jo forretningsutvalget maattet gjøre for det hele lands vedkommende. Det vilde falde lettere, naar man blot hadde et bestemt distrikt. Lad os se paa, om dette ikke er en god ordning. Finder vi den uheldig, kan den jo ophæves paa et senere landsmøte. Der bør nu reises en principdebat for eller mot distriktsinddelingen. Blir denne besluttet, fik man kanskje nedsætte en komite til at behandle de forskjellige forslag. Enhver i forsamlingen behøver ikke motivere sin stemmegivning. Naar nogen har talt for og mot, er alt sagt, som kan sies. Det faar da være nok at gi sit standpunkt tilkjende ved voteringen.

Dirigenten oplyste om, at man hos Fjeld kunde faa billetter til sexaen, og at der var en liste til tegning av bidrag til Jensen.

Forsamlingen henstillet til de fremmede gjæster at uttale sig om det foreliggende spørsmål.

Jens Larsen (Danmark) oplyste, at der eksisterte 3 kredsorganisationer, som senere blev sammensluttet til Dansk arbeidsmands-

forbund med bibehold av de 3 kredser. Dette tænkte taleren var til held for forbundet, da distriktsformanden fik et større lokalkjendskap; men fra hovedkontoret utgaar alle befalinger, og til at utføre disse var det ogsaa heldig at ha en dygtig distriktsformand. Arbeidsgiverne er sterkt organiseret, men deres hovedorganisation som arbeidernes grep ikke ind før der var ført en lokal forhandling, hvorunder distriktsformanden ogsaa var til nytte. Han trodde ikke netop denne hadde saa meget mer interesse netop for sit distrikt, men han var bedre inde i forholdene. Det sier sig selv, at der maa ske en forandring, naar et forbund er vokset fra 6000 til 25,000 medlemmer. Da kan man ikke lenger nøie sig med den samme arbeidskraft. Sammenlignet med Danmark fandt han anbringelsen av den nye arbeidskraft heldigst ved opprettelsen av distrikter. I Danmark betalte dog forbundet alle utgifter, som distriktsformændene hadde. Der var kontrol allikevel. En distriktsformand har gjennemsnitlig 300 reisedage i aaret. Han var overbevist om, at man i Danmark ikke vilde gi slip paa den nuværende ordning med distrikter.

H. M. Hansen (Danmark) uttalte sig i tilslutning til sin landsmand. Baade i Norge, Sverige og Danmark har det været arbeidet for at faa arbeidsmændene over i industrigrene. Men taleren trodde den bedste maate, hvorpaa man skapte en fast ramme om ogsaa de norske arbeidsmænd og hvorpaa man slog ned de ydre fiender og fik de indre oppløsningsstemmer til at forstumme, var vedtagelsen av forbundsstyrets forslag.

Engebreetsen var forundret over, at man vilde avvise denne sak uten debat.

Avvisningsforslaget forkastedes.

Dirigenten refererte følgende av Gabrielsen fremsatte forslag:

„Landsmøtet fastholder forbundets nuværende form — uten distrikts- eller fagavdelinger. Landsmøtet anbefaler derimot, at man gaar til ansættelse av saa mange fastlønnede funktionærer, at forbundet som hitindtil kun administreres fra hovedkontoret.“

Rontén trodde distriktsinddelingen vilde bevirke mer konservatisme og indirekte fremgangsmaate. En distriktsformands læretid vilde bli en 4—5 aar. At ha 7 saadanne i lære vilde bli kostbart for bevægelsen. Taleren paapekte det uheldige i de to kontingenter. Kritiken vil velte indover en slik distriktsformand, saa hans stilling ikke blev misundelsesværdig. Han klarer ikke alt arbeide i sit distrikt. Kontor skal han vel ha. Naar han reiser, maa der være nogen til at passe det. Ansættelsen av distriktsformand vilde saa i virkeligheten lede til ansættelsen av to—tre mand. Forslaget mindet taleren om de gamle, smaa kongeriker i Norge. Han fremsatte til sit principale forslag følgende subsidiære:

„Landsmøtet ansætter en fastlønnet mand i Nordland til forretningsutvalgets disposition.“

Det var bedre at ansætte 10 mand paa kontoret i Kristiania end at opprette distriktsformændsstillingene. At agitationen nu kunde falde avdelingene ubeleilig, skyldes det korte varsel agitatorerne ofte gav.

Formanden i avdeling 91, *Engstrøm*, fik adgang til at overvære møtet.

I anledning distriktsinndelingen foreslog *R. Knudsen*:

„Den nuværende ordning av forbundet bibeholdes. Den fastlønnede hovedadministration forøkes med 2 mand, der faar titel av befuldmægtigede, hvorav den ene skal være fast stationeret inden Tromsø stift. Denne befuldmægtigede utstyres med saadan myndighet, at han kan underhandle med arbeidsgiverne i eventuelle lønskonflikter og utføre agitationen inden stiftet. Vedkommende har at avlægge rapporter og til hver tid kontrolleres direkte under hovedkontoret.“

To forslag om strek for de indtegnede talere forkastedes, efterat *Engbretsen* hadde advaret derimot. Efter streken var sat, kunde der ikke indsendes forslag, og debatten skulde gi repræsentanternes opplysninger, som kanske kunde foranledige saadanne.

Dirigenten refererte følgende forslag:

„Undertegnede tillater sig at foreslaa, at hvis distriktsinndelingen, forbundsstyrets forslag, blir vedtat, der da for Trondhjems stift ansættes en mand, kjendt med grubedrift, med fast bopæl i Trondhjem.“

5—8—08.

Ole Larsen. Peder Lervold. Jacob Pedersen.
Ole A. Berg. H. M. Leveraas.

Ole A. Berg fandt distriktsinndelingen for kostbar, hvortil kom at det vilde være vanskelig at finde saa fuldt habile og alsidige folk, der kunde beklæde posten som formænd. Disse fik yderst usikre stillinger. Det var bedre at faa fagmænd paa de forskjellige omraader ansat paa hovedkontoret. Han henholdt sig til det fra Foldalens grubearbeiderforening og Løkkens grubearbeiderforening fremsatte forslag:

„Forbundet indeles i fagavdelinger (grupper) med fælles hovedstyre. For hver avdeling (gruppe) ansættes en fuldt ut dygtig til fagavdelingen hørende arbeider som selvstændig formand.“

Emil Sakariasen fandt en omordning nødvendig. Anbefalte forbundsstyrets forslag.

Brattvold var sterkt imot distriktsinndelingen. Den vilde være det første skridt til splittelse. I fremtiden vil endnu mer end allerede nu er tilfældet de fleste forhandlinger allikevel føres i Kristiania. Distriktsformandens stilling vilde bli mer økonomisk usikker end formandsstillingen i det stedlige styre. Spørsmålet var, om det er en fordel at faa de nødvendige kræfter, kontoret trenger, fordelt paa 7 pladser eller at koncentrere dem i Kristiania? Taleren holdt paa det sidste. Med 7 distriktsformænd kom let tanken om 7 forbund at opstaa. De forskjellige faggrupper burde være repræsenteret paa kontoret.

Orning gaves adgang til at overvære møtet.

Tønnesen saa en stor fare i opprettelsen av distrikter.

Bothun talte derimot for distriktsinndeling, men han fandt dog at 7 distrikter vilde falde for kostbart. Han replicerte til Brattvold. En formand kom ikke i konflikt samtidig med arbeiderne og arbeidsgiverne. Det vilde falde kostbarere at ha alle de nye kræfter der trængtes boende i Kristiania.

Martinsen: Det viktigste argument mot distriktsinndelingen er, at den blir for dyr. Men taleren trodde det blev en besparelse. Med distriktsformænd er vi bedre faren under konflikter saavel som ved forhaandsunderhandlinger til avværgelse av saadanne.

Dølplads var mot distriktsinndeling.

Knudsen trodde ikke tiden var inde til at gjøre denne forandring i organisationsformen. Det betød ikke „embedsverkets forenkling“ og var desuten en kostbar fornøielse, som mer vilde sprænge og svække, end styrke. Værst var det, at der sattes en strek over de stedlige styre, hvis myndighet tvertimot burde utvides. Han anbefalte sit forslag om ansættelse av to eller tre befuldmægtigede.

Michaelson (Sverige): Paa næsten alle Svensk grov- och fabrikarbetareförbunds kongresser hadde det foreliggende spørsmaal været oppe. Forbundsstyret i Sverige var imot distriktsinndeling. En funktionær maa vite om alt, hvad der foregaar paa hovedkontoret. Men hensat i et distrikt kom han bort fra hovedledelsen og kunde ikke optræde med den samme pondus. Det er derimot noget andet, at avdelingerne selv har ansat fuldt lønnede folk. I Malmø med 60,000 indbyggere staa 4000 mand i forbundets derværende avdeling. De er fordelt i seksjoner med et samlet styre, i hvis spidse en lønnet mand staa. 8000 jernbanearbeidere er fordelt i 60 seksjoner paa samme maate. I Stockholm har avdelingerne 9 fastlønnede funktionærer i sin tjeneste. Svensk jern- og metalarbeiderforbund med 40,000 medlemmer, det næst største forbund, har derimot distriktsinndeling. Efterhaanden som arbeidsgiverne koncentrerer sig og principspørsmaalene træder i forgrunden, blir det almindeligere at hovedstyrene avgjør konflikterne. Derved opnaaes mer ensartethet. Paakrævet er det blot at der i hovedledelsen er saa mange folk, at altid en mand kan staa til disposition. Distriktsinteressene kunde let komme til at gjøre sig gjældende paa de samlede interessers bekostning. I Sverige fandt man det klogest at bibeholde den gamle ordning, saa styret var ansvarlig for det hele, mens en distriktsformand blot stod til ansvar for sit distrikt. Det er farlig at ha mer end et hovedstyre.

Gunder Hansens hustru fik tilladelse til at overvære forhandlingerne, likesaa Ole J. Kalvig, direkte medlem av forbundet, og 3 medlemmer fra Telemarkanlægget efter andragende fra I. Andersen, J. Sørensen, I. Smedsund og A. Hovland.

Klaus Klausen: 217 medlemmer i talerens forening var omtrent alle mot distriktsinndelingen.

Schjølberg uttalte i alt væsentlig sin tilslutning til Rich. Hansen. Repræsentanten fra Foldal hadde ikke forstaat dette forslag. Arbeiderne skulde nok ha samvittighet, men samvittighetsfølelsen kunde bli overdrevet. Man maatte være klar over, at det gaar ikke an at fortsætte med den nuværende praksis.

Bernh. Tindlund tok fat i Brattvold for dennes uttalelser. En uttalelse som den, at man i Fredriksstad ikke arbeidet for forbundets interesser men for sit eget ve og vel, hørte ingensteds hjemme. Tal. hadde 8 timers arbeidsdag men hadde videre 8 timers arbeide for

forbundet. Bratvold hadde paa et møte av de tre stedlige styrer i Smaalenene uttalt sig for distriktsinndeling! Det var paa sin plads, at landsmøtet realiserte denne tanke.

H. C. Hansen forstod heller ikke Bratvold, naar han sa de fleste forhandlinger førtes i Kristiania. Der foregaar da forhandlinger først og fremst mellem avdelingerne og vedkommende bestyrer. Taleren hadde bundet mandat til at stemme for distriktsinndelingen. Det trodde han var tilfældet med flere, saa debatten var forsaavidt overflødig.

Gudmundsen paapegte eksemplet fra Danmark. Forholdene i Sverige taler faktisk ogsaa for ansættelsen av lønnede distriksformænd; enten disse ansættes frit av andelingerne, som i Sverige, eller som nu foreslaaet hos os, kommer igrunden ut paa ett. Tiden er nu netop inde til at foreta denne forandring. Forbundets vækst nødvendiggjorde den. Ledelsen blir i utvalget fremdeles, men det er av stor betydning, at dette faar nøiagtige oplysninger fra distrikterne gjennom formændene. Vi kan ikke i længden bare stole paa offervilligt arbeide. Faginddeling skulde være den første pind til forbundets likkiste.

O. K. Sundt holdt paa nødvendigheten av at ansætte en mand nordenfjelds.

Alfr. Myrstad fandt, at distriktsinndelingen blev en besparelse og saa ingen fare i den. Arbeidsgiverne har inddelt landet i distrikter for sit vedkommende. Utredningen av *Rich. Hansen* var saa fuldstændig, at der ikke behøvtes at sies stort mer. Taleren stemte for distriktsinndelingen, ikke for at den skulde være til enkelte mænds, men til alle forbundsmedlemmers gode.

Et forslag fra flere repræsentanter om at landsmøtets deltagere gaves anledning til at overvære stortingsforhandlingerne angaaende den nye hærordning, med et natmøte istedet, forkastedes med stort flertal.

Dirigenten refererte følgende forslag:

„Kredsinddelingen. Landet inndeles i 7 distrikter, der hvert enkelt ledes av en av landsmøtet valgt mand — med instruks fra dette og fast lønnet av administrationskassen. *Nils Bakke.*“

Joh. M. Pedersen fandt det let forstaaelig, hvorfor forretningsutvalget hadde foreslaaet distriktsinndelingen, nemlig av hensyn til den enorme vekst; men dette var ikke grund nok. Formændene i foreningerne vil bli dygtigere og paalideligere efterhvert som foreningerne blir ældre. En ulønnet mand kan se like sandt og komme virkeligheten like nær som en lønnet. Den mindste utgift blir 13.000 kr., nu er Reserverekassens reiseutgifter bare 9000. Det blir en indviklet embedsordning. Anbefalte *Knudsens* forslag.

Rich. Hansen og *Bjerkman* gav nogle oplysninger om seksaen og Karlgren anmodet medlemmer av sykekassen at møte til konstituerende møte i A-salen kl. 5.

Møtet hævedes kl. 4.

Fest.

Onsdag aften samledes landsmøtet til en belivet fest i Folkets hus' lokaler. Flere repræsentanter hadde benyttet sig av anledningen til at ta sine hustruer eller andre bekjendte med.

Musikkapellet „Gutenberg“ spilte, indtil man ved nitiden gik til at forsyne sig ved de rigt dækkede borde.

Rich. Hansen ønsket repræsentanterne og de indbudne gjæster velkommen til bords. Der servertes i den store sal og i alle tilstøtende rum, saa der var god plads for de halvfjerde hundrede gjæster.

Efter bordet holdt stortingsmand *Egede-Nissen* et kort foredrag og omtalte herunder forbundets mest fremtrædende ledere og agitatorer. Han sluttet med et leve for Norsk arbeidsmandsforbund, som fik stor tilslutning.

Efter ham talte den danske gjæst, *H. M. Hansen*, som særlig rettet sine ord til damerne. Han mindet om humbugen i den borgerlige kvinde-courtoisie og paaviste, at kun socialdemokratiet vilde gi hende plads ved siden av manden som en fri og helt selvstændig samfundsborger.

Den anden danske gjest *Jens Larsen* omtalte forbundets vekst, siden dengang han for 6 aar siden var tilstede paa arbeidsmændenes landsmøte. Han haabet, at fremgangen vilde fortsætte til held og lykke for medlemmerne.

Den svenske gjest *Michaelson* mindet i anslaaende ord om den kongeunion, som var brusten mellem Norge og Sverige og den *broderunion*, som siden var oprettet mellem de svenske og norske arbeidere. *Den* skulde ikke briste.

De utenlandske gjæsters taler mottoges med meget bifald.

Dr. Nissen causerte paa sin interessante maate om mange ting. Han mindet i varme forstaaende ord Olav Strøm, som hadde skabt forbundet og uttalte ønsket om at arbeiderne aldrig maatte glemme sine mænd. — Talen blev hilset med sterkt bifald.

Efter at overretssagfører *Punternvold* til forsamlingens glæde hadde sunget sin soldatervise — forfattet av ham selv — indfandt nogle artister sig for yderligere at divertere det kunstinteresserte publikum.

En ung dame, *madame Trilby*, fra Tivoli sang „Marseillaisen“ saa vakkert og henrivende, at hun vandt alles hjerter. Hun maatte gi arbeidernes revolutionære fanesang *da capo* flere gange. Hun blev akkompagneret av fru *Almqvist*, hvis mand ogsaa viste arrangementskomitéen den elskværdighet at gi nogle av sine morsomme viser tilbedste fra sine revyer. Arrangementskomitéen hadde desuten engageret *Will. Beck* m. fl. til at optræde.

Egede Nissen overbragte *madame Trilby* paa fransk landsmøtets hjerteligste tak.

Madame Trilbys *mand* stod derpaa op og meddelte, at hans hustru ofte hadde sunget i Folkets hus i Paris, Brüssel, Lyon og Marseille, og han sluttet med et leve for socialdemokratiet, som begeistret istemtes.

Madame Trilby gav nok en sang tilbedste og forlot tribunen med et *vive la maison du peuple à Christiania*, hvad der vakte særlig begeistring.

Siden meddelte *fru Trilby*, at hun vilde skjænke det honorar, hun var tilbudt for sin optræden, til en trængende socialdemokrat. Hun blev meget feiret for denne smukke handling. Honoraret besluttedes tegnet paa listen til træarbeider *D. Jensen*.

Siden fortsatte festen til kl. 2. Alle var enige om, at den var særdeles vellykket.

Korte taler holdtes tilslut av *Richard Hansen*, *W. Christensen* og *P. Carlsen*.

Torsdag 6. august. — Formiddagsmøte.

Dirigent *Moeskau* — vicedirigent *G. Johansen*.

Møtet sattes kl. 9.

Da man paa seksaen var blit enig om at begynde kl. 10, var en mængde repræsentanter fraværende. Undersrud og Ole Sending oplystes det fra dirigentpladsen var paa grund av sygdom ikke tilstede ved navneopropet.

Karl Bothun foreslog, at landsmøtet herefter avviser ethvert andragende om adgang til at overvære møtet, saa meget mer som det er vedtat, at møtet skal holdes for lukkede døre.

Forslaget forkastedes.

Andragende fra *Carl Andreassen*, *A. Huken* og *A. Davidsen* om, at deres hustruer gis adgang til at paahøre forhandlingerne, indvilgedes. Et andragende fra *Joh. Haug* om adgang til møtet indvilgedes.

H. Fløisbom: Distriktsinddelingen er efter min mening ikke det bedste. Kontingenten, som vil indkomme i hvert distrikt, blir kun 15—1600 kr. Hvor langt kommer man med den sum? Skal vi gaa til distriktsinddeling, saa er det en selvfølge, at kontingenten maa forhøies. Det, som er fremført som grunde for distriktsinddelingen, har ikke overbevisst mig. Jeg kan ikke indse nytten av en saadan ordning. Jeg mener, at man bør vedta det forslag, som er fremsat av Fr.halds stedlige styre.

Olav Sand: Jeg tænker, at alle vi, som har hørt forretningsutvalget, er glad herfor. Jeg er paalagt av min avdeling baade at tale og stemme mot distriktsinddelingen. Jeg vil derimot paa grund av den utredning, som her er git, stemme for det forslag, som er fremsat av Odda avdeling. Skal man gaa til et saa stort skridt med en-

gang at ansætte 7 forretningsførere, vil dette koste mindst 20,000 kr. Disse 20,000 kr. kan anvendes paa bedre maate for forbundet. Skal vi gaa til en saadan distriktsinddeling vil disse overflødiggjøre de stedlige styre, og det mener jeg er absolut uheldigt. Der paastaaes, at man efter den nye ordning skal faa bedre agitation ute i distrikterne. Det maa være mig tilladt at spørge, hvem er det, som driver den bedste agitation? Jeg mener, at det er avdelingernes bestyrelser.

Kalvaa: Vi maa se at finde en ny form. En voksen kan ikke bruke barnets dragt. Paa kontoret er der folk nok. Men ute i distrikterne mangler vi mænd. Det er dyrt at la en Kristianiamand reise til Sydvaranger for en bagatels skyld. Det kunde ogsaa være, at man kunde ha 4—5 mænd bevægelige ute i distrikterne.

Der sattes strek for de indtegnede talere.

Engbretsen vilde aapne adgang til fremsættelse av forslag tiltrods for at strek var sat. Det forkastedes med stor majoritet.

Tørres mente der ikke var adgang for dirigenten til at ta et saadant forslag op. Forretningsordenen var vedtat.

Dirigenten: Vi har allerede paa et punkt fraveget denne.

A. Juell: Arbeidsmændene skal samle sig. Nogle er blit nervøse over forbundets sterke vækst. Formen for organisationen blir efter styrets forslag ganske anderledes end i Sverige. Utviklingen gik i centraliserende retning. Agitationen skjottes bedre ved at forbundet har flere agitatorer.

Ahlsten refererte til høvleriarbeidernes forslag fra Fredrikshald. Han kunde ogsaa stemme for Ronténs forslag.

K. Steen fandt forslaget udemokratisk. Distriktsformanden blir ikke mer lokalkjent end formanden i den lokale forening. Alle store magter centraliserer sig. Vi er en kamporganisation.

A. Gabrielsen beklaget, at forretningsføreren ikke var tilstede, mens taleren hadde ordet. Vi er blit en respektindgydende magt. Han henholdt sig til sit forslag. Det ideelle var oprettelse av industriforbund; men tiden herfor er nu uheldig. Taleren hadde indsendt et forslag, som ikke var kommet med paa dagsordenen. Taleren var særlig uenig i, at distriktsformændene skulde betales av distrikterne. Alle fik være med at bære utgifterne.

Brose Mikaelson var blit overbevist om, at kredsinddeling var gavnlig. Distriktsformændene bør faa sine utgifter dækket av hovedkassen. Fra de foreslaaede kasserere vilde der snart komme krav om løn. Blandt 25,000 mand maa der kunde findes habile distriktsformænd. Er der ikke utarbeidet budget, saa man kunde faa nogen rede paa de merutgifter, som forslaget vilde medføre?

Kojan talte mot distriktsinddelingen, med undtagelse for Nordlands vedkommende.

P. Walle: Den forøgede kontingent, som den nye ordning vil medføre, er uheldig. Mange medlemmer vil gaa ut; han henviste til en negtelse av at betale ekstrakontingenten. Men for Nordland bør der gjøres noget.

Jørgen Johansen frafaldt ordet.

Ole Larsen talte for den nye ordning.

Evan Reiersen frafaldt ordet.

Engjebretsen talte for distriktsinndelingen, saa man næste gang tæller 50,000 medlemmer. Vi skal ikke bare tænke paa de organiserte, men paa dem, der staar utenfor. Han omtalte sit forslag om nedsettelse av en komité til at bearbejde de forskjellige forslag, da han ikke fandt disse tilfredsstillende. Der er ingen vei forbi distriktsinndelingen.

Dirigenten oplæste følgende med bifald mottagne telegram fra Hønefos:

Til næste landsmøte ønsker vi repræsenteret i Folkets hus 50,000 medlemmer.

Hilsen fra
Hofs bruks arbeiderforening.

A. Pedersen kunde ikke være med paa distriktsinndelingen; hvor meget vil den koste? Skal kontingenten forhøies, kan der bli frafald i rækkerne. Der kunde opprettes en filial i Nordland.

Nils Bakke hadde længe før forslaget kom været opmerksom paa, at en ny ordning var nødvendig. Han anbefalte varmt distriktsinndeling. Distriktsformanden kunde ogsaa kanskje gjøre noget for vort politiske arbeide.

Joh. Johnsen fandt derimot at distriktsinndelingen var absolut uheldig. Her i Kristiania er det stedlige styre overflødig, endnu mer distriktsstyret. Administrationen kommer ikke at koste 5, men mindst 10 øre for maaned. I Kristiania maa ialfald kassereren betales, hvor der er 40 avdelinger.

Johannes Olsen sluttet sig til Juells uttalelser.

J. Teigen: Det danske forbunds grundform var kredsforbund. Og disse hadde sluttet sig sammen. Dette var den stik motsatte utvikling av hvad man her foreslog. Hovedstyret og forretningsutvalget satte ogsaa lite ind paa den.

K. Hol frafaldt ordet og henstillet til alle, som ikke kunde belyse saken fra nye sider, at gjøre det samme.

Mjelde henholdt sig i det væsentlige til Rich. Hansen og replicerte til forskjellige indvendinger mot forslaget.

W. Karlsen: Det er en nødvendighet at ha en mand ute i distrikterne ikke bare forat agitere men forat hjelpe de nye organisationer. Dersom forbundet ikke skal avskalles eller sprænges maa de administrative forhold forbedres. Det er ikke riktig som Brattvold sa, at man hadde distriktsformanden i Smaalenene færdig paa forhaand. Er ordningen god, har vi pengene igjen.

Odin Mathisen anbefalte distriktsinndelingen.

O. Kristiansen hadde fulgt debatten nøie, men argumenterne mot distriktsinndelingen hadde ikke overbevist ham om at denne var skadelig. Distriktsformændene vilde mange gange kunne gripe ind paa et tidlig stadium og bidra til at konflikter kunde undgaaes og derved

spare os for mange utlæg. At faa flere folk paa kontoret var uheldig, der vilde bli stor begjærighet efter stadig at ha en mand fra Kristiania. Det var sagt at man vilde bli lei av at høre paa distriktsformanden. Dette blev lettere tilfældet med en professionel agitator. Men formanden hadde et mer omfattende arbeide. Og hvem var bli kjed av at høre Rich. Hansen? Om man hadde hørt ham aldrig saa mange gange, virket han like friskt. Taleren anbefalte forbundsstyrets forslag; men fandt at administrationskassen bør bære alle utgifter. Der vilde ellers gjøres en stor urettfærdighet f. eks. overfor Nordlandsdistriktet.

Knut Olsen frafaldt ordet; *Veber* likeledes.

Stenbro: Den nye ordning blir for dyr. La os først bare faa en mand vesten- og nordenfjelds.

Lervold holdt mer paa en inndeling i fag, saa man kan komme nærmere industriforbundstanken, som av Gabrielsen nævnt.

Sethil: Det av Gabrielsen etterlyste forslag fandt forretningsutvalget laa utenom organisationens ramme. Den økonomiske side av saken stiller sig ikke mot distriktsinndelingen. Jeg anser det for uheldig, om man med knepen majoritet vedtar det ene eller andet. Det var heldigst at nedsætte en komite. Distriktsinndelingen vil bidrage til at bevare den samlede enhet. Murernes landsmøte i Trondhjem behandlet tanken om industriforbund. Lian uttalte der, at man maatte faa et bygningsforbund, forat faa murarbeiderne ind under en kyndigere ledelse. Han vidste ikke om uttalelsen var rigtig protokollert; men i tilfælde var dette det samme som var fremkommet i „Verd. Gang“ og „Aftenposten“. Hvad tror man bedst vil øke tilslutningen, og hvorledes vil arbeidet skjøttes paa bedste maate? Det er rigtig at oversenskomster mer og mer kommer til at slutes i Kristiania. Men det viser sig, at der kan bli vanskeligheter med deres efterlevelse. Baade i det tilfælde og overfor indhentning av opplysninger vil en distriktsformand være god at ha.

Herman Kristensen var mot distriktsinndelingen, som var en kostbar og vidtløftig affære. Det er bedre at faa flere mand paa forbundskontoret.

A. P. Helland: Distriktsinndeling efter forbundsstyrets forslag er umulig, men taleren var for, at der ansattes 3 mand, en nordpaa, en i Trondhjem og en vestenfjelds.

Joh. L. Andersen fremholdt, hvorfor de fleste fra det stedlige styre i Sarpsborg var for kredsinddelingen. Det er ikke nervøsitet, som har bevirket forslaget herom. De nuværende stedlige styrer er ikke tilfredsstillende.

Dirigenten refererte følgende forslag:

„Dersom forbundsstyrets forslag nedvoteres, foreslaes følgende: Der ansættes 3 forretningsførere, saaledes en i Nordland, en i Trondhjems stift og en i det vestenfjeldske Norge. Schjølberg.“

„Der ansættes 2 underforretningsførere. En i det nordenfjeldske og en i det vestenfjeldske. Disse staar til enhver tid under forretningsutvalgets raadighet og lønnes helt av forbundet. O. Sand.“

„Undertegnede foreslaar herved, at der oprettes distriktskontorer og ansættes distriktsformænd i den utstrækning, som forretningsutvalget foreslaa. Men med den forandring, at utgifterne til reise og diæt i anledning forbundets forretninger inden deres distrikt ogsaa utredes av forbundets administrationskasse. Saadanne regninger maa være anvist av den avdelingsformand og sekretær, hvor formanden benyttes.

Ole Kristiansen. Edv. Amundsen. B. Eriksen. T. Iversen.
E. Zakariassen. Joh. Pettersen. K. Andreasen. Hans Eriksen.
Halvar Torsen. Aleks. Olsen. K. Spigseth. Aug. Andersen.
Joh. Bergersen. Frantz Pettersen. Oskar Olsen. B. Tindlund.
Joh. M. Olsen. W. Carlsen. O. Halvorsen.“

„Landsmøtet vedtar forbundsstyrets forslag om, at forbundet inddeles i distrikter, dog med den forutsætning, at landsmøtet nedsætter en komite paa 5 mand valgt fra de forskjellige distrikter av landet til at gjennemgaa forbundsstyrets forslag og fremlægge forslag til distriktsinddeling for landsmøtet inden 7. august. Engebretsen.“

Rich. Hansen: Av diskussionen er jeg blit overtydet om, at spørsmålet maa avgjøres av landsmøtet. Det er ikke bare nogen faa, som har gaat og sværmet for dette, men det er et almindeligt ønske fra alle, at noget maa gjøres. Indvendingerne imot distriktsinddelingen fandt ikke taleren var av nogen større betydning. Hvad omkostningerne angaar, skal man huske paa, at det arbeide, som skal skjøttes, maa skjøttes, enten det blir av distriktsformændene eller man finder andre utveie. Paa kontoen: reiseutgifter i anledning forhandlinger, vil der bli indsparet ganske betraktelige beløp ved den foreslaaede nyordning. Man maa ikke tro, at arbeidet paa hovedkontoret vil bli mindre, saa at der skulde trænges mindre hjelp, fordi man fik distriktsformænd. Kravene vokser stadig, bare f. eks. med hensyn til statistikk o. lign., saa arbeidet blir vidtløftigere og vidtløftigere. Og distriktsformændene vil ogsaa skaffe hovedkontoret arbeide. Kassereren behøver ikke lønnes. Man kom ofte tilbake til understregningen av faginteressene. Men f. eks. i Foldalskonflikten, som hadde været fremholdt i denne forbindelse, dér var da faginteressene nok repræsenteret. Men ved siden av faginteressene kommer lokalkjendskapet. En grubearbeider fra Sulitjelma er det ikke sagt passer til forhandler ved Røros. Selv ved distriktsinddeling vil avdelingerne vælge sine egne forhandlere. Forretningsutvalget skal bevare ledelsen; en distriktsformand kan ikke paa egen haand uten styrets billigelse ta avgjørende skridt til en konflikt. Paa den anden side skal han staa i nøie kontakt med ledelsen, gjerne være medlem av hovedstyret og være bekjent med alt, hvad der foregaar inden det hele forbund. Til Helland, der hadde talt om møllearbeiderne i Bergen, vilde taleren si, at det var for troskyldig, naar man trodde truelse om streik vilde været nok. Hvem skulde, trodd tømmereierne heller vilde lat tømret søkke i Glommen og holde lænsekonflikten gaaende i 2 maaneder. Men de negtet simpelthen forhandling. En ting er sikker: truer man med streik, maa man ogsaa være forberedt paa at ta konsekvenserne. Baade i Sverige

og Danmark synes man sin ordning er den bedste. Det nytter vist ikke at debattere saken stort længer. Taleren var enig med Sethil i, at en knap majoritet i avgjørelsen av denne betydningsfulde sak vilde være lite ønskelig. Der burde helst nedsættes en komité. Selv de som er mot distriktsinddelingen, er i grunden for den; de vil saaledes ha en mand ansat i Nordland, andre ogsaa vestenfjelds osv. Her er da ingen væsens-, men kun en gradforskjel.

Møtet hævedes kl. 1.

Torsdag 6. august. — Eftermiddagsmøte.

Dirigent: *Kalvaa*. — Vicedirigent: *G. Johansen*.

Møtet sattes kl. 3. Navneoprop fandt sted.

Protokollen for foregaaende dags forhandlinger oplæstes; den blev ikke oplæst i formiddagsmøtet.

Repræsentant nr. 77 oplyste, at han var tilstede ved navneopropet om formiddagen; men han var opført som fraværende.

Protokollen for dagens formiddagsmøte oplæstes ogsaa. Repræsentanterne nr. 233 og 44 oplyste at de uriktig var opført som fraværende.

Man fortsatte debatten om distriktsinddelingen. Et forslag om at indskrænke taletiden til 2 minutter vedtoges, hvorpaa realitetsdebatten fortsattes.

O. V. Jensen fandt, at distriktsinddelingen vilde bli et altfor vidtløftig maskineri, og selv om man brugte nok saa megen smurning, vilde maskineriet komme til at knirke. Han maatte derfor være mot den foreslaaede inndeling.

Emil Hagstrøm fremholdt vanskelighetene ved at faa frem til behandling store saker ute i distrikterne. Særlig viste det sig vanskelig at faa bilagt tvister om overenskomster under den nuværende ordning. Dette vilde han ikke lægge ledelsen tillast, men det viste sig, at forholdene nu var uheldige. Han anbefalte forslaget til distriktsinddeling.

Lander fandt, at distriktsinddelingen vilde sprænge enigheten inden forbundet. Og det vilde være til stor skade. Ti paa enighet og samhold var det at organisationen var bygget.

Braathen var sikker paa, at hvis man nu indførte distriktsinddelingen, vilde det paa næste landsmøte vise sig, at denne var likesaa uheldig som den nuværende ordning.

P. Haagensen: Der maa mere administrativ hjelp til i forbundet. Det viste streiken ved Mesna bruk. Det er vel den daarligste gjennemførte streik i landet. Av ca. 60 arbeidere fik bare 14 mand pladsene igjen. Og arbeiderne maatte endog skrive under paa en anmodning til arbeidscheferne om tilgivelse for at de hadde begyndt streik.

Dirigenten: Dette hører ikke til saken.

R. Hansen: Til forretningsordenen. Jeg maa paatale den maate, hvorpaa foregaaende talere bragte Mesnakonflikten ind i debatten. Der hadde været adgang til at ta denne sak op under beretningen. Nu har jeg ikke adgang til at svare; men jeg vil oplyse, at der manglet ikke paa hjælp fra forbundsstyret; vi var flere gange paa Mesna. Men der var noget klus i foreningen, som var skyld i det.

Efter uttalelser av *Bergersen, Emil Zakariasen, O. A. Berg, P. Karl- sen* og *Westen*, som kort og greit motiverte sine standpunkter, uttalte *Alfred Larsen* at distriktsinndelingen ikke vilde bli en sprængkile i forbundet, men bidrage til at styrke dette. Hvor billigere blir det ikke at reise i Nordland, naar dette har sin egen distriktsformand.

— Det oplystes, at *Reinh. Olsen*, som var indtegnet som taler, var reist til Trondhjem, da hans permission som soldat utløp næste dag.

Bothun var kommet til det resultat, at det var bedst at stemme for forbundsstyrets forslag. Tal. paapegte flere fordele ved dette.

Førde: Man maa huske paa, hvor vanskelig det er for et central- styre i Kristiania at sette sig ind i de forskjelligeartede forhold utover landet. Denne omstændighet nødvendiggjør en forandring.

Knut Siem kunde ikke tænke sig, at distriktsinndelingen vilde svække forbundet og at den vilde bli for kostbar. Dette trodde han ikke vilde bli tilfældet. Ved tal kunde det tvertimot bevises, at den foreslaaede ordning vil bli billigere.

Tviberg trodde, at begreperne nu var klarnet hos dem, som har været i tvil. Tal. var kommet til det resultat, at han maatte stemme mot, at Norge deles i 7 distrikter. Derimot var det sikkert, at Nord- land og Trøndelagen maatte faa sin mand. Bergen kunde ogsaa trønge en, men det var ikke saa paakrævet, og her burde gaaes for- sigtig frem.

Strandli fandt sig efter den indskrænkede taletid avskaaret fra at gaa ind paa realiteten.

Egede Nissen: Jeg er hæs av at tale, for eder igaar og for Lowzow idag, og jeg vil da bare indskrænke mig til at oplyse, at min avdeling efter foretagen uravstemning har paalagt mig at stemme mot distriktsinndeling.

Oluf Amundsen: Vi i Nordland blev glade over forslaget om distriktsinndeling. Nu har forholdet været det, at naar en mand har besøkt os, har han kommet som en, der skulde hente varme (munter- het). Vi vil helst ikke ha en mand, som reiser til Kristiania bare for at spise til kvelds om juleaftenen (ny munterhet).

I debatten deltog forøvrig *Melbye, Kleven* og *Myrstad*, som knapt og greit hævded sine synsmaater.

J. Gudmundsen bemerket, at distriktsinndelingen ikke som paa- staat delte forbundet op i 7 selvstændige avdelinger.

Brattvold hævded ved et kraftig foredrag sine tidligere uttalelser og uttalte, at han hadde været i sin gode ret ved at paastaa, at der laa en del personspørsmål under i denne sak.

O. Sand: Lad os nu være saa fornuftige, at vi ikke gaar til en

saadan reform, som forbundsstyret foreslaar, men vedta mit forslag; det er det bedste.

Moeskau: Hos dirigenten foreligger 12 ændringsforslag til de trykte forslag. Det blir saaledes vanskelig at ta standpunkt til hvert enkelt. La os derfor samle jos om Engebretsens forslag om, at der nedsættes en komité til at samarbeide forslagene. La os videre huske paa, at vi sætter munden efter matsækken, naar vi nu skal vedta en ny organisationsform.

Hermed var talernes række avsluttet. Flere talere hadde fra- faldt ordet.

Votering.

Man skred til votering. Efter forslag av *dirigenten* vedtoges det at gaa frem paa den maate, at der først votertes over, hvorvidt man skulde indføre distriktsinndeling eller ikke. I tilfælde distriktsinndeling vedtoges, skulde en komité samarbeide de forskjellige forslag og fore- lægge indstilling til distriktsinndeling. Dette vedtoges.

Ved voteringen, som foregik ved navneprop, forkastedes det med 137 mot 121 stemmer at foreta distriktsinndeling. 37 var fraværende.

De 121 var: *R. Hansen, Kr. Tørrer, G. Sethil, J. Bjerkman, Joh. Gudmundsen, Kalvaa, O. K. Sundt, Alfr. Larsen, B. Tindlund, Alfr. Myrstad, Leonard Larsen, Thv. Martinsen, O. Syversen, M. Mjelde, O. Amundsen, A. Førde, L. O. Sæbø, Kr. Merkesdal, Th. Weber, E. Reiersen, K. Lunde, K. Lindskog, J. Werner, J. Sundby, J. Wiggen, O. K. Vetaas, B. Ulstad, J. Schjølberg, M. Martinsen, P. Fredriksen, N. Jansen, Joh. L. Andersen, K. Spikset, Alex. Olsen, Aug. Andersen, Hans Trondsen, H. E. Engebretsen, Westen, H. Thorsen, H. Eriksen, K. Andreassen, Joh. Pettersen, E. Zakariassen, O. Kristiansen, O. Halvorsen, Ed. Amundsen, Alb. Moeskau, Axel Andersen, O. Johansen, A. P. Helland, O. N. Tømte, And. Johansen, B. Eriksen, T. Iversen, O. Bjørnsen, Odin Mathisen, Lars Klausen, P. Nedberg, Mart. Andersen, Mik. Reigstad, Br. Mikalsen, E. Nilsen, John Bredesen, Th. Grønneberg, Ludv. Larsen, E. O. Navestad, Hilmar Haakensen, Frantz Pettesen, Karl Andreassen, Andr. Amundsen, Alfr. Kristiansen, Jens Andre- assen, Edvin Henriksen, E. Hagstrøm, J. Nilsen, Hans Tandberg, H. Chr. Halvorsen, Anna Pleyrn, Martha Karlisen, Karen Skogsberg, Jør- gen Johnsen, H. C. Hansen, J. Bergersen, M. Templet, Ant. Olsen, O. B. Ødegaard, J. Tøgersen, J. M. Olsen, O. Olander, K. Siem, K. Eriksen, Anton Davidsen, A. Huken, Marensius Jensen, H. A. Hansen, Thv. Samuelsen, H. Teigen, N. Bakke, O. L. Olsen, Trond Andersen, K. Bothun, E. Hovde, P. Misvær, O. Rognan, D. Rødseth, John Holden, Ole Otterstad, Kr. Kristiansen, Kr. Olsen, Knut Hoel, J. Kvello, E. Karoliussen, Kristine Eriksen, Nub Olsen, G. Hansen, A. Ekmoe, Sig- vard Pedersen, A. Gulbrandsen, Even Kristensen og Ole Vold.*

A. O. Wibe fremsendte til dirigenten skriftlig stemmeseddel; han stemte for distriktsinndeling.

Der blev reist protest mot stemmesedlen. Det oplystes, at hr. Wibe kom ind i salen umiddelbart efter at avstemningen var begyndt. Landsmotet godkjendte stemmeseddelen med stort flertal.

A. *Tønnesen* m. fl. foreslog at møtetiden skulde forandres, saaledes at landsmøtet tok pause mellem 7 og 8 og fortsatte til kl. 10 aften.

A. *Tønnesen* motiverte forslaget med, at det blev altfor kostbart for de smaa avdelinger at holde sine repræsentanter i Kristiania saa længe. Man maatte se til at bli betimelig færdig.

Dirigenten oplyste, at sykekassens medlemmer skulde ha møte kl. 8, samt at landsmøtets deltagere sidste aften var optat ved en reise til Kongshavn.

Forslaget om utvidelse av møtetiden forkastedes med stort flertal.

Dirigenten uttalte derpaa, at da der forelaa saa mange forslag i tilknytning til den bestaaende ordning, baade med hensyn til hovedkontorets forsterkelse med mere folk og ansættelse av en mand i Nordland m. v., vilde han foreslaa, at der nedsattes en komite til at overveie disse forslag og avgi indstilling til landsmøtet.

*Dirigenten*s forslag vedtoges mot 10 st.

Komiteen besluttedes sammensat av 7 medlemmer. Til medlemmer valgtes: Gustav Rontén med 182 st., O. K. Sundt 181, G. Sethil 162, T. Martinsen 148, Tindlund 139, B. Michalsen 137 og Myrstad 115 st.

Forsikringskassen.

Mens man ventet paa den sidst nedsatte komites indstilling foreslog *dirigenten*, at man skulde gaa tilbake til dagsordenens punkt VI 3, forslag vedrørende *forsikringskassen*. Forslaget vedtoges.

Dirigenten refererte følgende

forslag:

§ 18.

- a. Kassens formaal er ved ordnet gjensidig solidaritet at sikre Norsk arbeidsmandsforbunds medlemmer et litet bidrag i alderdommen eller deres efterladte ved en tidligere død.
- c. Dør et medlem og hans medlemsbøker viser, at han har staat uavbrudt i forbundet i 2 aar, utbetales der til hans hustru, uforsørgede barn eller forældre 100 kr.; har avdøde været medlem 3 aar 300 kr.; i 5 aar 500 kr. Har avdøde ingen paarørende, som her nævnt, bortfalder dødsbidraget og forbundet utreder bare begravellesomkostningerne.
- d. Har et medlem staat i forbundet i 20 aar og opfyldt alle sine forpligtelser utbetales der ham ved de fyldte 60. aar 600 kr. hvor ved dødsbidraget bortfalder. *Nedre Ekers fagforening.*

§ 18.

- c. Dør et medlem og medlemsboken viser, at han eller hun ved sin død har været medlem av forbundet uavbrudt i mindst 2 aar og opfyldt alle sine forpligtelser utbetales der til hustru, mand, uforsørgede barn, forældre eller søskende 200 kr. — to hundrede kroner — og stigende 100 kr. — et hundrede kroner — for hvert aar til og med 10 aar 1000 kroner — et tusen kroner.

Medlemmer, som har opfyldt disse forpligtelser, mand eller kvinde, som staar ene uten paarørende, bør fordundet utbetale forsikringssummen til den avdeling vedkommende er medlem av, saa det medlem kan bli begravet paa en hæderlig maate. Brukes ikke hele forsikringssummen, skal avdelingen refundere det til oversblevne til forbundet.

Dør et medlems hustru og medlemmet har opfyldt sine forpligtelser i 2 aar og derover utbetales ham et bidrag stort 100 — et hundrede — kroner. *Bergens stedlige styre.*

§ 18.

- c) Dør et medlem og hans medlemsbøker viser, at han ved sin død har været medlem av forbundet i mindst 5 aar og opfyldt alle sine forpligtelser utbetales til hans hustru og barn et forsikringsbidrag paa 300 kroner; har vedkommende været medlem i 8 aar 500 kroner o. s. v. som før.

Papirarb.s forening, Sarpsborg.

§ 18.

- a) Kassens formaal er ved ordnet gjensidig solidaritet at sikre Norsk arbeidsmandsforbunds medlemmers efterladte et litet bidrag.
- b) Til dette formaals opnaaelse avsættes der av hvert inden forbundet avsat kontrolmerke 5 øre til forsikringskassen.
- c) Dør et medlem og hans medlemsbøker viser, at han har staat i forbundet uavbrudt i mindst 3 aar, utbetales der til hans hustru, uforsørgede børn, slegtninge eller andre, der under hans sykdom har ydet ham røgt og pleie 30 kr. Har avdøde været medlem 5 aar 500 kroner.
- d) Skulde det vise sig, at den foreslaaede kontingent til forsikringskassen ikke strækker til, kan forretningsutvalget utligne ekstra-kontingent.
- e) Forsikringsbeløpet kan ikke gjøres til gjenstand for nogetsomhelst krav fra offentlige myndigheter eller private fordringshaveres side med mindre avdøde har overdraget det ved testamente.
- f) Kassens regnskaper føres særskilt og revideres samtidig som forbundets øvrige regnskaper. *Namsos avdeling.*

§ 18.

- c) Dør et medlem og hans medlemsbøker viser, at han ved sin død har været medlem av forbundet uavbrudt i mindst 3 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales der til hans hustru, uforsørgede barn eller andre slegtninge, hvem avdøde stod i forsørgelsespligt til, 300 kr. Har avdøde været medlem i 5 aar, 500 kr. Var avdøde til forsikringsbidrag berettiget medlem uten forsørgelsespligt til nogen, og private i løpet av hans sykdom har hat utlæg til forpleining og lægemidler etc. eller begravellesomkostninger indestaar kassen herfor indtil det hele av beløpet. For utlæg fra det offentliges side gjælder denne bestemmelse ikke. *Høvlariarb.s forening, Kr.a.*

§ 18.

- c) forandres derhen, at forsikringsbidraget tilfalder far, mor, søster og bror uanset forsørgelsespligten. *Eidets grubearb.foren.*

§ 18.

- c) Dør et medlem og hans medlemsbøger viser, at han ved sin død har været medlem uavbrudt av forbundet i et aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales der til hans hustru, uforsørgede barn eller andre slegtninge, hvem avdøde stod i forsørgelsespligt til, 100 kr. Efter 3 og 5 aars medlemsskap som før.

Fredrikshalds stedlige styre.

§ 18.

- c) Dør et medlem og hans medlemsbøger viser, at han ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i mindst 2 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales der 100 kroner. Har avdøde været medlem i 3 aar 300 kroner, i 5 aar 500 kroner. Har avdøde ingen paarørende, saasom hustru, barn, søskende eller forældre, utbetales beløpet til den forening, han var medlem av, der har at besørge vedkommendes begravelse. Det muligens tiloversblevne beløp skal refunderes forsikringskassen.

Murarb.s forening, Bergen.

Som ny paragraf foreslaaes følgende:

- a) Naar et medlems hustru dør, utbetales straks 150 kroner.
- b) Forsikringsberettiget er ethvert medlem, der har opfyldt alle sine forpligtelser til forbundet i et aar og betalt den til øiemedet utlignede ekstrakontingent.
- c) Til dækkelse av dødsbidraget utskrives en ekstrakontingent av 50 øre pr. medlem. Herav utbetales dødsbidraget, indtil 300 kroner er tilbake av første utligning; da utlignes atter 50 øre og saa fremdeles.

Murarb.s forening, Bergen.

§ 18.

- c) Efter 2 aars medlemsskap utbetales 200 kroner. Paragrafen forøvrig som før.

*Hofs bruksarb.forening.
Avdelingen „Lofoten“.*

§ 18.

- c) Dør et medlem og hans medlemsbøger viser, at han ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i 3 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales der til hans hustru, uforsørgede barn eller andre slegtninge, hvem avdøde stod i forsørgelsespligt til, 300 kroner. Har avdøde været medlem 5 aar, 500 kroner. Har avdøde ingen paarørende som her nævnt, bortfalder bidraget.

Naar et medlem har staat i organisationen uavbrutt i 20 aar og opfyldt alle sine forpligtelser overfor forbundet og har naadd en alder av 60 aar, faar det sit forsikringsbidrag 500 kroner

utbetalt i live. Savner et medlem paarørende, til hvem han har forsørgelsespligt, har han ret til at bortgi forsikringsbidraget ved testamente. *Hønefos bruksarb.forening.*

§ 18.

- b) Til dette formaals opnaaelse avsettes der av hvert inden forbundet avsat kontrolmerke 10 øre til forsikringskassen.
- c) Dør et medlem og hans medlemsbøger viser, at han ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i 1 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales til hans hustru, uforsørgede barn eller andre slegtninge, som avdøde stod i forsørgelsespligt til

	100 kroner,
i 2 aar	200 —
i 3 -	300 —
i 4 -	400 —
i 5 -	500 —
i 6 -	600 —
i 7 -	700 —
i 8 -	800 —

Murarbeidernes forening, Sarpsborg.

§ 18

- c) Dør et medlem og hans medlemsbøger viser, at han ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i mindst 3 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales til hans hustru, uforsørgede barn eller andre slegtninge, til hvem avdøde stod i forsørgelsespligt, 300 kroner. Har avdøde været medlem i 5 aar, 500 kroner. Har avdøde ingen paarørende som her nævnt, utbetales i begravelsesbidrag 75 kroner.

Seildugsfabrikkens arb.forening.

§ 18.

- c) Dør et medlem og hans medlemsbøger viser, at han ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i mindst 2 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales der til hans hustru, uforsørgede barn eller andre slegtninge, hvem avdøde stod i forsørgelsespligt til, 200 kroner, i 3 aar 300 kroner, i 5 aar 500 kroner og i 7 aar 700 kroner.

Madmoren og Vatnefjord arb.forening.

Videre refertes følgende inndkomne skriftlige forslag:

„§ 18 c skal lyde:

Dør et medlem, og hans medlemsbøger viser, at han ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i mindst 3 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales til hans hustru, far, mor, søster og bror, uanset forsørgelsespligten, 300 kr. Har avdøde været medlem i 5 aar, 500 kr. Har avdøde nogen paarørende som her nævnt, utbetales i begravelsesbidrag 75 kr.

Lars J. Tørrres.“

§ 18.

c. „Har et medlem staat i forbundet uavbrudt i 20 aar og er over 60 aar gammel, kan der paa medlemmets forlangende utbetales ham eller hende 500 kr., hvorved dødsbidraget bortfalder.

Wiggen.“

Hans Eriksen foreslog:

„Halvtbetalende er *ikke* medlemmer av forsikringskassen.“

Tilløgsforslag til § 18:

Den, der har staat i forbundet uavbrudt i 20 aar og fylt 60 aar utbetales i live 500 kr. av kassen og 100 kr. ved død til hans efterladte til begravelse, saa den samlede forsikringssum blir 600 kr.

Greaker arbeiderforening.

Forslag:

„Den tidligere lov til forsikringskassen bibeholdes. Kun foreslaaes som tillæg til loven vedtat Seilduksfabrikarbeidernes forenings forslag.

Engebretsen.“

Moeskau foreslog:

„Der nedsættes en komité paa 5 repræsentanter, der saavitt mulig sammenarbeider de foreliggende forslag og fremkommer snarest med indstilling til dette møte.“

W. Karlsen foreslog:

Principalt:

a) Kassen ophæves. Dens kontantbeholdning overføres til reservekassen. Kontingenten 5 øre pr. uke gaar likeledes til reservekassen.

Subsidiært:

- a. Kassen ophæves. Dens kontantbeholdning overføres til reservekassen, likeledes den nu løpende kontingent.
- b. Forretningsutvalget skal utligne ekstrakontingent paa 50 øre pr. medlem. Naar denne er opbrugt paa 1000 kr. nær, utskrives ny ekstrakontingent.
- c. Landsmøtet nedsætter en komité paa 5 medlemmer, som ved hjælp av forsikringstabeller saavitt mulig matematisk regner ut hvor meget pr. medlem pr. uke der trænges i kontingent for at kassen skal være virkelig solid.“

K. Lindskog foreslog:

„Forsikringskassens love bibeholdes uforandret.“

Efter forslag fra enkelte i forsamlingen vedtoges det at votere over Lindskogs forslag uten debat. Ved den derpaa følgende

votering

vedtoges Lindskogs forslag mot 47 st. Dermed bortfaldt votering over de andre forslag.

Helland m. fl. protesterte mot voteringen. Han hadde været optat i valgkomitéen og vidste ikke, at man i salen skulde stemme over

et forslag om at avskjære behandling av forslagene vedrørende forsikringskassen. Tals avdeling hadde stillet flere forslag, og det maatte vel være rimeligt, man fik lov at begrunde disse.

Dirigenten vilde ikke vite av protesten, men henholdt sig til den faldne votering.

Jordfondet.

Dirigenten refererte derpaa følgende forslag:

- a) Landsmøtet fastsætter en kontingent for helt- og halvtbetalende medlemmer av henholdsvis 5 og 2½ øre pr. uke til opprettelse av et fond til indkjøp av udyrket, men dyrkbar jord, myrer, torvstrømyrer samt skog til igangssettelse av arbeider for arbeidsledige, streikende eller lockoutede medlemmer inden forbundet. I første tilfælde betales en løn tilsvarende den tariffmæssige for saadant lignende arbeide. I sidste tilfælde 60 pct. i tillæg til streikebidraget. Arbeidsdagen blir i alle tilfælde 8 timer.
- b) Landsmøtet nedsætter en komité paa 3 — tre — medlemmer, der har at utrede saken og komme med forslag om:
 - 1. Hvad slags grundværdier der bør indkjøpes og
 - 2. hvor de bør indkjøpes.

Desuten har komitéen at fremkomme med alle mulig opplysninger, der kan tjene til sakens fremme. Komitéens arbeide maa være avsluttet og indstilling forbundsstyret ihænde inden juli maa- ned 1909 for at omsendes avdelingerne til avstemning.

c) Forbundsloven forandres i henhold til foranstaaende forslag.

Katfos cellulose- og papirarb. forening.

Brattvold beklaget, at forretningsutvalget ikke var oppmerksom paa rammen for forbundets virksomhet. Dette forslag om jordfondet laa ialfald utenfor forbundets virksomhetssfare.

En *taler* bemerket til dirigenten, at selv om alle forslag vedrørende forsikringskassen var avgjort, saa var dog ikke det tilfældet med forslaget fra murarbeidernes forening i Bergen, som *ikke* angik forsikringskassen.

Dirigenten vilde ikke tillate debat om forsikringskassen nu.

Helland: Dette gaar da ikke an. At dirigenten slaar klubben i bordet, naar det gjælder forsikringskassen, kan saa være. Men at han ikke tillater, at et forslag, som ikke angaar denne, skal behandles, det er meningsløst.

Forslaget om opprettelse av et „jordfond“ blev derpaa forkastet med stort flertal.

Brose Michalsen ønsket nedsat en komité paa 3 medlemmer, som skulde overveie de i forslaget opstillede ideer og forelægge resultatet herav for næste landsmøte.

Dette forkastedes.

Hermed erklærtes dagsordenens punkt VI færdigbehandlet.

Anlægsarbeiderne.

Efter forslag av *dirigenten* besluttete landsmøtet at gaa over til dagsordenens punkt X, forslag vedrørende arbeiderne ved de offentlige anlæg.

Dirigenten refererte følgende forslag:

Der forelægges landsmøtet forslag om: at indgaa med henstilling til arbeidsdepartementet fra statens vei- og jernbanearbeidere at daglønnen for dagarbeide og arbeide, som vanskelig kan omgjøres til akkord, fastsættes til 4 kroner pr. normal arbeidsdag. For ekstraarbeide, som indgaa i akkord, gjælder samme dagløn som for andet dagarbeide. Akkordpriserne reguleres saaledes, at mindste fortjeneste ikke blir under den fastsatte dagløn.

Hønefos og omegns jernbanearb. forening.

1. Nedsættelse av en komité til at revidere og søke forfremme det nye *arbeidsregulativ for de offentlige arbeider* samt en garanteret mindsteløn stor 4 kroner pr. løpende arbeidsdag.
2. Forbedring av boligforholdene for statens jernbanearbeidere, der hvor barakker maa benyttes.
3. 8 timers dagen.

Viks jernbanearb. forening.

Der indsendes krav om fribilletter paa Norges statsbaner for familieforsorgere, der arbeider borte fra hjemmet, til de 3 store høitider i aaret samt ved transport for samtlige jernbanearbeidere.

Hvalsomoens arbeidsmandsforening.

Repræsentanterne *Dølplads, Lars Myran og Rontén* kom med gode, vektige indlæg i denne sak.

Mjelde dvælte ved lønskravet fra jernbanearbeiderne ved Hønefos. Ved høifjeldsanlæggene paa Bergensbanen er det saa dyrt at leve, at det er umulig at klare sig med 4 kroner dagen.

A. Gabrielsen holdt et kraftig, agitatorisk foredrag og fremholdt med flammende ord, at det nyttet aldrig for arbeiderne at gaa og be om at faa forbedret sine kaar. Arbeiderne maa *organisere* sig og *kræve* forbedringer. Anlægsarbeiderne maatte nu kræve mindsteløn. Tal. hadde saa mange erfaringer for, at dette var den eneste vei, som førte frem.

R. Hansen var enig med Gabrielsen. Det nytter ikke nogen anden maate at fremme sine krav paa likeoverfor staten end likeoverfor private. Disse pene forestillinger er til ingen nytte. I nittiaarene optok anlægsarbeiderne spørsmålet om at forbedre anbuds- og lønsvilkaarene. Nogle aar efter nedsattes en departemental komite til at avgi indstilling om arbeidsordningen ved de offentlige anlæg; arbeidsmandsforbundets daværende formand var medlem av komiteen. Men indstillingen gik til departementet og til stortinget, og ligger endnu og mugner i arkiverne deroppe. Paa samme maate er det gaat

med arbeidsmandsforbundets egne indsendte betænkninger. Staten tror nemlig, at dens anlægsarbeidere er saa taalmodige. Og det er sandt, det er en taalmodig race. Ingen andre arbeidere vilde ha ventet fra 1897 til 1908 paa at faa sine krav gjennomført. Men her var intet andet at gjøre end at anlægsarbeiderne faar organisere sig. Ti saalænge vi har det privatkapitalistiske samfund kan vi ikke vente at staten føler sig mer forpligtet til at imøtekomme arbeidernes krav end de private arbeidsherrer. Men anlægsarbeiderne er vanskelig at organisere. Har man faat nogen ind i en avdeling paa et sted, glemmer de at holde sin bog i orden, naar de reiser til et andet. Man hører desuten saa ofte, at det ikke nytter at streike mot staten eller mot kommunen. Men la os se paa renholdsarbeiderne her i Kristiania. De skapte sig en solid organisation og tok fat paa en *anden* maate. De *krøv*et at kommunen skulde gjøre indrømmelse. De sa endog op sine pladse.

Og da kom der fart i de kommunale autoriteter. Lønskravene slap at gaa gjennom en utallighet av autoriteter med paategninger og dikkedarier. Formandskap og magistrat maatte straks sette sig i bevegelse, og renholdsarbeiderne fik en overenskomst, som vi er tjent med. Men hvis de ikke hadde været organisert, hadde de intet faat. Dette bør anlægsarbeiderne skrive sig bak øret. Tal var helst stemt for, at landsmøtet skulde vedta en *skarp* henstilling til myndighetene for at sette pres paa dem; denne maatte omhandle arbeidstid, løn og andre ting, og man burde lade det skinne igjennem, at hvis der nu ikke kom fart i tingene, var anlægsarbeiderne bestemt paa at benytte andre midler.

En saadan resolution vilde ogsaa støtte vore partifæller i stortinget, naar de skulde ivareta anlægsarbeidernes interesser der. Man burde ikke vedta en saa intetsigende resolution, som nu er bragt i forslag av Leon. Larsen. Der staar saa megen respekt av forbundet, at det kan vedta en resolution, som har baade ben og tænder. Tal. hadde under arbeide forslag til en saadan resolution.

Stortingsmand *Vraa* fik efter forslag fra *dirigenten* adgang til at meddele, at den av formanden omtalte proposition ang. arbeidsordningen ved statens jernbaneanlæg var oversendt jernbanekomiteen, og at partifælle Magnus Nilssen av denne hadde faat i oppdrag at skrive indstilling i saken. Denne var derfor i gode hender.

Efterat *Juell* og *Karlgren* hadde git nogle opplysninger i møtet om sykekassen hævdes møtet kl. 7.15.

Fredag 7. august. — Formiddagsmøte.

Dirigent *Kalvaa* — vicedirigent *G. Johansen*.

Møtet sat kl. 9.

Ved navneoprop var 41 fraværende.

Protokollen oplæstes og godkjendtes med endel bemerkninger.

Dirigenten oplæste følgende brevkort:

„Norsk arbeidsmandsforbunds kongres. Held og lykke med arbeidet ønskes av danske delegerte paa kongressen i München.

J. P. Johansen. Joh. Sørensen.“

Dagsordenens p. X viderebehandles.

Richard Hansen fremsatte følgende resolution:

„Forbundsstyret paalægges at gjøre henvendelse til stortinget med anmodning om hurtigst mulig behandling av den fra den departementale komité avgivne indstilling til arbeidsreglement for statens anlæg. Specielt bør fremhæves nødvendigheten av at faa indført garanteret mindsteløn, 8 timers arbejdsdag samt en i sanitær henseende mere betryggende ordning av boligforholdene (barakkerne).

I tilfælde av, at stortinget atter utsætter behandlingen av disse spørsmål eller ikke tar tilbørlig hensyn til de fra anlægsarbeiderne nu i mange aar gjorte henvendelser angaaende disse ting, bør styret ta under overveielse at iverksætte en almindelig arbeidsstansning og blokade ved alle statens vei- og jernbaneanlæg for derved at fremtvinge en avgjørelse av spørsmålet.“

Der var yderligere indkommet to forslag, nemlig

„Forbundsstyret paalægges at henvende sig til jernbanestyrelsen med anmodning om, at der ved de nye anlæg opprettes bedre arbejderboliger, end som hittil har været det almindelige, og efter følgende bestemmelser:

- 1) At enhver ny bolig indredes med kjælder, kjøkken, garderobe og tørkeloft.
- 2) At intet rum beboes av mere end 6 mand og i intet tilfælde flere end hvad der svarer til 8 m.³ pr. mand. Gust. Rontén.“

Red. Knudsen foreslog, at siste avsnit i *Rich. Hansens* resolution utgaar.

Rontén vilde ta sit første forslag tilbake, hvis *Richard Hansen* vilde føie *kulturelle* til sanitære. Det er en skam, at staten driver arbeiderne ind i slike grisehuser langt borte i skogtrakterne som nu.

Richard Hansen mente, at det ikke absolut var ukultur at legge barakken i skogbrynet. Det maatte rette sig efter arbeidspladsen. Naar der tages hensyn til de sanitære forhold, er der kultur i det.

Karl Mossfeldt var enig i, at der maatte sendes en resolution med neb og klør. Anlægsarbeiderne var ikke saa uforstaaende som der var sagt; de har stiftet forbundet og drevet den bedste agitation. Kr. 1.87 dagen fik voksne mænd for at slite hele vinteren. Da var der dem, der fik taarer i øinene. Naar *Egede Nissen* talte for lønspaalæg for marinens underofficerer, haapet han, han snart ogsaa vilde ta ordet for lønspaalæg for jernbanearbeiderne.

Ingv. Andersen vilde forsvare kritikken fra igaar overfor jernbanearbeiderne. Men der har ogsaa været stabile folk i organisationen; særlig blandt de faste jernbanearbeidere.

O. A. Berg frafaldt ordet, likeledes *Br. Mikaelen*.

Rontén vilde gjerne redegjøre for jernbanefolkenes forhold. Han dvælte ved barakkernes indredning. Vi er for snille. Der maa nu

ialfald kræves bedre barakker ved de nye anlæg. Streike kan vi ikke her, men vi faar blokere de nye arbeidspladse for arbeidskraft, hvis boligforholdene ikke blir bedre. Landsmøtet maa gjøre det bedste det kan i denne sak.

Døplads: Ved vor taalmodighet følger vi det forkyndte evangelium, at vor tur skal komme siden. Et viktig punkt er uteglemt, nemlig om transporten fra anlæggene.

Hans Olsen sluttet sig til *Døplads*. *Knut Olsen* frafaldt ordet.

Rich. Hansen: Det uheldige er, at folk ikke tar vare paa sit medlemskap. De reiser, vil ikke utskrive sin medlemsbok, og paa et nyt sted anskaffer de sig en ny. Ligger de hjemme, kan de jo faa fristempling. De forskjellige i debatten nævnte krav indeholdes i det nu for myndighetene foreliggende reglement. Skal alt nævnes i resolutionen her, svækkes den bare. *Berntsen* kan vist gi opplysninger om forholdene, hvis han tar ordet. Der er en slendrian, som ogsaa findes paa andre kanter desværre. Man faar ikke bare staa i organisationen naar der er en konflikt under opseiling.

Mjelde uttalte sig i tilslutning til *Rich. Hansen*, og beklaget, at man ikke holdt sit medlemskap i orden. Vi maa stadig mane vore folk hertil. *Rontén* kan være betrygget med *Rich. Hansens* resolution.

Et andragende fra *Ole Johansen Kalvig*, avd. 15, om at overvære forhandlingerne indvilgedes.

Torres: Vi har ingen avdeling nr. 15.

Rich. Hansen: Han har faat tilladelse engang før. Han er direkte medlem av forbundet.

H. Berntsen: Skal man gaa mot staten som arbeidsgiver maa man ta hensyn ikke bare til arbeiderne, men til konjunkturerna. Før var der større jernbanebygning, nu er det en død periode. Vi skal være sterke for at rokke regjeringen. Man kan maaske bevæge den til at komme frem med et daarligt forslag, som stortinget yderligere vil gjøre daarligere. Vi kjender vore pappenheimere. De erkjender, at lønnen er for lav, men hensynet til privatkapitalisterna —! paa-beroper de sig. Taleren trodde ikke at det hastet saa med resolutionen nu, men der kunde ikke indvendes noget mot den av *R. Hansen* foreslaaede resolution. De stabile jernbanearbeidere har gjort et stort faglig og politisk arbeide. De sløve har betalt sin sløvhed dyrt og bare høstet skam og skade derav. Ha ikke for store forventninger det første par aar. Men naar der kommer fart i jernbanebygningen igjen skal vi staa kampberedt (bifald).

Blattman vilde ialt underskrive *Berntsens* uttalelser. Nu bør vi ikke purre regjeringen; lad den faa sove og papirerna i arkivet mugne. Lad vi organisere os stærkt og saa slaa til.

A. Gabrielsen: I taalmod gaar anlægsarbeiderne kineserna en høi gang. Han sluttet sig til *Rich. Hansen* og *Rontén* og replicerte til *Ingv. Andersen*. Taleren hadde utskrevet til samme mænd indtil 5 medlemsbøker! Det er ikke stabile forhold. Skjælder man kapitalisterna ut, har man lutter øre; paataaler man forholdene inden organisationen og arbeiderne rækker da er det noget andet. Lad os ikke

tro for meget paa resolutionen. Vi kan dog derved ægge myndigheterne.

Nils Bakke: Noget er ikke nævnt. Bønderne og fiskerne har været paa tale, men ikke utlænderne.

Knudsen anbefalte sit forslag om at sidste sætning utgaar av forslaget.

Streg blev sat for de indtegnede talere.

Gudmundsen trodde ikke Ronténs forslag var av nogen berettigelse; formandens uttryk „sanitær“ er nok. Det er uforsvarlig at opta tiden med denne debat.

Engebreetsen repræsenterede Kr.a veivæsen og understrekte Rich. Hansens og Gabrielsens uttalelser.

Karl Berg bad om at lægetilsynet maatte tages med i resolutionen, naar den indsendes i sin endelige form.

A. Juell vilde ikke stemme mot resolutionen; men trodde ikke meget paa den. Naar organisationsforholdene er tilfredsstillende, er tiden for skarpe resolutioner kommet; da er der magt bak ordene. Alle maa holde medlemsboken i orden.

Blattman: Det er en farlig tanke, hvis vi skal ta represalier av de utenlandske arbeidere. Dette er noget av den Castbergske aand. Det er socialøkonomisk set en fordel at ha mange arbeidere i landet. Vi er internationale. Hvis de norske arbeidere passet sit medlemskap som de svenske kammerater, var vi paa den sikre side.

Rich. Hansen: Hvis sidste pasus strykes, blir resolutionen daarfig. Naar Knudsen er bange for at man vil gi myndigheterne anvisning paa ved lov at forbyde statens arbeidere at streike, saa er det netop overfor en bureaukratisk regjering, at det er nødvendig at anvisne vore veie; overfor en virkelig demokratisk regjering vilde det være unødvendig at reise de nævnte krav.

Richard Hansens resolution vedtoges indtil sidste punkt mot fem stemmer. Sidste punkt vedtoges ogsaa mot fem stemmer.

Dermed var Ronténs forslag bortfaldt.

Dirigenten oplæste følgende telegram:

En god fremgang og et godt utfald av deres arbeide for organisationen ønskes av Murarbeidernes forening, Trondhjem.

P. IX paa dagsordenen toges derpaa op til behandling:

Ekstrakontingent til valgagitationen.

Richard Hansen bad om en konferance med repræsentanterne fra Vestfjorddalen, Rjukan og Tinoset i anledning konflikten.

Bjerkman: Kontingentspørsmålet og forbundets sammensætning maa behandles før p. XI.

Tørres: P. XI er ganske uavhengig av kontingentspørsmålet. Dette sidste angaar blot reservekassen, mens her blir tale om en særskilt ekstrakontingent.

Dirigenten oplæste følgende av Kr. Tørres fremsatte forslag:

„Landsmøtet finder, at den politiske agitation i første række maa overlates Det norske arbeiderparti, hvorfor det ikke er nødvendigt,

at fatte nogen beslutning i nærværende tilfælde, idet det forutsættes, at der som hittil av forretningsutvalget blir tat det tilbørlige hensyn til den politiske virksomhet.“

Axel Amundsen kunde ikke være med paa denne ekstrakontingent. Den kan betales gjennem Det norske arbeiderparti.

Kr. Tørres begrundet sit forslag. I administrationskassen er der midler til den nødvendige agitation. Den blir først og fremst faglig, men herunder maa den politiske selvfølgelig berøres. Den faglige og politiske agitation maa gaa haand i haand.

Brattvold foreslog, at der stemtes for eller mot de foreliggende forslag uten debat. Det vedtoges.

Gudmundsen: Dirigenten burde ha spurgt, om nogen vilde motiveret det trykte forslag, der var saalydende:

„Der utlignes en ekstrakontingent av kr. 0.50 pr. medlem av alle Norsk arbeidsmandsforbund tilsluttede foreninger. Det utlignede beløp tilstilles centralstyret for Det norske arbeiderparti til politisk agitation i aaret 1909.

Sognedalens jernbanearb.forening“

Dette forslag forkastedes; hvorpaa *Kr. Tørres*' forslag vedtoges mot 9 stemmer.

Forholdet til avholdssaken.

Der forelaa følgende forslag:

„Berusende drikke forbydes i forbundets avdelingers styremøter samt medlemsmøter og fester.

Slemmestad arbeiderforening.

Desuten forelaa følgende spørsmål:

1. Hvad bør organisationen gjøre likeoverfor rusdrikken, der for endel er aarsak i, at arbeiderne underkaster sig arbeidsgivernes slette vilkaar?
2. Hvad bør gjøres likeoverfor den ulovlige handel med alkohol, som forekommer saa ofte paa arbeidsstederne?
3. Kan et medlem av organisationen, der kjøper av ulovlige sælgere eller selv sælger ulovlig. betragtes som medlem av organisationen?

Ole Amundsen.

O. Jensen fandt forslagene vanskelig at vedta.

Oluf Amundsen: Enhver bør gjøre sine arbeidskamerater opmerksom paa, hvad der er en arbeider værdig med hensyn til hans optræden.

Forslaget om avstemning uten debat fra Braathen forkastedes.

Ludv. Enge anholdt om adgang. Det vedtoges efter Kristiansens anbefaling.

Dirigenten refererte følgende forslag:

„Landsmøtet overlater de respektive foreninger paa bedst mulig maate og med de midler, som forholdene tillater det, at virke til størst mulig ædruelighet blandt arbeiderne; ikke alene ved foreningernes sammenkomster o. lign., men ogsaa i det daglige virke paa arbeidsstederne, særlig derved saavidt mulig at faa bestemmelse ind i foreningernes særlove, som kan tilfredsstillende disse fordringer og derved

bidra til mer respekt og selstendig optræden, til fordel saavel for den enkelte som for den hele arbeiderbevægelse. *Engbretsen.*“

Viggen hadde triste erfaringer fra Kristiania med hensyn til ædruelighet. Forslaget var nødvendigt.

A. Gabrielsen var avholdsmand, men han var mot forbud. Der er stor forandring i arbeidernes rækker i de sidste aar paa grund av avholds- og arbeiderbevægelsen, men han var mot enhver vedtagelse av nogen resolution her.

Streg sattes for talerne og 2 minutters taetid blev vedtat.

A. O. Vibe: Rusdrikken er skyld i mange arbeideres daarlige økonomi. Forslaget maa ikke avvises.

P. Carlsen: I vore foreninger burde alkohol ikke brukes. Ved streng disiplin, som under konflikten ifjor, viste det sig gjørligt at opretholde god orden og ædruelighet.

Klaus Klausen var enig i at berusende drikke forbydes i foreningerne og i styremøterne.

P. Walle foreslog valg av ny dirigent. Man hadde igaar ikke adgang til at begrunde sine foreningers forslag. 2 minutters taetid var ikke vedtat.

Trondsen: Med hensyn til ædruelighet er der ingen forskjell mellem jernbanearbeiderne og de andre. Den mand, der skader organisationen, skal strykes.

Mjelde: Landsmøtet bør ikke innskranke medlemmernes frihet, men til p. 3 bør der vedtas en resolution.

Knudsen: Ædrueligheten er gaat frem paa det frie grundlag. Enhver fik ta saken i sin egen haand. De mænd, der staar i spidsen, maa først og fremst være ædruelige folk.

Blattman: Vi har allerede tonet farve overfor avholdsarbeidet, saaledes ved avsendelsen av deputationen. Vore festligheter skal ikke være fyllekalaser. Vi kan fatte beslutning overensstemmende med Slemmestad arbeiderforening.

W. Christensen foreslog, at man paa dette landsmøte ikke tar noget standpunkt til dette forslag, men gaar over til næste punkt paa dagsordenen.

Dølplads: Berusende drikke er den største hemsko for arbeiderne. Det er beklageligt, at „Folkets hus“ skal være en faldgrube. Taleren var enig i Slemmestadsforslaget; men det bør ikke bare gjælde avdelingerne. Eksemplet skal komme ovenfra.

Bergersen henholdt sig til deputationerne og talte mot Kristensens forslag. Anbefalte Slemmestadsforslaget.

A. Pedersen henstillet til enhver at arbeide for ædruelighet. Alkoholen er kapitalisternes vare og kapitalisternes forbundsfælle mot arbeiderne.

O. Kristiansen sluttet sig til Bergersen. Der er paa mange lokale steder vedtat, at berusende drikke ikke skal benyttes ved fester.

Lander: Berusende drikke bør forbydes, men ikke ved fester.

Stenbro: Det ulovlige salg rammes av loven. Det er nok. Men taleren var for Slemmestadsforslaget.

Holland: En saadan bestemmelse i lovene kan ikke overholdes.

O. A. Berg: Ved valgene bør der taes hensyn til, at vore tillidsmænd indtar et avholdsvenligt standpunkt.

Engbretsen anbefalte sit forslag til vedtagelse.

O. Jensen: Der bør gjøres undtagelser for festernes vedkommende. Det bør være en pligt ikke at ha berusende drikke ved styre- og foreningsmøter.

Ulstad: Berusende drikke behøves ikke hverken ved fester eller foreningsmøter. Han vilde stemme for Slemmestadsforslaget.

Mærkesdal: Dette hører ind under de enkelte foreninger. De strenge forbud er ikke bra.

Jørgen Thon: Vi maa vedta Slemmestadsforslaget. Vi faar ikke bare snakke pene ord, men i handling vise, at vi vil gjøre noget. Der tales om, at vi vil være frie mennesker. Dette indvendtes ikke overfor innskranke av arbeidstiden, der som alkoholen ødelægger os økonomisk og moralsk. Taleren var forbauset over Gabrielsens uttalelser.

Bothun anbefalte Slemmestadsforslaget. Vi faar ta bestemt standpunkt. Vore tillidsmænd foregaar os ikke altid med godt eksempel. I talerens forening var der særlov mot berusende drikke. Der var anbefalet en henstilling, men henstillinger hadde man overfor myndighetene hævdet ingen betydning hadde.

W. Christensen: Forslaget er unødvendig, forsaavidt det mangedstedes er vedtat; men det kan ogsaa omgaaes, og derfor bør det ikke vedtages her. Hvis man skal stryke medlemmer, der skulde sette sig ut over bestemmelsen, blev der stort frafald i rækkerne. Han advaret mot vedtagelsen av forslaget fra Slemmestad arbeiderforening.

Ole O. Vold: Skal der vedtages en lovparagraf faar vi se, hvorledes den vil virke i praksis. At foreningerne ikke som saadanne sælger berusende drikke kan overholdes; men at der fra en privatrestaurant serveres berusende drikke under en fest, kan vi ikke forhindre, og med dette forbehold kunde han stemme for Slemmestadsforslaget.

W. Karlsen: *Kundskapen* om alkoholens virkning hadde taleren hævdet før som det bedste kampmiddel. Men *nu* var taleren overbevist om, at *forbud* var det bedste. Henviste til lockouten ifjor. Forslaget maa forstaaes derhen, at i foreningens navn *skal* der ikke sælges berusende drikke. Han stemte principielt for Slemmestadsforslaget. Subsidiært henviste han til sit eget og Lars J. Tørrer's forslag:

„Landsmøtet anser kampen mot alkoholen for et led i arbeidet for frigjørelse og oplysning og uttaler sin største sympati for arbeidet for et ædrueligt folk.“

Tviberg vilde stemme for eksklusion av brændevinsgaukerne.

H. M. Kristensen: Vi er intet totalavholdsselskap.

Lian: Kampen for større ædruelighet er et vaaben i kampen for arbeidernes frigjørelse, og taleren holdt paa forbud. Men han maatte dog fraraade vedtagelse i lovs form av Slemmestadsforslaget. Vi er i første række en fagforening. I hver enkelt avdeling faar ædruelighets-

vennerne ta spørsmålet op. Arbeidsmandsforbundet har endnu en stor arbeidsmark. De 25,000 kan bli 75,000, og fagforeningens første opgave er at faa hver eneste arbeider til at slutte sig til fagforeningerne. Tal henviste til avholdsforeningernes omgaaelse av forbudet mot dans. Det vilde man ogsaa risikere her. Men der bør komme en uttalelse fra denne forsamling og taleren vilde paa det varmeste anbefale det av W. Karlsen og Tørres fremsatte.

Frantz Pettersen var ikke enig i at dette var et indgrep i den personlige frihet og anbefalte Slemmestadforslaget. Alkoholen er en saa stor fare, at vi bør gardere os imot dem.

Haagensen: Som god socialdemokrat maa jeg være med paa at bortrydde alt, som staar arbeiderbevægelsen iveien. Der snakkes om utmeldelser, men den nye tilgang av ordentlige folk vil opveie den.

Førde: De, som gjør sig skyldig i ulovlig salg av berusende drikke, er ikke gode kolleger. Der er folk som melder sig ind i organisationen ikke av interesse for denne, men for at komme paa god fot med de organiserte og saa drive sit salg. Han vilde fremsætte følgende forslag:

„Landsmøtet uttaler, at forbundsmedlemmer, der gjør sig skyldig i ulovlig salg av berusende drikke, bortvises for ukollegial optræden.“

Hans E. Olsen var fristet over evne ved Lians uttalelser, som vilde lede til forunderlige konsekvenser.

E. Hagstrøm: Det er ikke mindst om at gjøre at faa alkoholforbud paa fester.

Marthinsen: I Slemmestadforeningen har vi praktisert forslaget med fordel. Paa Buskeruds amts arbeiderpartis aarsmøte blev et lignende forslag vedtat. Meningen er blot, at foreningerne som saadanne ikke skal servere berusende drikke.

Votering:

Navneoprop forlangtes. Der votertes over forslaget fra Slemmestad arbeiderforening. Det vedtoges med 112 st. mot 99. 83 var fraværende.

De 112 var: Nic. Hansen, A. Pedersen, P. V. Valle, Alfr. Larsen, H. Brevik, Karl P. Larsen, Helmer Tangen, A. J. Løkken, Ole Laulo, F. Knudsen, A. O. Wibe, O. Syvertsen, Ingebrekt Jensaas, O. Amundsen, A. Førde, L. P. Myran, A. Andersen, J. Brekkan, J. Wiggen, H. A. Tjelle, O. K. Vetaas, O. A. Berg, J. Pedersen, Leveraas, B. Ulstad, M. Martinsen, P. Fredriksen, Nils Jansen, Aug. Andersen, Waldemar Karlsen, H. Trondsen, J. Steffensrud, K. Andreassen, Joh. Pettersen, E. Zakariassen, A. Larsen, O. Kristiansen, O. Halvorsen, Hans Eriksen, M. Stenbro, Alb. Andersen, O. Bjørnsen, R. Knudsen, O. Viker, Jørgen Thon, S. Aastrand, Lars Klausen, Martinius Andersen, M. Reigstad, Br. Mikalsen, Einar Nilsen, John Bredesen, Ludv. Larsen, Andr. Jørgensen, R. Kojan, H. G. Haakensen, O. Stensrud, P. Karlsen, O. Kittelsen, Klaus Klausen, Frantz Pettersen, Tobias Tobiassen, Karl Andreassen, Jens Andreassen, E. Hagstrøm, J. Nilsen, H. Tandberg, Anna Pleyrn, Borghild Eriksen, Martha

Karlsen, Olivia Johansen, Karen Skogsberg, H. C. Hansen, Nils J. Sandesund, Johs. Bergersen, Ant. Martinsen, Marentius Jensen, Theodor Samuelsen, Hans Jensen, H. J. Teigen, Laurits Olsen, O. Dølplads, Joh. Kristensen, T. A. Andersen, K. Bøthun, Edv. Hovde, A. Heggen, K. H. Holberg, P. Misvær, O. J. Rognan, J. Ingebretsen, J. Holden, Petter Haakonsen, E. Andresen, N. Amundsen, Aug. Nikolaisen, Knut Hoel, J. Kvello, Joh. Hansen, Kristine Eriksen, O. Larsen, O. H. Haugen, Nub Olsen, A. Blattmann, K. E. Malmgren, A. Eknæs, H. Andreassen, A. Gulbrandsen, Ole O. Vold, A. C. Strøm, Hans E. Olsen og O. Kringen.

Blandt de fraværende var følgende herrer optat av komitearbeide: I anledning telemarkskonflikten:

Rich. Hansen, Gustav Johansen, Anders Hovland, Jakob Saur, Per Paulsen, Ingvald Andersen, Martin Olsen, Karl Berg, Karl Strøm, Bernh. Bernsen, Karl Mossfeldt, Lars Strandli, H. Berntsen.

I konstitutionskomiteen sat følgende: O. K. Sundt, Tindlund, Br. Mikalsen, Sethil, Rontén, Martinsen, Myrstad og i

Sykekomiteen: Schjølberg, P. Lervold, A. Juell, Alfr. Nilsen, Hans Eriksen.

Tilslut vedtoges Førdes forslag enstemmig og L. J. Tørres og W. Karlsens forslag mot 1 st.

Møtet hævedes kl. 1.20.

Fredag 7. aug. — Eftermiddagsmøte.

Dirigent: *Moeskau*. Vicedirigent: *P. Karlsen*.

Møtet sattes kl. 3. Navneoprop foretoges.

Fra red. *Knudsen* oplæstes meddelelse om at han maatte reise og forlate landsmøtet, hvorfor han ønsket dette til lykke med de fortsatte forhandlinger.

Dirigenten foreslog nedsat en budgetkomite, da man allikevel ikke kunde gaa igang med noget andet, før indstillingen fra den igaar nedsatte komite forelaa.

Teigen trodde ikke at budgetkomiteen kunde gjøre noget, før indstillingen om forbundets organisation og administration var avgjort.

Dirigenten var enig heri, men mente dog at man allikevel kunde gaa til at nedsætte budgetkomiteen.

Bjerkmann vilde foreslaa, at forbundets kasserer kom med i budgetkomiteen.

Dirigenten fandt dette ganske naturlig.

Enstemmig besluttedes det at gaa til valg av budgetkomite.

Fra *Karl Berg* og *Bernh. Berntsen* oplæstes en skrivelse, hvori det oplystes, at da avstemningen over avholdsresolutionen fandt sted, var de optat med forhandlinger om den konflikt, man staar i paa Svælgfos.

Fællesorgan.

Man besluttet derpaa efter *dirigentens* forslag at gaa over til dagsordenens punkt XVI.

Følgende forslag referertes:

„Landsmøtet henstiller til sekretariatet for Den faglige landsorganisation at utarbeide forslag om at oprette et for alle forbund obligatorisk ukeblad. Forslaget forelægges første fagkongres.

Sarpsborg stedlige styre.“

Leonard Larsen begrundet forslaget. Han trodde at et saadant organ betydelig vilde øke interessen for bevægelsen, baade dens faglige og politiske side.

W. Carlsen oplyste, at tanken om at sløife de enkelte fagblade og oprette fælles-fagorgan, hadde været oppe paa en kongres før og der avvist. Fra Danmark forelaa desuten oplysninger om, at man der hadde gjort forsøk med et fællesorgan, men at man hadde opgitt det, da det viste sig, at interessen vendte sig til fordel for de enkelte forbundsorganer.

Forslaget blev forkastet mot 5 stemmer.

Hans Eriksen foreslog, at landsmøtet skulde beslutte at inndra „Arbeidsmanden“ og istedet utgi en kvartalsrapport. Han fandt, at interessen for „Arb.m.“ var saa liten, og den blev saa litet læst, at den uten skade kunde inndrages.

Eriksens forslag blev forkastet uten debat mot nogle faa st.

Næste landsmøte.

Efter forslag av *Teigen* besluttete man at gaa til at bestemme tid og sted for næste landsmøte.

Joh. L. Andersen foreslog: „Det overlates til forbundsstyret at bestemme tid og sted for næste landsmøte.“

Mjelde foreslog, at næste landsmøte skulde avholdes i Bergen.

W. Carlsen foreslog: „Næste landsmøte avholdes i 1911. Tid og sted fastsættes av forbundsstyret.“

Dirigenten foreslog, at man først maa bestemme, hvorvidt landsmøtet skulde vedta fastsættelsen av næste landsmøte eller forbundsstyret.

Dette vedtoges. Og med 129 mot 79 st. besluttedes det derpaa at overlate det til forbundsstyret at bestemme tid og sted for næste landsmøte.

Konflikten i Sydvaranger.

Mens man ventet paa valgkomitéen henstillet *Rontén* til formanden at redegjøre for konflikten i Sydvaranger. Mens der i arbeiderpressen advares mot at reise did op, staar der i borgerpressen, at konflikten er bilagt.

Richard Hansen redegjorde for denne konflikts opstaaen og dens forløp. Grunden til, at forbundet hadde ladet advarslerne staa i arbeiderpressen, skjont arbeidet var gjenoptat, var, at man ikke hadde

faat meddelelse fra Arbeidsgiverforeningen om, hvorvidt den godkjendte den overenskomst, som var tilveiebragt ved amtmann Urbyes mægling eller ikke. Arbeidsgiverforeningen har nemlig ikke hittil villet godkjende mindstelønskravet. Nu er den derimot efter streiken i Telemarken blit nødt til at anerkjende dette, og det er muligt, at arbeidsgiverforeningen med det første ogsaa vil godkjende overenskomsten i Sydvaranger.

Budgetkomitéen.

Valgkomitéen oplyste, at til budgetkomité var valgt: *Jørgen Knudsen* med 198 st., *Kr. Tørras* med 192 st., *Schjølberg* med 132, *Oluf Amundsen* med 122 og *K. Steen* med 66 st.

Administrations-saken.

Dirigenten oplyste, at den komité, som var nedsat for at avgjøre indstilling om administrationsordningen inden forbundet nu efterat distriktsinddelingen var forkastet, var færdig. Det overlotes til *Rontén* at redegjøre for det resultat komitéen var kommet til.

Rontén uttalte, at det ikke var med nogen særlig glæde han redegjorde for komitéens arbeide. Thi den hadde splittet sig i tre fraktioner, en fraktion paa 4, en paa 2 medlemmer og en paa 1 medlem. Komitéen var dog *enig* om at foreslaa, at der skulde voteres over dens tre forslag uten debat. Han oplæste derpaa følgende

forslag:

Komitéens majoritet foreslaar:

Der ansættes 4 organisatorer, 1 for Tromsø, 1 for Trondhjems stift, 1 for det vestenfjeldske og 1 for det østnfjeldske Norge; sidste med bopæl i Smaalene. Disse organisatorer skal ledes og kontrolleres av forretningsutvalget og hovedstyret. De ansatte mænd blir at betragte som organisatorer og utrustes ikke med nogen særlig myndighet i konfliktspørsmål etc.

Hvorvidt de skal forhandle i eventuelle lønsspørsmål eller andre tvistigheter, avgjøres i ethvert enkelt tilfælde av forretningsutvalget eller hovedstyret. Paa samme maate avgjøres organisatorernes eventuelle virksomhet inden og utenfor sit virksomhetsomraade.

Hovedkontoret bibeholder den gamle ordning, med ret for hovedstyret til at ansætte den eventuelle nødvendige hjælp.

Kristiania den 7. august 1908.

J. Brose Michalsen. O. K. Sundt. Bernh. Tindlund. Alfred Myhrstad.

Indstilling ang. forbundets fremtidige ordning.

— Fra komitéens ene mindretal. —

Landsmøtet vælger formand, viceformand, kasserer, samt 3 sekretærer. Disse skal være fastlønnede og stationeret ved hovedkontoret. Desforuten vælges 4 fastlønnede mænd som forbundets organisatorer og befuldmægtigede ute i distrikterne. Den ene av disse faar som

sit specielle virksomhetsomraade Nordland. Forbundsstyret bemyndiges forøvrig til at anta den fornødne hjelp ved kontoret.

Gunnar Sethil. Gustav Rontén.

Indstilling ang. den fremtidige ordning.

— Fra komitéens andet mindretal. —

Til forbundets administration vælger landsmøtet formand, næstformand, kasserer og en sekretær; desuten vælger forbundsstyret en bokholder. Skulde det vise sig at disse funktionærer ikke kan overkomme arbeidet og det stedlige styre skulde ønske at ansætte en lønnet mand, kan forbundsstyret bevilge halvparten av utgifterne til samme, dog ikke over 1000 kroner.

Thv. Martinsen.

Det besluttedes at overlate en repræsentant for hver fraksjon i komitéen til at redegjøre for de respektive forslag.

I henhold hertil gaves

Brose Michalsen ordet. Han uttalte, at alle var enige om, at noget burde gjøres; og flertallet hadde fremsat sit forslag efter grundig overveielse. Det var det bedste, som ut av det nuværende materiale kunde skaffes. Kan nogen paavise et bedre, er det godt. Flertallet holdt da ikke paa sit. Hvad Nordland angaar mener flertallet, at det bør ha sin mand, sin organisator deroppe. Thi forholdene der var saa store, at det trængtes. Det samme kunde gjælde for Vestlandet. Der var store distrikter indenfor, syd og nord for Bergen, som det vil være vanskelig og kostbart at komme til for centralledelsen. Likesaa hadde flertallet fundet det nødvendig at la sagverksarbeiderne i Smaalenene faa sig en organisator, fordi disse ofte hadde vist tendenser til at ville skille sig ut. Disse mænd, som saaledes ansættes, maa selvfølgelig undtagelsesvis kunne brukes utenfor sit distrikt. Og de skal kontrolleres av forbundets centralstyre, da jo dette har den bedste oversigt over forholdene i det hele forbund. Man vil indvende, at disse organisatorer vil faa for liten myndighet til at optræde i de lokale konflikter og stridigheter. Men saadanne vil ikke i henhold til lovene kunne opstaa saa hurtig, at man ikke kunde faa hjelp fra hovedkontoret. Tal. ansaa det under de forhaandværende omstændigheter for at være det bedste at vedta flertallets forslag.

Rontén uttalte derpaa, at han hadde forstaat voteringen foregaaende dag saaledes, at nogen distriktsinndeling ikke skulde finde sted. Nu indeholdt flertallets forslag en slags distriktsinndeling og derfor hadde han ikke villet gaa med paa det. Man hadde forstaat det saaledes, at der ikke var adgang til nu at komme med forslag i den retning. Tal. og *Sethil* hadde derfor utarbeidet en indstilling, som vel maatte sies at være den rigtige løsning paa sagen i den stilling den nu var kommet.

Martinsen hadde ikke gaat med flertallet, fordi dette vilde indføre en ordning, som var forkastet dagen før. Han mente desuten, at hovedkontoret ikke kan føre den nødvendige kontrol med de forskjel-

lige distriktsfunktionærer, som flertallet foreslaar. Dertil kom, at efter flertallets forslag vilde ikke de distrikter, som mest trængte det, undtagen maaske Smaalenene, faa nogen mand. Det vilde derfor være heldigere at stille et beløp til raadighet for forretningsutvalget, som dette da skulde kunne anvende paa de steder, hvor det viste sig nødvendigt. Tal. anbefalte sit forslag.

Der indkom forslag om at votere over disse tre forslag uten debat.

Med 109 mod 97 st. besluttedes det at debat skulde finde sted.

Taletiden besluttedes derpaa efter forslag av *Ole Kristiansen* indskrænket til 5 minutter for hver taler.

Realitetsdebatten begyndte.

Odin Mathisen anbefalte flertallets forslag.

Rich. Hansen fremsatte følgende forslag:

„Landsmøtet vælger formand, kasserer, viceformand og 2 sekretærer med absolut majoritet. Forøvrig overlates det til forbundsstyret at ansætte det nødvendige antal mænd til hjelp baade paa kontoret og ute i distrikterne.“

Forslagsstilleren uttalte, at han ikke kunde være tilfreds med noget av komitéens forslag. Forbundsstyret vilde ha bedst greie paa, hvem som er bedst skikket til disse stillinger. Landsmøtet kan ikke ha kjendskab til, hvem som passer bedst. Selv om en er flink til at tale paa et møte, er det ikke derfor sagt, at han kan skrive og administrere. Taleren fremsatte sit forslag, fordi distriktsinndelingen var forkastet, og da kunde det ikke overlates til landsmøtet, som maatte mangle det nødvendige personkjendskap, at ansætte folk, som der vanskelig kunde øves tilstrækkelig kontrol med. Flertallets forslag var ikke hensynsfuldt ligeoverfor den fattede beslutning. Man fik i henhold til denne nøie sig med, hvad tal. foreslog, og forøvrigt se at tilfredsstille kravene saa langt som muligt.

Tindlund var ikke enig med R. Hansen. Han sa, at komitéen ikke hadde været hensynsfuld mot den faldne avgjørelse igaar. Det kan være, men fire av komitéens medlemmer hadde stemt for distriktsinndeling, og man kan ikke forandre sine meninger saaledes paa nogle timer. R. Hansen hadde ogsaa uttalt, at distriktsinndeling var det bedste. Nu var han nok av en anden mening.

P. Karlsen: Da møtet har stemt ned distriktsinndelingen, er det riktigst at stemme for Hansens forslag.

Misvær var av samme mening. Vistnok trængte Nordland en mand, men en saadan kunde det faa ogsaa, om Hansens forslag vedtoges, og han fandt dette at være det bedste for tiden.

Alfr. Larsen holdt paa flertalsindstillingen.

Syvertsen hadde stemt for distriktsinndelingen og skulde vel da nærmest stemme for flertallets forslag. Men naar distriktsinndelingen var blit forkastet, fik man bøie sig for det. Tal. anbefalte Hansens forslag.

Anders Larsen sluttet sig til R. Hansen. Vi maa være saa loyale, at vi bøier os for faldne avgjørelser, uttalte han.

Lander: Dette stridsspørsmål om inndelingen bør ikke mere berøres; det er avgjort.

Alfred Nilsen: R. Hansen er like flink som Berner til at fremsætte forslag, som alle kan krype ind i. Tal. vilde stemme for at ansætte en mand i Nordland og en paa Vestlandet. Og saa gik han med paa at ansætte 6 mand paa hovedkontoret. Uten at ville ha utalt mistillid til forbundsstyret trodde tal. ikke, at dette vilde være kompetent til at træffe det absolut rette.

R. Hansen trodde ikke, at Nordland skulde bli forsømt ved at man vedtar hans forslag. Det var sikkert nok, at vi trængte en mand der, og hertil vilde der bli tat tilbørlig hensyn. Men det er ikke sagt, at vi har manden nu. Det maa være en, som har særlig kjendskap til forholdene deroppe. Tal. imøtegik forskjellige repræsentanter og utalte sluttelig, at det ikke er anstændig, efter at et forslag er forkastet, da at søke at lure det ind paa møtet allikevel. — Ellers utalte formanden, at der vilde bli tat alle mulige hensyn til saavel det hele forbunds som de enkelte distrikters interesser.

Axel Amundsen vidste straks, hvad han skulde stemme for, da Hansens forslag fremkom.

Brattvold uttalte, at der nu var fundet en middelvei, ad hvilken man kan vinde frem til større klarhet i den vigtige sak, nemlig hr. Hansens forslag.

Jak. Pedersen kunde ikke være med paa, at støtte noget av de foreliggende forslag, men anbefalte gruppeinndelingen som den rette form for forbundets videre utvikling.

Gabrielsen fandt, at der var adskillige uoverensstemmelser mellem R. Hansens uttalelser igaar og idag.

Helland vilde helst stemme for flertallets forslag. Skal forbundsstyret ansætte folk efter krav fra distrikterne, vil der ikke bli mange distrikter, som ikke vil komme med krav. Derved kunde man komme op i vanskeligheter. Den mest effektive ordning vil bli fastlønnede agitatorer i distrikterne.

O. Sand anbefalte forkastelse av saavel Hansens forslag som komiteindstillingerne. Han fandt forøvrigt at det var inkonsekvent at stemme for Hansens forslag og komiteindstillingerne av dem, der tidligere hadde stemt mot distriktsinndelingen.

Førde var forundret over, at man ikke kunde akseptere noget av komiteens forslag.

Austad uttalte sin forundring over, at komiteens flertal var fremkommet med et saadant forslag efter den faldne avgjørelse.

Jørgen Thon kunde ikke slutte sig til noget av komiteens forslag. Han kunde være med paa ansættelse av en mand i Nordland; ellers vilde han helst stemme for R. Hansens forslag.

Kalvaa la et godt ord ind for Nordland og anbefalte komiteflertallets forslag.

Karl Steen anbefalte Hansens forslag. Det var ikke godt at si, hvorhen det trængtes mest at ansætte agitatorer.

Joh. Pettersen anbefalte likesaa Hansens forslag. Vedtoges flertallets, vilde det bli en sprængkile, som vilde føre til utglidninger i forbundet.

Merkesdal: Faar vi ikke en mand i Bergen, vil vi der staa blottet som før. Det er plads for en agitator der.

H. Haakensen: Jeg forstaar ikke, at Hansen kan fremsætte et saadant forslag idag efter sin anbefaling av distriktsinndelingen igaar, og særlig efterat flertallets forslag var fremsat. Tal. vilde stemme for dette for at faa litt hjelp til agitationen, ikke for noget andet.

Rontén: Jeg er forundret. Før het det, at vi trængte 14 mand. Nu sier man, at det er nok med 6. Hvad hadde vi saa paa landsmøtet at gjøre? Landsmøtet koster 1800 kr. om dagen i diæt. Man kan meget godt vedta vort forslag i komiteen.

Jørgen Johnsen anbefalte at opretholde hvad der var gjort dagen før. Flertallets forslag gik ut paa distriktsinndeling, og selv om tal. hadde været for en saadan før, kunde han ikke holde paa den nu. Tal. anbefalte en kraftig agitation i Fredrikstadsvasdraget.

R. Hansen: Jeg har fremsat mit forslag, fordi distriktsinndelingen er forkastet, og jeg vil søke at faa frem, hvad flertallet her vil. At ansætte folk utover landet uten nogen effektiv kontrol, kan bli resikabelt. Tal. replicerte til Gabrielsen og Sand: hans forslag var ikke fremkommet for at gi forbundstyret adgang til paa egen haand at indføre distriktsinndeling. Beslutningen fra før skal respekteres.

Dølplads trodde ikke forbundsstyret vil begaa nogen vilkaarlighet ved sine ansættelser efter det traktement det fik under debatten om beretningen.

Hans Trondsen: Alle er enige om at der maa en forandring til. Og om det ene er forkastet, vilde det være en daarlig formand, som ikke kunde foreslaa noget andet.

Joh. L. Andersen vilde ikke krype i Hansens sæk; thi han trodde det vilde bli en fare.

Teigen fandt, at naar man skulde ha en nyordning, var Hansens forslag det bedste.

Bothun: Det viste sig, at hvad vi vedtok igaar, var uheldig. Kravet fra distrikterne om hjelp er saa sterkt, at det maa imøtekomes. Han vilde ikke være med paa yderligere at koncentrere magten her i Kristiania.

Karoliussen trodde ikke at man fik det saa bra paa Nordlandet, om Hansens forslag vedtokes. Det vil nok bli som før deroppe. Men faar vi ikke hjelp deroppe, vil vi ikke kunne bringe organisationen videre frem end den er. Han anbefalte flertallets forslag.

Nils Bakke anbefalte Hansens forslag og opfordret Martinsen til at gaa over til dette.

Engbretsen: De, som vil ha en mand i Nordland kontrollert av hovedstyret, maa vel vite, at dette blir en umulig kontrol. Jeg har nu ikke andet at stemme for end Hansens forslag.

Martinsen gik over til R. Hansens forslag.

Hagstrøm anbefalte ansættelse av funktionærer efter behovet og efterhvert som forbundet utvikler sig.

Karl Eriksen anbefalte Hansens forslag.

A. Myrstad syntes ikke, at nye talere burde faa tegne sig efter

at talelisten var avsluttet. Tal. paastod, at komiteens flertal ikke foreslog nogen distriktsinndeling. Der er spurt om, hvem som skal kontrollere disse folk, som vi foreslaar ansat. Ja, staar de ikke til ansvar overfor vore myndigheter? Bare at ansætte en mand paa hovedkontoret nu var ikke tilstrækkelig.

Ved voteringen

bifaldtes R. Hansens forslag med stort flertal.

Møtet hævedes kl. 7.

Lørdag 8. august. — Formiddagsmøte.

Dirigent: *Moeskau* — vicedirigent: *P. Karlsen*.

Navneprop fandt sted, hvorpaa protokollerne oplæstes og godkjendtes. 33 var fraværende og 17 reist.

Dirigenten oplæste 2 brevkort til landsmøtet:

Held og lykke i forhandlingerne.

Thorbjørnsrød.

Til lykke og held fra morgen til kveld.

Avd. 291 — Nub Olsen.

Landarbeiderforbund.

Man optok p. VII 3 paa dagsordenen: *Forslag til stiftelse av landarbeiderforbund.*

Følgende forslag forelaa:

„Paa grund av den senere tids opkomst av industrielle foretagender utover landsbygderne, saasom grubeforetagender, kraftanlæg m. m. (vi har her paa nært hold set følgerne av Foldalsstreiken), tror vi, at tiden nu er moden for opprettelse av en organisation av landbruksarbeidere; dog saaledes, at den staar under administration av Norsk arbeidsmandsforbund, indtil den blir sterk nok til at administrere sig selv. Da landbruksarbeiderne hovedsagelig bestaar af mindre gaardbrukere og yngre arbeidere, og da der ofte skiftes plads og lønnen i mange tilfælder er noksaa liten, tror vi, at kontingenten maatte sættes endel lavere end for Norsk arbeidsmandsforbunds medlemmer. Forøvrig tror vi, at forholdene paa landsbygden i de fleste tilfælder ikke gir anledning til streiker eller større konflikter. Dette forslag maa for det første betragtes som et forsøk paa at samle de mindst lønnede arbeidere i samfundet, for det andet gjennom organisationen at vække deres forstaaelse av, at det er til skade for hele den arbeidende klasse, at de søker arbeide der, hvor der er konflikt.

Lilleelvedalens arbeidsmandsforening.

A. Juell anbefalte sit forslag, der gik ut paa en henstilling til sekretariatet at ta saken op til behandling, saaledes som sekretariatet hadde begyndt organisationen av sjømændene.

Alb. Moeskau: Lilleelvedalens forslag er ikke utredet; det er bedst, at sekretariatet utformer det her paatænkte organisationsarbeide.

Axel Amundsen: Ved Bjølsen valsemøllestreik gjorde landarbeiderne streikbrydertjeneste. At arbeide for landarbeidernes organisation er en av vore viktigste oppgaver.

A. O. Berg: Norsk arbeidsmandsforbund bør la landarbeiderne faa staa organisert paa rimelige vilkaar.

A. Gabrielsen: Landarbeiderne er vore farligste fiender. Taleren hadde i en anden forbindelse fremsat forslag om halvtbetalende medlemmer, og her burde der aapnes landarbeiderne adgang. Han anbefalte Juells forslag.

Lian anbefalte Juells forslag. De uorganiserte landarbeidere er fremholdt som arbeidsmændenes fiender, men de er derigjennem alle organiserte arbeideres fiende. Nu stiller fagorganisationens love sig hindrende i veien baade for sjømændenes og landarbeidernes organisationsarbeide paa grund av bestemmelse om streikekassen og kontingenten. Der bør derfor aapnes adgang til at gjøre foreløbige undertagelser for dem.

Even Kristiansen: Skogsarbeiderne maa komme i første rekke, naar man skal forsøke at organisere landarbeiderne.

Karl Berg omtalte bondegutternes optræden under Telemarkskonflikten.

Sethil kunde ikke være fuldt ut enig i, at denne sak overlotes landsorganisationen. Arbeidsmandsforbundet har en speciel oppgave her. Med de kræfter, vi raader over, skal det gaa an at drive denne agitation, saa man til næste landsmøte kan ha dem organisert. Forbundsstyret maa derhos ha tilladelse til at gjøre nogle indrømmelser overfor dem. Han fremsatte følgende forslag:

„Landsmøtet paalægger forbundsstyret at ha sin oppmerksomhet henvendt paa organisationen av landarbeiderne, saaledes at man ved alle midler og ved enhver anledning driver agitation blandt landarbeiderne og til næste landsmøte forbereder dannelsen av et landarbeiderforbund.“

Dirigenten refererte det av *Juell* fremsatte forslag, der var saalydende:

„Da det er av betydning at faa landarbeiderne organisert, og da dette er en sak, der har betydning for samtlige organiserte arbeidere, henstiller landsmøtet til sekretariatet for Arbeidernes faglige landsorganisation at ta saken op til behandling og snaarest fremkomme med forslag til organisation av landarbeidere.“

A. Juell: I mit forslag ligger ikke at ikke Arbeidsmandsforbundet kan agitere blandt landarbeiderne. Hvis mit forslag vedtas, kan vi paa landsorganisationens første landsmøte vedta stiftelsen av et forbund av landsarbeiderne. Vort forbundsstyre har saa meget at vareta, dette kan overlates sekretariatet.

Sethil: Landsmøtet kan ikke paalægge landsorganisationen at gjøre noget, men det kan vi overfor forbundsstyret. Tal. hadde ogsaa tvil om, hvorvidt sekretariatet kom til at gjøre saa meget i den antydende retning. Og fagkongressen skal ikke holdes før om 2 aar. Efter tale. forslag vilde det bli forbundsstyrets pligt at sætte sig i bevægelse og gjøre noget.

Bratvold vilde stemme for begge forslag.

Alfr. Nilsen fraraadet alternativ votering mellem *Sethil* og *Juells* forslag, da han ogsaa mente begge burde vedtas.

For *Juells* forslag stemte 85, og for *Sethils* forslag 119. Det siste var dermed vedtat.

Karoliussen forespurgte om punkt 7 III, ikke skulde behandles.

Dirigenten: Det avgjordes ved *Rich. Hansens* forslag igaar.

Dirigenten foreslog funktionærernes løn optat til behandling.

Schjølberg foreslog lovene behandlet.

Det første vedtoges.

Lønninger.

Mjelde ønsket oplysning om de nuværende lønninger.

Sethil oplyste: Formanden har 2,000, kassereren 1,800 + 200 i tællepenge og sekretærens løn er 1,800 kr.

Joh.s Bergersen foreslog som løn til formanden 2,200, *Karl Steen* 2,500, *Alf. Nilsen* 2,000, desuten kom der en mængde mellemforslag.

H. Haagensen motiverte sit forslag om bibehold av den nuværende løn, som han mente var motsvarende den omhandlede stillings betydning. Arbeiderne er arbeidsgiver.

Alf. Nilsen hadde ogsaa paa siste landsmøte stemt for 2,000. Vi faar en kostbar administration efter de nye planer og han vilde derfor ikke stemme for et høiere beløp.

Klaus Klausen vilde stemme for høieste løn. Formanden har nu meget mer at gjøre, og forbundsstyret burde ikke som skeet bli nødt til siden at forhøie lønnen.

Streg sattes for de indtegnede talere og 2 min. taletid vedtoges.

Alf. Larsen mente et tillæg paa 400 kr. var nok. Landsmøtet satte sist lønnen til 1,800.

Gabrielsen vilde stemme for 2,000. De høie lønninger har ingen gavnlige indflydelse paa vore tillidsmænd.

Ø. K. Sundt vilde stemme for 2,300.

Joh. Johnsen: Vor formand har meget at gjøre og 2,200 bør han ha.

Alex. Olsen anbefalte *Alfr. Nilsens* forslag.

Joh. L. Andersen: Man maa ikke være altfor knap.

Lander vilde stemme for 2,000, omend ikke formanden dermed kan sies at være fuldt betalt.

Andresen: Den vækst forbundet har skudt, berettiger vor formand til samme løn som landsorganisationens formand. Han replicerte til *Gabrielsen*. Skal vi faa gode tillidsmænd, maa vi betale dem ordentlig.

Nedberg sluttet sig til den foregaaende taler. Vi kan ikke eksistere med samme løn i en stilling som den formanden indtar. Repræsentanterne hadde kanskje erfaring for hvor dyrt det var at opholde sig i Kristiania.

Engebreetsen: Har de smaa lønninger hat nogen gavnlige indflydelse paa os? Det var nødvendigt at stille dette motspørsmål i anledning *Gabrielsens* uttalelse. Den mand, som arbeidet under misnøie, gjør ikke noget godt arbeide. Anbefalte 2,200, idet han gik ut fra de 1800 som blev vedtat paa forrige landsmøte.

Tindlund anbefalte 2,200. Man skal ikke ta større jomp.

H. Berntsen: Man har altid i vort forbund holdt paa lave lønninger. Vi har hat erfaringer for hvad denne sparsomhet kan lede til. Tal. fandt, at 2,500 kr. var en liten løn i forhold til det store ansvar formanden hadde. Det er minimum ogsaa for kassereren.

Olav Sand anbefalte 2,000, *O. Syvertsen* 2,200 og *Jørgen Johnsen* 2,400.

Fløisbonn: For ikke at komme paa glatisen igjen vilde taleren stemme for 2200. Man skal ikke arbeide for lønnens, men ogsaa for interessens skyld i arbeiderbevægelsens tjeneste.

W. Christensen: Vor formand burde betales som landsorganisationens formand. Men med ansvar overfor sin forening maatte han dog stemme for 2200.

Bergersen mindet om, at Norsk arbeidsmandsforbunds repræsentanter paa den faglige kongres i Kristiania ifjor hadde hat en konferanse, hvor der forhandlede om, hvem de skulde stemme paa som formand i den faglige landsorganisation. Man enedes om at sætte alt ind paa at beholde *Rich. Hansen* som formand for arbeidsmandsforbundet og man maatte da erstatte det tap, som han derved led. Taleren fandt sig derfor moralsk forpligtet til at stemme for samme løn som for landshøvdingen, nemlig 2400. Han hadde tat feil, idet han trodde denne hadde 2200, og tok derfor sit forslag herom tilbake og anbefalte 2400.

Det foresloges av *M. Dahl*, at der skulde stemmes ved stemmesedler; men det forkastedes efter en replik av *Vold m. fl.* Blev det høieste beløp ikke vedtat, avskar man sig jo derved for at stemme for det næst høieste osv.

For 2500 stemte 28 og for 2400 69. For 2300 stemte 84. 118 hadde endnu ikke stemt. 2200 kr. vedtoges.

Olof Bodal gaves adgang til at overvære møtet.

Kassererens løn foresloges av *Mjelde* til 2200 og 200 i tællepenge. *Aug. Nicolaisen m. fl.* foreslog 2000 + 200. *Alfr. Nilsen* 2200 + 400. *Strandli* og *Mossfeldt* 2200 + 300. *Hoel* 1800 + 200. *Gabrielsen* foreslog 2000 uten tællepenge. Hans forslag var tiltraadt av *N. E. Nielsen*.

Mjelde: Kassererens ansvar er likesaa stort som formandens.

J. Teigen: De lange debatter om lønningerne er unødvendig. De mange bevidnelser om talernes stilling paa sidste landsmøte bør vi spares for.

Aug. Andersen mindet om, at landsmøtet kostet ca. 3,000 kr. pr. dag. *Westens* forslag om strek for talerne vedtoges, og taletiden sattes til 2 minutter efter *N. E. Nilsens* forslag.

Tønnesen: Kassereren har vistnok et besværligt arbeide, men det kan ikke sættes høiere end formandens. Vilde stemme for 2000 + 200.

Alfr. Nilsen vilde sætte kassererens løn som formandens. Men tællepengene er ikke nogen løn. 200 kr. i tællepenge er forlite. Tal. var tilbøielig til at foreslaa 600, men for at faa et forslag, som alle kan samles om og forsvare overfor sin forening, vilde han foreslaa 400 kr.

Efterat *Kristian Braaten*, *Johan Johansen*, *Petter Nedberg* og *Herman Andreassen* yderligere hadde hat ordet, foreslog *H. Berntsen* 2500 inklusive tællepenge.

Endnu hadde flere talere ordet før man skred til votering. Ved denne besluttedes det først at kassereren skulde ha tællepenge. For 2200 i løn stemte 94 mot 93, hvilket altsaa blev vedtat.

For 400 i tællepenge stemte meget faa, likeledes for 300. 200 kr. i tællepenge vedtoges.

Lønnen for alle øvrige funktionærer besluttedes vedtat uten debat.

Brattvold foreslog 2000 for disse og *Veber* 1800 kr.; *Alfr. Nilsen* foreslog 2000 for viceformand og sekretærer, *Alfr. Larsen* foreslog 1800 for sekretærene, *P. Nedberg* foreslog 1900, *Olav Sand* 1700; *Bøthun* foreslog 1800 for viceformand og 1600 for sekretærer. *Petter- sen* og *Zakariasen* foreslog 1600 for alle.

For viceformanden forelaa altsaa forslag om løn fra 1600 til 2200 kr.

Det høieste beløp faldt, likeledes 2000; for 1900 stemte 111 mot 79.

Til løn for sekretærene forelaa 4 forslag. 2000 forkastedes. For 1900 stemte 77. 1800 kr. vedtoges.

Der forelaa forslag om, at landsmøtet skulde bestemme lønnen for de andre funktionærer.

Alfr. Nilsen foreslog, at de eventuelle funktionærers løn skal være det samme som sekretærernes.

Schjølberg foreslog, at styret ansætter lønnen for de øvrige funktionærer.

Amundsen støttet *Schjølbergs* forslag, da styret hadde vist sig fuldt kompetent til at bestemme sine lønninger.

O. Jensen fremsatte forslag overensstemmende med *Schjølberg*. De eventuelle funktionærer kan ha forskjellige kvalifikatidner, og styret maa ha adgang til at sætte lønnen derefter.

For *Alfr. Nilsens* forslag stemte 94 og for *Schjølbergs*, der vedtoges, 103.

Diæten foresloges til 8, 7, 6 og 5 kr. De to første forslag forkastede. For 6 kr. stemte 88, mot 108. Dermed vedtoges kr. 5 i diæt pr. dag for samtlige funktionærer.

Helland oplyste, at valgkomitéens indstilling vilde foreligge til eftermiddagsmøtets begyndelse. Valgene utsattes til da.

Alfr. Larsen foreslog, at den, der reiser i forbundets tjeneste, betales i diæt og arbeidstap kr. 10.00 pr. dag istedet for nu kr. 8.00, hvilket vedtoges.

W. Karlsen mindet om forslaget fra Murarbeidernes forening i Kristiania.

Dirigentens forslag om middag fra 12—2 i paavente av valgkomitéens indstilling forkastedes.

Forholdet til landsorganisationen.

Der forelaa følgende tillæg til dagsordenen:

„Norsk arbeidsmandsforbund utmeldes av Arbeidernes faglige landsorganisation. *Murarbeidernes forening*, Kristiania.“

Foreningen motiverer sit forslag med, at Norsk arbeidsmandsforbund i forhold til sit medlemsantal har en repræsentationsret som er aldeles utilfredsstillende baade i sekretariatet og hovedstyret. De sidste erfaringer tyder da ogsaa paa, at det er vanskelig for Arbeidsmandsforbundets medlemmer at faa varetat sine interesser gennem Landsorganisationen. Motsætningerne mellem fagarbeiderne med sin sterke repræsentation og arbeidsmændene med sin svake repræsentation træder altfor tydelig frem. Naar nu ogsaa bestræbelserne baade fra landsorganisationens og arbeidsgivernes side gaar ut paa at faa etableret fællesforhandling eller anden direkte forhandling mellem de 2 instanser og sekretariat, og hovedstyre benytter sig av sin lovhjemlede ret til at diktere avslutninger av konflikter blir følgen den, at Arbeidsmandsforbundets medlemmer blir bastet og bundet paa alle maater, der man kommer saalangt som til at faa godkjendelse paa et krav ved siden av at størstedelen av kravene ikke erholder godkjendelse, men maa føres for forbundets egen regning.

Vi finder derfor efter den vending saken har tat i det sidste at der ikke er nogen anden utvei til at sikre forbundet bevægelsesfrihet end at det utmeldes av Arbeidernes faglige landsorganisation og vil derfor anbefale vort forslag til vedtagelse.

Bernh. Eriksen motiverte forslaget. Der er vægtige grunde, som foreligger for dette forslag. Det er vanskelig for Norsk arbeidsmandsforbund at gjøre sig gjældende inden landsorganisationen i forhold til vor styrkt. Forretningsutvalget har været klandret. Saaledes i Faldstreiken. Men det er bundet blandt andet av § 8, p. 5, 6 og 7 i den faglige landsorganisations love. Likeledes omtalte taleren indgaaende begivenheterne under bygningskonflikten i Kristiania isommer. Der var snakket mot splittelse, men forsøk i den retning kommer fra øverste hold. Han mindet om *Lians* uttalelse i Trondhjem paa murerforbundet landsmøte. Som murerarbeider ønsket ikke taleren at komme ind under murerforbundets kyndigere ledelse. *Iversen* var selvfølgelig skjønt enig med *Lian*. Man fik være opmerksom paa disse forsøk paa at tildra sig avdelinger fra arbeidsmandsforbundet. Murarbeiderne vilde ikke i murerforbundet bli betraktet som andet end hjelpearbeidere, som skulde benyttes til at faa murerens løn op.

Et forslag om vedtagelse uten debat forkastedes.

Sethil fremsatte følgende forslag:

„Som i murarbeidernes forenings motivering fremholdt og som det i praksis er bevist, er det i mange tilfælder vanskelig for arbeidsmandsforbundet at faa sine saker fremmet gjennom landsorganisationen, og da der er tendens til at dette i fremtiden vil bli vanskeligere og vanskeligere, bemyndiger landsmøtet forbundsstyret til, hvis det skulde vise sig paakrævet, at utmelde forbundet av Arb. fagl. landsorganisation, og bør det før iverksættelsen forelægge avdelingene til uravstemning.“

Dirigenten refererte følgende av A. Gabrielsen fremsatte forslag:

„Norsk arbeidsmandsforbunds utmeldelse av Arbeidernes faglige landsorganisation utsættes til neste landsmøte.“

Syvertsen var mot utmeldelse og trodde Lian vilde gi de nødvendige argumenter herfor.

Hashi syntes, at det var mærkelig at dette forslag blev tatt med etterat dagsordenen var færdig. Vi bør ikke avvise det ved bestaaende gjensidighetsforhold. Landsorganisationen handler med alle organisertes tarv for øie. Foldalkonflikten er ikke noget argument her.

Helland fandt at forslaget selvfølgelig maatte behandles for at faa klarhet over vort forhold i og til landsorganisationen. Hvis ikke vi faar en bedre repræsentation inden denne, har vi ikke tilstrækkelig nytte av den. Vi kan ikke finde os i stadig at sitte og bli nedvoteret. Der er en standsforskjel som gjør sig gjældende inden landsorganisationen. Begivenheterne i Trondhjem kom ikke overraskende paa tal. Lians uttalelser i Trondhjem og paa dette landsmøte staar ikke i samklang. Han var ikke for vedtagelse av det foreliggende forslag; men vi maa faa vort forhold rettet og støttet subsidiært Sethils forslag.

Schjølberg: Det er en feil opfatning, at taleren vilde avlive forslaget fra murarbeidernes forening i Kristiania. Det vil engang i fremtiden bli vedtatt.

Teigen: Før stod jern- og metalarbeiderne og typografernes forbund utenfor landsorganisationen; det fandt vi ukollegialt. Nu har vi faat dem med, og skal vi saa begynde at splitte os igjen? Misnøie er der selvfølgelig; men naar avgjørelserne kom til at ligge hos forbundsstyret, vilde misnøien bare flyttes over paa dette fra landssekretariatet, hvor de endelige avgjørelser nu fattes. Tal. saa en fare i at overlate dette til styret. Da kan tilfældigheter og personligheter komme til at bli avgjørende. Taleren mindet om ordet: „Naar arbeiderne er en eneste hær — —“

A. Gabrielsen var en prinsipiell motstander av splittelse. Hvilken muntration skulde der ikke bli i borgerpressen, om vi vedtar en utmeldelse! Taleren anbefalte en utsættelse til neste landsmøte, for hvis vi ikke faar større repræsentation, var der da aapnet adgang til utmeldelse, som han kunde ville gripe til som nødmiddel. Ved at stille utmeldesspørsmålet aapent hadde man et pres paa de magter, der gjærer og er i bevegelse mot os. Han var overbevist om, at det var mænd inden organisationen eller som har staat inden organisationen, som staar bak borgerpressens omtale av forbundet.

Westen advaret mot utsættelse.

Enstemmig indvilgedes *Lian* den nødvendige tid til sit indlæg utover reglementets 10 minutter. Der fremsattes forslag om middagstid paa 1 time, som forkastedes.

Pedersen anmodet Kr.a-repræsentanterne om en konferance, hvorpaa møtet blev hævet kl 1.

Lørdag 8. august — Eftermiddagsmøte.

Dirigent: *Kalvaa* — vicedirigent: *G. Andersen*.

Møtet sattes kl. 3. Navneprop fandt sted som sedvanlig. Flere repræsentanter oplystes at være bortreist.

Dirigenten refererte andragende fra et par medlemmer om at faa overvære møtets forhandlinger. Andragenderne indvilgedes.

Fra *Andreas Larsen* forelaa skriftlig meddelelse om, at han maatte forlate landsmøtet. Han takket for samarbeidet.

Man gik over til spørsmålet om

udmeldelse av landsorganisationen.

Landsorganisationens formand *Ole O. Lian* var første taler.

Han uttalte, at han her ikke hadde at redegjøre for landsorganisationens virksomhet. Det skulde gjøres for en anden forsamling. Angaaende hvad der var fremholdt om talerens uttalelser paa murerens landsmøte i Trondhjem, saa var disse av rent teoretisk art. Det maatte erindres, at murarbeiderne i henhold til Landsorganisationens love ikke kan gaa ut av Arbeidsmandsforbundet, før dette selv hadde git tilladelse hertil. Men under den teoretiske debat fremholdt jeg, at det hadde maaske været heldigere, om murarbeiderne stod i Murerforbundet, da disse to fag var saa intimt forbundne. Tal. hadde aldrig sagt, at hvis murarbeiderne gik ut av Arbeidsmandsforbundet, vilde de komme under en „mere kyndig ledelse“. Med hensyn til uttalelserne om at Arbeidsmandsforbundet nu var „bastet og bundet“, at „det sjeldent fik et krav godkjendt“ i landssekretariatet, saa er det skrevet av folk, som ikke har kjendskap til de sande forhold.

Der har aldrig været oppe i sekretariatet nogen tendens fra de andre fag til særlig at hindre arbeidsmandsforbundet i sin aktion. Hvis det skulde ha været tilfældet, vilde tal. som formand i landsorganisationen ha tilbakevist det, da han jo hadde at paase, at alle tilsluttede organisationers interesser blev tilbørlig ivaretatt. Der foreligger kun nogle faa tilfælder, da arbeidsmandsforbundets krav ikke er blitt godkjendt. Det ene gjaldt Slemmestadkonflikten. Men det maa erindres, at landsorganisationens love sier, at en opsigelse av pladsene maa være godkjendt av sekretariatet for at være berettiget til økonomisk støtte.

Det var ikke tilfældet med opsigelsen ved Slemmestad. Derfor kunde landsorganisationen ikke støtte det. Man kan ikke gaa ut over

lovene. Som forholdet var ved Slemmestad, var det ogsaa ved Hvidsten og Hafslunds lænsler.

Av andre konflikter var det konflikten i Telemarken, som førtes av Arbeidsmandsforbundet alene. Kravet, som foranlediget denne konflikt, var rigtignok anmeldt, men det var ikke ledsaget med opplysninger om organisationsforholdene paa stedet eller om antallet av arbeidere, hvad det efter lovene skal være. Paa den anden side maatte det indrømmes, at Arbeidsmandsforbundet hadde faat en række krav godkjendt. Landsorganisationen hadde gaat frem paa fuld reglementsmaessig maate. Vi har kun holdt os til lovene.

Der har været talt om, at der er kommet tilsyne en slags fagstolthet i sekretariatet, og at man ansaa arbeidsmændene for at være ringere end de andre. Det er sørgelig at høre denslags uttalelser. Vi har tvertimot hat en følelse av stolthet over arbeidsmændene, fordi de har skabt sig en saa stor og sterk organisation. Der skal bli vist dette forbund alle rimelige hensyn, selv om det ved siden av at være stort ogsaa er ungt, og derfor nødvendigvis er gjenstand for gjæring og uro. Med hensyn til Foldalsstreiken, saa var ikke sekretariatet skyld i dens avslutning. Sekretariatet hadde intet andet besluttet med hensyn til denne streik end at støtte den, og der var da ogsaa utbetalt 12,000 kroner til denne.

Tal. gik derpaa over til at behandle konflikten i bygningsfagene i sommer og sekretariatets forhold til murarbeiderne. Efterat ha paavist, at sekretariatet ikke hadde kunnet optræde anderledes end skeet, vilde han likeoverfor utmeldelsesforslaget minde om, at arbeidsmandsforbundet ikke hadde tapt noget paa at staa i landsorganisationen. Siden arbeidsmandsforbundet i 1901 indmeldte sig i landsorganisationen, hadde det indbetalt i denne 232,092 kr. men motat av denne 363,140 kr. Det har altsaa faat 131,048 kr. av landsorganisationen. Andre forbund har maattet finde sig i at betale til landsorganisationen mer, end de har faat igjen. Siden indmeldelsen i 1905 har jern- og metalarbeiderforbundet saaledes indbetalt 139,893 kr., men mottat bare 22,174 kr. Det vilde derfor ta sig daarlig ut, at arbeidsmandsforbundet vilde melde sig ut, nu naar det er blit stort og sterkt, mens det har staaet i landsorganisationen, mens det var litet og trængte de andre organisationers støtte. Hvorledes vil forøvrigt samarbeidet mellem de organiserte arbeidere bli, hvis utmeldelse vedtoges? Man fik huske paa, at en konflikt i arbeidsmandsforbundet som regel grep ind i mange andre fag.

Ved møtets begyndelse her referertes et telegram fra Narvik: „Enig og tro til kapitalistsamfundet falder“. Det gjorde et sterkt indtryk. Men hvorledes skal bifaldet til disse ord forstaaes med, at man nu vil bryte solidariteten og gaa ut av landsorganisationen? Det er dog den som er uttryk for arbeiderklassens solidaritet her i landet. Allerede i 1888 begyndte arbeiderne at tænke over, hvorledes de bedst skulde fremme samarbeidet inden fagbevægelsen her i landet, og i broderlandene og den skandinaviske arbeiderkongres i Stockholm i 1897 uttalte, at den eneste rigtige vei var, at arbeiderne gik ind i forenin-

gerne for sine respektive fag, at disse da videre gik ind i sine landsforbund, som derpaa skulde slutte sig sammen til en landsorganisation. Til samme resultat er alle arbeiderkongresser siden kommet. Den siste skandinaviske arbeiderkongres her i Kristiania ifjor vedtok da ogsaa følgende resolution:

„I tilslutning til de paa de skandinaviske arbeiderkongresser 1897 i Stockholm og i 1901 i Kjøbenhavn vedtagne beslutninger, uttaler kongressen, at de enkelte fagforeninger i hvert av de skandinaviske lande, baade av de almindelige solidaritetshensyn og paa grund av den sterkt tiltagende organisation blandt arbeidsgiverne, har en uavviselig pligt til at slutte sig til den i landet bestaaende faglige *landsorganisation*.

Den form, hvori landsorganisationerne i de skandinaviske lande bestaar, svarer nøie til det utviklingstrin, hvorpaa saavel arbeidernes som arbeidsgivernes organisationer befinner sig. Den pligtmæssige gjensidige støtte, som forbund og foreninger indenfor landsorganisationerne har paatat sig, er følgeriktig betinget av, at de paagjældende forbund og foreninger ved deres aktioner maa ta hensyn til den samlede organisations og forøvrig til landets hele arbeiderklassens interesser og vel.

Kongressen uttaler derfor, i overensstemmelse med tidligere beslutninger, at ethvert skridt eller foranstaltning, som kan virke splittende eller opløsende paa de bestaaende landsorganisationer, maa motarbeides paa det kraftigste ved de midler, som maatte ansees nødvendige. Og under henvisning til den hensynsløse, men klare stilling, som arbeidsgiverne indtar overfor arbeidernes faglige organisationer, uten forskjøl paa, hvor disse staa, opfordrer kongressen alle de forbund og foreninger, som endnu staa utenfor, til at opfylde deres solidaritetspligt og herefter slutte sig til deres respektive landes faglige landsorganisationer.“

Endelig vedtog den internationale fagkonferens her i Kristiania, hvor 13 lande var repræsenteret, følgende:

„Den 5. internationale fagforeningskonferens er av den opfatning, at de enkelte fagorganisationer, saavel av almindelige solidaritetsgrunde som ogsaa med hensyn til arbeidsgivernes sterkt tiltagende organisation, har den pligt at tilhøre vedkommende fagforbund i sit eget land, og at disse forbund av de nævnte grunde er forpligtet til at slutte sig til sit lands faglige centralorganisation.“

Disse uttalelser bør tillægges adskillig vekt. Jeg kan ikke forstaa, at et forbund, som altid har baaret idéens fane høit, hvad Arbeidsmandsmandsforbundet altid har gjort, nu vil gaa til at utmelde sig. Med hensyn til Sethils forslag, saa er det en sæk, men ogsaa det vil virke som en brandfakkell, og skade den hele fagbevægelse, hvis det vedtages. Og det er vel ingen, som vil være med paa at skade sin broder? Nei, la os derfor staa „enig og tro, til kapitalistsamfundet falder“ (bifald).

R. Hansen var enig med Lian med hensyn til utmeldelses-spørsmålet. Han vilde ogsaa erkjende, at det var riktig at forbundet hadde mottat mer av landsorganisationen end det hadde betalt til

landsorganisationen. Forbundet bærer ikke noget av andres byrder. Men paa den anden side kunde det jo ogsaa sies, at vi kunde spare de andre forbund for at bære byrder for os. Vi faar jo ret som det er høre, at arbeidsmandsforbundet tærer paa de andre forbund og det til og med fra ledende hold. Jeg haaper forresten at vi med tiden kan betale tilbake, hvad vi har faat for meget, men det er ikke hyggeligt at høre alle disse bemerkninger til os, fordi vi har mange konflikter. Nei, jeg vil stemme mot utmeldelsesforslaget, men derimot anbefale Sethils forslag til vedtagelse. Hvad murarbeiderlandsmøtet i Trondhjem angaar, saa er det muligt, at Lians uttalelser, som hadde forbauset mig, at de ikke har faldt som referert. Men der er ogsaa i sekretariatet faldt uttalelser fra formanden, som tyder paa, at han har set anderledes paa arbeidsmandsforbundet end paa de andre forbund. Angaaende Slemmestadkonflikten saa var kravet innsendt i betimelig tid til landsorganisationen, men sekretariatet hadde ikke tid til at sammenkalde møte før det var forsent. Hr. Lian stemte forresten for dette kravs godkjendelse. Men flertallet forkastet det paa grund av en formel feil.

Med hensyn til Telemarkskonflikten vilde tal. si, at det ikke med rimelighet kunde forlanges, at man med engang skulde kunne ha oversigt over alle forhold paa et distrikt, der strækker sig over 10 à 12 mil. Ved anlæggene var det ogsaa av den grund vanskelig stadig at ha oversigt over antallet av arbeidere og hvor mange som er organisert, da arbeidsstokken ved bortreise stadig undergaar forandringer. Man kan ikke sammenligne et saadant anlegg med en liten fabrikk. Forbundet maatte imidlertid gaa igang med streiken for at kunne benytte den beleilige tid. Sekretariatet henger sig saa i formerne, at vi ikke kunde vente paa det. Det var alt andet end solidaritet i den slags optræden fra sekretariatets side. Forholdet mellem Arbeidsmandsforbundets representanter i sekretariatet og de andre har ikke været det bedste, men utover landet har det vist sig at samarbeidet mellom vore avdelinger og andre forbund har været det bedste.

Efter at ha omtalt Telemarkskonflikten og lockouten i sommer nævnte tal., at forbundet var i en haabløs minoritet i Landsorganisationens hovedstyre; det hadde der 4 mand, mens de andre hadde 30. Man blir derfor alltid overstemt der. Naar vi vilde holde adgangen oppe for utmeldelse, saa bundet ikke det i mangel paa solidaritetsfølelse, men i at vi var saa daarlig representert i hovedstyret, at et mindretal av organisationens medlemmer kom til at herske over flertallet. Der var ingen solidaritet i det, at de smaa forbund paa en kongres kunde rotte sig sammen for at hindre lovbestemmelser som tilgodeser vor ret. — Lian sa, at murarbeiderne stod i saa intim forbindelse med murerne, at de av hensyn til konflikter burde staa i et forbund. Men det var noget som sekretariatet kunde gripe ind i ved at sørge for at disse to organisationer fik sine tariffer til at løpe ut samtidig. (Lian: Det har vi gjort.) Det er imidlertid ikke murarbeidernes skyld, at de ikke staa i Murerforbundet; ti dette har ikke villet ha dem i sin organisation. Forøvrig vilde tal. si, at Landsorga-

nisationens formand ikke skulde benytte sin stilling til at sette en sprængkile ind i vor organisation. I Kjørekarlenes forening her i byen har han sagt, at de ikke burde gaa ind i vort forbund, da det var bliit saa stort, at det snart sprækker.

Forøvrigt hadde der baade i Danmark og Sverige været gjort forsøk paa at splitte arbeidsmændene. Og disse har ligesom her fremsat forslag om utmeldelse av landsorganisationerne, da de ikke fik den repræsentation i disse, som de burde ha. Tal. anbefalte Sethils forslag. Der er foreløbig ingen grund for Arbeidsmandsforbundet til at melde sig ut. Men skulde en saadan grund komme, bør forbundsstyret ha adgang til at sette spørsmålet om utmeldelse under uravstemning. Hvis ikke landsorganisationen vil ta de samme hensyn til os som til andre, faar vi i solidaritetens navn gaa ut. Tror de saakaldte smaaforbund, at de er kommet saalangt, at de ikke behøver at streike, bør de ogsaa slippe at betale til os.

Sethil fandt det ganske rimeligt, at Lian maatte forsvare sekretariatets optræden. Det var forresten ikke sagt, at den førte kritik var rettet mot Lian; der var andre i sekretariatet, som tal. hadde mere at si paa end Lian. Men der har længe været talt i sekretariatet og paa landsorganisationens kongresser, om hvor meget vort forbund har faat. Paa kongressen i 1903 fremkom baker Folkedahl omtrent med det samme regnestykke som hr. Lian nu. Disse „tendenser“ om utmeldelse var ikke nye. Forretningsutvalget fik i 1902 bemyndigelse fra forbundsstyret til at foreta utmeldelse av landsorganisationen. Landsorganisationens sidste kongres vedtok, at intet forbund maa ha mere end fem representanter i hovedstyret. Dette var myntet paa arbeidsmandsforbundet. Selv om vi fik 150,000 medlemmer, kan vi ikke faa flere representanter i hovedstyret.

Om Slemmestadkonflikten oplyste tal., at da Lian ikke kunde faa sammenkaldt møte i sekretariatet tidsnok til at behandle kravet, meddelte han dette til forbundet, og sa samtidig at dette fik foreta opsigelse av overenskomsten; thi han trodde den blev godkjendt. Det blev den dog ikke. Der var i sekretariatet en tendens til byraakratisme, som tal. ikke kunde være med paa. Paa grund herav fik man ikke godkjendt konflikten i Vestfjorddalen og det var vanskelig nok at faa vedtat konflikten i Sydvaranger. Med hensyn til, at forbundet har faat saa meget av Landsorganisationen, vilde tal. oplyse, at der har været aar, da forbundet hadde betalt dobbelt saa meget til denne som det har faat. Dette var forøvrigt forhold, som kunde ændre sig paa forskjellig maate paa meget kort tid. I 1905 fik bakerne mest. Tal. trodde ikke, at det nu lot sig gjøre at faa større indflydelse i Landsorganisationen. Forbundet maatte i tilfælde bare regne med indrømmelser fra de andre forbund. Tal. anbefalte sit forslag.

Mjælde beklaget fremkomsten av utmeldelsesforslaget. Men her var dog det rette sted til at fremkomme med de anker man hadde. Trods at kropsarbeiderne bærer de største av samfundets byrder, har de faglærte arbeidere holdt sig for at være bedre. Naar Lian sier, at der ikke hadde været tendenser oppe mot arbeidsmandsforbundet i

sekretariatet, saa vilde det være bra, om det var saa, men det kunde neppe med haanden paa hjertet sies, at det var den fulde sandhet. Der har været forsøkt paa at avstedkomme brytninger, men dette maa i fremtiden avværges, og en bedre solidaritet søkes oparbeidet. Man fik ikke altid ubetinget stole paa, hvad de, som stod i ledelsen sa; ti det hadde hændt, at ogsaa de hadde gaat kapitalisternes erinder. Det var sørgeligt at si det.

A. Myrstad polemiserede mot forskjellige uttalelser. Han bemerket til *Lian*, at naar han anbefalte forbundet at faa valgt nyt styre i landsorganisationen, saa vilde det gaa saa lang tid hen, før man fik magt til det, at forholdene vilde være forandret.

Odin Mathisen gav nogle oplysninger om murarbeiderkonflikten i Trondhjem. Han paatalte, at *Sverre Iversen* hadde grepet ind for at faa denne stanset. Den slags overgrep kunde man ikke finde sig i.

Lian uttalte, at han ikke hadde sagt i Kjørekarlenes forening, at den ikke burde gaa ind i arbeidsmandsforbundet, fordi dette var saa stort, at det snart vilde sprække. Han hadde overhodet ikke været i Kjørekarlenes forening. Men da der i Lagerarbeidernes forening var spørsmål om hvilket forbund denne nye forening skulde slutte sig til, hadde han sagt, at denne nærmest kunde gaa ind i transportarbeiderforbundet, da deres fag var nærmest beslægtet med dette og ikke i arbeidsmandsforbundet. Men han hadde tilføiet, at naar de blot gik ind i et av disse forbund var han tilfreds.

R. Hansen: Ja, jeg tog feil av navnet. Det var i Lagerarbeidernes forening de citerede ord skulde være faldt. Jeg har hørt dem referert av en som overvar angjældende møde. Men det er muligt at de er feil referert.

Ole Vold: Jeg overvar det nævnte møte og kan bekræfte, at hvad *Lian* sier er rigtig.

Hansen (Danmark): Et saadant forslag, som her er fremsat, har jeg været med at fremsætte ogsaa i Danmark. Naar de andre fag sætter sine minimallønninger saa lave, at det er en hindring for arbeidsmændene, maa noget gjøres. Tal. advarte mot at komme ind paa tanken om oprettelse av industriforbund og anbefalte *Sethils* forslag.

Votering:

Utsættelsesforslaget frafaldtes av *Gabrielsen*, men optoges av *Teigen*. Utsættelsesforslaget forkastedes med stort flertal.

Forslaget om utmeldelse av landsorganisationen forkastedes mot 5 st. Derefter vedtoges *Sethils* forslag mot 13 st.

Valg.

Efter dirigentens forslag skredes til valg paa funktionærer. Valgene foregik skriftlig.

Til formand gjenvalgtes *R. Hansen* med 207 st. Derefter hadde *Sethil* 11, *J. Bjerkman* 1 og *O. Martinsen* 1 st.

Til kasserer gjenvalgtes *Kr. Tørrer* med 222 st. (enstemmig).

Til viceformand valgtes *Gunnar Sethil* med 198 st. Dernæst hadde *J. Bjerkman* 7, *Joh. Karlgren* 4. *G. Johansen* 3, *W. Carlsen*, *R. Hansen*, *A. Kalvaa* og *O. Martinsen* hver 1 st.

Til sekretærer valgtes *Joh. Karlgren* med 157 st. og *J. Bjerkman* med 155 st. Dernæst hadde *Johs. Bergersen* 79, *W. Carlsen* 22 og *Thv. Martinsen* 15 st.

Til revisorer valgtes *Nicolai Hansen* med 182, *Jørgen Knudsen* med 181 og *J. Teigen* med 141 st.

Varamænd blev *M. Sundby*, *G. Johansen* og *Fløisbonn*. Dernæst hadde *Bjerkman* og *Martinsen* hver 1 st.

Budgettet.

Derpaa referertes følgende forslag fra budgetkomitéen til budget:

Indtægter:	
Kontingent fra 26,000 medlemmer ÷ 10 % fristemling	kr. 57,460.00
Forskjellige indtægter	" 600.00
	kr. 58,060.00
Utgifter:	
Porto & telegrammer	kr. 3,500.00
Husleie	" 1,030.00
Rengjøring og belysning	" 500.00
Inventar	" 500.00
Fagbladet, trykning og porto	" 5,500.00
Agitation	" 10,000.00
Lønninger:	
Formand	kr. 2,200.00
Kasserer	" 2,200.00
Næstformand	" 1,900.00
2 sekretærer	" 3,600.00
Bokholder	" 1,800.00
Tællepenge	" 200.00
Assistance	" 4,000.00
	" 15,900.00
Revision	" 600.00
Trykningsudgifter	" 3,000.00
Telefon og assurance	" 115.00
Avishold	" 100.00
Forbunds- og utvalgsmøter	" 1,000.00
Representationsudgifter	" 500.00
Kontorrekvisita	" 700.00
Uforutsete udgifter	" 1,000.00
	kr. 43,945.00
	Overskud " 14,115.00
	kr. 58,060.00

Kr. Tørrer. *Karl Steen.* *Jørgen Knudsen.*
Ingb. Schølberg. *Oluf Amundsen.*

Budgettet vedtoges enstemmig uten debat.

Erkjendtlighetsgave.

Fra B. Tindlund, A. Myhrstad, P. L. Valle, A. Larsen og A. L. Ahlsen forelaa forslag om at bevilge partifælle, fhv. formand i Landsorganisationen, Dines Jensen, 150 kr. som hjælp under hans sygdom.

Forslaget anbefaltes av flere talere og vedtoges enstemmig.

Lovforandringer.

Man gik saa til at behandle dagsordenens punkt IX om lovforandringer.

Der forelaa følgende

forslag:

Til § 18 a: Av de faste funktionærer skal kun formanden være medlem av forretningsutvalget. J. Teigen.

Forretningsutvalget skal bestaa av formand, viceformand og kasserer samt 4 av landsmøtet valgte medlemmer i Kristiania.

Alfred Larsen.

Forretningsutvalget skal bestaa av 7 medlemmer.

Alfred Nilsen.

Forretningsutvalget bestaar av formand, næstformand og 4 andre av landsmøtet valgte medlemmer i Kristiania.

A. Gabrielsen.

Av fastlønnede funktionærer har kun formand og kasserer sæte i forretningsutvalget.

Ole A. Berg.

Som forretningsutvalg foreslaar komiteen: Formand, kasserer og viceformand samt 3 ulønnede mænd.

Valgkomiteen.

Teigen begrundede sit forslag med, at det ikke var heldig eller i overensstemmende med lovenes aand, at de faste funktionærer hadde flertal i forretningsutvalget.

R. Hansen fandt forslaget uheldigt og kunde ikke anbefale det. Efter en del debat gik man til

votering:

Alf. Nilsens forslag vedtoges med stort flertal. Ved alternativ votering mellem Alfr. Larsens og Ole Bergs forslag vedtoges det første med stort flertal.

De utenbysboende styremedlemmer.

Man skred derpaa til valg av de utenbys styremedlemmer.

Rich. Hansen foreslog 8 utenbys styremedlemmer; *J. Gudmundsen* foreslog 9.

Der opstod endel debat om disse forslag. Taletiden indskrænkedes til 2 minutter. *J. Gudmundsens* forslag vedtoges.

Tønnesen uttalte, at han fandt, at distriktet fra Bergen og helt til Buskerud var saa stort, at man hadde krav paa at faa en mand i styret fra Kristiansandskanten. I de store vasdrag paa disse kanter vilde der bli saa store industrianlæg, at forbundet vilde faa mange medlemmer derfra.

Et forslag om at fortsætte møtet til kl. 10, blev forkastet, da sykekassemedlemmerne skulde ha møte kl. 8.

Efterat repræsentanterne hadde avgit stemmesedler paa utenbys styremedlemmer, hævedes møtet kl. 7.15.

Søndag 9. august. — Formiddagsmøte.

Dirigent: *Kalvaa* — vicedirigent: *G. Johansen*.

Kl. 9 sattes møtet og navneoprop fandt sted. Fra flere repræsentanter oplystes det, at de hadde maattet reise hjem.

Protokollen over foregaaende dags forhandlinger oplæstes. Protokollen godkjendtes.

Endel andragender fra medlemmer om at faa overvære landsmøtets forhandlinger vedtoges.

Det utenbys styre.

Dirigenten oplæste resultatet av valget paa det utenbys styre. Følgende var valgt: O. K. Sundt med 172 st., L. Tørres med 169, A. Kalvaa med 165, Oluf Amundsen med 153, Weber med 152, Helland med 134, Bergersen 132, J. Gudmundsen 109 og J. L. Andersen med 90 st.

Efter de valgte hadde de erternævnte følgende stemmer: *G. Johansen* 82, *J. Martinsen* 63, *Tønnesen* 38, *Ole Kristensen* 35, *Walde-mar Carlsen* 32, *Førland* 31. *Eberhardsen* 23, *J. Thon* 22 og *Lundgren* 16 st.

Det besluttedes, at de, som efter de valgte hadde de fleste stemmer, skulde være varamænd for disse.

Valgkomiteén hade foreslaat følgende til medlemmer av det utenbys styre: O. K. Sundt, Oluf Amundsen, A. Kalvaa, Lars Tørres, A. P. Helland, Ths. Weber, J. L. Andersen, Johs. Bergersen og Gustav Johansen.

J. Gudmundsen vilde gjøre en bemerkning om, at valgkomiteén hadde opført tre av sine egne medlemmer til det utenbys styre. Den praksis burde ikke følges for fremtiden.

Forretningsutvalget.

Man besluttet at gaa til valg av forretningsutvalg.

Flere repræsentanter foreslog indvalgt en kvinde i forretningsutvalget. *Anna Pleym* foresloges.

J. Thon anbefalte at vælge en kvinde. Likesaa *Blattmann*.

Teigen oplyste, at valgkomitéen ikke havde indstillet Anna Pleym fordi hun selv bestemt havde frabedt sig valg, likesom hun havde uttalt, at en mand i forretningsutvalget vilde ivareta bedre kvindernes interesser end en kvinde.

Følgende repræsentanter var foreslaat indvalgt i forretningsutvalget: H. Engebretsen, V. Kristensen, B. Eriksen, Joh. Johnsen, H. Fløisbonn, Anna Pleym, P. Fjeld og M. Dahl.

Resultatet av valget blev, at til medlemmer av forretningsutvalget valgtes:

H. Engebretsen med	144	st.
Fru Pleym	141	-
P. Fjeld	129	-
B. Eriksen	105	-

Dernæst hadde Joh. Johnsen 86 st., W. Kristensen 72, Fløisbonn 63 og M. Dahl 51 st.

Forslag om tillæg til formandens løn.

Dirigenten refererte følgende forslag:

„Undertegnede tillater sig at foreslaa, at landsmøtet bevilger den nuværende formand, R. Hansen, 200 kr. — to hundrede kroner — pr. aar indtil næste landsmøte, som tillæg til den nu fastslaaede løn.“

Forslaget var undertegnet av Schjøberg, Alfr. Larsen, M. Mjelde og A. Førde.

Alfr. Larsen uttalte, at da arbejdsmandsforbundets repræsentanter ifjor under landsorganisationens kongres samledes i Casino ianledning av at der var gjort henvendelse til R. Hansen om han vilde la sig vælge som formand i landsorganisationen, sagdes der, at man skulde søke at utvirke paa vort næste landsmøte, at vor formand skulde faa den samme løn som landsorganisationens.

Teigen fandt det meningsløst at gjenopta lønsspørsmålet nu igjen efterat det var avgjort igaar. Forslaget burde simpelthen avvises.

Forslaget forkastedes.

Et forslag om at fortsætte møtet til kl. 4 forkastedes med stort flertal.

Kontingentforhøielsen.

Man besluttede at gaa over til punkt VIII paa dagsordenen. Der forelaa følgende skriftlige

forslag:

§ 3.

Den ordinære kontingent forhøies til 50 øre pr. uke fordelt saaledes: 45 øre tilfalder forbundet og 5 øre avdelingen.

Sarpsborg stedlige styre.

§ 3.

Den ordinære kontingent til forbundet forhoies til 45 øre. Av forhøielsen gaar 10 øre til reservekassen og 5 øre til administrationskassen.
Greaaker arbejderforening.

§ 3.

- a) Til fremme av forbundets formaal indbetaler avdelingerne av hvert medlems ydede ukekongent til hovedkassen 45 øre for heltbetalende og 30 øre for halvtbetalende medlemmer.
- b) Denne kontingent anvendes saaledes:
Til forbundskassen 40 øre pr. uke.
- forsikringskassen 5 øre pr. uke.
Administrations- og reservekassen slaaes sammen under navnet forbundskassen. *Papirarb.s f., Sarpsborg.*

§ 3.

- a) Til fremme av forbundets formaal indbetaler avdelingerne av hvert medlems ydede ukekongent til hovedkassen 55 øre for heltbetalende og 35 øre for halvtbetalende.
- b) Denne kontingent anvendes saaledes:
Heltbetalende:
Til administrationskassen pr. uke 10 øre.
- reservekassen — 40 -
- forsikringskassen — 5 -
- c) Halvtbetalende 20 øre pr. uke til reservekassen, 10 øre til administrationskassen og 5 øre til forsikringskassen. *A. Gabrielsen.*

§ 3.

- a) Til fremme av forbundets formaal osv. som før, men istedetfor 30 og 20 øre sættes 50 og 40 øre. Herav heltbetalende 40 og halvtbetalende 30 øre til reservekassen og 5 øre til hver av de øvrige kasser. *Svorkmo jernbanearb.forening.*

§ 3.

Den ordinære kontingent til reservekassen forhoies med 5 øre for halvtbetalende medlemmer.
Skotfos arbejdsmandsforening.
Murarbejdernes foren., Kr.a.

§ 3.

Kontingenten til reservekassen forhoies med 5 øre. Forøvrig bibeholdes § 3 uforandret. *Trondhjems stedlige styre.*

§ 3.

Den ordinære kontingent forhøies til kr. 0.50 pr. uke, fordelt saaledes, at 45 øre tilfalder forbundet og 5 øre avdelingerne.
„Samhold“, Sarpsborg.

§ 3.

- a) Til fremme av forbundets formaal indbetaler avdelingerne av hvert medlems ydede ukekontingent til hovedkassen 40 øre for heltbetalende og 25 øre for halvtbetalende medlemmer.

- b) Denne kontingent anvendes saaledes:

Heltbetalende:

Til administrationskassen pr. uke 5 øre

- reservekassen — 30 -

- forsikringskassen — 5 -

- c) Halvtbetalende 15 øre pr. uke til reservekassen og 5 øre til hver av de andre kasser.

Forbundsstyret.

Richard Hansen bemerket, at forslaget om ikke at forhøie kontingenten var aldeles meningsløst. Efterat arbeidsgiverne hadde organisert sig saa godt, vilde konflikterne herefter bli av større omfang end hittil. Enhver liten streik vil som regel utvikles til lockout i den hele branche. Det er derfor nødvendig at ha et fond, som kan være til støtte under store konflikter. Det eneste arbeidsgiverne har respekt for er penge. Tal. anbefalte kontingentforhøielse.

Alfr. Larsen fandt det nok, at gaa til en forhøielse av 5 øre, nu da distriktsinddelingen ikke var vedtat.

Laulo: I mit distrikt er mindstelønnen mellem 25 og 30 øre pr. time. Med en saa liten løn var det ikke raadelig at gaa til kontingentforhøielse.

Merkesdal vilde ikke være med paa nogen forhøielse av kontingenten.

W. Carlsen fremholdt med styrke nødvendigheten av en kontingentforhøielse. Det nuværende streikebidrag var aldeles utilstrækkelig, saa dyre som livsfornødenheterne var nu. Det viste sig, at de forbund, som har den høieste kontingent, har staat sig bedst i lønskampene.

Moeskau forstod vel nytten av en høi kontingent. Men det maatte erindres, at mange av vore tusener av medlemmer av forbundet henger i en spindeltraad. Og hvis der vedtages en større forhøielse, kunde vi let faa et likesaa stort frafald, som vi nu har hat tilgang. Det store Sailors union i England har hat erfaring for, at man kan sprænge organisationen ved en høi kontingent. Tal. kunde dog være med paa et tillæg av 5 øre til reservekassen.

Iversen anbefalte forslaget om 10 øre til reservekassen.

Misvær vilde stemme for 5 øres forhøielse.

A. Gabrielsen beklaget, at der ved en saadan sak var besluttet indskrænkning av taletiden. Tal. citerte en uttalelse av „Trhj. Adresseavis“ om, at den, som har den bedste organisation og den største kapital, hadde bedst utsigt til at seire i lønsstridigheter.

Tangen var mot enhver kontingentforhøielse.

Ulstad vilde stemme for en forhøielse til reservekassen for at undgaa ekstrakontingenten. *M. Dahl* hævdet den samme opfatning og anbefalte hovedstyrets forslag.

Sæbø kunde være enig med Gabrielsen, men av hensyn til de

store felter, hvor man ingen organisation hadde, men hvor der maatte skaffes en saadan, vilde han stemme for Trondhjems avdelings forslag.

Alexander Olsen anbefalte forhøielse. Der kunde vistnok bli en del frafald. Men det vilde være bedre at være kvit dette halehæng, som ikke kunde følge med.

Ove Jensen kunde ikke anbefale nogen forhøielse.

Syvetsen vilde være med paa 5 øres forhøielse til reservekassen, hvis streikebidraget ikke blev forhøiet.

H. Olsen anbefalte at beholde den nuværende kontingent.

Mjelde: Vi maa betænke os paa at gaa til kontingentforhøielse.

Vi har en stor arbeidsmark og mange svake foreninger. En kontingentforhøielse vil bli en sprængkile i organisationen.

A. Juell anbefalte en forhøielse av streikebidraget, for at de tropper, vi sender i ilden, kan være bedst mulig rustet og motstandsdygtige. Tal. hadde erfaring for at høi kontingent altid hadde styrket foreningerne. Han anbefalte at styrke reservekassen.

Westen vilde ikke, at man av hensyn til kvindene skulde gaa for langt med forhøielsen. Han anbefalte dog forhøielse av 5 øre.

Karl Strøm anbefalte forsigtighet i denne sak.

Stenbro vilde ingen forhøielse ha nu.

Aug. Andersen uttalte, at hans forening var kommet til det resultat, at den nuværende kontingent var utilstrækkelig for at tilfredsstille behovet under en streik.

Karoliussen syntes man burde være forsiktig med forhøielsen; i Nordland var organisationen svak og taalte ikke store byrder.

Axel Amundsen var sikker paa, at mange vilde gaa ut av organisationen, hvis en større forhøielse vedtoges.

Tindlund anbefalte kontingentforhøielse. Helst burde kontingenten været en krone. Men saavidt kan vi ikke gaa endnu. Anbefalte hovedstyrets forslag.

Joh. Olsen talte mot forhøielse. Det er allerede nu vanskelig nok at faa kontingenten ind.

P. Carlsen trodde ikke, at en stor forhøielse vilde gavne saa meget. Det vilde stoppe tilveksten av medlemmer. Det er heller ikke paavist, at forhøielsen er absolut paakrævet.

Leonard Larsen: Det er merkelig, at man altid anfører, at man vil miste medlemmer, naar kontingenten forhøies. Erfaringen viser dog det motsatte.

Kr. Torres: Det er sagt, at det ikke er bevist, at forhøielse er nødvendig. Vi har nu 20 øre kontingent til reservekassen, men siden det fastsloges, har vi faat øket kontingent til Landsorganisationen, saa at halvparten av kontingenten til reservekassen gaar til denne. Der var desuten gjort krav paa høiere streikeunderstøttelse. Den nuværende understøttelse, 8 kr. pr. uke pr. mand, vedtoges i 1899. Siden er prisen paa levnettsmidler steget slik, at denne understøttelse er aldeles for liten. Men understøttelsen kan ikke ferhøies, før kontingenten blir forhøiet. Der tales om fragang, hvis kontingenten blir større. Forbundets vekst beviser det motsatte. Vi begyndte med en

kontingent av 35 øre maanedn, nu har vi 30 øre uken, og tilveksten har ikke været saa stor som nu. Hvis vi vil, at forbundet skal bli endnu større, bør vi forhøie kontingenten, thi da kan forbundet ogsaa gjøre noget for sine medlemmer. Den nuværende kontingent er saa liten, at beholdningen i reservekassen er gaat ned. Skal man faa balance i den, maa enten kontingenten forhøies eller man maa gaa til at negte godkjendelse av omtrent alle streiker, da vi ikke vil ha penge til at gjennomføre dem.

Tønnesen anbefalte en forhøielse av 5 øre paa betingelse av, at streikeunderstøttelsen ikke blev større. Hvis den blev større, vil der opstaa en streikelyst ute i avdelingene.

Kristine Eriksen fremholdt, at der i Stavanger var saa mange tusen uorganiserte kvinder, som det vilde bli vanskelig at faa med i foreningerne, hvis kontingentforhøielse vedtoges, at hun maatte være mot en saadan.

Joh. Johnsen: Rimelig forhøielse av den ordinære kontingent vil ikke lede til frafald. Derfor maatte en saadan vedtages for at undgaa ekstrakontingent; thi denne hadde ofte bevirket utmeldelse, da den tildels kom ubeleilig paa medlemmerne.

K. Siem anbefalte 5 øres forhøielse; men vilde ikke, at streikebidraget skulde forhøies.

Helland vilde ogsaa stemme for forhøielse, da reservekassen maatte styrkes.

Haakensen tilbakeviste Tønnesens uttalelser. Selv om streikeunderstøttelsen var 2.50 pr. dag vilde ingen av den grund streike. Man streiker da ikke for understøttelsens skyld.

J. L. Andersen var for forhøielse. Argumenterne mot en saadan er de samme nu som før, men de har ikke vist sig at holde stik.

Ole Vold talte for forbundsstyrets forslag.

E. Olsen vilde ikke gaa længere end til 5 øres forhøielse; større forhøielse vilde skade.

Nils Johansen var enig i en forhøielse av 10 øre. Likesaa *G. Johansen*, som forøvrig sluttet sig til Kr. Tørrer.

W. Carlsen: Der er talt om hensynet til dem, som tjener litet. Javel, men hvorledes skal disse faa mere løn uten ved en sterk reservekasse, som kan støtte dem i kampen for bedre kaar?

Gabrielsen paapekte hvor sterke arbeidsgiverne nu var blitt og hvor nødvendig det nu var for forbundet at styrke sin økonomi for at kunne opta kampen med dem paa effektiv maate. At forhøie kontingenten til 45 øre var egentlig ingen forhøielse; ti i 2 aar har arbeidsmandsforbundets medlemmer betalt denne kontingent, naar man regner ekstrakontingenten med. Det eneste forslag, som indeholdt nogen forhøielse, var Sworkmos arbeiderforenings, men heller ikke det gik ut paa mer end en forhøielse av kr. 2.60 pr. aar. Da der dog ikke var utsigt til at faa dette vedtat, vilde tal. stemme for forslaget fra Sarpsborg avdeling. Tal. mindet om, at arbeidsgiverne regnet nøie med fagforeningernes kasser, om disse hadde magt til at føre en kamp eller ei.

Michalsson (Sverige): Debatten her minder mig om lignende debatter paa vore egne kongresser. Paa hver eneste kongres er det blitt sagt, at en kontingentforhøielse vilde ha døden tilfølge. Men da vi hadde en kontingent av 60 øre kvartalet, hadde vi 4000 medlemmer, og da vi forhøiet denne kontingent fra 20 øre maanedn til 20 øre uken, vokste medlemsantallet til 11,000 medlemmer og endelig da denne kontingent forhøiedes fra 20 til 30 øre uken, steg medlemsantallet til 60,000. Dette viser, at de har uret de som sier, at forhøielse av kontingenten fører til tilbakegang. Saken er, at medlemmerne *forlanger*, at forbundet ogsaa skal gjøre noget for dem, og de forstaar, at det ikke kan ske uten en høi kontingent.

Hermed var talernes række ute.

Votering.

Det besluttedes at man ved navneprop skulde votere over, hvorvidt man skulde gaa til kontingentforhøielse eller ikke; hvis kontingentforhøielsen vedtoges, skulde der siden votes over dennes størrelse.

Det vedtoges med 120 mot 87 st. at kontingentforhøielse skulde finde sted. 88 repræsentanter var fraværende eller bortreist.

De 120 var: Rich. Hansen, Kr. Tørrer, Karlgren, Sethil, Bjerkmann, K. Lundgren, Kalvaa, Førland, Eberhardsen, Nic. Hansen, A. Pedersen, O. K. Sundt, Alfr. Larsen, B. Tindlund, Leonard Larsen, K. P. Larsen, A. J. Løkken, Laulo, Fr. Knudsen, Vintervold, Kr. Updal, H. O. Wibe, Ingv. Andersen, Joh. Sørensen, A. Gabrielsen, R. Roaldsen, Martin Dahl, H. M. Kristiansen, Oluf Amundsen, A. Førde, Alfr. Andersen, Olav Sand, Brekkan, Weber, K. Lunde, K. Lindskog, G. Sundby, Wiggen, Tjelle, O. A. Berg, Jak. Pedersen, Kr. Karlsen, Kr. Harli, Bertinius Ulstad, Ingebret Schjølberg, M. Kristiansen, Mathias Martinsen, P. Fredriksen, Nils Jansen. Joh. L. Andersen, Alex. Olsen, Aug. Andersen, Waldemar Carlsen, L. Oustad, H. E. Engebretsen, Kr. Braaten, Joh. Johnsen, Jørgen Knudsen, H. Fløisbonn, J. Teigen, Andr. Juell, Wilh. Christensen, Halvor Thorsen, Hans Friksen (nr. 108), Joh. Pettersen, E. Zakariassen, Edv. Amundsen, H. Bjerke, H. Kristensen, Helland, Alb. Andersen, B. Eriksen, T. Iversen, O. Bjørnsen, Odin Mathisen, G. Johansen, Lars Klausen, Petter Nedberg, Frants Pettersen, Karl Andreassen, Karen Skogsberg, Jørgen Johnsen, H. E. Hansen, Johs. Bergersen, Kr. Abrahamsen, Ole A. Ødegaard, Joh. M. Olsen, Knut Siem, Marensius Jensen, Hans A. Hansen, Nils Bakke, Egede-Nissen, Ole Dølplads, L. Strandli, Nils Nilsen, Misvær, Rødseth, Holden, H. F. Andresen, Lander, Kr. Olsen, Haakon Johnsen, Hoel, Kleven, Joh. Hansen, Ole Larsen, Peder Lervold, Karl Strøm, E. Støland, Blattmann, Jakob Saur, Hultberg, Anton Gulbrandsen, Ole Vold og Alf Strøm.

De 87 var: Lars Tørrer, J. Gudmundsen, Lindstrøm-Valle, Ahlsen, Myhrstad, Brevik, R. Braathen, Smedsmo, Joh. Pedersen, H. Ludv. Olsen, Nils E. Olsen, Tangen, Otto Syvertsen, Mjelde, Hans Olsen, Sæbø, Merkesdal, Werner, Vetaas, H. Trondsen, Westen, A.

Moeskau, Hans Eriksen (nr. 119), Axel Andersen, Olaf Johansen, Stenbro, Tømte, Ole Viker, Thon, Aastrand, John Bredeesen, Ludv. Larsen, Andr. Jørgensen, Navestad, Peder Karlsen, Otto Kittilsen, Tobias Tobiassen, Anders Kristoffersen, Alfr. Kristiansen, Jens Andreassen, Edvin Henriksen, Hagstrøm, Jak. Nilsen, Tandberg, Joh. Bentsen, Anna Pleym, Borghild Eriksen, Martha Karlsen, Olivia Johansen, Johannes Olsen Sannesund, Nils Johannesen Sannesund, Anton Martinsen, Georg Bøe, J. Tøgersen, Karl Eriksen, A. Huken, Hans Jensen, Karl Steen, Oskar Olsen, Joh. Olsen, Karl Sten, Joh. Kristensen, Andr. Tønnessen, Kjensli, Joh. Hansen, Olaves Olsen, Hildor Johansen, Holberg, Harald Andersen, Oskar Johansen, E. Henriksen, Ove Jensen, Rognan, Jørgen Ingebretsen, Emanuel Andresen, Aug. Nikolaisen, Taksrud, Bingen, Kvello, E. H. Karoliussen, Kristine Eriksen, Gunder Hansen, Malmgren, Thea Mørk, Axel Amundsen, Hagen og Hans E. Olsen.

Der votertes derpaa over 5 og 10 øres forhøielse til reservekassen. Det besluttedes, at hvis 5 øre vedtoges, skulde ogsaa halvtbetalende medlemmer betale 5 øres tillæg; hvis derimot 10 øres forhøielse vedtoges, skulde de halvtbetalende betale 5 øres forhøielse.

Ved voteringen bifaldtes en forhøielse av 5 øre med 115 st. mot 88 stemmer.

Da der reistes protest mot, at halvtbetalende skulde betale den samme 5 øres forhøielse som de heltbetalende, besluttedes det med stort flertal, at der ingen forskjel skulde være for helt- og halvtbetalende medlemmer forsaavidt den vedtagne forhøielse angik.

En stemme langt nede i salen: „Hadde de halvtbetalende vidst dette, antar jeg, at de fleste af dem vilde ha stemt for 10 øre.“

Flere kvinder roper: „ja“.

Indskrivningspengene.

Der referertes følgende forslag:

§ 3.

Indskrivningskontingenten forhøies fra 50 øre til 2 kroner, som tilfalder forbundets administrationskasse. *Sarpsborg stedl. styre.*

Rich. Hansen forlangte ordet.

Dirigenten: Reis nu ikke debat om det.

Rich. Hansen: Ja, her sies, at man ikke skal reise debat. Men landsmøtet gaar gang efter gang til at votere uten at være klar over, hvad de voterer over. Som her nu med voteringen over kontingenten. Det oplyses nu fra kvinderne, at hadde de vist, at halvtbetalende skulde betale 5 øre som de andre, vilde de ha stemt for 10 øres forhøielse. Med hensyn til indskrivningspengene, saa vilde en forhøielse av den bidrage til at styrke forbundet. Nu har man i mange avdelinger et stadig ryk-ind og ryk-ut av medlemmer. Dette vilde undgaaes hvis man vedtog en forhøielse av indskrivningspengene, saaledes at de forstod, at det vilde bli vanskeligere for dem at komme tilbake.

Dirigenten protesterte mot, at ikke møtet hadde været klar over, hvad det voterte over.

Wiggen syntes, at formanden vilde tyrannisere landsmøtet.

R. Hansen: Det er ikke at tyrannisere, at klargjøre misforstaaelser. Det er faktum at kvinderne, naar de stemte mot 10 øre, ikke var klar over, at halvtbetalende ikke fik nedslag, om 5 øre vedtoges.

Der lyder sterke ja-rop fra kvinderne.

En kvinde fandt den faldne beslutning hensynsløs mot kvinderne, som ogsaa blev forhindret i at gaa med i forsikringskassen, da denne ikke utbetalte forsikringsbidrag til en kvinde, som giftet sig.

P. Carlsen foreslog, at halvtbetalende skulde betale 3 øre i forhøielse av den ordinære kontingent.

— Da det viste sig, at der i forsamlingen herskede adskillige misforstaaelser, besluttedes det at gjenopta hele voteringen over forhøielse av den ordinære kontingent.

Ved den nye votering vedtoges en kontingentforhøielse av 5 øre med 114 mot 77 st. De 77 stemte for 10 øres forhøielse. Derefter vedtoges det mot nogle faa stemmer, at halvtbetalende medlemmer kun skal betale 3 øres forhøielse av den ordinære kontingent.

Schjølberg: Er hr. Rich. Hansen fornøiet nu? (latter).

Rich. Hansen: Hr. Schjølberg kan spare sig sine spydigheter. Jeg har kun søkt at opklare misforstaaelser i forsamlingen (bifald).

Det vedtoges at fortsætte møtet til kl. 2.

Hvorpaa man fortsatte debatten om

indskrivningspengene.

Der forelaa følgende

forslag:

Det overlates til hver enkelt avdeling selv at avgjøre indskrivningspengenes størrelse.

Martin Dahl. Martinsen. M. Kristiansen.
H. M. Kristiansen.

Indskrivningskontingenten sættes til kr. 5.00.

A. Gabrielsen.

Indskrivningskontingenten for nye medlemmer, der ikke før har staat i forbundet, bibeholdes uforandret.

Sanfr. Lander.

Indskrivningskontingenten forhøies til 1 kr., hvorav 75 øre tilfalder avdelingen og 25 øre forbundet.

Aug. Andersen.

Indskrivningskontingent for medlemmer, der har forsømt sit medlemskap og som skulde ville indgaa paa ny bok, skal være saa stort, at det svarer til et beløp av 8 ukers ordinær kontingent + en ekstra-kontingent av 1 kr.

Sanfr. Lander.

De nuværende indskrivningspenge bibeholdes.

J. Wiggen.

Avdelingerne fastsætter selv indskrivningskontingenten for medlemmer, som ikke før har været medlemmer av forbundet. For dem som har gaat ut og igjen vil bli medlemmer, skal kontingenten sættes til 2 kroner.

Peder Carlsen.

Hvis et medlem gaar ut av foreningen og skriver sig ind paa nyt blir indskrivningskontingenten kr. 5.00. P. Fredriksen.

For nye medlemmer bibeholdes den nuværende kontingent, derimot maa de, som før har været medlemmer, betale kr. 2.00.

Joh. Pettersen.

De nuværende indskrivningspenge bibeholdes; men rapporterte medlemmer betaler kr. 2.00 i indskrivningspenge. H. Westen.

Desuten forelaa følgende trykte forslag:

§ 3.

Indskrivningskontingenten forhøies til 2 kroner, fordelt saaledes, at 1 krone tilfalder forbundet og 1 krone avdelingerne.

„Samhold“, *Sarpsborg*.

§ 25.

a) Medlemmer betaler ved optagelsen 1 krone i indskrivningspenge, der av avdelingerne ikke kan forhøies eller nedsættes. For indskrivningspengene erhoder o. s. v. som før.

Svorkemo arbeidsmandsforening.

§ 25.

a) Medlemmer betaler ved optagelsen 3 kroner i indskrivningspenge. For indskrivningspengene erhoder et eksemplar av forbundets love og medlemsbok. Til forbundet indbetales av indskrivningspengene bokens kostende. Det øvrige tilfalder foreningens kasse.

Rjukanfos arbeiderforening.

§ 25.

b) Restanser over 2 maaneder medfører øieblikkelig strykning og rapportering til hovedkontoret, der saa avgjør om offentliggjørelse av restancelisten skal finde sted i fagbladet (se de undtagelsestilfælder, som forbundslovene i § 5 gjør). Medlemmer, der er saaledes rapportert, kan kun gjenoptas i forbundet som nye medlemmer paa ny bok og nyt nr. og maa da betale minst 10 kroner i indskrivningspenge.

Papirarb.s f., Sarpsborg.

§ 26.

b) Medlemmer, der er saaledes rapportert, kan kun gjenoptas i forbundet som nye medlemmer paa ny bok og nyt nr. og maa da betale minst 5 kr. i indskrivningspenge.

Madmorens arbeiderforen.

§ 26.

b) Restanse over 8 uker medfører strykning og rapportering. Medlemmer, der saaledes er rapportert, maa minst betale sin gjæld (8 ukers kontingent) for at bli medlemmer.

Greaaker arbeiderf.

§ 26

b forandres derhen: og maa da betale minst 2 kroner i indskrivningspenge.

Stavanger hermetikarb.s foren.

§ 26.

b) Restanser over 2 maaneder medfører øieblikkelig strykning og rapportering til hovedkontoret, der saa avgjør, om offentliggjørelse av restancelisten skal finde sted i fagbladet. Medlemmer, der er saaledes rapportert, kan kun gjenoptages i forbundet som nye medlemmer paa ny bok og maa da betale 5 kroner i indskrivningspenge første gang og dobbelt op for hver gang, hvis det gjentar sig. Medlemmer, der har været rapportert til „Den sorte tavle“, betaler 10 kroner ved gjenoptagelsen i indskrivningspenge første gang og dobbelt op for hver gang siden.

c) Hver forening forpligter sig til at sende rapport over alle dem, som har optraadt som streikbrytere eller paa anden maate har forbrudt sig, saa de tilhører „Den sorte tavle“, samt hver forening forskaffer sig en protokoll til at indføre alle dem, som har været rapportert til „Den sorte tavle“ eller har optraadt som streikbrytere.

Rjukans arbeiderforening.

§ 26.

b) Indskrivningskontingenten forhøies til 10 kroner. Har medlemmet nydt understøttelse, betales i indskrivningspenge en sum svarende til den kontingent, vedkommende har unddraget sig ved at være utenfor forbundet. Dog i intet tilfælde mindre end 10 kroner.

Sarpsborg stedlige styre. „Samhold“, Sarpsborg.

Forbundsstyret hadde foreslaaet, at indskrivningspengene skulde være 50 øre ved optagelsen; dog kunde avdelingens beslutte, at de skal være høiere. For rapporterte medlemmer foreslog styret en indskrivningspenge av minst 2 kr.

— Saken undergaves debat. Der besluttet sat strek og tale-tiden indskrænket til 2 minutter.

Axel Amundsen advarte mot hovedstyrets forslaget.

Merkesdal fandt forslaget om 1 kr. i indskrivningspenge aldeles umuligt

Wiggen var mot hovedstyrets forslag.

Hagstrøm vilde, at avdelingens lokallove skulde kunne ændres saaledes, at der blev adgang for disse til at indføre høiere indskrivningspenge.

Sæbø vilde ikke overlate fastsættelsen av indskrivningspengene til avdelingerne.

Gabrielsen anbefalte en høi indskrivningspenge; der burde helst betales 5 kr.

Gustav Johansen anbefalte den størst mulige forhøielse. Vi maa undgaa, at medlemmer driver paa med at gaa ind og ut fem og seks gange om aaret.

Siem trodde, at man ved en høi indskrivningspenge nok kunde gardere sig mot *indmeldelse* men ikke mot *utmeldelse*.

Rich. Hansen var av en anden mening. Han maatte bestemt tilraade forøgelse for at forhindre den store avgang. Dertil kom at forbundet fra nytaar maatte indføre ny medlemsbok, og det var muligt, at den vil bli dyrere end den nuværende.

Tønnesen vilde ogsaa være med paa en rimelig straf for dem, som meldte sig ut. Men indskrivningspengene maatte ikke sættes altfor høit heller.

Efter endel yderligere debat optoges saken

til votering.

Der votertes først over indskrivningspengene for nye medlemmer. Baade 5 og 2 kr. i indskrivningspenge forkastedes. 1 krone — Svorkmos forslag — vedtoges.

Derpaa votertes over indskrivningspengene for uttraadte medlemmer. Der vedtoges 2 kroner i indskrivningspenge for uttraadte medlemmer.

Alle andre forslag forkastedes.

*

Møtet sluttet kl. 2.10. Et forslag fra *Sæbo* om at fortsætte fra kl. 4 vedtoges. Et forslag om at fortsætte fra kl. 4 til landsmøtet var færdigt forkastedes.

Søndag 2. august. Eftermiddagsmøte.

Dirigent: *Kalvaa*. — Vicedirigent: *P. Carlsen*.

Sundt med flere foreslog, at navneprop ikke skulde finde sted, hvilket vedtoges.

3 medlemmer av *Kr.a* høvleriarbeiderforening tillotes at overvære forhandlingerne.

Et forslag fra *Knut Siem* om at indskrænke taletiden til 5 m. for resten av landsmøtet nedvotertes med stort flertal.

Streikeunderstøttelsen.

Der forelaa en række forslag fra forskjellige foreninger i tilknytning til § 9.

§ 9 a ønskes forandret saaledes, at streikebidraget forhøies henholdsvis fra 8 kroner til 10 kroner og fra 12 kr. til 15 kr.

Fagerlid arbeiderforening.

§ 9 d. Hvor der fra medlemmernes side gjælder krav om forbedring, maa avdelingen ha staat i forbundet 9 maaneder for at ha

ret til understøttelse. Enkelte medlemmer maa mindst ha været medlem av forbundet 3 maaneder. Ved angrep fra arbejdskjøpernes side havs rettigheter straks. Ingen streikeunderstøttelse utbetales for den første streikeuke.

Seilduksfabrikkens arb.forening.

§ 9 a. Understøttelsen ved eventuelle konflikter forhøies til 10 kroner for enkelt person pr. uke. Til familieforsørgere for konen 2 kr. og for hvert barn under 15 aar 50 øre pr. uke.

Sarpsborg stedlige styre. *Greaaker* arbeiderforening.

„Samhold“, *Sarpsborg*.

§ 9 a. Understøttelsen forhøies for enkeltpersoner til 9 kroner pr. uke, for familieforsørgere 11 kr. og 50 øres tillæg for hvert barn indtil 15 kroner.

Papirarb.s forening, *Sarpsborg*.

§ 9 a. Understøttelsen under konflikter forandres saaledes: Heltbetalende sig selv kr. 9.50 pr. uke. Medlemmer med forsørgelsespligt 1 krone i tillæg for hver person indtil 18 kroner pr. uke. Halvtbetalende henholdsvis 50 pct. herav.

Svorkmo arbeidsmandsforening.

§ 9 a. Streikebidraget forhøies med 2 kroner pr. uke for heltbetalende og med 1 krone for halvtbetalende medlemmer.

Skotfos arbeidsmandsforening.

§ 9 a. Skalaen for understøttelse under streiker forandres saaledes:

Avdelinger	Medlemmer med antal personer at forsørge:								
	Sig selv	1	2	3	4	5	6	7	8
$\frac{1}{1}$ betalende . .	9.00	10.00	10.50	11.00	11.50	12.00	12.50	13.00	14.00
$\frac{1}{2}$ — . .	4.50	5.25	5.25	5.50	5.75	6.00	6.25	6.50	7.00

A. Gabrielsen.

§ 9 d. Ved angrep fra arbejdskjøpernes side utbetales understøttelse ogsaa for første uke.

Slemmestad arbeiderforening.

§ 9 d. Ordet „ingen“ foreslaes at utgaa, saaledes at streikeunderstøttelse erholdes ogsaa for første streikeuke.

Trondhjems stedlige styre. *Bergens stedlige* styre.

§ 9 d. Hvis streik varer over 1 uke, utbetales understøttelse fra den første dag.

Stavanger hermetikarb.s forening.

§ 9 e. Ingen av forretningsutvalget godkjendt streik kan avsluttes med tap for arbeiderne paa grund av lockout-trusler, uten at samtlige foreninger tilhørende samme faggruppe er raadspurgt og har avgitt sine stemmer.

Foldalens grubearb.forening. *Løkkens grubearb.forening.*

§ 9 f. Ved avslutningen av en streik maa ingen organisert arbeider søke beskjeftigelse paa det av streiken berørte sted, før samtlige i streiken delagtige medlemmer er kommet i ordnede forhold.

Foldalens grubearb.forening. *Løkkens grubearb.forening.*

Engebreetsen foreslog, at § 9 a vedtoges uforandret.

Tørres: Naar ikke kontingenten forhøies, kan streikebidraget ikke bli større; den gamle ordning maa bibeholdes.

Gabrielsens henledet oppmerksomheten paa forslaget fra Svorkmo arbeidsmandsforening og sit eget forslag, hvilke begge han dog frafalt. Han advarte mot, at man skulde gjøre forbundet til en utklækningsanstalt for streikbrytere. Overfor talen om nødankeret i ekstrautligning fremholdt taleren sin frygt, at saa længe eksperimenterer vi med ekstrautligningen, at forbundet sprænges. Der er en hel del, som med alleslags knep søker at komme bort fra betalingen av ekstrakontingenterne. Han advarte mot forhøielse av streikebidraget.

Alfr. Nilsen beklaget ogsaa, at kontingenten ikke var forhøiet, da streikebidraget var for litet til en families eksistens. Følgen er, at vi gaar ut av en kamp fortidlig og derved med ugunstigere resultat. Han uttalte haabet om, at man med tiden maatte kunne peke paa større seire end hittil. Han vilde dog alt tiltrods anbefale forretningsutvalgets forslag. Vi faar heller hjelpe paa med ekstrakontingenten. Vilde i tilfælde opta forslaget.

W. Christensen: Streikebidragets forhøielse er umulig nu; man maatte da ty til ekstrakontingenten, men denne er det værste man har at gjøre med i foreningerne.

Karl Strøm: Understøttelsen maa forhøies paa en eller anden maate.

Helland foreslog 25 øres tillæg (50 + 25) til 75 øre i streikebidrag for hver person man har at forsørge, og for halvtbetalende 15 øre i tillæg.

Frantz Pettersen optok *Gabrielsens* oprindelige forslag.

S. Tønnesen: Der er begeistring, naar ekstrakontingenten kommer; da skjønner man, der staar noget paa spil og da skal solidariteten vise sig. Men tal. var mot forhøielse av streikebidragene.

Alfr. Nilsen optok forretningsutvalgets forslag: Naar en konflikt er godkjendt av forretningsutvalget som i § 12 foreskrevet, og forsaavidt de til konfliktens førelse nødvendige midler strækker til med den ret, forretningsutvalget har til at utskrive ekstrakontingent, erholder ethvert i konflikten deltagende medlem en ukentlig understøttelse efter følgende skala. (Skalaen tjener kun som forholdstal og kan forhøies eller nedsættes efter omstændighetene.)

Avdelinger	Medlemmer med antal personer at forsørge:									
	Sig selv	1	2	3	4	5	6	7	8	9 og derover
1/1 bet. . .	9.00	11.00	11.50	12.00	12.50	13.00	13.50	14.00	14.50	15.00
1/2 bet. . .	4.50	5.50	5.75	6.00	6.25	6.50	6.75	7.00	7.25	7.50

P. Carlsen fandt heller ikke at kunne forhøie streikebidraget, naar ikke kontingentforhøielsen var vedtat.

Engebreetsen: Ved bevidstheden om et sort streikebidrag kan mange bli for letvindte med at gaa til streik. Det er ikke om at ha fuld løn under en streik. Han vilde stemme for den gamle ordning.

Gabrielsens forslag lød saaledes: „Den nuværende skala for understøttelse under konflikter bibeholdes.“

Karoliussen tilbakeviste paastanden om, at de nye i organisationen hadde stemt mot kontingentforhøielsen.

Kr. Tørres' subsidiære forslag var saalydende:

	Medlemmer med antal personer at forsørge:									
	Sig selv	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1/1 bet. . .	8.00	10.00	10.50	11.00	11.50	12.00	12.50	13.00	13.50	14.00
1/2 bet. . .	4.00	5.00	5.25	5.50	5.75	6.00	6.25	6.50	6.75	7.00

W. Carlsen: Vor nuværende ordning frister til streikebrytærtjeneste, Vi kan ikke klare os med det nuværende streikebidrag og de fordyrede livsmidler. Vi kan ikke undgaa ekstrakontingenten; om den er uheldig, faar vi heller gripe til den end at ledes ut i uføre med fristelse til streikbrytærtjeneste. Kampene blir bitrere og heftigere; hvor der før var 100 i konflikt, vil der i fremtiden bli 1000. Han maatte anbefale forhøielse av streikebidraget.

Strandli og *Karl Strøm* foreslog: „Det overlates til forretningsutvalget at forhøie streikeunderstøttelsen, hvis der kan føres bevis for at dette er paakrævet.“

Gabrielsens: Jeg har intet at bebreide mig, naar jeg nu stemmer for den gamle skala. Taleren hadde stemt for kontingentforhøielse under fuldt ansvar. Indtægter og utgifter faar imidlertid staa i forhold til hinanden. Han nævnte, hvorledes der fra Røroskonflikten 1901 endnu stod restancer tilbake.

L. Tørres: Det er bedre at holde det, loven sier, end at love mer, end man kan holde. Hvis det er riktig, som det var sagt, at man kan lægge lidt tilgode, før konflikten utbryter, maa man kunne klare sig med det streikebidrag, vi nu har; men taleren var i tvil om det holdt stik.

Thorsen var for forhøielse av streikebidraget.

Braathen: Ekstrakontingenten er vor største plage.

G. Johansen henholdt sig til *Gabrielsens* og *Carlsens* uttalelser.

Forholdene er meget forskjellige i de forskjellige dele av landet. Det er ikke overalt like dyrt at leve. Men som i Vestfjorddalen vil det være umulig at underholde familien med det streikebidrag, man nu har. Taleren vilde stemme for Hellands forslag.

Nedberg anbefalte ogsaa Hellands forslag som en middelvei.

Helland maatte fastholde sit forslag, tiltrods for Tørres' subsidiære forslag. Der er ikke nu en retfærdig fordeling. Hans tillæg gik ut paa 25 øre for heltbetalende og 15 øre for halvtbetalende. I høieste skala blev det 2 kr. Og tillægget bør begynde fra første person, man har at forsørge. Tørres' forslag vilde gi mand og kone uten barn en fordel.

Joh. Johnsen tilbakeviste paastanden om „begeistring“ for ekstrakontingenten. Tal. kunde ikke være med paa nogen forhøielse av streikeunderstøttelsen.

Kr. Tørres: Alf Nilsen sa, at man fik flyte paa ekstrakontingenten, men denne bør man jo netop komme absolut bort fra. Taleren forstod endnu ikke Hellands forslag. Hvis man hadde 8 at forsørge, blev det 6 + 8 kr. = 14 kr. Til Strandli vilde taleren si, at man i loven har bestemmelser, der aapner adgang til at gjøre undtagelser; dog ikke med tanke paa, at styret skulde foreta forhøielser, men nedsettelse av understøttelsen, hvis det blev nødvendig.

Rich. Hansen sluttet sig i sin helhet til, hvad Tørres, Gabrielsen og flere hadde fremholdt. Repræsentanterne burde være klar over, at man ikke kunde forhøie streikebidraget efter den faldne avgjørelse i kontingentspørsmålet. Følgen vilde bli, at man halve aaret maatte utskrive ekstrakontingent. Til Nedberg vilde taleren si, naar han talte om „mat i gryten“, at det burde man ha tænkt paa før. Han var enig i, at den nuværende understøttelse var for lav, men derved kunde nu intet gjøres. Vi faar ha lidt beregning i alt, hvad vi gjør, og utgifterne faar sættes efter indtægterne. Vi faar bare 7 kr. i uken av Landsorganisationen, og hvorfra vilde man skaffe penge til at utrede indtil 16 kr.? Han advarte mot Strandlis forslag, der vilde lede til misnøie og kjævl. Hadde man engang gjort undtagelse, var det vanskelig at avvise næste krav. Fra mange steder, Trondhjem, Vestfjorddalen, Skien og Sarpsborg, var der kommet andragender om ekstraordinære forhøielser av streikebidraget. Han anbefalte bibehold av den nuværende ordning og kunde eventuelt stemme for Tørres' subsidiære forslag.

Nedberg oplyste, at han stemte for 10 øre i kontingent.

Helland redegjorde paany for sit forslag.

Ved *voteringen* bibeholdtes den gamle ordning med overvældende majoritet.

Sethil foreslog, at § 9 d præciseredes nærmere, saaledes at man krævet mindst 8 ukers medlemsskap før konflikten utbrud. Nu stod der, at „avdelingen maa ha staat i forbundet i mindst 16 uker og medlemmerne i mindst 8 uker“. Men dette var ofte fortolket dithen, at man erhvervet rettigheter under en konflikt. Hans forslag tilsigtet at faa fuld klarhet i dette spørsmåal.

O. A. Berg optok Foldalens forslag.

Jørgen Knudsen anbefalte forslaget fra sin forening om 3 mnd.

Til § 9 d optoges følgende forslag: „Hvor der fra medlemmernes side gjælder krav om forbedring, maa avdelingen ha staat i forbundet 9 maaneder for at ha ret til understøttelse. Enkelte medlemmer maa mindst ha været medlem av forbundet 3 maaneder. Ved angrep fra arbeidskjøpernes side haves rettigheter straks. Ingen streikeunderstøttelse utbetales for den første streikeuke.“

Seilduksfabrikens arb. forening.“

Juell anbefalte at der sattes 13 uker, hvortil forslagsstillerne fra Seilduksfabrikens forening gik over.

8 uker vedtoges enstemmig med Sethils tillæg.

Gudmundsen foreslog, at den gamle lov skulde bli uforandret med de forandringer som de nu foretagne beslutninger nødvendiggjør. Forslagsstilleren tok forslaget tilbake efter henstilling fra dirigenten.

Schølberg henledet oppmerksomheten paa, at de stedlige styrer i Bergen og Trondhjem foreslog, at utbetaling av streikeunderstøttelse skulde ske første streikedag.

Man besluttet nu at ta lovene op til behandling i sin helhet punkt for punkt.

Øvrige lovforandringer.

Engebretsen foreslog forslaget om de nye love lagt til grund.

Haagensen mente den gamle lov maatte lægges til grund, hvilket anbefaltes av *Rich. Hansen*.

Haagensens forslag blev vedtat.

§ 1 c. *Alf. Nilsen* foreslog 100 pct. istedetfor 50.

Ingen bænkeforslag besluttedes optat.

§ 1 e. *Richard Hansen* foreslog at „kommunale tilskud“ utgaar av den gamle lov og optok styrets forslag saalydende:

„I samvirken med Arbeiderpartiet at søke indført 8 timers maksimalarbeidsdag, alderdomsforsørgelse, offentlig sykepleie, avskaffelse av kontraktørvæsenet, sikring av egne hjem for arbeiderne m. v.“

Dette blev vedtat.

§ 3. *Rich. Hansen:* Det er ikke nødvendig at ha to kasser, da jo allikevel administrationskassens overskud rettelig tilfalder reservekassen. Det blir en lettelse i bokførselen om de to kasser sammenlaaes til en; hvorpaa *Kristen Karlsen* og *Johan N. Andersen* optok følgende forslag:

„Administrations- og reservekassen slaes sammen under navnet forbundskassen.“

Forslaget blev vedtat.

§ 5. *Myrstad* henledet oppmerksomheten paa følgende forslag:

§ 5 a. I sidste passus foreslaaes 60 aar ombyttet med 50 aar.

Bergens stedlige styre. .

Kr. Tørrer advarte mot det; neste gang blir det 40 aar, saa 30 aar og tilslut skal ingen betale kontingent! Det er ikke sagt at man er arbeidsudygtig fordi man er 60 aar.

L. Tørrer anbefalte bibehold av 60 aar, hvilket vedtoges.

§ 6. *Kr. Tørrer*: Efter Landsorganisationens forandrede love, maa vi for halvtbetalende medlemmer betale som for heltbetalende. Dette rammer 4—500 medlemmer. Det er en æressak for disse, at ikke de andre skal betale for dem. Han foreslog at helt- og halvtbetalende medlemmer behandles som styret foreslaar § 6 skal lyde, nemlig:

- a. Som halvtbetalende kan optages: Kvindelige fagforeninger og kvindelige medlemmer i blandede organisationer samt hjelpearbeidere og landbruksarbeidere. — Av mandlige medlemmer kan dog bare de staa som halvtbetalende, hvis vanlige gjennomsnittsløn er under kr. 2.00 pr. dag.
- b. Foreninger, som rykker op fra halvt- til heltbetalende, har dog ikke rettigheter som heltbetalende før 6 maaneder efter oprykningen.
- c. Ingen avdeling kan rykke ned fra helt- til halvtbetalende.

Oluf Amundsen optok Narvik-forslaget:

§ 6. Alle mandlige halvtbetalende avdelinger ophører og gaar over til heltbetalende. Narvik arbeiderforening.

Han tok det senere tilbake.

Tørrer fastholdt forretningsutvalgets forslag, hvilket ogsaa *Sæbo* anbefalte.

Dølplads motiverte følgende forslag:

§ 6. Der gives alle statens vei- og jernbanearbeiderforeninger fuld adgang til at staa som halvtbetalende medlemmer i Norsk arbeidsmandsforbund, og derigjeunem være tilsluttet Landsorganisationen.

Hønefos og omegns jernbanearbeiderforening.

Det bør absolut være anledning til at stifte halvtbetalende foreninger.

Thon var i tvil om, hvorvidt det var heldigt at aapne denne adgang for halvtbetalende; skjønt han var enig i de vanskeligheter som *Dølplads* hadde fremholdt.

O. K. Sundt kunde ikke anbefale *Dølplads*' forslag. Han nævnte et eksempel paa at 100 damer var tilbudt at staa som halvtbetalende, men de var saa ærekjære, at de besluttet at staa som heltbetalende, tiltrods for at de bare tjente kr. 2.20.

Blattmann protesterte mot, at jernbanearbeiderne hadde nogen forkjærlighet for halvtbetalendesystemet. Der var vistnok unge gutter, som fandt kontingenten for høi; men det fik man intet hensyn ta til. Han anbefalte *Tørrer*' forslag.

Rich. Hansen: Da vei- og jernbanearbeidere indrømmedes en særstilling fremholdtes det, at for dem var det umulig at streike, som for andre med private arbeidsgivere. Men nu hadde Landsorganisationen bestemt, at alle skal være heltbetalende, undtagen kvinder, landarbeidere og yngre gutter. Paa forslag fra *Strøm* blev det vedtat at dette ikke skulde ha tilbakevirkende kraft. Men Landsorganisationen har paany vedtat bestemmelsen om at alle skal være heltbetalende og

uten det forbehold mot tilbakevirkende kraft. Forbundet maa da betale for halvtbetalende som om de var heltbetalende. Ved at vedta det av *Tørrer* optagne forslag gjør vi ingen uret og gir ingen anledning til at beklage sig.

G. Johansen: De fleste jernbanearbeidere er nu overbevisst om at man bør være heltbetalende.

Gabrielsen hadde indlevert forslag til § 6 a saalydende:

Som halvtbetalende kan optages: Kvindelige medlemmer i blandede organisationer samt alle slags hjelpearbeidere og landarbeidere, hvis vanlige gjennomsnittlige løn ikke overstiger 2 kroner pr. dag.

Men han gikk over til styrets forslag.

Dølplads replicerte til den forundring man hadde uttalt ianledning hans optræden, at det er ikke rart, at en representant gjør det han skal gjøre for den forening som har valgt ham.

Det av *Dølplads* optagne forslag forkastedes, hvorefter det av *Tørrer* optagne forslag vedtoges.

*Schjølberg*s henstilling bortfalt.

§ 7, der omhandlet administrationskassen, foreslog *Rich. Hansen* enten helt burde utgaa eller omarbeides overensstemmende med den tidligere fattede beslutning. Det vedtoges enstemmig.

Gabrielsen optok følgende forslag:

§ 8. Fristen for godkjendelse av et lønskrav, der kan ha arbeidsnedleggelse til følge, nedsættes til 2 maaneder. Efter sidste punktum under litr. a sættes følgende:

Jernbanearbeiderne kan til enhver tid ved et eventuelt lønsnedslag nedlægge arbeidet uten at indhente forretningsutvalgets samtykke.

Scorkmo arbeidsmandsforening.

Taleren vilde stemme for begrænsningen av 2 maaneder.

Rich. Hansen: I anledning den nuværende bestemmelse om 3 mdr. — ankes der over, at dette er en for lang frist. Der er blot 1 maanedes varsel i Landsorganisationen, forretningsutvalget foreslaar 2 mdr., da vi ikke kan nøie os med 1 maaned, idet vi trenger tid til forhaandsundersøkelser etc. Taleren optok

styrets forslag om godkjendelse av konflikter:

- a. Forbereder nogen avdeling et lønskrav, der kan ha arbeidsnedleggelse til følge, skal det forelægges forretningsutvalget til godkjendelse mindst 2 maaneder forut.

Undtagelse fra denne regel kan dog gjøres, naar det bevislig er grunde tilstede for, at kravet ikke har kunnet fremsættes med saa langt varsel.

- b. Indgaaede overenskomster eller pristariffer mellem arbeidsgiverne og avdelingerne maa ikke av disse opsies uten forretningsutvalgets godkjendelse. Avdelingerne maa i det hele tat ved mindre saavel som ved større opstaaede stridigheter med arbeidsgiverne ikke undlate at indhente formandens raad og veiledning.
- c. En arbeidsnedleggelse kan ikke godkjendes av forretningsutvalget

førend ved forhandling alle midler til en fredelig løsning er forsøkt. Lykkes det ikke ved forhandling, kan forretningsutvalget søke aapnet en saadan.

- d. Gjør arbeidsgiverne brudd paa indgaaede overenskomster eller foretar lockout, skal saken øieeblikkelig meldes for formanden, der indrapporter saken til forretningsutvalget.
- e. Straks streik utbryter, vælger den forening, streiken vedrører, en komité paa 3 medlemmer, der har at motta og fordele streikebidragene.

Jørgen Knudsen gjorde opmerksom paa følgende forslag:

§ 8 a. Avdelinger maa ha staat i forbundet 6 maaneder, før de kan indsende tarifforslag til godkjendelse.

Den nuværende litr. a foreslaaes som litr. b o. s. v.

Seilduksfabrikkens arbeiderforening.

Alfr. Larsen anbefalte:

§ 8 a forandres saaledes, at det blir 1 maaned istedetfor 3 mdr.

Lokkens grubearb. forening. Trondhjems stedlige styre.

Rich. Hansen var enig med *Knudsen*, at avdelingerne skulde ha staat i organisationen en stund, før de kan indsende tarifforslag til godkjendelse. Han foreslog følgende tillæg: „Undtagelse kan dog gjøres for de avdelinger, der hovedsagelig bestaar av gamle medlemmer.“

G. Johansen: Et saadant forbehold maa vi ha.

Jørgen Knudsen var villig til at gaa over til *Hansens* forslag. Men det burde ikke ske, at en forening stiftedes en uke og kom med lønskrav den anden, og saaledes trenger sig frem foran andre ældre foreninger.

Juell vilde stemme for *Seilduksfabrikkens* arb. forenings forslag med *Rich. Hansens* tilføielse.

O. K. Sundt var ikke enig i forlængelsen av 3 maaneder til 6. Ved *Sulitjelma* syntes man, 3 maaneder var for meget. Men det bør bibeholdes.

Jørgen Knudsen: Organisationen bør være indarbeidet, før der gaaes til kamp.

Seilduksarbeidernes forslag med *Rich. Hansens* tilføielse vedtoges mot 12 st. samt 2 maaneder istedetfor 3.

Følgende forslag fra *Svorkmo* forkastedes:

„Jernbanearbeiderne kan til enhver tid ved et eventuelt lønsnedslag nedlægge arbeidet uten at indhente forretningsutvalgets samtykke.

Svorkmo arbeidsmandsforening.

§ 8 f. Styrets forslag lød:

„Ethvert streiken vedrørende medlem har efter bedste evne at søke lønnende beskjeftigelse. Naar saadan faaes, bortfalder bidraget, forsaavidt fortjenesten overstiger streikebidragets maksimum.“

Rich. Hansen foreslog: „Naar fortjenesten overstiger streikebidraget, bortfalder dette.

Oluf Amundsen foreslog:

„Ethvert streiken vedrørende medlem har efter bedste evne at søke lønnende beskjeftigelse. Naar saadan faaes og har en sammenhengende tid av mindst 4 dage, bortfalder bidraget.

Narvik arbeiderforening.“

Engebretsen: Garantien er ikke tilstrækkelig. Kan man f. eks. faa arbeide til 12 og 15 kr.. kan man vælge det første for at beholde streikeunderstøttelsen.

Juell foreslog: „For hver dag saadan faaes, bortfalder bidraget.“

Gabrielsen nævnte et tilfælde, hvor streikekomitéen maatte gaa, fordi den vilde opretholde den gamle lovs bestemmelse. Taleren henstillet til forretningsføreren og kassereren skarpt at kontrollere de utbetalte bidrag.

Joh. N. Andersen: De, der har lønnet beskjeftigelse saa stor som streikebidraget, bør ikke ha dette. Taleren fandt en betryggelse i *Juells* forslag.

Førde var enig i styrets ændringsforslag. Naar en konflikt er avsluttet, er det ikke sagt, alle begynder straks at arbeide. Skal disse være avskaaret fra bidrag, bør det være fastslaat i loven.

B. Eriksen fandt ogsaa av erfaring, at loven var vanskelig at praktisere. Han var enig i styrets tilføielse.

Rich. Hansen fandt *Juells* forslag bra, men det hadde praktiske vanskeligheter, da ukebidrag jo betales. Henviste til *Joh. N. Andersen* oplysninger.

Helland: Streikekomitéen har ikke godt for at kontrollere ekstrafortjenesten. Der kunde bestemmes, at de streikende skulde møte frem 2 gange om dagen i arbeidstiden.

Juell fandt flere haker ved forbundsstyrets forslag og anbefalte sit forslag.

Votering: Forslaget fra *Narvik* forkastedes. *Juells* forslag vedtoges, hvorefter hovedstyrets bortfaldt. *Murarbeiderne* fra *Bergen* hadde frafaldt sit forslag.

Bjerkman oplæste en skrivelse fra *Dines Jensen*, hvori denne erkjendte mottagelsen av kr. 84.00.

2 forslag om at fortsætte til kl. 8 og kl. 9 faldt.

Møtet hævedes kl. 7.

Mandag 10. august. — Formiddagsmøte.

Dirigent: *Kalvaa* — vicedirigent: *G. Johansen*.

Intet navneoprop.

Protokollen oplæstes og godkjendtes.

En række skrivelser oplæstes fra repræsentanter som var avreist.

Fortsat behandling av lovene.

9 b. *Torres* optok forretningsutvalgets forslag: „Av forbundskassens midler utredes ogsaa den kontingent, forbundet pligter til Arbeidernes faglige landsorganisation og eventuelt til utenlandske organisationer med hvem forbundet har indgaat overenskomst om understøttelse under konflikter.“

Vedtatt.

Pedersen foreslog følgende tilføielse til § 9:

c. Ingen av forretningsutvalget godkjendt streik kan avsluttes med tap for arbeiderne paa grund av lockoutrudslar, uten at samtlige foreninger tilhørende samme faggruppe er raadspurt og har avgitt sine stemmer. *Foldalens grubearb.forening. Løkkens grubearb.forening.*

Rich. Hansen foreslog paa forretningsutvalgets vegne:

c. Strækker ikke forbundskassens midler til at opfylde de i litra a og b bestemte forpligtelser, kan utvalget utligne en ekstrakontingent av 50 øre pr. uke og medlem for heltbetalende og 25 øre for halvtbetalende. Under rent ekstraordinære omstændigheter kan utligningen med forbundsstyrets samtykke *forhøies*.

Nu stod der „gjøres dobbelt“. Arbeidsgiverne er bevandret i lovene vore like godt som vi selv. De kan nu — og det er yderst uheldig — utregne paa en prik vor ydelsesevne. De vet om ekstrakontingenten paa 50 øre og at vi kan gaa til 1.00; og de kjender vort medlemstal. Ifjor spurktes taleren om hvorlænge man vilde holde konflikten gaaende. Han svarte, at det fik man se paa, naar 2 maaneder var gaat. Og da svartes: „Ja, men dere kan jo ikke gaa længer end til 1 kr. i ekstrautligning!“

Wiggen kunde ikke stemme for *Hansens* forslag. Det ledet til løshet med hensyn til ekstrakontingentens størrelse. Det er godt at kunne peke paa at kontingenten ikke kan gaa høiere end til 1 kr., som der nu staar i loven.

Engbrektsen trodde ikke det var heldig at man her fikk helt frie hender; men det var selvfølgelig godt om man, hvad *Hansen* hadde lagt vægt paa, kunde skjule vor økonomiske stilling overfor arbeidsgiverne. Men der blev ingen garanti, saa tal. maatte holde paa den gamle bestemmelse.

Karoliussen advarte mot det nye forslag. Vi kan allikevel ikke gjøre noget i Norsk arbeidsmandsforbund, som arbeidsgiverne ikke vet om; et par dage efter en ekstrakontingent er utlignet, vet arbeidsgiverne det.

Rich. Hansen: Det er ikke forretningsutvalget, men forbundsstyret, der i tilfælde skal bestemme ekstrakontingentens høide. Det maa være garanti nok. Det hele var et taktisk spørsmål. Tal. mindet om at man ikke indtok regnskaperne i „Arbeidsmanden“ for at arbeidsgiverne ikke skulde vite vor status. Til *Wiggen* vilde tal. si, at naar man stiftet foreninger, skulde man ikke kaste folk blaar i øinene og fremholde at det er saa og saa billigt at være med i organisationen; tvertimot skulde man gjøre opmerksom paa, at man ogsaa

maa være med om at betale, hvis man vil forbedre sine kaar. Nu kan arbeidsgiverne regne ut hvor mange arbeidskammerater de maa kaste paa gaten for at lamme vor kraft. Hvis forbundsstyret finder det nødvendig, vil ogsaa medlemmerne være enig i at ekstrakontingenten maatte forhøies. Her er tale om at spørge alle medlemmer i en faggruppe om kampens fortsættelse, men hvorfra vilde man ta understøttelsen til en fortsat kamp? Man kan være sikker paa at utligning ikke vil finde sted i utrængsmaal.

G. Johansen: Det taktisk kloke i det her fremholdte er riktig; men han maatte allikevel stemme mot *Rich. Hansens* forslag.

Alfr. Larsen anbefalte de gamle regler. Faren er ikke saa stor. Styret kan ikke faa helt frie hender.

Gabrielsen indtok samme standpunkt som i spørsmålet om den ordinære kontingent. Han fandt ingen betænkelighet ved at overlate dette til forbundsstyret og anbefalte *Rich. Hansens* forslag. De taktiske hensyn er baade rigtige og viktige.

Schjølberg kunde efter forretningsførerens redegjørelse stemme for det nye forslag. Vi er nødt til at ha denne tillid til vore mænd. Dette var diplomatisk politik.

Juell anbefalte det nye forslag. Litt tidlig er det vel nu allerede at begynde med mistillid til det nye styre. Man bør ikke si paa forhaand hvor langt man vil gaa i en kamp. Det var som om der erklærtes at saa mange skud i en krig vilde man spendere, men ikke flere. Det er jo ingen fornøielse for styret at utligne kontingenter. Vi har set at man foretrekker at vente i det længste. Man skal ikke beskjære vingerne før man er begyndt at flyve.

Blattmann: Vi skriver ikke love for de uorganiserte; det blev makverk. Vi har en merkelig interesse altid for dem *utenfor* foreningerne! Vi kan komme op i saa oprivende kampe at det blir nødvendig at utligne høiere kontingent end 1 krone. De fleste er enig i at dette er klog taktik.

Peder Carlsen: Argumenterne mot forslaget er ikke meget vektige. *Wiggen*s uttalelser harmonerer ikke med en sund, fornuftig tanke.

Helland: Der kan vedtages en protokolbeslutning, om hvor langt styret kan gaa, som garanti; taleren indrømmet det var uheldig at ha bestemmelsen staaende i loven.

Rontén: Mistilliden til vort styre og hensynet til arbeidsgivernes beregninger faar veies. Med et styre paa 16 medlemmer er der garanti nok for os. Jeg tror ikke vi siger nei — om det virkelig gjælder, selv om der kræves 2 kroner av os.

Strek blev sat for de indtegnede talere.

Joh. N. Andersen: Selv om ikke denne myndighet lægges i styrets hender, kan styret misbruke sin myndighet allikevel ved at utligne ekstrakontingent i fredelige tider.

Ole O. Vold: De 16 styremedlemmer vil handle under fuldt ansvar, og taleren vilde stemme for den nye bestemmelse. Han var mot protokolbeslutning om bestemt kontingentmaksimum.

G. Johansen: Fremdeles er jeg enig i at dette kan være taktisk klokt, men jeg kan allikevel ikke stemme for det nye forslag.

Gudmundsen anbefalte forbundsstyrets forslag. Under konflikten ved *Borregaard* blev det utregnet at striden kunde holdes gaaende i 3 maaneder, senere i 6 maaneder, og siden opga man utregningen, da det kom an paa medlemmernes offervillighet. Hvis vi kan seire, dersom vi betaler 2 kroner en maaned mer, vilde man nok være villig; man har mer bryderi med 25-ørerne. I Danmark utlignedes indtil 3 kroner under den store lockout, og man angret det vist ikke. Vi bør kjæmpe til vi seirer, hvad det koster.

Gabrielsen: Vi skal ikke paa forhaand si at vi vil kapitulere.

Førde: Under visse omstændigheter kan det være en tvang at vi i lovene har sagt hvor langt vi vil gaa. Men om vi ikke fastslaar det, kan allikevel arbeidsgiverne gjøre sine beregninger. Hvilken som helst ekstrakontingent har arbeidsgiverne straks rede paa og kan indrette sig derefter.

Wiggen vilde tilbakevise, at han hadde næret mistillid til styret. Taleren vilde minde om at hensynet til de uorganiserte tok vi ved den ordinære kontingents fastsættelse.

Den gamle lovs bestemmelse, at under rent ekstraordinære omstændigheter kan utligningen med forbundsstyrets samtykke „gjøres dobbelt“, blev ved voteringen forandret dithen, at der skulde staa „forhøies“. *Rich. Hansens* forslag blev vedtat mot 8 st.

§ 9 d. *Dirigenten* refererte følgende ændringsforslag:

§ 9 d. Ordet „ingen“ foreslaaes at utgaa, saaledes at streikeunderstøttelse erholdes ogsaa for første streikeuke.

Trondhjems stedlige styre. Bergens stedlige styre.

§ 9 d. Hvis streik varer over 1 uke utbetales understøttelse fra den første dag.

Stavanger hermetikarb.forening.

§ 9 d. Ved angrep fra arbeidskjøpernes side utbetales understøttelse ogsaa for første uke.

Slemmestad arbeiderforening.

Myrstad motiverte forslaget fra Bergens stedlige styre, som ogsaa anbefaltes av *Alfr. Larsen* og *Westen*. Det er meningsløst at gaa 14 dage uten understøttelse.

Kr. Tørrer advarte mot beslutningen, da landsorganisationen heller ikke betalte den første uke. Den første uke har man ofte indestaaende løn. Det er værre den første uke efter at konflikten er avsluttet og arbeidet gjenoptat. Vi kan risikere at gaa konkurs den første uke. Før understøttelsen betales skal streikelisterne ogsaa opsættes.

Richard Hansen: Naar et krav er godkjendt 2 maaneder i forveien bør man være forberedt paa at gaa i kamp. Det har av erfaring vist sig at det ikke er saa farlig første uke; mange har lønning indestaaende. Vanskeligere er det naar arbeidet paabegynder. De foreninger som har fremsat forslaget har ikke været i store konflikter. De andre som har været oppe i kamp vilde gi taleren medhold i hans paastande. Han vilde foreslaa at følgende bestemmelse vedtoges:

„Ved angrep fra arbeidskjøpernes side er alle berettiget til bidrag, der var indmeldt i forbundet før opsigelsen. I intet tilfælde betales understøttelse for første streikeuke.

Familieforsørgere, der under en konflikt indkommanderes til militærtjeneste, utbetales vanlig streikeunderstøttelse saalænge konflikten varer.“

Det siste vedtoges efter forslag av taleren paa landsorganisationens kongres. Vi maa ikke sprænge vor ydeevne den første uke, da vi intet faar fra landsorganisationen. Det skal ogsaa vise sig yderst vanskelig at faa opgaver over de streikende allerede den første uke. Man maa ogsaa ha tid til at regne ut hvor meget der skal utbetales.

P. Carlsen trodde heller ikke det var saa paakrævet at faa understøttelse den første uke. Men taleren henviste forøvrig til følgende forslag:

§ 9 e. Ingen av forretningsutvalget godkjendt streik kan avsluttes med tap for arbeiderne paa grund av lockouttrusler, uten at samtlige foreninger tilhørende samme faggruppe er raadspurt og har avgit sine stemmer.

Foldalens grubearb.forening. Løkkens grubearb.forening.

Sethil: Man faar handle overensstemmende med beslutningerne igaar. Taleren mindet likeledes om tillægget: „Før konfliktens utbrud“ som paa talerens forslag var vedtat. Løvrig anbefalte han forbundsstyrets forslag.

Helland: Angrepet fra arbeidsgivernes side kommer uforberedt, og da bør utbetaling ske den første uke. Men ved en ordinær forberedt konflikt kan det sløifes.

Myrstad vilde til *Tørrer* si, at kontingenten er blit forhøiet, men understøttelsen er den samme; derfor bør man kunne gaa med paa at betale understøttelse allerede den første uke.

W. Carlsen: *Sethil* paapegte uoverensstemmelser, som maatte rettes. Saken er i realiteten avgjort. Det er ikke farlig den første uke, da man har noget indestaaende. Er det nogen uke man kan klare sig og klare sig godt, saa er det da. Skulde der forandres noget, burde det være, at der betaltes understøttelse første uke efter arbeidets gjenoptagelse. Da kniper det. Men taleren vilde ikke foreslaa dette; thi kontingentforhøielsen igaar var saa knap og utbetalingen til Landsorganisationen maatte der ogsaa tages hensyn til. Taleren anbefalte at militære fik understøttelse.

Siem: Vi hadde en lang debat om dette igaar.

Veber anbefalte forbundsstyrets forslag i tilslutning til *W. Carlsen*.

Schjølberg: Helt uberettiget er ikke forslaget fra Bergen og Trondhjem. Om Landsorganisationens love er iveien, faar vi se at faa disse ændret. Derfor kan ikke vi gaa til en negativ lovgivning.

Thorsen: Hvad er forskjellen paa at betale understøttelse den første uke under lockout og streik? Vi har endnu ingen fordel faat for kontingentforhøielsen igaar.

Alfr. Larsen kunde ikke gaa med paa forbundsstyrets forslag; da var det bedre at bibeholde de gamle love, med tillæg i siste passus om militære.

Rich. Hansen: Det er fremholdt, at naar angrep kommer fra arbeidsgiverne, skal der betales første uke; men *det* er netop de største konflikter, og vedtar man det, da kan man gjerne vedta ogsaa at gi understøttelse den første uke under streik. De, som har deltatt i de største konflikter, advarer mot denne bestemmelse; alle sier de, at det er ikke farlig den første uke. Man faar ta hensyn til disse erfaringer. Der sker aldrig frafald om ikke utbetalingen sker første uke. Ved mange anlegg hadde man 14 dage indestaaende løn, og da klarer de sig. Taleren vilde gjenta, at oppgaverne kommer ikke før 2den uke, saa man *kunde* ikke sende understøttelsen den første uke bare av den grund. Der har været gjort fortolkningskunster, og derfor har forbundsstyret fremsatt sit forslag, som taleren hadde optatt. 16 uker maa forandres. Det heter nemlig i den foreslaede § 9 d: „Hvor det gjælder krav om forbedring fra medlemmernes side, maa avdelingen ha staatt i forbundet i mindst 16 uker for at ha ret til nogen understøttelse. Enkelte medlemmer maa som regel ha været medlem av forbundet i mindst 8 uker.“ Dette maa omredigeres i overensstemmelse med de igaar fattede beslutninger (§ 8).

Votering.

Utbetaling den første uke blev forkastet, og forbundsstyrets forslag med de nødvendige ændringer vedtoges.

§ 9 e. Foldalens og Løkkens grubearbeiderforenings forslag, hvortil P. Carlsen allerede hadde henvist, motivertes av *Pedersen*, og *Ole Larsen* anbefalte det, mens

Rich. Hansen ikke kunde være med paa det. Det kunde se pent ut paa papiret, men det vilde forrykke hele organisationen og praktisk talt avsette baade forbundsstyret og landsorganisationens hovedstyre som de høieste myndigheter. Det skal søkes begrundet med et bevis som skal hentes fra Foldalkonfliktens delvise tap; men paa grund av de mange streikebrytere dengang blev utfaldet som det blev. Man faar være forberedt paa nederlag under slike omstændigheter. I alle tilfælder foretas avstemning i foreningen. Dersom der nu er en minoritet i denne for konfliktens fortsættelse, har da andre foreninger i denne faggruppe betingelser for at dømme om de lokale forhold? Forslaget forbyr sig selv, da man aldrig faar saa langt varsel om lockout, at der kan foretas en saadan avstemning. Ved Foldal var varslet en dag. Vi kunde ikke ta konflikten for bare at faa streikebryterne bort. Der vil alltid bli tatt hensigtsmessige hensyn. Er stillingen sterk, vil vi alltid opta kampen. Forretningsutvalget staar i stadig rapport og kjender stillingen paa de forskjellige steder; men det gjør ikke alle arbeidere, selv om de tilhører samme fag. Flerparten av grupearbeidere er tilfreds med Foldal. Ved dette forslag overføres magten til avdelingerne og forbundsstyrets medlemmer blir straamænd.

A. Gabrielsen var i *realiteten* enig i Foldal- og Løkkenforslaget; men ikke i *formen*. Vi kommer jo ret som det er paa kant med landsorganisationens love. Men i strid med forbundslovene kommer vi ikke.

Han mindet om hvad der stod i „Hvepsen“: „Foldalkonflikten er bilagt med stor seir for begge parter.“ Tal. omtalte nærmere Foldalkonflikten, som dirigenten advarte mot atter at ta op.

P. Carlsen: Forretningsutvalget har ret til at hæve en konflikt. Men det bør være foreningsformandens pligt at foreta en avstemning.

A. O. Berg: Nutidens konflikter vil som regel berøre alle inden en faggruppe. Samtlige i konflikten bør derfor adspørres.

Kalvaa: Gaa til konflikt saa senhøstes, bør man ikke, og dette var aarsaken til at Foldalkonflikten fikk det resultat som den fikk.

Sethil: Foldalsbestemmelsen kunde være behagelig for styret, som da blev uten ansvar. Selv om forretningsutvalget f. eks. var oppmerksom paa at Foldalkonflikten blev den rene ulykke, om den fortsattes, skulde man da kanskje været nødt til at ta lockouten. Men ledelsen hadde ved siden av Foldalarbeiderne at regne med Sulitjelmas 16—1800 mand og dem paa Røros osv. Vi hadde ikke saa lang frist at avstemning kunde foretas. Det var her blit sagt, at man ikke hadde vishet for en lockout; men naar arbeidsgivernes centralstyre truer med den, er den nok forberedt. Forslaget vilde endda være konsekvent, dersom styret heller ikke fikk *iverksette* konflikt uten samtlige foreninger i faggruppen hadde stemt. Det gikk ikke an bare at stemme om dens ophør. Han anbefalte derimot det andet forslag:

§ 9 f. Ved avslutningen av en streik maa ingen organisert arbeider søke beskæftigelse paa det av streiken berørte sted, før samtlige i streiken delagtige medlemmer er kommet i ordnede forhold.

Foldalens grubearb. forening. Løkkens grubearb. forening.

Gabrielsen understrekte Kalvaas uttalelse.

Rich. Hansen: Naar Berg sier at streikebryterne ikke hadde no'n betydning, da ingen kisvogn gikk ut av gruben, oversaa han den demonstration som fra arbeidsgivernes side laa i at figurere med fulltallig arbeidskraft. Dette hadde moralsk betydning baade for publikum og arbeiderne og var ikke at foragte. Der var kjørt ut en mengde kis paa forhaand og streikebryterne gikk der og puslet med den. Tal. kunde gaa med paa, som av Gabrielsen antydte, en *henstilling* til forretningsutvalget at ta hensyn til saadanne avstemninger.

Michaelsson: I Sverige har styret fuldmagt at opphæve konflikter, trods hemmelig avstemning med $\frac{2}{3}$ majoritet mot sig. Tal. bemerket, at de indvendinger mot beretningen han hadde hørt var smaa og han vilde være glad, om man i Sverige hadde samvittigheten like ren. Naar de bedste mænd utpekes til tillidsmænd, bør der vises dem tillid og de bør ha magt. Vor solidaritet skal gjøre resten. Arbeidsgivernes organisation er sterk, fordi styret har absolut magt.

Det tillæg til § 9 e som Foldalen og Løkkenforeningerne foreslo blev forkastet mot nogle faa stemmer.

Rich. Hansen fremsatte i henhold til sin tidligere uttalelse følgende forslag: „Det henstilles til forretningsutvalget for fremtiden at ta tilbørligt hensyn til det fra Foldalens og Løkkens grubearbeiderforening fremsatte forslag.“ Dette vedtokes enstemmig.

Larsen anbefalte § 9 f til vedtagelse som av Foldalen og Løkkenforeningerne foreslaat.

P. Carlsen var forundret over at *Rich. Hansen* kunde anbefale det. *Gabrielsen* vilde ogsaa stemme mot det.

Mathisen talte for § 9 f; likeledes *Pedersen*.

Rich. Hansen vilde si til indvendingen fra *Gabrielsen* og *Carlsen* at arbeidsgiverne som regel gik med paa at efterhvert som de trængte arbeidskraft skal de streikende fortrinsvis indtages. Det er ikke kamerateatlig at slutte arbeidet et sted og søke arbeide der hvor der har været streik.

A. O. Berg: Vi bør absolut vedta § 9 f og værne vore tillidsmænd. Han foreslog tilføiet „paa stedet“, saa pasusen kom til at lyde: „før samtlige i streiken paa stedet delagtige medlemmer“ osv.

P. Carlsen hadde opfattet debatten anderledes, og efter de givne oplysninger kunde han gaa med paa forslaget.

Thorsen: 9 f er unødvendig.

f blir e og vedtoges. Likeledes blev *Bergs* tilføielse vedtat.

§ 10. *Gabrielsen* henviste til følgende forslag:

§ 10 gives følgende tilføielse:

Personer der har optraadt som streikebrytere skal ved optagelsen betale 30 kroner i indskrivningspenge. Indskrivningspengene skal være ens i alle avdelinger.

Svorkmo arbeidsmandsforening.

Men taleren gik over til forslaget fra *Bergen*:

§ 10. a) Medlemmer der optræder som streikebrytere skal øieblikkelig ekskluderes av forbundet og kan ikke gjenoptages i nogen avdeling uten paa nærmere i hvert tilfælde fastsatte vilkaar, og de der ønsker at bli gjenoptat i organisationen erlægger en bod av 30 kroner efter at ha været suspendert av forbundet 1 aar. Streikebrytere, der ikke har været medlemmer av forbundet og vil optages som saadan, erlægger en bod av 15 kroner efter 6 maaneder.

b) Streikebrytere er forretningsutvalget pliktig til at besørge offentliggjort i landets presse.

Streikbryterne er *Ole Høilands* ætlinger, om ikke *Gjest Baardsens*, for han stjal fra de rike og ga til de fattige. Taleren nævnte et tilfælde under *Foldalkonflikten* til støtte for at streikbryteren ikke maa helt avskjæres fra atter at træde ind i organisationen.

Det nævnte forslag fra *Bergen* oplystes ikke at være derfra. *Gabrielsen* tok det op som sit.

A. O. Berg spurte om invalider var streikbrytere, naar de fortsætter at arbeide.

Rich. Hansen: Invalider osv. betragtes ikke som streikbrytere.

Eriksen advarte mot at indta denne bestemmelse i lovs form; avdelingerne faar bestemme de magtmidler som skal benyttes overfor streikbryteren og hans represalier.

Myrstad advarte ogsaa mot *Gabrielsens* optagne forslag.

Helland: Apgjørelsen i disse tilfælder bør overlates foreningerne med styrets godkjendelse.

Rich. Hansen anbefalte styrets forslag med følgende antydende tillæg: „Invalider og gamle skrøpelige arbeidere, der fortsætter sit

arbeide under en konflikt, regnes ikke som streikbrytere.“ For invalider er det vanskelig at faa arbeide igjen, særlig paa nye steder. Anderledes om de søker nyt arbeide under konflikten.

Styrets forslag lød:

„Medlemmer, der optræder som streike- eller blokadebrytere, skal øieblikkelig ekskluderes av forbundet og kan ikke gjenoptages i nogen avdeling uten paa nærmere i hvert tilfælde fastsatte vilkaar, der maa godkjendes av forretningsutvalget.

Hvorvidt streikbryterne skal offentliggjøres i pressen og i hvilken utstrækning, avgjøres i hvert enkelt tilfælde av forretningsutvalget.“

O. Mathisen anbefalte dette styrets forslag.

Gabrielsens forslag punkt a forkastedes.

Til hans forslag punkt b: „Offentliggjørelse i pressen av streikbryterne“, bemærket

Torres, at konsekvensen for forretningsutvalget blev straf paa vand og brød.

Forslaget forkastedes, mens § 10 b vedtoges som av forbundsstyret foreslaat, nemlig:

„Medlem, der optar arbeidet paa en av organisationen blokeret arbeidsplads, pligter at tilbakebetale al understøttelse av hvilken som helst art, det maatte ha mottat av forbundet eller dets avdelinger. Negter han (hun) dette, har han (hun) derved git forretningsutvalget eller i tilfælde avdelingsbestyrelsen ret til med øvrighetens bistand at inddrive beløbet.

Forslaget fra *Svorkmo* bortfaldt.

En stemte for den gamle lov.

Rich. Hansens tillæg om at invalider ikke var at betragte som streikbrytere vedtoges mot en stemme.

Dølplads m. fl. foreslog en times middag. Vedtat.

O. O. Vold foreslog 1 minuts taletid. Forkastet.

Den gamle lovs § 11 a vedtoges enstemmig.

§ 11 b. *Torres*: Alle er klar over, at det er et stort maskineri med et landsmøte paa 300 mand; og vi ser følgen; vi er nu bare en klik igjen.

Han fremsatte følgende forslag, som dirigenten refererte:

„Til landsmøtet har de av forbundets avdelinger, som har opfyldt sine lovbestemte forpligtelser og tæller mindst 50 medlemmer, ret til at sende en repræsentant. Foreninger, der tæller over 300 medlemmer, har ret til at sende 2 repræsentanter. Desuten har de stedlige styreverter ret til at sende 1 repræsentant. Smaa foreninger, der ikke tæller 50 medlemmer, kan i fællesskap vælge 1 repræsentant, saafremt medlemsantallet naar op til det bestemte antal. Kr. *Torres*.“

Videre indkom følgende forslag:

„Landsmøtet indskrænker repræsentationen til næste landsmøte til det halve av det nuværende, altsaa 1 repræsentant for hvert paa-begyndt 200 medlemmer. Jørgen Johnsen.“

„Det overlates forbundsstyret at utarbeide forslag til repræsentationsretten og omsende dette til uravstemning til samlige avdelinger.

A. Myrstad.“

„Repræsentationsretten indskrænkes til en repræsentant for hver enkelt avdeling inden forbundet.

A. Gabrielsen.“

Tørres: Vi kan ikke fortsætte som nu. Med det nuværende medlemstal kunde vi hat 400 repræsentanter, og fordobler vi vort medlemstal, er bare lokalforholdene iveien. Det er ikke paa sin plads at en forening paa et par medlemmer er repræsenteret som sket engang. Her paa landsmøtet er der repræsentant for en forening paa 10 medlemmer. Jørgen Johnsen's forslag indskrænker ikke repræsentationsretten noget større.

Myrstad foreslog at saken utredes av styret og omsendes til uravstemning tiltrods for lovens § 12. Han var personlig tiltalt av *Tørres*' forslag; men forsamlingen er nu saa defekt, at der ikke bør fattes nogen beslutning.

Strek og 2 minutters taletid vedtokes.

Gabrielsen tok ikke sit forslag tilbake, som henstillet til ham.

Det besluttedes at ta middag til kl. 2.

W. Carlsen takket for samværet og den tillid man hadde vist ved at vælge ham til sekretær. Han uttalte haapet om at alle repræsentanter, naar de kom hjem hver til sit, vilde gjøre alt hvad der stod i deres magt for at beseire kapitalismen.

Møtet hævet.

Mandag 10. august. — Eftermiddagsmøte.

Dirigent: *Kalvaa* — vicedirigent: *G. Johansen*.

Ingen protokol og intet navneoprop.

Ulstad anbefalte indskrænkning av repræsentationen.

Rontén: *Gabrielsen*'s forslag er det mest demokratiske. Hvis forretningsutvalget meddelte at landsmøtet vil vare en 10 dages tid vil repræsentationsretten ikke bli benyttet i den nuværende utstrækning. En forening med 3 medlemmer er ikke en avdeling i henhold til § 2.

Gabrielsen anbefalte sit forslag.

Engbretsen: Det nuværende landsmøte er det bedste bevis for at der maa foretas en indskrænkning. Han anbefalte *Myrstad*'s forslag. Av de stedlige styrer bør formanden kun ha adgang til at overvære møtet.

Dølplads kunde ikke være med paa *Tørres*' forslag og heller ikke *Gabrielsen*'s. Anbefalte at der skulde være en repræsentant for hvert paabegyndt 200.

Braathen vilde støtte *Myrstad*'s forslag.

Mathisen anbefalte *Tørres*' forslag og subsidiært *Myrstad*'s.

Veber støttet *Myrstad*'s forslag, subsidiært vilde han stemme for en indskrænkning paa 1 for hvert paabegyndt 200. *Tørres*' forslag var tal. imot.

Helland anbefalte *Tørres*' forslag som det rigtigste.

P. Valle: Nu er der avdelinger som har 4—5 repræsentanter og det er for mange. Vilde støtte *Tørres*' forslag, hvis han satte tallet 50 til 40.

Brækkan holdt paa den nuværende ordning.

Brevig anbefalte *Tørres*' forslag.

Schjølberg: Man maa ikke vedta *Tørres*' forslag. Skal vi frata alle smaa avdelinger medbestemmelsesret? *Gabrielsen*'s forslag er ikke saa udemokratisk, om der end begaas en liten uretfærdighet mot de store avdelinger.

Thon: I tilfælde fik man gaa *Myrstad*'s vei, men tal. kunde dog stemme for *Gabrielsen*'s forslag.

Rich. Hansen: Hvis forbundet vokset, vil det næste landsmøte bli altfor stort. Tal. hadde først tænkt paa at stemme for *Tørres*' forslag, men et bænkeforslag kan være uheldig, og han vilde nu stemme for at styret fik det til utredning og sendte det til uravstemning. I Norges storting sidder 123 mand; ogsaa for Norsk arbeidsmandsforbund skulde en 100 mand være tilstrækkelig. Han var for en indskrænkning, ikke for at lægge mere magt og bryderi paa styret, men for at forenkle maskineriet. Man skulde ogsaa erindre, at i forbundsstyret sidder jo repræsentanter for store og smaa foreninger.

Ved votering forelaa 4 forslag, nemlig *Tørres*'s, *Gabrielsen*'s, *Jørgen Johnsen*'s og *Myrstad*'s (med undtagelse fra § 12).

Forandring i repræsentationsretten vedtoges, hvorpaa *Myrstad*'s forslag blev vedtat med 40 mot 31 st.

Wiggen foreslog en tilføielse: „Landsmøtet fastsætter samtlige funktionærers lønninger.“

Rich. Hansen: Der foreligger intet forslag i denne materie. Tal. mente at det ikke kunde optas som bænkeforslag.

Wiggen: Der foreligger forslag om at landsmøtet ialfald skal bestemme formandens løn.

Alfr. Larsen mente det maatte optages.

Wiggen's forslag vedtoges.

§ 12 vedtoges.

Gudmundsen gjorde opmerksom paa siste passus: „Lovene kan dog ikke forandres paa den maate“. Nu var *Myrstad*'s forslag til § 11 vedtat.

Rich. Hansen: *Myrstad*'s forslag strider ikke mot loven.

I § 13 b sattes forbundsstyrets medlemstal til 16 istedetfor 13.

§ 14 vedtoges med de nødvendige redaktionsændringer.

Rich. Hansen foreslog, at man satte hovedstyret istedetfor forbundsstyret.

Vedtatt.

§ 14 e. *Gudmundsen*: Hvis et medlem i utvalget dør eller reiser fra Kristiania, bør man ta dem der efter valgene maa anses som suppleanter.

Som henstilling til utvalget blev dette vedtat.

§ 15 b. *Rich. Hansen* foreslog at formand, viceformand, kasserer og to sekretærer skal vælges av landsmøtet med absolut majoritet, hvilket vedtoges.

Torres foreslog et tillæg:

„Næstformanden vælges av kongressen efter samme regler som for formanden bestemt. Han har at være formanden behjælpelig med forbundets ledelse, specielt med at føre forhandlinger, redigere fagbladet og føre den nødvendige korrespondanse. Under formandens fravær ved reiser m. v. har næstformanden at overtage formandens funktioner.“

§ 16 foreslog *Rich. Hansen* erstattet med hovedstyrets forslag:

Hovedkassereren.

§ 20.

- a. Hovedkassereren vælges av kongressen med absolut majoritet i likhet med formanden. Kongressen fastsætter hans løn samt bestemmelse om kautionspligtelse.
- b. Han har at føre regnskaper der nøiagtig angir enhver indtægt og utgift med vedføiet dato og er i første række ansvarlig for kassa og regnskapsførselen.
- c. Regnskapet avsluttes med kalenderaaret og skal senest i midten av februar for det forløpne aar i revideret stand forelægges forretningsutvalget, der har at oversende regnskapet til avdelingerne.
- d. Hovedkassererens kontante kassebeholdning maa som regel ikke overstige 5000 kroner. Det øvrige indsættes i en av forretningsutvalget antagen bank. Ingen penge kan haves i banken uten formandens og et utvalgsmedlems anvisning.
- e. Formanden og forretningsutvalget har til enhver tid adgang til kassererens bøger. Findes der at være misligheter ved disse kan forbundsstyret ved en majoritetsbeslutning suspendere ham og ansætte en ny indtil første kongres.

Den gamle paragraf er forældet.

Schjølberg: Garantiforsikringen for sykekassen blev forhoiet fra 500 til 800 kr. Det er utilstrækkelig at hovedkassererens garanti er 1000 kroner.

Engebreetsen paapegte den gamle lovs bestemmelse om 500 kr. i kontant kassebeholdning.

Rich. Hansen: 5000 er nu foreslaaet, da den nuværende kontante kassebeholdning er uhensigtsmæssig.

Rich. Hansens forslag blev enst. vedtat.

Kautionsforpligtelsen foresloges til 5000 kr. av *Wiggen*.

Rich. Hansen: Det blir en svær præmie, som forbundet faar være forberedt paa at betale.

Schjølberg var enig i *Wiggen*s forslag og at forbundet betaler garantiselskapets præmie.

Veber trodde ikke garantien paa 5000 er bedre end 1000. Skulde der være hjælp i det, maatte den være meget større. Men den er overflødig.

Juell: En personlig præmie paa 1000 er bedre end 5000 fra forbundets side.

Myrstad sluttet sig til *Juell*.

Votering:

1000 kr. personlig garanti vedtoges.

§ 20. *Mjelde* fremsatte følgende forslag: „I byer hvor der er over 5 avdelinger utgjør avdelingernes formænd det stedlige styre. Hver avdeling vælger 1 repræsentant som utgjør et repræsentantskap som styret har at sammenkalde i saker av større vigtighet. Hovedstyret bevilger de nødvendige beløp, som styret finder nødvendig til agitationen og til erstatning for tapt arbeidsfortjeneste. Det stedlige styre maa til enhver tid handle i overensstemmelse med hovedstyret.“

Myrstad optok følgende forslag fra Bergens stedlige styre:

„§ 20. I byer, hvor der er 2 eller flere avdelinger av forbundet, danner avdelingsformændene eller en repræsentant fra foreningen det stedlige styre osv.“

Torres foreslog „§ 20 bibeholdes“, hvilket *Rich. Hansen* anbefalte. *Mjeldes* forslag var saa indgripende, at hvis det vedtoges, vil det ha en række forandringer til følge.

Mjelde: „I byer over 2“ burde forandres til „i byer over 5 avdelinger“.

Rich. Hansen advarte mot *Mjeldes* forslag, der var av saa gjennemgripende betydning, at det burde ha været omsendt til avdelingerne. Forslaget fra Bergens stedlige styre kunde derimot la sig høre, men han var dog heller ikke enig i det.

Efter bemerkninger av *Thon* uttalte *Alfr. Larsen*, at han vilde anbefale, at paragrafen blev som den er. *Mjeldes* forslag kunde faa farlige konsekvenser.

Der sattes strek.

H. F. Andresen: Det fører bare til utgifter at ha et stedlig styre i Kristiania. Tal. vilde helst foreslaa dette styre ophævet.

Formanden i det stedlige styre i Kristiania uttalte, at *Andresen* ikke hadde kjendskap til, hvad han talte om. Det stedlige styre hadde meget at gjøre. Men avdelingerne burde ogsaa huske paa at gjøre sin pligt.

Helland: Fordi om det stedlige styre skal bevilges endel midler til agitation inden sit distrikt, saa vilde ikke det føre til ansættelse av faste funktionærer. Det forlanges bare, at de stedlige styre skulde ha lovhjemlet *ret* til penge i dette øiemed. Forøvrigt burde repræsentationen til det stedlige styre indskrænke sig til en.

Mjelde fandt, at her paa landsmøtet var vedtat saa meget, som ikke var omsendt, at derfor ogsaa hans forslag kunde vedtages. Det stedlige styre burde virkelig slippe for stadig at indsende vidtløftige andragender til et „departement“ for at faa de nødvendige midler til sin virksomhet.

Der votertes.

Forslaget fra det stedlige styre i Bergen oplystes av *Mjelde* at være tilbaketat, idet styret gik over til hans forslag.

L. Tørres' forslag vedtoges med stort flertal, ved alternativ votering mellem det og *Mjeldes* forslag.

Rich. Hansen anbefalte, at de gjenværende almindelige bestemmelser blev bibeholdt som de er. Forsamlingen var saa reduceret i antal, at den ikke, i sammenligning med hvad den var, kan sies at være beslutningsdygtig. De forandringer, som foresloges, var desuten saa uvæsentlige, at det ikke var saa farlig, om de utsattes.

Ole Vold foreslog, at det overlodes til forretningsutvalget at redigere lovenes form i overensstemmelse med de faldne beslutninger.

G. Johansen og *Myrstad* var enig med *Rich. Hansen*. Den sidste mente, at et forslag fra Bergen om overgangsbestemmelserne var uteglemt av den trykte fortegnelse. Han henstillet til forretningsutvalget at ha opmerksomheten henvendt paa dette.

Rich. Hansens forslag vedtoges, idet man besluttet, at lovenes paragrafer fra og med 21 til og med 34 samt reglerne for de stedlige styre skulde bibeholdes som de er.

Ahlsen bad om ordet, før han reiste, for at spørge, om landsmøtet vilde være med paa at sende h. m. kongen sin underdanigste hilsen for den *opmerksomhet, hans majestæt* har vist Norsk arbeidsmandsforbund.

Ahlsens forslag vakte umaadelig munterhet.

Eventuelt.

Dagsordenens punkt XVI, „eventuelt“, vakte ikke stor debat.

Fra flere repræsentanter forelaa forslag om at bevilge den tidligere formand i det stedlige styre i Sarpsborg *Emil Pettersen* 300 kr. paa grund av, at han ved sit arbeide i organisationens tjeneste har den allerstørste vanskelighet for at faa beskjæftigelse. Forslaget blev *ikke* vedtat.

Flere repræsentanter foreslog at bevilge 200 kr. til fordeling blandt landsmøtets dirigenter og sekretærer. Det vedtoges med stort flertal.

Gabrielsen foreslog:

„For at kunne fremme de fagorganiserte arbeideres fælles interesser, specielt i de 3 skandinaviske lande, paalægger møtet forretningsutvalget for fremtiden at i størst mulig utstrækning i arbeiderpressen at fremme en mere regelmæssig og gjensidig publisering av alt vedrørende lønskrav, streiker etc.“

Forslaget vedtoges enstemmig.

Misvær, Rognan, Schjølberg og *A. Tønnesen* foreslog:

„Landsmøtet henstiller til det nye styre, at der ved besættelse av fastlønnede funktionærer gives avdelingerne og de stedlige styre forslagsret.“

Forslaget vedtoges enstemmig.

Det besluttedes at overlate til kredsstyret, om der skulde utbetales forsikringsbidrag til *Karl Hansen*, avdeling nr. 43.

Laaneandragender.

Fra „*Ny Tid*“ i Trondhjem, „*Arbeidet*“ i Bergen og „*Smaalenenes Social-Demokrat*“ i Fredrikstad forelaa længere motiverte andragender om hver sit laan. „*Ny Tid*“ androg om 8000 kr., „*Arbeidet*“ om 5000 kr. og „*Smaal. Soc.-Dem.*“ om 3000 kr.

Andragenderne oplæstes og undergaves debat.

Rich. Hansen fremkom med nogle orienterende bemerkninger. Han oplyste, at andragendet fra Trondhjem forelaa for forbundsstyret ivaar. Imidlertid fandt dette, at indvilgelsen av laanet vilde ha betænkelige konsekvenser. Flere andragender om laan vilde komme, naar man erfarte, at der i Arbeidsmandsforbundet var penge at faa. Landsmøtet i Trondhjem hadde desuten paalagt styret at være forsiktig med anbringelsen av forbundets midler. Man hadde naturligvis al sympati for at støtte disse foretagender. Men selv om „*Ny Tid*“ og „*Arbeidet*“ ydet god sikkerhet, vil det dog gaa lang tid hen, før forbundet fik sine penge igjen. „*Smaal. Soc.-Dem.*“ var ikke saa godt stillet. Det var desuten beklagelig, at denne henvendelse ikke var kommet til Det norske arbeiderparti, som egentlig er det, som har med partipressen at gjøre. Vistnok var arbeidsmandsforbundet meget politisk interessert og vilde støtte den politiske bevægelse, men nu var jo landsmøtet saa faatallig, at det neppe var beslutningsdygtig, hvorfor det var vanskelig at gaa til disse bevilgninger. Tal. anmodede repræsentanterne om nøie at overveie saken.

Kalvaa oplyste, at „*Ny Tid*“s drift egentlig gav overskud. Men den dobbelte hurtigpresse, som anskaffedes for 2 à 3 aar siden, hadde vist sig at være for liten, hvorfor man hadde kjøpt en rotationspresse. Dette fordret saa store avdrag tillikemed andre avdrag, at overskuddet ikke kunde greie det. Partiet i Trondhjem har 16,000 kr. i formue, hvorpaa der vistnok kunde reises banklaan, men et saadant vilde atter medføre avdrag, og det var dem, man foreløbig vilde bli kvit. Tal. anbefalte laanets indvilgelse og mindede sluttelig om, hvilken betydning partipressen har for fagbevægelsen. Tal. paastod, at landsmøtet var beslutningsdygtig, indtil formanden hadde høvet det.

Gudmundsen: Det var nøie overveiet av os i Bergen at fremsende andragende om laan til „*Arbeidet*“. Vi fandt ikke at burde gaa til partiet, men gik derfor til dette landsmøte, som baade har midler og magt til at bevilge laanet. Man maatte være klar over, at fagbevægelsen og den politiske bevægelse var nøie forbundet og maatte gjensidig støtte hinanden. Det var av hensyn til at faa en ny presse til „*Arbeidet*“, at man hadde søgt om laanet. Fik ikke bladet ny presse, kunde det ikke yderligere utvides. Man var villig til at betale renter og avdrag av laanet. Og tal. trodde, at ogsaa Arbeidsmandsforbundet vilde ha fordel av at laane „*Arbeidet*“ denne sum.

Joh.s Bergersen motiverte laaneandragendet fra „*Smaal. Soc.-Dem.*“ Ogsaa her stillede fuld garanti, idet *Fr.stad* haandverksslag, som eier 18,000 kr., stillet sig som garantist. Selv om det kunde sies, at bladet blev for tidlig startet, idet det ikke hadde tilstrækkelig aktiekapital,

maatte det erindres, at det var nødvendig paa dette sted, hvor der er saa mange tusen arbeidere, at ha et eget organ. Ellers vilde den arbeiderfiendtlige presse raade grunden alene. Stillingen var nu saadan, at det var en livsbetingelse for organisationerne, at bladet kunde fortsætte at utkomme. Tal. anbefalte at laanet toges av forsikringskassen.

Dirigenten refererte et forslag fra *Engbretsen* om, at disse laaneandragender ikke skulde behandles, og et fra *L. Tørrer* om, at laaneandragenderne ikke skulde indvilges.

Der sattes strek for talerne og taletiden sattes til 5 minutter.

Myhrstad anbefalte andragenderne paa det bedste. Det vilde ikke faa farlige konsekvenser. Vi skal hjelpe os selv, det vil si, at arbeiderne skal hjelpe hverandre. Det gjælder at faa disse blade saa langt frem, at de kan nedslaa alle angrep paa arbeiderne og organisationen.

Schjølberg bad repræsentanterne nøie at overveie sin stemmegivning; thi man fik her handle under ansvar. Dog maatte tal. som interessert socialdemokrat anbefale laaneandragenderne. Det maatte ogsaa erindres, at det førte konsekvenser med sig at *negte* disse laan; thi socialistiske aviser har vanskelig for at faa laan. Videre maatte man være opmerksom paa, at aldrig saa mange agitatorer ikke kunde gjøre saa meget som en avis.

Førde var efter nøie overveielse kommet til det resultat, at han ikke kunde stemme for laanene. Det vil om en tid bli vanskelig for forbundet at avgjøre, om den stillede garanti var fyldestgjørende. Det var heller ikke sagt, at dette beløp, 16000 kr., var nok til at bringe arbeiderpressen frem. Men han haabet og trodde, at partifællerne paa de interesserte steder med tiden selv kunde kjæmpe sine blade frem, til de kom ovenpaa. Tal. hadde mest sympathy for et laan til „Sml. Soc.-Dem.“, som syntes trønge laanet bedst.

Eberhardsen anbefalte laanet til „Sml. Soc.-Dem.“ paa det bedste. Dette distrikt har været kaldt „det mørke fastland“; nu har bladet gjort saa meget, at det ikke passer lenger. Desuten burde vi ikke unde vore motstandere den glæde at se vort organ gaa ind. Meget kunde ha været bedre i bladet, ledelsen og andre ting, men alle erkjender, at det dog har været sjælen i bevægelsens fremvekst i Smaalenene.

Wiggen anbefalte laanene. Tal. hadde erfaring for, at f. eks. „Ny Tid“ hadde gjort Arbeidsmandsforbundet store tjenester. Det hadde bevirket, at en større konflikt deroppe blev vundet av forbundet.

Ole A. Berg var mot at bevilge laanene, thi man vilde derved komme ut paa glatisen. Den eneste kasse, vi kan laane av er forsikringskassen, men den vil om en tid ophøre, og da er det uheldig at ha dens kapital bunden.

P. Carlsen advarte mot laanene, da det vilde virke meget uheldig. Gis denne bevilgning idag, vil vort organ i Skien ogsaa komme med laaneandragende. Tal. var meget interessert for arbeiderpressens utvikling, men forbundet burde ikke være en laaneindretning.

Sæbo: Arbeiderpressen vil ikke arbeide længe, før den har ind-

arbeidet disse penge til forbundet. Forresten burde alle disse tre laan indvilges; alle er like kjær og like nær. „Arbeidet“ gav sikkerhet for laanet.

Nicolai Hansen var enig i de almene betragtninger om arbeiderpressen. Men da saa mange repræsentanter var reist, turde han ikke ta ansvaret for bevilgningen, skjønt han vilde ha stemt for laanene, hvis landsmøtet hadde været fuldtallig.

Kr. Tørrer kunde som kasserer ikke stemme for laanene. Tal. kritiserte den maate, hvorpaa „Smaal. Soc.-Dem.“ var startet, og omtalte forholdene i Aalesund og Dunderlandsdalen, hvor det gik saa slet med bladene. Han uttalte derpaa, at hvis laanene gaves, maatte ekstrakontingenten gaa mindst to uker til. Av forsikringskassen hadde man ikke lov til at ta pengene; da det ene laan andrages om at være rentefrit, kunde der endog efter en tids forløp reises juridisk ansvar for, at vi har bedrat forsikringskassen for renter, hvis laanet gaves av denne kasse. Tal. fraraadet bestemt at bevilge laanene nu, da landsmøtet var skrumpet ind til en liten klik.

Egede-Nissen hadde stadig læst disse blade, som det her er tale om, og det meste av deres stof var agitation for organisationen. Spørsmålet er ikke her at støtte synkefærdige foretagender. Nei, spørsmålet er, om vi staar os paa at hindre dem i at utfolde sig videre i organisationens tjeneste. Som forholdet er i Smaalenene, kan vi ikke la kapitalisterne faa frie hænder til helt at kusse arbeiderne og stanse dem i deres fremmarsch der. Tal. hadde selv et litet blad og hadde betalt optil 12 pct. hos aagerkarle for at kunne holde det gaaende. Aviserne var aldeles nødvendige og uundværlige i agitationen. Man bør ikke ta hensyn til dem, som er reist og har svigtet sin pligt. Beslutningen her vilde kanskje lære dem at passe sin pligt næste gang.

Kalvaa oplyste, at man i Trondhjem var villig til at stille personlig kausjon, hvis forbundet ikke fandt de stillede garantier tilstrækkelig. Om konsekvenserne kunde man ikke tale. Det argument hørtes ellers altid, naar det gjaldt bevilgninger til arbeiderne.

A. P. Helland fandt, at disse laan ikke kunde andet end indvilges. *Kr. Tørrer*'s argumenter var ikke passende. Denne forsamling var ikke nogen „klik“. Den hadde endog fattet kongressens viktigste beslutning efter tal.s mening. Forbundet burde nu gjøre dette for at fylde sit formaal at virke til arbeiderklassens økonomiske og politiske befrielse.

Votering,

Før man gik til votering, oplyste *dirigenten*, at i tilfælde laanene indvilgedes, var det forutsætningen, at forbundsstyret skulde fastsætte de nærmere laanebetingelser.

Voteringen hadde det utfald, at 33 repræsentanter stemte for, 49 mot laanenes indvilgelse.

De 33 var: J. Gudmundsen, Kalvaa, Førland, Eberhardsen, Alfr. Larsen, Myhrstad, Brevik, K. P. Larsen, Kr. Updal, A. Gabrielsen, Roaldsen, Mjelde, Oluf Amundsen, Sæbo, Merkesdal, Wiggen, Tjelle, Vetaas, Schjølberg, O. Kristiansen, Helland, O. Vikar, Odin

Mathisen, H. Haakensen, Joh. Sannesund, Bergersen, Ødegaard, Tøgersen, Joh. Olsen, Knut Siem, Huken, Egede-Nissen og Knut Hoel.

Landsmøtets avslutning.

Man var nu kommet saa langt paa dagsordenen, at man kunde gaa til landsmøtets høitidelige avslutning.

Hansen fra Danmark bragte landsmøtet en hjertelig tak for samværet, og en tak for dets store velutførte arbeide. Selv om diskussionen kunde ha været bitter og bølgerne ofte har gaaet høit, saa var dog alle besjælet av den ene store tanke, at arbeidet og beslutningerne skulde bli til gagn og glæde for Norsk arbeidsmandsforbund. Taleren trodde og haabet, at de vedtagne beslutninger skulde bli til gagn og glæde ikke bare for Norge, men ogsaa for Danmark og Sverige og vise, at arbeidsmændene i de tre lande stod enige og sterke sammen, naar det gjaldt at bekjempe det kapitalistiske samfund. Og selv om vor organisation var bygget saaledes, at vi mest tog sigte paa det økonomiske, maatte vi heller ikke glemme den aandelige side av bevægelsen, saa vi kunde fostre de mænd, som kan lede og føre os frem til det store maal: befrielsen fra tyranni.

Leve Norsk arbeidsmandsforbund! (Bravo).

Michalsson fra Sverige udtalte ogsaa en tak til alle repræsentanter for deres arbeide, et arbeide hvis store og ædle hensigt det var at løfte de smaa og fattige i samfundet op til en mer menneskeværdig tilværelse. Takken vilde han ogsaa rette til de mænd, som ikke bare under disse 10 dages forhandlinger, men den hele tid har staaet i ledelsen. Det var ganske smaa anmerkninger, som var blit gjort mot dem, og det viste, hvilke dygtige og forsigtige mænd arbeidsmandsforbundet har i sin ledelse. Vi udenlandske gjæster hadde lært meget paa landsmøtet, som vil komme os til nytte, ligesom eders repræsentanter ogsaa lærer av os, naar de kommer paa vore kongresser. Det er derfor vi ogsaa gjensidig besøger hverandre. Altsaa en varm, inderlig tak for samværet her.

Larsen fra Danmark vilde ligesom de to foregaaende talere frembære sin tak for opholdet paa landsmøtet. Han hadde hat stor glæde og nytte av opholdet. Han hadde glædet sig over vor storslagne skønne natur, men størst glæde og nytte hadde han hat ved at høre paa debatterne paa landsmøtet. Det viste sig, at det ikke bare var den stolte, skønne natur, som gav folket dets præg, men ogsaa den jernvilje man hadde til at forsvare sine meninger. Men ved siden derav forstod man ogsaa at vise loyalitet for de faldne beslutninger, og det var en stor styrke. Taleren frembar ønsket, om at arbeidsmandsforbundet maatte vedbli at gaa frem, at være stort og mægtigt. Men for at saa kunde ske maatte man vise fuld tillid til „generalerne“; mister man dem er det ogsaa forbi med forøkelsen i rækkerne. Forøvrigt var alle besjælet av ønsket om at gjøre det bedre, gjøre det godt for dem som ikke var her. Alle vilde sætte sin ære i at være arbeidsmand. Et hurra for at tilliden og kammeratskabet længe maa leve i blandt os. (Bifald).

A. Juel bragte en tak til dirigenter og sekretærer. De hadde hat et vanskeligt og besværligt arbeide. Men hadde ogsaa utført det til landsmøtets tilfredshet. (Rikt bifald).

Efterat protokollen over dagens forhandlinger var oplæst og vedtatt uttalte dirigenten

Kalvaa sin tak til landsmøtet for samarbeidet. Forskjellige opfatninger kunde nok ha gjort sig gjældende paa møtet. Men alle var enige om den ting, at vi skulde marchere frem under solidaritetens merke. Vi har alle villet det bedste og om vi har trøttet endel saa har det ikke været av ond vilje (nei, nei i forsamlingen) og næste gang vi møtes, er vi alle lige gode venner. Og alle enes vi saa i det løfte at vi ikke gir tabt, før vi har fremtunget kapitalismens undergang og arbeidernes frigjørelse. (Bifald).

Blattmann takkede paa sekretærernes vegne for den tillid landsmøtet hadde vist dem.

Forbundets formand, *Richard Hansen*, uttalte — efterat ha anmodet hovedstyret om at møtes i Folkets hus næste morgen — deretter følgende:

Naar vi nu gaar fra hverandre føler jeg trang til at takke alle og enhver for den tillid I har vist mig her paa landsmøtet og ved at gjenvælge mig til formand. Jeg har ogsaa i opdrag paa de andre funktionærers vegne at bringe landsmøtet en tak fra dem. Det skal være mit og de andres ønske at gjøre hvad vi kan for at utfylde vore pladse, saa forbundet kan ha gagn og nytte av vort arbeide. Og det vil det ogsaa ha, hvis tillidsforholdet faar fortsætte. Det er jo saa, at de ledende er utsat for angreb og klander fra flere sider, og vi trenger derfor vore kammeraters tillid, skal vi kunne gjøre vort arbeide. Og jeg haaber, at I alle gjør hvad I kan, for at styrke tillidsforholdet, naar I kommer hjem paa arbeidspladsene. Enighet og solidaritet, det er løsenet. — Samtidig vil jeg rette en tak til det avgaaede styre. Der har den hele tid været et utmerket samarbeide i dette. En speciel tak vil jeg rette til *J. K. Sundt*. Han har været medlem av styret siden 1899 og ikke forsømt et møte. Anlægsarbeiderne kunde ikke ha nogen bedre mand i styret. Han har været til megen nytte for dem som for os andre. En stille, men trofast og ihærdig arbeider er han. Jeg vil si dette nu; ikke fordi jeg tror, at der paa landsmøtet har været uvilje mot hr. Sundt, efter som han ikke blev gjenvælg, men jeg sier det, fordi han i sjelden grad er værd denne anerkjendelse. — Forøvrigt vil jeg si om meget av det som har været sagt, at al sund og saglig kritik er god. Den gir anledning til at rette paa misforstaaelser og mange ting. Jeg takker for det. Og der vil bli tat alt muligt hensyn til, hvad der er sagt. — Endelig vil jeg faa lov til at takke de indbudne gjæster fra Sverige og Danmark. Jeg takker jer for jeres indlæg i debatterne og for jeres oplysninger og veiledninger fra jeres erfaringer i organisationens arbeide. At I kom hid har været os til lige megen nytte og glæde. De skandinaviske arbeidsmandsforbund stod i en saa intim forbindelse med hverandre at det var av stor nytte, at vi møtte frem paa

hverandres kongresser. — Forøvrigt var det vel saa, at mange av os hadde tænkt at faa vedtat andre avgjørelser end de, som er faldt. Men det er jo derfor vi holder landsmøte, at meningene skal faa lov til at brytes, og derved opnaaes i grunden det bedste og heldigste resultat. Det er en fyldig repræsentation, som her har været tilstede og de fattede beslutninger er derfor sikkert et uttryk for flertallets opfatning inden forbundet. Beslutningerne skal derfor respekteres, og da vil de ogsaa faa indgripende betydning for den hele organisation. Endelig vil jeg takke for den interesse der er vist under arbeidet her; dette vil danne en sikker og god grundvold for jevn fremgang for organisationen. Og naar vi saa alle sammen reiser hjem hver til sit, vil jeg uttale haab om at selv om mange ikke har været enige med de faldne beslutninger, saa vil I dog ikke bare vise loyalitet likeoverfor disse, men ogsaa arbeide for deres realisation. Det skal da vise sig, at forbundet vil faa en ny og øket vekst. Paa landsmøtet i 1906 utalte jeg haap om at vor organisation skulde fordoble sig til vort næste landsmøte. Mange trodde det var et forfængeligt haab; men det har slaat ind og mere til. Vi kan derfor ha berettiget haab om mere fremgang. Og det maa da lykkes bedre for 25,000 mand at øke medlemsantallet end for 6,000. Endelig vil jeg minde om at vor organisation har en videregaaende opgave end den rent faglige. Vi arbeidsmænd er ogsaa socialdemokrater (bifald) og vi vil arbeide ihærdig og trofast for en ændring av samfundsforholdene, saaledes at der kan bli virkelig rum for stabile forbedringer av vore livsvilkaar. La os derfor agitere for at forbundet maa gaa frem i magt og anseelse; men la os herunder ikke glemme agitationen for socialismen. — Saa vil jeg da atter igjen rette en inderlig tak til alle for samværet og erklærer hermed det niende landsmøte for avsluttet. Bifald. Socialisternes marsch blev istemt under stor begeistring.

Tilslut utbragte *A. Juell* ex auditorio et leve for den skandinaviske arbeiderorganisation. De borgerlige politikere fra Wergeland og nedover magtet ikke at faa realiseret skandinavismens enighetstanke; men der hvor det brast for dem, der har de skandinaviske arbeidsmænd rakt hverandre haanden. — Talen høstet meget bifald.

Efterat *Kalvaa* hadde takket for den tillid der var vist dirigenterne, opløstes landsmøtet kl. 8.20.

ARBEIDERBEVEGELSENS
ARKIV OG BIBLIOTEK

78989873